Estela Canto

Noaptea și noroiul

Colecția Meridiane

Editura pentru Literatură Universală

Estela Canto, născută în Argentina în anul 1920, s-a făcut cunoscută în literatura argentiniană o dată cu publicarea primului său roman, *Zidul de marmură* (*El Muro de Mármol*), cu care a cîştigat concursul organizat de editura „López" şi Premiul Municipiului în anul 1945. Cîţiva ani mai tîrziu, în 1950, editura „Losada" îi publică un al doilea roman, *Portretul şi imaginea* (*El Retrato y la Imagen*). Culegerea de povestiri *Oglinzile umbrei* (*Los Espejos de la Sombra*) apare în acelaşi an la editura „Clavidad". Continuă să publice, în 1953, romanul *Omul din amurg* (*El Hombre del Crepúsculo*), care obţine eşarfa de onoare a Societăţii Scriitorilor Argentinieni, distincţie ce o consacră definitiv. Prin romanul său de debut şi, în special prin acesta din urmă, Estela Canto s-a dovedit o subtilă şi bună cunoscătoare a psihologiei personajelor sale.

Înainte de apariţia cărţii de faţă (1961), a mai publicat în 1955 romanul *Balta* (*El Estanque*). A colaborat şi continuă să colaboreze la publicaţiile literare *Naţiunea* (*La Nación*), *Sud* (*Sur*), *Ficţiune* (*Ficcón*) şi *Căminul* (*El Hogar*).

Lei 5

Estela Canto

Noaptea şi noroiul

Coperta de *V. Socoliuc*

ESTELA CANTO

La noche y el barro

BITIR EUGENIA
GR. 5.

Estela Canto

Noaptea și noroiul

În romînește de
Rodica Tăutu
și
Nicolae Teică

Cu ocazia zilei internaționale a femeii
primește acest modest cadou.
Nu citind-o să-ți amintești
ci amintindu-ți de ei s-o citești

București 7.III.965

Colegii din gr. 5.

Editura pentru Literatură Universală

București — 1965

Ea merse cîteva sute de metri pe niște străzi slab luminate, gîndindu-se că nu era bine să se depărteze prea mult de centru. Niciodată nu-i plăcuse orașul acesta cu case noi și scunde, cu străzi înguste, pe care noaptea treceau puține femei.

Dădu peste un pasaj de nivel cu barierele ridicate. Mai încolo, în partea stîngă, se zăreau, sau, mai bine zis, se întrezăreau siluetele uriașe ale copacilor dintr-un parc. Un zgomot de tramvai sparse tăcerea adîncă a umbrelor parcului.

Cu cîțiva pași mai în urmă văzuse un restaurant. Ceasul ei de mînă, cu cadran fosforescent, arăta nouă și jumătate, adică douăzeci și unu și treizeci, cum se anunță la radio. Se întoarse din drum, schimbînd valijoara în mîna cealaltă.

Ușa restaurantului avea geamuri dreptunghiulare, colorate în albastru și roșu. O deschise. Văzu mai întîi două mese de pe care nu fuseseră strînse încă farfuriile. Apoi niște măsuțe fără fețe de masă. În fund, îndărătul tejghelei, un bărbat citea ziarul, cu obrazul ascuns între pagini.

Fata se așeză la una din mesele cu față de masă, puse valiza jos și așteptă. Trecură cîteva clipe: omul își ridică privirea de pe ziar, se apropie și

strînse în tăcere farfuriile şi paharele murdare, cu mişcări leneşe, dar îndemînatice, ca unul care îşi cunoaşte meseria. Pe urmă trecu de cîteva ori un şerveţel peste faţa de masă, îndepărtînd ultimele firimituri.

— Bucătăria este închisă, spuse el cînd isprăvi.

— Şi ce s-ar putea mînca ? întrebă fata, fără să se clintească.

Omul se gîndi o clipă.

— Răcituri.

— Atunci aduceţi-mi răcituri şi un pahar cu vin, spuse ea.

Omul plecă şi se întoarse, la fel de încet, şi începu să aşeze pe masă farfuriile, paharele şi tacîmurile. Aduse răciturile şi vinul, apoi se retrase îndărătul tejghelei. Dar nu mai citi. I se păru ciudat să vadă o femeie singură în această parte a oraşului, la o oră atît de tîrzie. Femeile cuviincioase nu ies singure noaptea... Dar de la o vreme renunţă să-şi mai bată capul. În curînd trebuia să închidă. Şi, totuşi, fata aceasta însemna un cîştig de cîţiva *pesos* la sfîrşitul zilei. Se cufundă din nou în lectura paginii sportive. Deschise radioul. De felul lui era o fire veselă. Cum de nu-l deschisese mai dinainte ? Un spicher cu o voce bărbătească, pe un ton de o rară vioiciune, cum ţi-e dat să auzi numai la comentatorii jurnalelor de actualităţi cinematografice, vorbea împotriva comunismului. O temă ingrată... Învîrti butonul pînă dădu peste o melodie cîntată la ghitară. Şi radioul continuă să cînte încet, ca un murmur, acompaniindu-i parcă aşteptarea.

Fata se uita în jurul ei fără chef, mînca şi zăbovea din cînd în cînd cu privirea peste geamurile colorate de la intrare. Cineva împinse uşa şi intră. Era un bărbat înalt şi robust, care mergea cu paşi mari şi părea beat. Se apropie de tejghea, lovi cu palma în ea şi, cu un accent destul de corect pentru un străin, ceru :

— *Whisky !*

— N-avem...

Străinul mormăi ceva în limba lui.

— Atunci ce aveţi ? întrebă, ridicînd capul.

Avea ochi luminoşi, zîmbitori, copilăroşi. Nişte ochi care contrastau cu chipul său obosit.

— Ce se poate bea aici ? întrebă din nou, de astă dată mai puţin supărat.

— Orice, în afară de *whisky*, răspunse patronul, satisfăcut întrucîtva că-l lipsise de o plăcere pe clientul străin, unul dintre acei tipi care cred că li se cuvine totul.

Străinul se strîmbă nemulţumit.

— Vin, rosti în cele din urmă. Adu vin !

Patronul luă o sticlă şi, înainte de a o destupa, o şterse, din obişnuinţă, minuţios, cu un şerveţel.

— Nu servim la tejghea, spuse el, continuînd să şteargă sticla.

— De ce ? întrebă celălalt, obosit.

— Pentru că nu se poate.

Ordinele nu se discută : se execută. Nici unul dintre clienţii săi obişnuiţi nu ar fi întrebat : „De ce ?“ Rămase cu sticla în mînă, oarecum nemulţumit. Clientul trebuie să priceapă atîta lucru, nu-i aşa ?

Clientul se uită împrejur, și abia atunci o văzu pe fata așezată la una din mesele de lîngă fereastră. O privi stăruitor, și ea îi înfruntă privirea. Nici vorbă, nu era o ingenuă. Se apropie.

— Pot să stau la masa dumitale ? întrebă. Și, ca o explicație, adăugă : Individul ăsta nu vrea să mă servească la tejghea.

Fata îl privi.

— Mai sînt și alte mese, zise ea, aproape în șoaptă. Dar văzîndu-i chipul, adăugă repede : Așază-te aici. Și eu mă plictisesc.

Străinul se așeză. Îl lăsă pe patron să-i umple paharul, dar cînd acesta vru să ia sticla, îl apucă de mînă.

— Las-o aici.

Patronul se cufundă din nou în pagina sportivă și în murmurul nedeslușit al radioului (desigur muzică afro-cubaneză). Cîntecul părea să fie prea cunoscut, pentru că nimeni nu-i dădea atenție. Vocile și muzica se pierdeau în aer, de parcă nici nu se auzeau.

— Vrei ? întrebă străinul, arătînd spre sticla de vin.

Fata făcu din cap un semn afirmativ. De cînd venise bărbatul acesta, se însuflețise. O părăsise nostalgia apăsătoare și surdă care o întovărășise în rătăcirea ei pe străzi după ce pierduse trenul. Știa că tristețea era ceva serios, că i se cuibărise adînc în suflet și că avea s-o cunoască din nou, dar pentru moment prezența acelui necunoscut o amuza.

— Bine, adăugă ea.

Bărbatul îi umplu paharul. Apoi îl ridică pe al său.

— Noroc, șopti el cu timiditate.

— Noroc, repetă ea.

— Mă cheamă Tony Bellam, spuse el. Prietenii îmi spun Tony.

Ea păru plăcut impresionată de felul în care se prezentase străinul. Înțelese că această formulă dovedea mai multă apropiere decît invitația de a bea sau faptul că se așezase la masa ei.

— Eu mă numesc Marina Azam. Ești din America de Nord ?

Bărbatul izbucni în rîs, și pentru întîia oară îi dispăru cuta din colțul gurii.

— Da, dacă vrei... sînt din emisfera nordică, sînt canadian. Ce distincții faceți dumneavoastră între americani ! Toți sîntem americani, nu-i așa ?

Fata vru să răspundă ceva, și el înțelese că din pricina unei neghiobii era cît pe ce să rămîn iar singur.

— Marina e un nume drăguț, remarcă străinul, și mie îmi place, pentru că sînt marinar. De aceea am venit în acest oraș. Sînt sătul de toate și obosit la culme. Trebuia să fi plecat de acum zece zile. Dar ce crezi că s-a întîmplat ?... Greva asta blestemată, care ne împiedică să încărcăm ! Nu mai pot să rabd, te rog să mă crezi.

Pleoapele ochilor întunecați și puțin oblici ai Marinei clipiră.

— Pe ce vapor lucrezi, Tony ?

El zîmbi.

— *Nu lucrez* pe nici un vapor. Am vaporul meu, „Montana“, un cargobot nu prea important, al cărui căpitan sînt, adăugă el, dînd peste cap tot paharul cu vin. Apoi își turnă din nou. Avea chef de vorbă. Stăm pe loc, cum îți spuneam, din

cauza unei greve a docherilor. Ce-or să cîştige cu greva asta? Ce-or să cîştige? Tare-aş vrea să ştiu. Unii îi înşală, şi ei atît aşteaptă ca să lase lucrul. În ţara mea... în ţara mea, în Canada, se întîmplă la fel... întotdeauna sînt înşelaţi.

— Docherii de aici au dreptate, spuse ea.

Tony o privi surprins. Vorbise la întîmplare, repetînd fraze auzite de la alţii, pentru că toţi cei cu care vorbise nu vedeau altceva la o grevă decît zădărnicia ei, ca şi el, de altfel. Toţi ceilalţi susţineau acelaşi lucru, şi el îşi considera întemeiat punctul lui de vedere: că *toate* grevele erau prin excelenţă stupide, şi că cel dintîi care pierdea era muncitorul.

— Cum, adică, au dreptate? întrebă el deodată.

— Sînt prost plătiţi, răspunse fata.

— Sînt prost plătiţi pentru că muncesc prost. Şi la fel e peste tot. Aşa stă chestiunea! Dar aici oamenii nici nu vor să muncească. Aşa sînt latinii...

Vorbea de parcă ar fi debitat un monolog, ca întotdeauna cînd spunea lucruri învăţate de la alţii, şi nici măcar nu-i trecea prin minte că spusele lui ar putea să supere.

— Chiar adineauri ai afirmat că şi în ţara dumitale sînt greve, îi răspunse Marina.

El clătină din cap, ca un copil surprins asupra unei năzbîtii.

— Ei, nu fi rea, sigur că sînt! E dreptul ţărilor democrate... ca şi ţara aceasta. Eu nu spun că greva în sine ar fi ceva rău... Desigur, aici se plăteşte destul de puţin... dar prefer să te privesc pe dumneata şi să nu mai discut despre boli fără leac... Ce făceai aici?

— Am pierdut trenul. Nu mai am altul pînă mîine dimineaţă.

— Ah!... Şi în noaptea asta?!

— Mă-ntorc la mine acasă... am o cameră... spuse Marina.

— Şi unde pleci mîine? La Buenos Aires?

— Da... şi pe urmă în satul meu, la Entre Ríos.

— Entre Ríos... ce nume frumos!

Nu-l interesa localitatea, ci ceea ce făcea ea. Zău că nu era urîtă, ba pentru unii, pentru băieţii cărora le plac frumuseţile din insulele Pacificului, putea să treacă drept frumoasă chiar, ca, de exemplu, Jane, soţia sa, care, deşi alt gen, fusese şi ea frumoasă cîndva. Dar acum nu mai rămăsese nimic din frumuseţea Janei, ca şi cum n-ar fi existat niciodată.

— Dumneata lucrezi aici? întrebă el.

— Da... în sfîrşit, am venit cu colegii de serviciu. Ezită o clipă şi adăugă: Şi eu sînt plictisită.

— Cine nu s-ar plictisi într-un oraş ca ăsta? spuse Tony. Nu e pentru o fată ca dumneata. Nu ai cum să te distrezi. Dar ştii ce m-a surprins? Numărul mic de femei care circulă noaptea pe străzi. Unde sînt? Oare le închid bărbaţii în casă?

— Da, le închid, răspunse ea.

Tony izbucni în rîs.

— Asta trebuie să fie! Ştii ce mi s-a întîmplat zilele acestea? Am ieşit să dau o raită prin oraş, de unul singur, noaptea. Nu-mi place să ies cu ceilalţi... Ei se duc mereu în aceleaşi locuri... înţelegi dumneata...

— Da...

— Dar eu nu sînt ca ei. Mie îmi place o femeie nu numai pentru... mă rog, îmi place o fată

decentă, cu care să am ce vorbi... Asta e important : să ai ce vorbi cu ea.

Fără voia lui, ochii scăldaţi în lacrimi îi străluciră. Se gîndea la el însuşi şi la singurătatea pe care o simţise în ultimele nopţi.

— În afară de asta, eu sînt căpitanul vasului, reluă el. Nu pot să ies cu ceilalţi... Ei bine, dumneata eşti prima fată decentă pe care o întîlnesc, prima fată cu care se poate vorbi.

Patronul restaurantului începu să facă zgomot la tejghea. După lectura paginii sportive, nu mai avea cum să-şi irosească timpul. Şi apoi izolarea perechii îl necăjea întrucîtva. Ar fi vrut să fie luat în seamă, să participe şi el în vreun fel la discuţia lor, pe care o bănuia desigur amuzantă. Americanii ăştia... în fine ! Era cunoscut în tot cartierul nu numai ca „patron" al unui local, ci şi un prieten cu care se putea vorbi despre orice, chiar şi despre politică uneori. Oamenii nu au nevoie de explicaţii deosebite pentru a înţelege dacă pot aborda o temă sau alta. Te uiţi la cineva, îl auzi cum vorbeşte şi ghiceşti exact ce e în mintea lui.

Răsuci din nou butonul radioului : muzică clasică, concerte plictisitoare, bune numai pentru moşnegi. În aceeaşi clipă, Tony Bellam îi făcu un semn. Patronul pricepu şi începu să desfunde altă sticlă de vin. Cînd se apropie să toarne în pahare, zîmbi : perechea avea să mai consume încă, ceea ce însemna că el nu-şi irosea vremea degeaba. Vremea se iroseşte numai atunci cînd nu se cîştigă bani, fie ei oricît de puţini, deoarece un *peso* lîngă altul... Străinul era simpatic, îl mai văzuse cu cîteva zile în urmă rătăcind fără ţintă pe

străzi. Umplu paharele, aşeză sticla pe masă şi, privindu-l stăruitor pe Bellam, îl întrebă :

— Aşa-i că te-ai împotmolit aici ?

Tony se uită la el nehotărît, fără să-i înţeleagă întrebarea.

— Vreau să spun că nu poţi pleca, explică patronul.

Din practica sa cu străinii — veneau uneori în local, şi nu exista patron de bar sau restaurant, cu o cît de mică experienţă, care să nu fi avut de-a face cu ei — ajunsese la concluzia că de cele mai multe ori aceştia nu înţelegeau frazele cele mai simple (cine nu ştie ce înseamnă „a se împotmoli" ?). Şi nu se prefăceau că nu înţeleg. Nu ştiau, pur şi simplu. El ajunsese la această concluzie numai după o experienţă îndelungată ; şi adeseori în discuţii apărase inocenţa străinilor : „Nu te înţeleg, asta e !"

Marinarul, auzindu-i explicaţia, începu să rîdă.

— A, da ! îi răspunse simplu.

Patronul continuă să stea în picioare, lîngă ei, zîmbitor.

— Din cauza grevei, nu-i aşa ?

Îl bucura că acel străin se „împotmolise" din pricina unui fel de năzbîtie a fiilor ţării sale. Pentru că orice grevă este o năzbîtie. Ce folos tragi de pe urma ei ? El aflase cîte ceva despre cauzele grevei, care îi necăjea, cu siguranţă, pe aceşti venetici ce, după părerea unora, stăpîneau ţara : bogătaşii şi străinii (spaniolii şi italienii nu erau străini). Adevărul este că bogătaşii şi străinii necăjeau pe toată lumea, dar numai greviştii erau sau păreau să fie vinovaţi de măsurile represive

luate de poliţie pe străzi, precum şi de faptul că afacerile mergeau prost.

— Da, spuse Bellam, greva este de vină. Nu-şi dau seama însă că tot ei pierd. Aici e nevoie de treabă multă, nu de greve.

Patronul nu mai răspunse. Nu-i plăcea să flecărească, să intre în amănunte şi să cadă în vreo capcană. Parcă nu se ştie ce gîndesc argentinienii! Cît or să mai continue să stea şi yankeii ăştia? Se îndepărtă pe nesimţite. O conversaţie se poate începe, dar trebuie oprită înainte de a ajunge pe un teren alunecos, necunoscut...

— Da, reluă Tony, se pare că soarta a făcut să ne întîlnim; nici eu nu am ce face în noaptea asta.

Cuvintele acestea, „soarta a făcut să ne întîlnim", le rostise în diferite limbi şi în diferite colţuri ale lumii. Ştia că erau cuvinte obişnuite, în care nu credea nimeni, dar dădeau totuşi rezultate.

„Marina Azam e într-adevăr frumoasă", îşi zise el.

— Soarta... şopti fata şi se gîndi vag la soarta ei nesigură.

Surîse, pentru că nu voia să se gîndească la nimic, şi Tony Bellam înţelese că, după toate cele întîmplate, cuvintele arhicunoscute îşi făcuseră efectul.

Ester Lagos de Bahamonde Almagro îşi prescurtase numele în măsura în care cercurile sociale mai serioase îi închideau uşa în nas, deschizîndu-i-se în schimb accesul spre teribilul şi nemăsuratul snobism intelectual. La început e dureros să te

transformi în artistă, încetînd de a mai fi o doamnă „bine", te simţi pierdută, descalificată, dar mai tîrziu vezi că, de pe noua poziţie, te poţi răzbuna, chiar dacă asta ar însemna prea „puţin". Pentru că răzbunarea nu are margini.

Ester era încă tînără şi mai putea trece drept o femeie frumoasă. Avea părul blond, un păr care abia dacă mai avea nevoie să fie şamponat sau decolorat, şi ochii albaştri, micuţi, miopi, ascunşi sub nişte pleoape foarte cărnoase. Gura îi era uşor încreţită, exprimînd parcă neîncredere. Buzele subţiri păreau să spună că Ester Lagos s-ar fi simţit nesigură pe ea dacă ar fi apărut întîmplător la vreun ceai fără bijuteriile sale (un minunat colier de perle veritabile, care dădea valoare oricărei podoabe) şi fără blănurile sale (capă sau haină de vizon, niciodată altceva; vizon nu pentru că i-ar fi plăcut, ci pentru că este scump şi la modă). Cum vara au loc mai puţine ceaiuri, şi toate femeile par la fel, pentru că au pielea arsă de soare şi poartă aceleaşi fanteziuri şi fuste colorate, Ester prefera toamna şi iarna.

— Mă bucur că ai venit să mă vezi, îi spuse ea Milenei Mitán.

Şi spunea adevărul. Milena trecuse de limita vîrstei la care o femeie mai poate fi dorită, şi acest lucru, în afară de faptul că linişteşte şi dă siguranţă prietenelor, este şi plăcut.

— Ţineam să-ţi arăt ultimele tablouri pe care vreau să le expun.

Vocea Esterei era energică, puţin răguşită — vocea unui băieţandru timid care face primii paşi în politica „naţionalistă" şi vrea să dea impresie de fermitate.

— Ai pictat mult ? întrebă Milena fără entuziasm.

— Foarte mult, altfel nici nu se poate. Dacă nu te afirmi, te uită toată lumea. Trebuie să deschid cel puţin două expoziţii pe an în ţară.

Milena Mitán întrerupse discuţia (ce o interesa pe ea că pictorii trebuie să expună de două, de trei sau de şapte ori pe an ?).

— Ai izbutit să aranjezi cu Roberto afacerea cu pensia alimentară ? întrebă ea.

Ester Lagos păli. Ochii ei mici clipiră repede-repede şi gura i se încreţi şi mai mult.

— De asta mă şi ocup, spuse ea şi, aplecîndu-se, scoase o ţigară americană dintr-o cutiuţă de lemn, aşezată pe o masă scundă, şi o aprinse.

Cu cîteva luni în urmă, soţul său, Roberto Bahamonde, intentase acţiune de divorţ în Mexic, ca să se însoare cu o secretară de 22 de ani. În faţa faptului împlinit, Ester ceruse şi ea divorţul la tribunalul din Argentina. Dar procesul se tărăgăna, şi din această cauză era foarte plictisită.

— Ce ai de gînd să faci ? insistă Milena.

Ester ridică din umeri.

— Un singur lucru, spuse ea după cîteva clipe, recăpătîndu-şi siguranţa, să aştept. Nu pot să mă las păcălită mai departe în felul acesta. Cînd un bărbat se însoară cu o femeie, are faţă de ea datorii sfinte, aşa cum şi tu eşti dispusă să împarţi totul cu el, deşi mai tîrziu poţi să întîlneşti alţi bărbaţi cu bani şi să te măriţi cu unul dintre ei... să-l alegi...

Aceasta era una din temele ei favorite, pe care o apăra cu înverşunare.

— Şi Guillermo ? întrebă Milena.

Ochii mici ai Esterei Lagos clipiră cu vioiciune. Legăturile amoroase cu ministrul Guillermo Barrenechea constituiau pentru ea principalul motiv de mîndrie.

— E un tip bine, spuse parcă muşcînd cuvintele, în timp ce se ridică şi se apropie de bar ca să mai aducă *whisky*. Un tip care ştie să fie atent cu o femeie. Aceste mici atenţii înseamnă de fapt totul : de exemplu îţi trimite flori, îţi face cadou vreo bijuterie sau te invită la un restaurant de lux. În ziua de azi bărbaţii sînt prostcrescuţi. Să nu te mire că pun pe acelaşi plan restaurantul cu bijuteriile. Bărbaţii cred că li se cuvine totul. Îşi închipuie că dacă te invită să mănînci nişte cîrnaţi şi îţi vorbesc ceva despre artă, chestiunea e aranjată. Nu pot să-i sufăr pe intelectuali !

Milena ştia că Ester se referea îndeosebi la scenograful Evaristo Casin, care-i fusese amant timp de vreun an, o iniţiase în pictură, în arta decorativă şi provocase un scandal. Poate că prietena ei se mai gîndea şi la altul, dar Milena prefera să nu pomenească de acel „altul".

— Cînd nu mai eşti foarte tînără, cînd nu mai eşti atît de senzuală ca înainte... continuă Ester. Acum avem nevoie de ceva mai mult decît de dragoste şi de cuvinte frumoase. Şi ăsta e singurul lucru pe care ţi-l pot da artiştii... sau cei consacraţi unei cauze, mă înţelegi. Ei îşi închipuie că dacă îi asculţi, ţi-au şi dăruit cerul, pămîntul şi toate celelalte. Trebuie să fii realist. Eu întotdeauna am avut curajul să privesc viaţa în faţă.

În timp ce Ester vorbea, Milena, uitîndu-se la picioarele prietenei sale, aşezate unul peste altul, băgă de seamă că nu mai erau atît de frumoase ca

înainte, și se înveseli. În afară de asta, în timp ce băuse, nasul Esterei se înroșise sub stratul de pudră, și cu ochișorii ei miopi, avea înfățișarea cuiva care plînsese.

— Îți spun drept, prefer un bărbat care să-mi vorbească despre lucruri serioase, despre politică, de exemplu, dar nu despre tablouri. Situația tărăgănează. Așa nu se mai poate continua. Dacă nu se dă vreo lovitură, nu știu ce-o să ne facem. Dar loviturile le dau militarii. Și sînt sătulă de uniforme.

Milena surîse, dar nu răspunse, și Ester continuă :

— Ieri, la Ambasada franceză i-am spus ambasadorului american exact ceea ce gîndeam : că trebuie să fie mai energici, că nu se poate să ne lase în părăsire. Dacă trebuie să ne ajute, apoi s-o facă odată, sau poate că au dreptate comuniștii cînd afirmă că ei ne exploatează doar. Nu e drept.

— Așa i-ai spus ?

— Chiar așa.

Ester era mîndră de îndrăzneala răspunsurilor sale, cu care își cîștigase reputația de femeie liberă și energică.

— Bineînțeles că în țara asta nu se poate trăi. Nu avem nici o lege de divorț mai convenabilă și nici bani. Argentinienii nu au arginți.

Amîndouă sorbeau alene *whisky*, și căldura șemineului care dogorea de jăratic le îndemna să treacă la confidențe. Milena — ah, da, nu putea să se stăpînească ! — simțea o invidie surdă și confuză față de succesele amoroase ale prietenei sale, dar tocmai această invidie o atrăgea către

Ester, îndemnînd-o să-i asculte cu atenție fiecare cuvînt, în timp ce tot strîngea din buze.

— Desigur, zise Ester, Guillermo e un tip formidabil la pat. Nu-i egoist cu femeia. Se gîndește la ea.

— Dar nu mai e tînăr, obiectă Milena.

— Și ce nevoie ai să fie tînăr ? Ca să-și închipuie că-ți face o favoare ori de cîte ori se culcă cu tine ?

— Așa e, da, făcu Milena. Și vru să-i strecoare Esterei o insinuare dureroasă, dar, schimbîndu-și gîndul, o întrebă : Poți să lucrezi decorurile pentru teatrul meu de vară ? Știi, am început încă de pe acum să ne ocupăm de el.

Ester nu răspunse. Ignora importanța acelui teatru — firește, una dintre concesiile municipalității, ușor de obținut pentru oricine — și nu voia să-și amestece numele într-o afacere în care ar fi putut să-și piardă reputația. Și așa luptase destul pînă ajunsese să fie cunoscută.

— Ei bine, spuse ea, am să-ți dau răspunsul cînd mă întorc de la țară.

— Nu știam că pleci. Și unde anume ?

— M-a invitat Guillermo la moșia lui. Am să profit de ocazie să văd dacă se poate deschide vreo expoziție prin locurile acelea. Trebuie să te faci cunoscută, să cunoști reacția publicului. Pe urmă voi deschide o expoziție la San Pablo ; mi-au cerut-o.

Conversația devenise plictisitoare, cînd servitoarea anunță, ceremonioasă, de parcă nu l-ar fi văzut în fiecare zi, pe doctorul Guillermo Barrenechea. Milena se ridică, pregătindu-se de plecare.

— Rămîi o clipă, Guillermo va fi încîntat să te vadă, o rugă Ester.

— Sînt grăbită, refuză Milena.

Îl salută pe Barrenechea, un bărbat robust, brunet, cu părul rar și cărunt, mirosind a apă de colonie și a tutun american.

După ce ieși, Milena Mitán se privi în oglinda ascensorului. Își văzu chipul cu buzele strînse și ridurile fine din jurul ochilor. Începu să se pudreze.

De cîte ori o vizita pe Ester Lagos, pleca de la ea cu sentimentul că fusese înșelată. Ca și cum ar fi fost păgubită de vreun lucru, ca și cum i s-ar fi furat ceva. Toate paharele de *whisky* și toate drogurile din lume nu erau de ajuns ca să-i umple acest gol, și, totuși, mîine, sau săptămîna viitoare, se va reîntoarce la Ester, arătîndu-i prietenie. Și întotdeauna ca să sufere, ca să se dezguste de ea însăși, să se simtă veștejită, epuizată și ca să-și dea seama într-un fel oarecare că încă mai trăiește...

Bătrîna înnodă bine capetele legăturii, se lăsă pe un scaun vechi de trestie lustruită și își încrucișă brațele sub șal, ca să se încălzească. O fată traversa în grabă curtea. Se ducea la slujbă, dar, văzînd deschisă ușa camerei, se opri.

— Ce, bunico, ai și început să împachetezi ?

— Doar n-am să amîn pe altă dată, răspunse bătrîna, fără chef.

Se uită la ea, și fata își întoarse capul, rușinată de ochii bătrînei, atît de nepotriviți cu grosolănia agresivă a glasului. Erau niște ochi îndurerați, de cîine încolțit, care nu înțelegea de ce e bătut

și mîrîie ca să se apere sau ca să arate că încă nu-i e teamă.

— Eu credeam că pleci peste cîteva zile abia, adăugă fata.

Se apropie de bătrînă și o sărută pe creștet, abia atingîndu-l cu buzele, puțin scîrbită de mirosul de lavandă și de păr. „Sărăcuța", își spuse ea în gînd, traversînd curtea în care încă nu se arătase soarele. În gang întîlni un tînăr în palton, care tocmai își aprindea o țigară.

— Bună, Sarita !

— Bună, Daniel !

Se priviră zîmbind, și, pentru că într-un fel tăcerea o tulbura, fata îl întrebă :

— Deci, nici mai mult, nici mai puțin, o dați afară pe bunica ?

Tînărul ridică din umeri.

— Da, pentru că de cînd s-a măritat Mirtha, eu și cu bătrînul ne descurcăm mai bine singuri. Ceaiul mi-l face dimineața el. Bătrîna ocupă o cameră întreagă și bombănește toată ziua... Ezită o clipă, apoi adăugă hotărît : Dar tu știi, Sarita, tu știi, fetițo, de ce vreau eu camera ! Sînt nebun după tine ! Știi că e pentru tine...

Sarita încuviință printr-o mișcare a capului, făcută cu grijă, ca să nu-și strice coafura, și șopti gînditoare :

— Da, desigur. Ocupă o cameră.

Mergeau spre Avenida del Trabajo, unde o mulțime de oameni se și așezase la coadă, așteptînd autobuzele și troleibuzele.

— Știai, într-adevăr, că te aștept ? întrebă el.

Sarita zîmbi. Acum, după ce primii fiori reci ai dimineții trecuseră, nu-i mai părea atît de rău

de bătrîna plictisitoare, care ocupa o cameră întreagă în casă ; o cameră care putea fi împodobită cu mobilă nouă, cu un dormitor în stil provensal, cum văzuse ea într-o vitrină de pe strada Corrientes, pe aproape de Obelisc ; o cameră în care putea să locuiască o tînără pereche și să așeze mai tîrziu un leagăn mare din oțel cromat.

— Of, Daniel, tu le spui la toate așa...

— Știi bine că nu, răspunse el, apucînd-o de braț ca să traverseze strada, și o strînse peste mîneca pardesiului și a rochiei de jerseu ca să-i simtă carnea. Sarita, știi că sînt nebun după tine, că aș face orice pentru tine, așa-i că știi ?

Ea zîmbi.

— Dă-mi drumul... Și cu totul fără nici o legătură, numai ca să schimbe vorba, adăugă : Bunica Emilia este italiancă, nu ?

— Siciliancă, răspunse el. De aceea are un asemenea caracter. Dar nu-și mai amintește de limba ei, și nici de altceva. De cînd a murit mama, parcă s-a prostit. O să se simtă mai bine la Entre Ríos, cu mătușa Elena. Eu și cu bătrînul nu mai avem nevoie de nimeni de cînd s-a măritat Mirtha... tu n-ai cunoscut-o pe sora mea, nu-i așa ?... Pe urmă, eu am acuma nevoie de tine. Vreau să ne căsătorim. Ca să nu-mi mai poți scăpa. Înțelegi ? Te iubesc, Sarita ! N-am să precupețesc nimic ca să fii nevasta mea.

— Sigur, șopti Sarita, clătinînd din cap, de parcă n-ar fi auzit, dar mi-e milă de ea, sărăcuța...

— Ce să-i faci ? reluă Daniel. Tu înțelegi, nu-i așa, că mi-ar plăcea să-ți ofer mult mai mult decît o cameră mizerabilă.

— Sigur... repetă ea plictisită, așezîndu-se la coadă pentru autobuzul 267 și simțind pe ceafă răsuflarea lui Daniel, care continua să-i tot șoptească. Deodată se întoarse spre el : Dacă vrei, putem merge diseară la cinema... Și nici măcar nu-și dădu seama că acum n-o mai interesa dacă o să dea prilej de bîrfă femeilor din pensiune. Rulează un film al lui Deborah Kerr, care mă încîntă.

— Tu ești o adevărată încîntare, spuse Daniel, tu...

Dar în clipa aceea Sarita se urcă în autobuz, și cuvintele lui îi răsunară în urechi, îngemănate cu imaginea de neșters a unei cămăruțe proaspăt zugrăvite, cu mobilă provensală.

Străzile erau pustii, și Tony o luă de braț... „Totul ajunge aici“, gîndi Marina Azam, pentru că momentul în care el avea s-o prindă de braț, strîngîndu-i-l întrucîtva, în semn de oarecare intimitate, era așteptat de amîndoi încă de cînd ușile multicolore ale restaurantului se închiseseră în urma lor. Simți și o oarecare neliniște, o teamă că toate acestea nu se vor sfîrși în modul cel mai simplu, dar ea voia numai să se plimbe pe străzi, să tragă în piept aerul umed și să străbată cu gîndul meleaguri unde probabil nu-i atîta umezeală și atmosfera nu-i așa de apăsătoare.

— Îmi placi, spuse Tony Bellam.

Ea nu se așteptase chiar la asemenea cuvinte și ar fi preferat ca el să nu le fi rostit. Căută cu stîngăcie un colț mai întunecos, ca un om timid care trebuie să arate mai multă pasiune decît simte,

și de teamă să nu-și piardă partenera, o trase brusc spre el și o sărută.

Ea simți îndată stîngăcia, lipsa de experiență a acelui sărut ; nu era altceva decît sărutul unui bărbat care vrea să dovedească pasiune și se forțează chiar s-o simtă, al unui bărbat care se află la capătul deznădejdii și care parcă vrea ceva, măcar să nu fie părăsit într-un oraș necunoscut sau pe o stradă fără sfîrșit. Copacii se scuturau bătuți de rafale, vestind sfîrșitul iernii, și deodată ea se lipi de el și-l sărută cum el nu se aștepta.

Marina nu-l sărută chiar din plăcerea de a-l săruta, ci mai degrabă din dorința ca el să-și dea seama că nu era singur și părăsit, cel puțin în clipa aceea.

— Lasă-mă, îi spuse ea numaidecît.

Stăteau sub un copac, și toată strada dormea zgribulită sub cel din urmă și cel mai aspru frig al iernii.

Tony o lăsă, și Marina vru să-și urmeze drumul. Dar el o ajunse din urmă și-i luă valiza ușoară din mînă. O luă iar de braț.

— N-o fi existînd nici un loc unde să putem sta de vorbă fără grija că se închide ? întrebă el.

Marina îi răspunse :

— Ba da, să mergem în piață.

Acolo erau niște copaci uriași, puțin luminați, cu frunzișul des, întunecat și amenințător, ca și peisajul bogat dimprejur, de parcă ar fi adunat în ei toate gîndurile și năzuințele unui oraș unde își făcuse de lucru „mafia“, unde totul începuse să putrezească de cînd portul aproape că nu mai exista, un oraș cu rîpe abrupte, unde monumentul

cu steag pare o glumă, o batjocură sinistră pe un pămînt care n-a ajuns încă la steaguri.

Se așezară pe o bancă, și Tony trăi, ca niciodată, senzația rece și neprimitoare ce parcă-l urmărise pe străzi încă de cînd ajunsese în acel oraș, ca și cum toate primejdiile din lume, adunate la un loc, l-ar fi pîndit și ar fi căutat să-l distrugă.

— Ești de aici ? o întrebă el, și, deodată, fata, pe al cărui umăr își odihnea brațul, îi păru depărtată și dușmănoasă, bîntuită de temeri și răzbunări, ca și nenumărații copaci din piață.

— Nu, răspunse Marina, nu sînt de aici.

Bellam îi mîngîie părul, își coborî mîna pe ceafă, în semn de mulțumire, și ea continuă :

— Orașul ăsta e urît, și-ți jur că nu-mi place ! Rosti cuvintele de parcă ar fi trebuit să-și justifice într-un fel prezența. Am lucrat aici. Acum sînt doar în trecere spre Buenos Aires și pe urmă plec la Entre Ríos. Îți dai seama că orașul ăsta a murit ?

— Da, spuse Bellam, și fiindcă ea îi împărtășea sentimentele, vru s-o sărute.

De data aceasta, sărutarea nu mai fu forțată, și amîndoi simțiră că undeva foarte departe, deasupra creștetelor lor, fremătau ramurile ; primejdiile orașului muribund, ca și ale parcului, de altfel, încetaseră să mai existe, rămăseseră doar niște detalii de care își puteau bate joc în timp ce se priveau în ochi.

— Și stai departe ? o întrebă el.

Marinei i se părea caraghios accentul lui străin, felul în care vorbea el spaniola, de parcă ar fi vrut s-o corecteze pe ea, care cunoștea toate in-

flexiunile locale ale limbii. În același timp o emoționa.

— Nu, îi răspunse, cîțiva pași mai încolo.

— Credeam că nu ești de aici.

— Dar locuiesc aici... deocamdată.

— N-am putea merge acasă la tine ? Mai avem cîteva ore pînă la plecarea trenului, spuse Bellam.

— Da, șopti ea, cîteva ore... Și se uită în jos la pietrișul și la luminile gălbui care abia răsfrîngeau umbrele mișcătoare ale frunzelor. Putem merge, rosti, în sfîrșit, dar nu am casă, ci doar o cameră.

— Asta n-are importanță, spuse el fără să înțeleagă prea bine. Avem timp...

Marina se ridică în picioare și își scutură fusta de nevăzutele firișoare de praf sau de rămurele. Se uită iar în jos, la frunzele mișcătoare. Valiza era ușoară, putea s-o ducă el. De fapt, o și dusese, gîndi ea. Cea din urmă noapte într-un oraș.

— Să mergem, Tony !

Și simți un fel de duioșie pentru acel străin.

— Da, făcu Guillermo Barrenechea, da ! Se așeză, cu paharul de *whisky* în mînă, pe fotoliul care se turti sub greutatea lui. Da, repetă el, cînd ești ministru, ai satisfacții, dar și îndatoriri plictisitoare.

Nu-i plăcea să rămînă singur, între patru ochi, cu Ester, atunci cînd dorința îi era stinsă, ca în această după-amiază. Ester era o femeie inteligentă, și de aceea se simțea stînjenit în fața ei. Ce să vorbești cu o femeie inteligentă ? Și apoi, nu îi plăcea felul în care ea se amesteca în treburile lui intime, căutînd să-l descoasă.

Cu politica e altceva. Despre politică nu se vorbește, nu se discută. Nu se explică, nu se întreabă. Numai comuniștii vor să clarifice ceea ce nu poate fi clarificat. Claritatea ne face doar să ne pierdem controlul. Există fraze dinainte confecționate pe care le spui oamenilor, și, pentru moment, unii dintre ei ajung chiar să le creadă. Dar dacă încerci să cercetezi cauza profundă ascunsă îndărătul frazelor, înseamnă să dai totul peste cap, să atragi singur nenorocirea. O dată, un ghicitor din Rosario îi spusese : „Acționează fără să te uiți înapoi". Mai tîrziu a aflat că ghicitorul spusese același lucru și altor politicieni care îl consultaseră, dar nu putea să nu creadă că fraza fusese spusă numai pentru el, Guillermo Barrenechea, pentru că el era singurul suficient de hotărît și de cinic ca s-o înțeleagă. Totuși, acum situația era grea. Începea iar să aibă nevoie de noroc.

— Roberto se însoară, spuse deodată Ester.

Barrenechea ridică capul numai din politețe. Ce-l interesa pe el ce făcea Roberto Behamonde, fostul soț al Esterei ? Și apoi, era foarte nepoliticos din partea ei să se gîndească la alt bărbat în prezența lui ; măcar să aibă pudoarea să tacă atunci cînd el venea să petreacă cîteva clipe în liniște, fără să fie tulburat.

— Ah ! făcu el, ațintindu-și privirea mai întîi asupra paharului de *whisky* și apoi asupra jăraticului roșu din șemineu.

— Ce, ești prost dispus ? îl întrebă Ester.

Se lăsă pe brațul fotoliului și-și trecu mîna prin părul lui cărunt și lipicios din cauza fixativului. Îi displăcea să simtă șuvițele lipicioase printre degete. Bărbați din altă generație, bărbați lipsiți de

orice farmec! Îşi retrase mîna şi o şterse discret de spătarul de piele al fotoliului.

Ministrul se ridică şi se apropie de şemineu; puse paharul pe consolă. În noaptea asta nu-i ardea de dragoste. Ester era inteligentă, şi o femeie inteligentă poate fi bună la ceva, de exemplu: să asculte sau să dea un sfat. Venise la ea să caute linişte.

— E vorba de împrumutul acela, începu el.

„Treburile lui întotdeauna se termină cu multă vorbărie, de parcă s-ar găsi înaintea unui auditoriu atent", gîndi ea.

— Tu ştii cum stau lucrurile, urmă Barrenechea. Le-am explicat situaţia. Aşa nu se mai poate. Ţara arde, şi ei pretind garanţii. Ce garanţii să le dăm? Nu avem aşa ceva. Garanţii... Am cedat cît am putut. Dar ei protestează. Pretind. Nu pricep că nu putem face mai mult decît ne stă în puteri...

Medită cîteva clipe, cu fruntea aplecată. Privindu-l, Ester băgă de seamă cît de mult i se îngroşase cuta de la ceafă, de parcă ar fi avut tuburi de cauciuc sub piele.

— Cred că s-ar putea face puţină propagandă, ceva care să prezinte lucrurile favorabil şi pentru ei şi pentru noi. Trebuie să ne folosim de presă. Ca să cîştigăm timp. Dar cît mai discret. Iată despre ce aş fi vrut să-ţi vorbesc. Părintele Fulmin — l-am întîlnit ieri — îşi dă consimţămîntul. Trebuie făcut ceva care să dovedească bunăvoinţa noastră, un joc dublu. Oamenii de afaceri spuneau că... ce-ar fi dacă ai merge mîine la o reuniune la ambasadă?

Ochii mici ai Esterei Lagos clipiră. Acesta era momentul mult aşteptat, momentul în care Barrenechea avea nevoie de experienţa ei de femeie de lume, de sociabilitatea şi de felul ei de a se purta cu oamenii. Momentul care-l lega de ea. Ester participa la consolidarea carierei unui om al vieţii publice. Astfel, va rămîne cunoscută în ţară, fie în biografia lui Guillermo, care se va scrie într-o bună zi, fie într-un dicţionar, drept inspiratoarea şi călăuza lui în viaţă.

— Da, spuse ea cu violenţe, fără să-l privească, în timp ce, luînd paharul, îl umplu din nou cu *whisky*, mîine vom primi un ansamblu de balet negru. Va fi o reuniune de intelectuali. Nu una mondenă. Deşi am aflat că vor fi invitaţi şi oameni de afaceri. De fapt, ei sînt „adevăraţii" invitaţi de onoare. Înţelegi tu.

Barrenechea trebui să facă un efort ca s-o înţeleagă: da, Ester era o femeie deşteaptă!

— Am trecut pe la bijutier, rosti el în şoaptă. Nu sînt de loc urîţi cerceii cu briliante care ţi-au plăcut... Şi adăugă, plin de elan: Sînt ai tăi dacă-i faci pe ambasador şi pe ceilalţi să-mi înţeleagă poziţia, dacă izbuteşti să-i convingi că le sînt prieten. Ambasadorul trebuie să le explice delegaţilor situaţia.

Ester Lagos se apropie încet de şemineu, luă un lemn pe jumătate ars şi răscoli jarul, din care începură să sară scîntei. În realitate, nu voia decît să-şi ascundă expresia de triumf care i se putea citi pe faţă.

— Da, spuse ea cu o voce stinsă şi oarecum distantă, pentru că, la drept vorbind, călca, în sfîrşit, pe un teren cunoscut. Din nou (şi asta se

pierdea de-a lungul anilor de umilinţă care se scurseseră de la despărţirea ei de Roberto, de cînd îşi începuse viaţa în strîmta lume intelectuală şi artistică) devenea femeie de lume, din înalta societate, admirată şi solicitată să-şi dea ajutorul. Da, repetă, apropiindu-se cu paharul de *whisky*, am să văd ce pot face mîine cu delegaţii.

Guillermo Barrenechea luă şi el un pahar. Cantitatea de *whisky* băută pînă atunci — bună e o duşcă de *whisky* englezesc, nu-i aşa ? — începea să-şi facă efectul. Paharul cu *whisky* şi tonul sigur, oarecum distant şi liniştitor al Esterei...

— Îmi placi aşa, cînd eşti hotărîtă, spuse el. Şi petrecîndu-i braţul pe după mijloc, în timp ce palma îi coborî uşor, mîngîindu-i şoldurile, continuă : Noi am putea face multe, fetiţo, se însufleţi el. Avem armata de partea noastră. Fără îndoială că ambasadorul ştie asta, de altfel, o ştiu cu toţii, dar se îndoiesc de ultimele evenimente. Comerţul e în mîna noastră, numai că... E nevoie poate de sugestia unei femei dezinteresate, de pildă o insinuare din partea ta, cu atît mai mult cu cît tu nu ai nimic de-a face cu politica... o femeie de lume, ca tine...

Acum îşi sprijinea mîna pe coapsa ei, şi deodată Ester prinse grai, de parcă ar fi fost undeva departe şi nu ar fi înţeles întru totul sensul cuvintelor lui :

— Dacă vrei o discuţie între patru ochi, prietenească, cu ambasadorul, sau vreunul dintre delegaţi, îi pot invita la mine, să cinăm în trei.

Barrenechea o privi uimit : va să zică, după toate celelalte, putea să obţină şi o conversaţie între patru ochi ! O, era cît se poate de bine ca

Ester să creadă că numai ea putea obţine aşa ceva, era minunat să-şi închipuie că ea, prin clasa ei socială, conducea totul ! O trase spre el, o aşeză ca mai înainte pe braţul fotoliului, şi degetele lui, mîngîindu-i ceafa, începură să se joace printre şuviţele de păr scurte şi uşoare. Apoi o sili să-şi aplece capul ca s-o sărute. Un sărut plin de aşteptare şi prelung. Pipăind cu grijă, ea îşi puse paharul pe măsuţă. Cu un gest brusc, Barrenechea o trase pe genunchi şi continuă s-o mîngîie, în timp ce Ester rîdea excitată, veselă, conştientă deodată de puterea ei.

Tony rămase mirat de modestia căsuţei. Majoritatea construcţiilor din oraşul acesta erau noi ; noi şi pretenţioase. Mai bine spus fuseseră noi acum douăzeci sau treizeci de ani în urmă, cînd negustorimea, convinsă pentru totdeauna de trăinicia ei, construise căsuţe împodobite cu balcoane de chirpici, desfiinţînd vechile grilaje de fier, cu grădiniţe în faţă, unde se înşirau plantele, puţine, dar frumos orînduite, cu garaje fără excepţie goale, pentru că visul de a avea automobil dispăruse din mintea oamenilor care le clădiseră, fără să se gîndească vreodată că aceste case aveau să se transforme în pensiuni ieftine, pentru femei aflate în trecere prin oraş.

— Aici e, spuse Marina.

Tony privi romburile multicolore de la intrare. Lipsea un ochi de geam pe care nu-l înlocuiseră. Lumina felinarului, care se legăna, suspendat în mijlocul străzii, la răbufnirile uşoare şi neregulate ale vîntului, abia ajungea pînă pe pămîntul

împietrit al rondurilor de flori din grădinița din față.

— Dacă nu faci zgomot, poți trece, adăugă ea.

Tony o urmă, și Marina se chinui cîteva clipe prin întuneric cu cheia în broască. Se întoarse să-l privească.

În vestibul era aprinsă o luminiță, și el putu să deslușească niște mobile lucioase și ieftine, o masă acoperită cu o carpetă țesută și cîteva tablouri înfățișînd diferite peisaje: luna deasupra mării învolburate și argintii, munți trandafirii și ninși.

Camera Marinei era mică, aproape în întregime ocupată de un pat de două persoane. Aprinse o lampă de noapte, și sub abajurul de hîrtie roz, Tony văzu plapuma lucioasă din saten înflorat.

— Întotdeauna trag aici, spuse ea. Chiar dacă mă duc la Buenos Aires sau în altă parte, tot aici mă întorc, de aceea mi s-a și dat cheia în păstrare. Nu pentru că plătesc camera chiar și atunci cînd sînt plecată, ci pentru că proprietarii mă cunosc și nu prea au posibilități s-o mai închirieze. De altfel, mi-aș da seama imediat dacă ar umbla cineva pe aici. Proprietăreasa mă iubește mult...

Se lăsă să cadă pe pat, moale, de parcă s-ar fi eliberat deodată de toată oboseala acelei nopți care îi apăsa pe umeri. Stătea pe marginea patului, cu picioarele puțin depărtate, cu capul sprijinit în mîini.

— Uf... reluă ea. Trebuie să te servesc cu ceva.

Se ridică, se duse la dulap și îl deschise. Înăuntru nu erau lucruri de îmbrăcăminte, ci doar o sticlă. mai în fund. A mai rămas puțin rachiu din Uruguay, vrei? îl întrebă, ridicînd sticla. Și, oarecum neliniștită, adăugă: Așază-te, te rog!

Tony se așeză pe pat. Începea să se obișnuiască cu lumina trandafirie și slabă a lămpii de noapte. Camera unei femei în trecere printr-un oraș de trecere, deși fata asta nu era o femeie de noapte. Există și cămine cu lumină trandafirie. Văzu forma întunecată a dulapului și fereastra cu storurile lăsate, niște scaune, două noptiere și un pat mare.

Marina se apropie cu sticla și cu două pahare și le puse pe noptieră. Se așeză alături de Tony, umplu paharele pe jumătate, luă unul și-i spuse rîzînd:

— Faci o figură atît de speriată! Se vede că ți-e teamă. N-ai mai văzut niciodată pînă acum o asemenea casă. Nu e ceea ce crezi tu, nu fi prost.

El ar fi vrut să-i spună că nu casa îl uimea, în ciuda plăpumii trandafirii, a mobilelor strălucitoare și a luminii sărace care descoperea toată goliciunea aceea... Dar Marina începu să vorbească din nou, cu însuflețire:

— Casa aceasta e renumită în cartier, ți-o spun doar ca să te amuz... Acum... în sfîrșit, nu știu cîți ani, poliția a omorît aici un om. Proprietarii au vîndut casa, și, cu vremea, din cauza lipsei de locuințe, s-a transformat în pensiune... Nu, nu era un criminal... adăugă ea, răspunzînd privirii lui întrebătoare. Lumea din cartier venerează amintirea acelui om. Uneori, noaptea, găsești buchete de flori în grădină. Era un muncitor, un conducător politic. Veniseră să-l aresteze, și el a opus rezistență... cred că a reușit să rănească pe un polițist. Dar ceilalți au intrat prin spatele casei și, fiind mulți, l-au lichidat... Unii îl consideră erou...

Tony răsuci paharul între degete : nu ar fi putut spune de ce, dar îl supăra tonul cu care îi povestise întîmplarea. El, în orice caz, avea ceva mai bun de făcut decît să se ocupe de oamenii aceia bruneţi, cu mustaţă, care făceau greve şi se apărau de poliţie, aşa cum făcuseră în Nord cîţiva văcari, oameni care făuriseră un continent, creînd şi înfruntînd legea. Dar se gîndi că nu era, nu era chiar aceeaşi situaţie.

— E ca şi cum ai împuşca toată lumea pentru că nu vrea să muncească, spuse el, prost dispus ; nu-şi putea explica de ce povestirea Marinei readusese între ei încordarea ascunsă pe care o crezuse destrămată între copacii din piaţă. E uşor să te laşi omorît ca să nu munceşti, repetă iritat, pentru că situaţia aceasta i-o amintea pe a lui, necazurile lui, şi pentru că, în sfîrşit, trebuia să înghită aceste observaţii, cînd, de fapt, ar fi vrut să petreacă cîteva clipe plăcute cu o femeie.

— Nu ştiu, spuse ea ca şi cum ar fi vorbit singură, nu ştiu nici măcar cine era acel conducător al muncitorilor, ţi-o jur, dar tot cartierul îl stima. Un glonte a spart un geam, unul dintre romburile de la intrare. Uneori mă gîndesc că dacă ar fi existat şi o poveste de dragoste... e păcat să nu fi fost aşa... s-ar fi putut face un film foarte drăguţ... Eu sînt actriţă, ştii ?... Lucrez la teatru, de asta mă aflu aici, am venit cu o trupă... De obicei rămîn aici... întotdeauna au nevoie de oameni pentru trupele care pleacă în turneu prin ţară... Ai să-mi spui că nu am ambiţie, dar nu e adevărat, sînt alte motive, poate am să-ţi povestesc... Am venit cu o trupă de revistă, ţie îţi spun drept, nu mă plăteau suficient, am plecat de la ei acum o

săptămînă şi m-am aciuat aici. Proprietăreasa este prietena mamei, de aceea mă iubeşte...

— Ah, făcu el, ai familie ?

— Mama şi un băiat... răspunse Marina gînditoare. Băiatul este al meu... are cinci ani, e tare drăguţ. Îl ţin aproape tot timpul la mama... Vreau tă-l trimit definitiv cu ea la Entre Ríos, unde am să mă duc mereu să-i văd...

— Şi soţul tău ? întrebă el.

Ea îl privi zîmbind.

— Nu... e vorba... de un accident... Închipuieşte-ţi, aveam şaptesprezece ani... Tatăl băiatului lucra cu ziua şi traversa rîul venind dinspre Uruguay. S-a întîmplat pe cîmp. Era o brută, pentru că eu nu sînt ca fetele acelea cărora li se întîmplă aşa ceva în mod obişnuit, mă-nţelegi ? Clătină din cap. S-a întîmplat acum cinci ani. Băiatul este tare drăguţ, repetă ea.

— Şi eu am un băiat, spuse Tony.

Scotoci în buzunarul hainei pînă ce dădu peste fotografia unui băieţandru cu părul răvăşit şi cu nişte pantaloni de văcar, ochind cu o puşcă.

Marina privi fotografia cu atenţie. Apoi i-o înapoie cu un gest de o neobişnuită timiditate.

— Şi soţia ta ? întrebă ea.

Tony dădu din mînă de parcă ar fi alungat o muscă.

— Doamna Bellam este o mare tîrfă, nu-i port fotografiile.

Marina îşi sprijini mîna pe coapsa lui.

— Nu vorbi aşa...

— Ba o şi repet : este o mare tîrfă, replică Tony. Apucă mîna Marinei şi i-o strînse cu pu-

tere. Fotografia asta e mai veche, explică el, vîrînd-o în buzunar. Acum Jackie nu mai arată așa. Cum s-a întîmplat... în concluzie, eu am făcut războiul, acolo, în Pacific, pornind din Canada ; ne plăteau bine, pricepi ? Pe urmă te cuprinde frica, mai intervin și alte chestiuni ; trebuie să ai pe cineva care să te-aștepte, să se gîndească la tine. De aceea m-am însurat. Toți făceau așa. Ca să existe cineva care să se gîndească noaptea la noi. Drăguț, nu ? Dar ea a fost o tîrfă, aproape toate au fost niște tîrfe, repetă el cu furie. Nu am divorțat ca să nu-i fac plăcerea de a-și mai bate joc și de altul, încheie Tony.

Marina nu înțelegea sensul celor spuse de el : ea vedea altfel lucrurile. De exemplu, niciodată nu-și închipuise că un bărbat ar fi putut să refuze divorțul unei femei : în concepția ei despre lume, femeile erau întotdeauna pedepsite, părăsite sau alungate prin divorț — dacă povestea aceasta cu divorțul era într-adevăr o realitate — dar habar nu avea că ar putea exista femei pe care bărbații ar voi să le rețină legal ; ea nu înțelegea nici drepturile, dar nici agresivitatea femeii. Femeia este sortită supunerii, și în supunere constă mîndria ei, în a trece cît mai neobservată, iar dacă vreuna își uită îndatoririle, din pricina acelui orgoliu care nu știm de unde provine, trebuie să plătească și plătește așa cum trebuie, pentru că nimeni nu poate împiedica acest lucru și pentru că așa a fost dintotdeauna, încă de cînd au venit cei dintîi spanioli, după cum ni se spunea la școală. Aici, bărbatul era rege, cu toate că în alte părți probabil să fi fost altfel, de pildă în Nord, în țara lui Tony.

— Asta este, spuse el, întrerupîndu-i firul gîndurilor, noianul de idei care, abia înfiripate, se îngrămădeau fără rost în mintea ei și așteptau să fie eliberate.

Îl privi din profil și i se păru învins, covîrșit de o tristețe nespusă, asemeni unui cîine tînăr căruia i s-au zdrobit colții.

În fața tristeții lui adînci, mai copleșitoare decît propria ei tristețe, simți dorința vagă de a-l mîngîia, de a-l face să-și dea seama că nu e singur pe lume. Era ca un copil pierdut care se jucase cu stegulețul cu ciucuri al altcuiva ; era singur, ca niște sticle goale de coca-cola părăsite pe un maidan.

— Tony... murmură ea și-l mîngîie pe păr.

Părul lui era moale, atît de moale, încît i se prindea ca praful de vîrfurile degetelor, ca într-un început de idilă. El își puse capul pe pieptul ei, și Marina se lăsă încet pe spate, peste perne, mîngîindu-i mai departe părul, ochii și liniile feței.

El se întinse pe pat ușor, aproape pe nesimțite ; degetele Marinei continuau să-i răvășească părul.

Liniștea străzii și bătaia unui ceas atîrnat în vestibul ajungeau pînă la ei, măsurînd timpul. Apoi se auziră niște pași grăbiți depărtîndu-se în frig. Atunci Tony își dădu seama că se scursese multă vreme, dar îl cuprinsese moleșeala și ar fi vrut ca acele clipe să nu se mai sfîrșească niciodată.

— Te stingheresc ? întrebă vocea lui, desprinzîndu-se singură din piept și întrerupînd totul.

— Nu, răspunse Marina.

Şi vocea lui Tony — nimic altceva decît vocea lui — continua să explice :

— Nu mi-o lua în nume de rău... Bărbaţilor li se întîmplă uneori aşa ceva... Aş vrea să mă odihnesc, nimic altceva. Cu adevărat nu te stingheresc dacă rămîn aici ?

— Nu, răspunse ea şi se jucă mai departe cu părul lui.

După o vreme, întinse braţul, stinse lampa de noapte şi, în întuneric, îi simţi respiraţia regulată şi capul greu odihnindu-i-se pe piept. „Duioşia şi fericirea“, şopti ea, de parcă ar fi rostit titlul unei piese de teatru. Şopti iar : „Duioşia şi fericirea“, pentru că una nu putea fi despărţită de cealaltă, şi peste cîteva clipe avea să cînte cocoşul de la colţul străzii, iar cerul cenuşiu va anunţa sfîrşitul nopţii magice.

„Noaptea magică“, repetă ea.

Ester Lagos era strălucitoare. Şi, totuşi, din zi în zi îi venea mai greu să păstreze acea strălucire care iradiază dinlăuntrul pielii şi se datorează, în anumite perioade ale vieţii, unor „creme de bază“ diafane şi imperceptibile, de diferite culori, combinate ca nişte jocuri de lumini.

Intră în clădirea ambasadei, îl salută pe ambasador şi pe soţia acestuia şi rămase în mijlocul salonului, aşteptînd să fie recunoscută. Salutînd-o, ochii mici şi albaştri ai ambasadorului clipiră uşor, de parcă ar fi spus : „Dumneata eşti aceea cu care aş vrea să...“

Părea că toată recepţia fusese organizată pentru ea, Ester Lagos, cunoscătoarea acordurilor tacite, secrete, posibile, probabile şi mai puţin probabile,

ce puteau fi încheiate cu omul care reprezenta o naţiune atît de puternică. Politica se compune dintr-o sumedenie de subtilităţi, cum ar fi, de pildă, faptul că omul acela se simte atras de ea, şi nu atît de ea, de trupul Esterei Lagos, cît mai ales de ceea ce reprezenta ea, prin arzătoarea şi optimista ei dorinţă de dăruire.

Apoi o înconjurară prietenii, un tînăr îndatoritor îi aduse *whisky*, şi ea acceptă, plictisită, de parcă toate atenţiile i s-ar fi cuvenit de la sine. Din punct de vedere politic şi oficial, ea nu însemna nimic, dar începea să însemne ; cu instinctul dezvoltat şi cu perspicacitatea celor care frecventează reuniunile mondene şi ambasadele, simţi că aspiranţii la posturi sau la influenţe începeau să o asalteze cu tot mai multă insistenţă şi neruşinare. Asta nu însemna că în alte ocazii n-ar fi fost căutată ; acum, însă, prezenţa ei întrecea aşteptările, stîrnea într-una zîmbete servile la glumele pe care încă nu le spusese.

— Revista este fantastică, un *show* cu adevărat american, spuse Charlie Guerra, ridicînd vocea, ca întotdeauna cînd era bine dispus.

Vocea şi cuvintele lui voiau să demonstreze că el, Charlie Guerra, cu toate că ocupa un post de mică importanţă în Ministerul Afacerilor Externe, făcea totuşi parte dintr-o familie care a fost şi trebuia să fie şi de acum încolo puternică : o familie de miniştri, de jucători de polo, de oameni care, într-o noapte de cabaret, puteau recunoaşte, mai mult sau mai puţin, calitatea vinurilor, a cailor şi a femeilor. Mai mult sau mai puţin. Totul e subiectiv, nu ? Ester îi puse mîna pe braţ.

— Nu striga așa, i se adresă ea, mă faci să cred tot ceea ce se spune despre tine! Ești beat. Mă faci să cred că soția ta a avut dreptate cînd te-a lăsat.

Rickie Oliva și Manolo Farías, care veniseră după el, începură să rîdă. Charlie Guerra se înroși pînă la rădăcina părului său foarte negru care-i cădea mult pe frunte.

— Ce-i? Ți-e teamă că te aud micile negrese? întrebă el cu brutalitate, deoarece ultima frază a Esterei îi amintea singurătatea sa, scandalul și fuga soției sale, o peruviană nespus de frumoasă, de origine cehă, care fugise în Italia cu un fost ambasador egiptean.

Ester își aduse vag aminte că, oficial, recepția era dată în onoarea trupei de negri a celebrului „Smiling Face Aldington", un negru din Carolina de Sud, care înnebunea publicul noapte de noapte sub falsul cer albastru, înțesat de stele, al cinematografului „Opera", cu balconașele sale neregulate și lojile de prin anii treizeci și ceva, bune acum numai ca să se așeze reflectoarele în ele.

— Spectacolul este fantastic, zise Rickie Oliva. Și cum uneori îi plăcea să filozofeze, adăugă: Cine vorbește de discriminare rasială?

Ester urmări privirea lacomă și curioasă a lui Rickie care contrasta cu vocea lui plictisită: văzu căpșorul lui „Smiling Face Aldington" apărînd dintr-un grup de admiratori, zîmbind forțat, ca și cum n-ar fi înțeles prea bine pentru ce era nevoie de atîtea atenții, ca și cum aceste amabilități nu i s-ar fi cuvenit, ba chiar l-ar fi stînjenit puțin, scoțîndu-l din propriul lui echilibru și oarecum surprinzîndu-l. Înaintea răspunsurilor lui scurte,

o ușoară undă de satisfacție trecea prin grupul admiratorilor, care se simțeau albi, nobili, generoși și pentru prima oară puțin superiori sau cel puțin egalii oamenilor cu membre lungi și ținută degajată din marea țară din Nord.

— Ce succes! exclamă Ester.

Charlie Guerra se depărtase, și acum vorbea, gesticulînd larg, cu o negresă tînără, îmbrăcată într-o fustă colorată, largă, cu o pălăriuță cu flori albe pe cap și cu umerii înfășurați într-o etolă de hermină. Ester o privi și calculă repede costul brățărilor de aur, enorme, grele, puse peste mănușile lungi, din același material cu fusta.

Negrii, strînși în grupuri mici, se răspîndiseră prin tot parterul și răspundeau cu măsură, cu glas scăzut admiratorilor; beau suc de roșii sau limonadă cu o importanță exagerată, de parcă ar fi vrut să demonstreze că erau demni să stea sub acel acoperiș, că știau să aprecieze cinstea ce li se făcea.

Ester își privi brățările: erau mai mici, mai discrete, mai puțin valoroase. Asta e soarta! Își înfășură gîtul în capa de vizon și începu să urce scara. Era cald, dar îi plăcea să simtă blana atingîndu-i gura, ca un fel de mică sufocare, de gîdilitură. Era îmbrăcată în negru. „Blondă, elegantă și zveltă, îmbrăcată în negru", își zise ea în gînd. În salon o întîlni pe Lucy Forrest, soția unuia dintre secretari, care, într-o rochie albastră, ca scînteia electrică, din mătase strălucitoare, cu pielea trandafirie și cu ochii cenușii, liniștiți, părea o adevărată păpușă.

— Bună! îi strigă Lucy. E surprinzător, nu? Și continuă: *Anyway, my dear, I'm from the*

South... I'll go down only when it's necessary, and they don't dare to come upstairs... [1]

Şi spunînd acestea, coborî scara.

Grupurile erau compacte sub marile candelabre cu ţurţuri, de la intrarea în sufragerie. Esterei îi fu greu să-şi croiască drum. Se mîncase şi se băuse deja, dar invitaţii continuau să se servească. Ceva din tonul vocilor, învălmăşeala, vreo cascadă de rîs izolat, totul părea să indice că acesta era nucleul, centrul reuniunii. Aici se adunase lumea cu adevărat importantă, pe care trebuia s-o vezi şi s-o saluţi. Printr-o înţelegere tacită, lumea de jos şi noii invitaţi nu pătrundeau pînă aici.

Automat, pentru că în lume există ordine tot atît de severe ca şi în armată, ba încă şi mai severe, pentru că noi înşine trebuie să le respectăm, fără a mai aştepta să ni se ordone, Ester luă o expresie distantă şi dispreţuitoare ; abia salutîndu-şi prietenii, înaintă puţin cîte puţin pînă în fundul sufrageriei.

— Eşti minunată, Ester ! spuse o voce gravă, care o făcu să tresară.

Se întoarse : Ricardo Gamboa îi zîmbea. Era unul din decanii opoziţiei naţionaliste, al cărui săptămînal îl conducea, indiferent de orientarea guvernului, şi controla, de asemeni, transmisiile radiofonice. Gazeta sa, senzaţională şi agresivă, bătea în mod neaşteptat toate recordurile de vînzare.

---

[1] În orice caz, dragă, eu sînt din Sud. Cobor numai atunci cînd e necesar, şi ei nu îndrăznesc să urce... (în limba engleză în original).

Avea o frunte cu două intrînduri mărite de chelie, chipul lui exprima siguranţă şi prosperitate, iar obrazul îi era neted, de parcă ar fi fost proaspăt bărbierit. Un chip care nu mai semăna de loc cu al lui Ricardo Gamboa, nervos şi amărît, slab şi clevetind împotriva unei jumătăţi din lume, mai ales împotriva evreilor. Ba ajunsese chiar, într-o zi, să-i dea o palmă după o întîlnire senzuală şi violentă, pentru că aşa avusese el chef, să-i amintească şi să-i demonstreze că, în pat şi în afara patului, poruncea numai el, Ricardo.

— Ce ţii în mînă ? o întrebă repede şi batjocoritor.

Ea nu mai recunoscu tonul aceluia care odinioară o cucerise, o chinuise şi o părăsise, şi pe care tocmai de aceea îl mai iubea încă, în taină, ca obsedată, cu o tandreţe izvorîtă de multe ori din ruşine.

— Tu cauţi ceva, fetiţo, cauţi ceva, îi spuse Ricardo şi se depărtă, lăsînd-o năucită şi tulburată sub luminile candelabrelor.

Apoi Ester îşi scoase capa, şi, încă uşor bronzaţi de soarele verii care se dusese, ieşiră la iveală umerii săi goi, presăraţi cu mici pistrui. Înaintă cu capul sus, alungînd imaginea lui Gamboa, începutul de leşin şi tristeţea care o copleşea.

Bătrîna avea mîini mari, zbîrcite, roşii, cu încheieturile veşnic umflate. Degetele legau cu stîngăcie sforile pachetelor, deoarece, de atîtea umflături, părea că vîrfurile lor îşi pierduseră nu numai însuşirea de a pipăi, dar şi posibilitatea de a mai atinge obiectele fără să le scape pe jos.

Cu toate acestea, izbutise, e drept, cu multă greutate, să-şi lege strîns pachetele : tablouri, portrete, o inimă sfinţită, o statuie a Sfintei Fecioare... lucruri pe care le adunase sau le pierduse uneori — acestea nu erau altceva decît rămăşiţele a ceea ce strînsese altădată — de-a lungul vieţii sale.

Statueta Preacuratei, din faianţă pictată cu aur şi albastru, aşezată pe un piedestal de trandafiri, venea de foarte departe. O întovărăşise în prima şi lunga ei călătorie, pe cînd era o fată robustă de 18 ani, cea mai mare din paisprezece fraţi, şi îmbarcîndu-se într-un oraş în care poţi muri mulţumit după ce l-ai văzut, străbătu cea mai albastră dintre toate mările. De acolo luase vaporul, plin de oameni şi bagaje, şi întotdeauna şi-a adus aminte de imaginea strălucitoare de la începutul călătoriei spre America de Sud, unde o aştepta un soţ necunoscut, văr de-al tatălui său, însurat cu ea prin „înţelegere". Tatăl ei, este adevărat, îi spusese că acela era om muncitor şi cinstit, că avea un mic negoţ care mergea bine.

Atunci, înaintea plecării, înfăşurase statueta Preacuratei în nişte cîrpe şi o pusese în mijlocul unei legături cu rochii, ca să nu i se întîmple ceva, chiar dacă legătura ar fi fost lovită sau scuturată în vapor şi pe chei.

Acum, cînd se pregătea pentru această nouă călătorie, statueta Fecioarei era singura amintire care-i mai rămăsese de acolo, din acel *acolo* uitat în mare parte, şi totuşi viu, la care nu voia să se mai gîndească... Limba uitată, părinţii morţi, fraţii împrăştiaţi care încotro... acest *acolo* însemna o mare limpede, strălucitoare, de un albastru-

adînc, mici plaje stîncoase, pini, ruine şi poteci albe. Sate ca nişte iesle de Crăciun, cocoţate pe munte, poteci albe şi strigăte de pescari în noapte, înaintînd pe marea liniştită, ca zeii mitologici şi legendari, ca să orbească peştii cu luminile lor.

Mii şi mii de păsări prin văzduh (oare toate păsările rămăseseră în Italia ?)... Pentru că în nici o altă parte a lumii nu erau atît de multe ca pe pămîntul acela cald, unde creşteau măslinii, macii, pinii şi cireşii ; unde se simţea căldura unui foc subteran, milenar, sub cerul cel mai pur, cel mai strălucitor şi mai limpede : cerul, marea, pămîntul tuturor legendelor, începutul tuturor lucrurilor.

Nici nu se gîndea că imaginea aceea se ştersese din minte o dată cu trecerea anilor, a anilor şi iar a anilor ; prosperitate, copii, o casă frumoasă... Morţi, un accident. Rufino, bărbatu-său, avusese un accident... şi altul, Pascualito, fiul ei, care, la 5 ani, jucîndu-se pe stradă cu alţi copii, fusese îmbrîncit de cineva şi... în sfîrşit... tramvaiele nu ţin seama de nimic, nici măcar de viaţa unui copil. De atunci toate începură să-i meargă prost şi rămase doar cu portretul lui Pascualito, încadrat de nişte flori de catifea, luxoase ca şi perdelele din bisericile de *acolo*, din marele oraş al soarelui şi al mizeriei, oraşul pe care *poţi* să-l vezi o dată numai şi apoi să mori. Pascualito merita tot luxul sfintelor fecioare din oraşul acela cu icoane de aur, de sidef şi pietre albăstrii, înconjurate de lumînări aprinse, ca nişte briliante, la capătul unei străzi urît mirositoare, arzînd şi luminînd deopotrivă : sfinte şi zeiţe, minuni şi necazuri. Pascu-

alito merita acele lumînări, dar portretul începu să se şteargă, şi acum abia dacă se mai vedeau pe el nişte pete gălbui, aici, în oraşul acela nou, unde trăise atît de mult, de trei ori mai mult decît în celălalt. Aici nu erau icoane pe la colţuri de stradă, ci tramvaie şi accidente groaznice. Totul se încheiase astfel, şi acum, Daniel, fiul Rozei, Daniel, nepotul său, voia să se însoare, şi ea trebuia să-i elibereze camera. Nu era bine ce se petrecea cu Daniel, legase prietenii rele, se înhăitase cu oameni nepotriviţi lui, băiat modest, fiu şi nepot de oameni care munciseră din greu cu braţele. E adevărat că ea nu-l iubise niciodată pe Pedro, bărbatul Rozei, şi se înfuriase cumplit atunci cînd fata îi spusese, ah, cu ani, cu mulţi ani în urmă, că trebuia să se mărite pentru că era însărcinată, şi, „ah, mamă, tu mă-nţelegi, nu toate fetele se mărită de bunăvoie"... Acum nepotul ar fi vrut să se însoare, dar nu era încă hotărît : voia numai să aibă camera liberă pentru orice eventualitate. Ea avea o soră la Concepción del Uruguay. Alt oraş, altă călătorie. Nu mai era veselă, blondă şi în putere, ci obosită, bătrînă, cu sufletul chinuit de necazuri şi de morţi.

— Ei, *doña* Emilia, ce faci acolo ? Nu te-ai mişcat de loc toată ziua ! îi strigă Sarita, fata care avea să-i ocupe camera măritîndu-se cu Daniel, cea care o dădea afară.

Bătrîna se uită la ea.

— Nu, îi răspunse fără ciudă, mă gîndeam la lucruri la care de obicei nu mă gîndesc.

— Nu fi tristă, *doña* Emilia, spuse fata, pentru dumneata va fi mult mai bine aşa. *Don* Pedro

îţi cerea prea multe. Ai să fii mai mulţumită la sora dumitale. Nu mai eşti la vîrsta cînd mai poţi munci.

Bătrîna se uită din nou la ea.

— Şi, o întrebă, te măriţi ?

Fata se înroşi.

— Oh, încă nu... vreau să spun că încă nu ştiu, *doña* Emilia... Şi îi şopti repede, de parcă i-ar fi făcut o confidenţă : Care fată s-ar grăbi să ajungă mai curînd nora lui *don* Pedro, cu caracterul lui, nu...

Ah, da, Pedro, bărbatul Rozei, fiica ei, pe care acesta o bătea, şi Daniel, nepotul care semăna cu Pascualito, şi acum fata asta, care avea să-i ia locul, deşi, din ipocrizie, spune că lucrurile n-ar fi încă aranjate, de parcă nu s-ar ţine unul după altul, ca nişte cîini în călduri ; fata asta zîmbitoare va începe să nască, să spele şi să îmbătrînească, şi iar să nască, să spele şi să îmbătrînească, întocmai ca şi ea, şi tot ca şi ea avea să fie părăsită într-o bună zi. Asta e soarta femeilor, toate o ştiu : aduc copii pe lume, copiii pleacă sau sînt călcaţi de tramvaie ; bărbaţii se plictisesc, ele spală mai departe, şi aşa se sfîrşeşte totul.

Zîmbi, cuprinsă de milă pentru fată, pentru zilele lungi şi serbede care o aşteptau. Parcă nu fusese şi viaţa ei tot aşa ?... Gospodăria care nu mergea, recolta compromisă de îngheţuri ; evacuaţi din casă, accidente, avorturi, copii morţi.

— Oh, Sarita ! făcu ea cu lacrimi în ochi, nişte lacrimi pe care fata nu le înţelese. Ce putem face noi, femeile ? Vreau să zic, ce putem face noi dacă bărbaţii noştri nu ne îngăduie să avem slujbă

cît sîntem tinere ? Vrei să-mi spui ? Iar cînd ne dăm seama sau cînd se prăpădesc ei, e prea tîrziu, știi asta ?

Ambasadorul discuta într-un colț cu doi bărbați, și în jurul lor se crease un loc gol. Nici Ester nu putu să rupă vraja care-i ținea izolați în mijlocul oamenilor, într-o singurătate respectată, de neviolat, chiar dacă cineva, printr-un gest imperceptibil, ar fi dat de înțeles că și o altă persoană ar mai putea face parte din grupul lor. Pentru că în colțul acela se hotăra totul.

Ester rămase lîngă masă, fără să se uite la ceilalți. Curînd simți că cei trei bărbați se apropiaseră aproape neobservați, și acum făcea și ea parte din micul grup privilegiat. Abia avu timp să se gîndească că mai era încă o femeie foarte frumoasă, cînd ambasadorul făcu prezentările :

— Clift Fergus și Maxie Hatch...

Apoi continuă să vorbească repede, spunîndu-le celor doi pe nume, și schimbînd astfel tonul grav al discuției. Maxie Hatch avea o față roșcovană și niște ochi verzui și lacomi care o priveau cu stăruință.

— Doctorul Barrenechea... începu Ester, și deodată simți ridicolă formalitatea aceea în fața simplității puternicilor ei vecini. Se corectă : Barrenechea... Guillermo dorește mult să discute ceva cu dumneata.

Răspunse însă Fergus, bărbatul acela înalt, subțire și brun, cu părul des și cărunt :

— Dorința este reciprocă... dar nu-l văd pe aici.

Ester clătină din cap, în timp ce Hatch îi aprindea țigara înfiptă într-un țigaret lung de fildeș, cu mici incrustații de abanos.

— Da, desigur, zise ea, preferă să evite clevetirile... Știți și dumneavoastră... lumea de-aici e foarte rea...

Surîse dulce, iar Maxie Hatch și Clift Fergus o priviră, fără s-o înțeleagă prea bine. Ambasadorul explică :

— E mai bine ca doctorul Barrenechea să nu vină aici.

Ester simți vag că felul acela de a-l numi pe Guillermo echivala cu a-l îndepărta puțin, dînd de înțeles că aici erau numai ei, Clift, Maxie și Fred, ambasadorul, împreună cu o femeie frumoasă, deoarece aici distanțele erau stabilite de titluri și de funcții, întocmai ca seniorul care nu tutuiește servitorii și nu li se adresează niciodată cu „dumneata“ celor pe care-i consideră doar egalii săi.

Vru să spună ceva interesant, să se afirme într-un fel, dar nu putu decît să rostească stîngaci :

— Desigur, lumea din jurul nostru vorbește de intervenționismul dumneavoastră în treburile locale.

Ambasadorul făcu o mișcare : aceasta îi displăcea. Cînd era nevoie și avea toate atuurile în mînă, se dovedea brutal de sincer, dar ura micile comentarii, vorbele aruncate în vînt, care pot nimeri în paginile vreunui săptămînal de stînga, deși majoritatea ziarelor erau — slavă Domnului ! — silite să tacă. Dar ziarele acestea erau ca o hi-

dră cu mii de capete : tăiai unul, și se iveau altele, renăscînd cu fețe noi, dușmănoase, lacome, veșnice. Îngînă ceva din politețe și se depărtă de grup.

— Dumneavoastră aveți de vorbit, iar eu am treabă...

Ester rămase singură cu cei doi bărbați care o așteptaseră și acum o priveau zîmbindu-i stîngaci, ca și cum ar fi vrut ca întrevederea să se termine cît mai repede.

— Mîine ați putea lua masa la mine împreună cu Guillermo, spuse ea, în sfîrșit.

— Acasă la dumneavoastră ? întrebă Fergus, și ea dădu afirmativ din cap.

— Mîine la nouă și jumătate Guillermo vrea să discute cu dumneavoastră, să pună la punct unele amănunte. La mine acasă vom fi ca în familie. Fără formalități.

Cei doi zîmbiră, și Ester înțelese că misiunea ei fusese îndeplinită. Lipseau doar amănuntele, care nu sufereau amînare, trebuiau date cîteva indicații și făcute anumite precizări de program.

Cînd coborî scara, fu cuprinsă de o tristețe covîrșitoare : de vină era acel *whisky*, care uneori producea astfel de efecte, sau poate alta era cauza. Oricum, nu se simțea de loc mîndră, ci mai degrabă batjocorită și înșelată.

Ricardo Gamboa, care tocmai discuta cu doi bărbați lîngă scară, se întoarse spre ea și, cu tonul autoritar, același ca odinioară, care o mai înfiora încă, o întrebă :

— Mă duci și pe mine ? Tocmai voiam să plec, și nu am mașină.

— Bine, acceptă ea cu o dulceață neașteptată și resemnată, pentru că mai continua să fie incapabilă de a refuza ceva acestei voci care îi răscolea amintirile, ca un fior cald sub piele.

Da, nu era ceva epidermic, cum ar spune francezii : era ceva profund, ceva care venea de sub piele.

Ricardo privea acum spre un colț al salonului, unde se strînseseră membrii trupei lui „Smiling Face Aldington". O negresă tînără rîdea în hohote, de parcă necheza. În mijlocul grupului apăru capul unui bărbat înalt, cu părul lins, blond-deschis, și cu o șuviță care-i cădea din cînd în cînd pe fruntea îngustă. Acesta și-o tot dădea pe spate cu mîna, zîmbea cu o gură mare, dezvelindu-și dinții rari, nu prea albi, și zîmbetul lui părea copilăros, mulțumit, liniștit și totodată energic.

— Cine e ? întrebă Ester.

Simți, fără să știe de ce, că și bărbatul acela o observase și că, evitîndu-i privirile, îi urmărea totuși fiecare mișcare.

— Bine au mai nimerit-o... toți sînt niște idioți ! spuse Ricardo Gamboa, fără să-i răspundă direct la întrebare. Și, luînd-o de braț ca să traverseze salonul, adăugă : Cine vrei să fie ?... Un tip de la reprezentanțele diplomatice din spatele „cortinei de fier", un comunist din ăia care fac propagandă printre negri... Asta e. Ce tîmpenie să-i lași împreună, ce cretini !...

Ester Lagos fu cuprinsă de o teamă care nu se risipi nici atunci cînd atinse cu picioarele pietrișul ; alături de Ricardo, plictiseala îi trecuse ime-

diat, aşa cum se întîmpla întotdeauna cînd era lîngă el, dar simţea totuşi o greutate pe suflet şi o senzaţie de inutilitate care o cuprindea tot mai mult.

Călătorii, obosiţi de drum, începură să se ridice, să-şi ia valizele din plasele compartimentului; cîţiva îşi îmbrăcară paltoanele. Oraşul încă nu se distingea prin geamurile trenului.

De cîtva timp, Tony Bellam tăcea. Se mulţumise să păstreze în mîna sa lungă, osoasă şi puternică mîna Marinei, strîngînd-o din cînd în cînd cu o mişcare pe care ar fi vrut-o protectoare, dar care era puţin cam bruscă. O bună parte a drumului povestise anecdote din războiul din Coreea, întîmplări de pe vremea studenţiei, amintiri despre prieteni şi fete cunoscute mai demult. Din cînd în cînd se uita în ochii neliniştiţi ai fetei, care-l asculta atentă, supusă, în orele lungi de călătorie prin pampas. Era sigur că-l urmărise cu luare-aminte, dar nu şi că-l înţelesese perfect, deoarece fiecare din întîmplările acelea aveau bineînţeles cîte un sens, iar el le povestise cu un anumit scop, fiindcă nu era omul care să vorbească doar ca să se afle în treabă.

— Ce-ntîmplare fericită! repetase de cîteva ori, pentru că, despărţindu-se de Marina, după noaptea aceea stranie, fără fapte şi cuvinte, fusese chemat de urgenţă la Buenos Aires, şi norocul, o „întîmplare fericită“, făcuse să călătorească împreună cu ea, care întîrziase.

Ochii uimiţi şi luminoşi ai Marinei îl întovărăşiseră în monotonia enervantă a acelei ţări sărace, serbede şi plictisitoare.

Din cînd în cînd, în pupilele ei apărea un fel de admiraţie sau de curiozitate, şi Tony îşi pleca atunci capul, emoţionat, şi ochii i se umpleau de lacrimi; totuşi, nu ar fi putut să plîngă, deoarece bărbaţii nu plîng niciodată. Îi spunea doar pentru a treia sau a patra oară:

— Trebuie să mă văd cu o persoană importantă, Maxie Hatch, unul dintre directorii companiei... Ştii ce înseamnă *hatch*? Nu? E nostim, dar de fapt n-are nici o importanţă... ceea ce fac găinile pentru a scoate pui. În sfîrşit, nu e important. Hatch e un ins plecat foarte de jos, iar acum controlează multe lucruri. Sigur, erau alte timpuri înainte, oricine ar fi putut ajunge ca el pe atunci... Are peste cincizeci şi cinci de ani... Cînd era el tînăr, erau alte perspective în America... Se corectă: În America de Nord... dar, de fapt, tot America.

Luminiţele din împrejurimile oraşului se înşirau tremurătoare, ca nişte trăsuri vechi care defilează pe dinaintea unor geamuri devenite opace din cauza frigului, a fumului şi a respiraţiilor. Trenul se zgîlţîia la desele schimbări de macaz care anunţau ultima staţie.

Deodată Tony simţi nevoia să spună ceva, un lucru care-l tot tulbura şi pe care nu-l mai putea păstra numai pentru sine:

— Asta a fost, zise el, şi nu găsea cuvintele în limba aceea ciudată, asta a fost, începînd de aseară... cea mai frumoasă zi pe care am petrecut-o... vreodată. Nu-mi spune nimic. Ştiu. Aş vrea să te văd mîine... oricînd poţi tu.

Marina deschise servieta, scoase un carneţel, rupse o foaie şi scrise, cu un creion colorat, vechi şi ros la un capăt, adresa pensiunii unde avea să

stea, în cartierul din sud, nu departe de centru.

Tony se uită la creion : nu, nu era creionul unei femei ordonate, nu...

— De acolo îmi vine mai ușor să duc băiatul în parc, explică ea, de parcă ar fi trebuit să justifice adresa pe care o dădea. Apoi, arătînd creionul ros la un capăt, adăugă : El l-a mușcat. E un mic diavol, un adevărat drăcușor.

— Ce ai de gînd să faci cu copilul ? întrebă el.

— Îl duc la mama acasă, la Concepción del Uruguay, ți-am mai spus. Aici nu poate să învețe și nici eu nu mă pot ocupa de el... Înțelegi ? E greu să te miști cu un copil după tine.

— Da, e greu, spuse Tony.

În clipa aceea ar fi vrut să-i dea mulți dolari, să-i umple fusta cu dolari. Era o fustă de lînă, cam uzată, dar dintr-un material bun, fusta unei femei care știe ce anume trebuie să-și cumpere, care cunoaște valoarea, rezistența și utilitatea lucrurilor mai mult decît moda, care e absurdă și le învechește repede... Dolari și iar dolari, să fie mulțumită și să spună că niciodată nu cunoscuse un om mai bun decît el : pentru că dolarii îți dau totul, pînă și bunătate ; și cu acești dolari ea ar înțelege că bărbații din țara ei, cei care îi făcuseră un băiat, o părăsiseră și o exploataseră, nu însemnau nimic, nici nu existau în fața lui, Thomas T. Bellam, înalt de un metru optzeci și trei și cîntărind șaptezeci și șapte de kilograme, Tony Bellam, care fusese decorat și care, dacă ar fi vrut, i-ar fi umplut fusta cu mulți, mulți dolari.

Spre sfîrșitul drumului, trenul mări viteza ; trecu zgomotos peste poduri, și Tony zări puținele mașini de pe bulevardul larg. (Un oraș unde tot

ce se făcea era inutil. Ce nevoie era de un asemenea bulevard dacă mașinile erau puține și se pierdeau parcă în imensitatea lui ?).

— Am ajuns, spuse Marina.

Trenul intra în vechea stație, cu acoperișurile boltite, făcute din pătrățele de sticlă, unele dintre ele sparte ; lumea care aștepta pe cîte cineva se înghesuia și se împingea pe peron.

— Ți-ai dat seama că ai mers cu clasa a doua ? întrebă ea.

Tony nu-și dăduse seama. Banchetele de lemn nu i se păruseră incomode, iar oamenii cu chipurile îmbujorate, bronzate, care mîncaseră și băuseră ceai, copiii zgomotoși, totul fusese așa cum trebuia să fie.

Marina se uită la el.

— Să nu-ți închipui că la clasa întîi e altfel. Dar îmi pare bine că nici nu ți-ai dat seama.

El zîmbi. Întîmplarea îi apropie întrucîtva.

— Te văd mîine ? întrebă el în timp ce îi ducea valiza.

— Da, mîine.

— În noaptea asta mergi... la pensiunea aceea ?

— Da, desigur, răspunse ea puțin surprinsă (doar îi mai spusese o dată).

Așteptau în liniște un taxi, stînd la coadă în rîndul lung de oameni obosiți, așezați pe valize. Ea nu înțelegea de ce în noaptea asta el ar fi vrut s-o ducă la un hotel, un hotel corespunzător, unde un străin cu dolari poate să aducă femei, în ciuda oricăror opreliști. Interdicția e valabilă doar pentru cine vorbește limba țării, nu ? Atunci se îngroașă gluma, și poliția nu vrea să știe de nimic ; pe cînd cine are dolari nici măcar nu tre-

buie să plătească mită, aşa-i ? Singură vederea dolarului ajunge ca să mituiască, nu ?

Marina nu pricepea. „E timidă, îşi zise el, sfioasă ca toate femeile din ţara ei, ca şi cele care-şi ascund timiditatea sub un văl de agresivitate."

O lăsă la poarta unui hotel-pensiune de pe strada Piedras.

— La revedere, îi spuse.

Ea făcu o mişcare ca să-l sărute, dar se opri. Tony se gîndise la orice, absolut la orice, numai la sărutarea aceea neaşteptată şi spontană, nu.

— Pe mîine, repetă el.

Cînd dădu şoferului adresa unui hotel discret şi elegant de pe strada Córdoba, se simţi din nou îngrozitor de singur, nu-l mai interesa nimic, ştia că avea să se îmbete în noaptea aceea şi poate se va culca cu vreo femeie — dar cu adevărat — pînă va uita de viaţă, de numele lui şi al Marinei, de toţi ceilalţi. Deşi poate... poate nu era totul pierdut... El trecuse prin momente de exaltare, prin pericole romantice şi teribile... Rămîne de văzut : cine se împotriveşte războiului fără să-l cunoască ? Pentru că numai războiul, pericol permanent în faţa necunoscutului, ne face să trecem prin astfel de momente... Poate în iarna asta lucrurile se vor schimba, poate se pun la cale lucruri mari... Nişte nebuni s-au aruncat în război... De ce nu ? Iarăşi ?... Şi ce dacă ? ! Oare viaţa valorează ceva ?... Şi ce ?...

Merse mai departe, intră într-un bar, cumpără un ziar şi începu să-l răsfoiască... În Cuba nişte oameni bărboşi se încăieraseră — o ştire măruntă, importantă doar pentru nebuni, fiindcă, oricum, lumea va rămîne întotdeauna aceeaşi... O fi premiera vreunui film cu Marilyn Monroe ? El le-a văzut însă pe toate, chiar dacă erau proaste.

Ester se aşeză la volan, întîrziind să deschidă cealaltă portieră ca să se urce şi Ricardo. O deschise, în sfîrşit, şi porni maşina. Tristeţea începea să-i dispară în acest interior mic şi intim. Se simţea bine — şi la ea asta echivala aproape cu fericirea — ori de cîte ori stătea alături de un bărbat matur, parfumat bine, un bărbat care eventual i-ar putea dărui o maşină mai bună decît a ei, deşi a ei nu era proastă, ci numai pentru a arăta că ea putea să aibă, oricînd dorea, ultimul tip, una din maşinile acelea grosolane, e drept, dar după care toţi întorc capul pe stradă. Una din maşinile acelea — şi nu sînt multe în Argentina ! — înăuntrul cărora se poate face dragoste trăind sentimentul de aventură, fără ca poliţia să te deranjeze.

Dar Gamboa, gîndi ea, văzîndu-l cum se lasă pe spate şi-şi întinde picioarele, nu este omul care să facă vreun cadou unei femei, cu atît mai puţin o maşină ; ba dacă ar fi putut, i-ar fi şi furat-o, dar aşa era el şi întotdeauna devenea stăpîn pe situaţie. Erau singuri, ca şi acum mulţi ani în urmă, cînd multă vreme el o evitase cu încăpăţînare — aveau în faţă numai copacii şi bulevardul — îl vedea superior şi puternic, în timp ce ea se simţea mică şi supusă, ca în istorioarele ieftine publicate în revistele pentru femei. Dar oare nu asta doreau toate femeile ? Altminteri, de ce plac atît de mult asemenea poveşti ?

Şi, la urma urmei, de ce nu ? Voia însă mai întîi să discute cu el, şi de aceea îi spuse :

— Ştii, am descoperit că-mi plac romanele ieftine !

— Nu mai spune ! răspunse el sec, de parcă ar fi auzit ceva foarte obişnuit, care-i răpea timpul.

— Nu înţelegi, Ricardo, stărui Ester, îndulcindu-şi glasul, ca totdeauna cînd el hotăra ceva. Nu, ea nu uitase supunerea pe care Ricardo i-o impusese în cei doi ani de intimitate. Vreau să-ţi spun că-mi place să stau aici, cu tine.

Ricardo nu răspunse ; se temu că vorbele ei îl supăraseră. Desigur, nu era un sentimental, şi asta trebuia s-o aibă în vedere, nu era un bărbat pe care-l putea tulbura cu fleacuri, ca pe ceilalţi.

Ricardo Gamboa privea înainte spre marele bulevard. O clipă, Ester văzu, în dreapta, ceva asemănător cu un vierme luminos — un tren care gonea spre Retiro. „Cine ştie ce lume călătoreşte în el", gîndi. Tristeţea o învălui din nou şi ar fi vrut să i-o împărtăşească şi lui. Dar nu putea să se exprime într-un anume fel, aşa cum i-ar fi plăcut lui, tocmai de aceea îl pierduse şi acum repeta :

— Spun că-mi plac romanele ieftine, pentru că-mi place să stau cu tine aici.

El continuă să tacă, şi ea coti pe o stradă laterală, întreruptă din loc în loc de indicatoarele de circulaţie puse de lucrătorii care nivelau gropile. Intrară pe un teren noroios. Prin gemuleţul puţin întredeschis al maşinii pătrundea pînă la ei ceaţa fluviului cu miros de lemn putred ; aspirîndu-l, ghiceai în el algele îndepărtate de pe coastele fierbinţi şi pietroase ale vreunei ţări vecine.

Ester frînă. Se cuibări în capă, vîrîndu-şi nasul între firişoarele fine de blană parfumată ale animalului mort, numai ca să facă un gest cochet în

416—500

noaptea asta searbădă, gest care nu avea să-i aducă absolut nimic. Numai pentru asta.

Ridică puţin capul, aşteptînd cu ochii întredeschişi s-o sărute sau să-i spună unul dintre lucrurile acelea brutale care o mişcaseră cu ani în urmă. Îl auzi cum îşi căuta ţigările, cum rupea un pachet, apoi zgomotul brichetei. Dar cum Ricardo nu spunea nimic, vorbi tot ea :

— Nu-mi dai şi mie o ţigară ?

— Pentru ce ? spuse el. Ştii că nu-mi plac femeile care fumează.

— Dar eu am fumat întotdeauna şi apoi nu sînt femeia ta, spuse ea, frecîndu-şi obrazul de blană.

Aşa era el : dur şi arogant. Ce altceva putea face decît să-l provoace repetînd mereu : „Nu sînt femeia ta..." ?

— Dar eşti cu mine, nu ?

Ea fu mişcată de logica absurdă, de impunătoarea virilitate care o făcea să se simtă nimic mai mult decît un obiect în mîinile lui. „Cere-mi ce vrei, Ricardo, tot ce vrei, pricepi tu ?" Ar fi dorit ca mîinile acelea să se întindă şi s-o îmbrăţişeze, dar Gamboa continua să fumeze, şi părea că toată puterea lui izvora din atitudinea aceasta prin care o ţinea la distanţă, umilind-o şi mîngîind-o în acelaşi timp, „pentru că nu era femeia lui, dar ar fi putut să fie", cel puţin în noaptea aceea. Se scurseră cîteva clipe fără să se privească, suspendate parcă în gol, în liniştea oraşului şi a fluviului, şi cînd ea nu mai nădăjduia nimic şi începuse să se crispeze, gîndindu-se că lumea e infectă şi că nici măcar nu merită să trăieşti, el strivi meticulos ţigara, răscoli cenuşa în scrumieră, aprinse altă ţigară şi-o întrebă :

— Cu ce te mai ocupi ?

Ester simţi o adiere uşoară strecurîndu-se prin deschizătura gemuleţului şi tresări uşor ; i se ciufulise părul. Şi se simţea mai puţin „doamnă", mai slabă şi mai puţin influentă cînd nu era pieptănată.

— Cum cu ce mă mai ocup ?... Cu ce m-am ocupat întotdeauna : pictez, lucrez. Ştii că pregătesc deschiderea unei expoziţii la San Pablo ? S-ar putea să fie interesantă. Ai aflat, desigur, că am divorţat.

— Da, am aflat că bărbatul tău a divorţat şi s-a însurat cu alta, rosti Gamboa rar, cu glasul subţiat. Dar nu de asta-ţi vorbeam... Ea făcu un gest, dar el insistă : N-am să-ţi vorbesc despre asta, nu te teme. Între tine şi mine nu-şi are rostul un joc dublu, fetiţo ! Jocul dublu păstrează-l pentru ceilalţi. Nu eşti femeia mea. Singură o spui, şi legal chiar aşa este, da tu însăţi ştii că minţi. Pentru că, de fapt, eşti femeia mea. Da, femeia mea, şi o femelă nu-şi minte masculul.

Ester se trase înapoi, cuibărindu-se mai mult în capa de blană ; simţi din nou întreaga forţă a acelui limbaj, în care, atunci cînd se gîndea în singurătate, descoperea toate influenţele mediilor proaste şi ieftine ; de fapt, nu era decît o dramă de prost-gust, izvorîtă din senzualitate şi din brutalitate, la care amîndoi contribuiseră pe măsură ce-şi jucaseră rolurile.

— Pricepi, fetiţo ? Vreau să spun : ce-ai de gînd cu acest sărman Barrenechea ?

Ester se linişti.

— Oh, făcu ea, nimic. De fapt...

Ricardo Gamboa scoase o tabacheră de argint cu monogramă şi-i oferi o ţigară :

— Serveşte, o îndemnă el. Nu te speria, poţi să fumezi.

Ester luă o ţigară, şi el văzu că îi tremurau degetele. I-o aprinse, şi privirile lor se întîlniră cîteva clipe deasupra flăcării. Gamboa vîrî bricheta în buzunar.

— Fetiţo, zise el, acum nu mă exciţi. Haidem la o cîrciumă, să mîncăm biftec, şi acolo ai să-mi povesteşti totul, vrei ?

Ester porni maşina. El simţi, după furia cu care trăgea din ţigară, că indignarea ei era profundă şi dureroasă ; înţelese încă o dată că ştia să se poarte cu femeile, că le înţelegea, că le scotea din răbdări şi se pricepea să facă din ele orice-i plăcea.

— Noaptea e lungă, îi spuse pe un ton dulceag, sprijinindu-se de coapsa ei. Noaptea e lungă, şi ai multe să-mi povesteşti. Nu totdeauna se întîlnesc doi buni prieteni. Ai să-mi povesteşti totul, Estercita, pentru că de cînd te-ai despărţit de mine, eşti pierdută. Pierdută, şi eu trebuie să te conduc, aşa cum am făcut-o întotdeauna, aşa-i ?

Degetele îi apucaseră închizătoarea portjartierului, strîngîndu-i carnea, şi ea îşi zise : „O să-mi lase semn. Dar aşa e el, întotdeauna mi-a lăsat semne."

Atunci cînd se afla în lume, Gamboa era politicos ; aproape exagerat de politicos, chiar dacă n-ar fi fost vorba decît de un restaurant modest şi discret ca acesta, frecventat de perechi la începutul unor idile şi care nu voiau să fie văzute de nimeni.

— Mă gîndeam, îi spuse Ester, în timp ce Gamboa îi lua capa de blană de pe umeri cu mişcări încete, amintind de vreun curtezan din filmele de prin 30 şi ceva, mă gîndeam că te-ai schimbat mult. Acum eşti alt om, cu totul alt om... Făcu un efort : Aşa îmi placi.

Gamboa nu răspunse. Comandă repede şi precis, fără să-i ceară părerea, abia întrebînd-o din priviri :

— Da, un Cabernet... tip Cabernet... poţi aduce vinul imediat.

— De ce eşti aşa ? îl întrebă Ester.

— De ce sînt cum ? Tonul său iritat îi amintea că n-avea voie să-l contrazică. Ei, cum sînt ?

Era un bărbat pe care nu trebuia să-l superi. Îl înfuria orice întrebare directă, orice lucru care ar fi dat cărţile pe faţă. Supărarea la Ricardo Gamboa era un fel propriu de a se apăra, pentru ca nimeni să nu se amestece în intimitatea lui, ci să discute numai temele pe care le voia el şi numai aşa cum voia el. „Minte, îşi zise Ester, întotdeauna a minţit.“ Deşi el nu vorbise nimic, ea îşi zicea într-una : „Minte, minte !“ şi asta o irita într-un anume fel.

— Cu ce te mai ocupi, fetiţo ?

Ea îi răspunse, învinsă, istovită şi totuşi cu interes, întocmai ca omul care după un voiaj lung se întoarce acasă, deşi ştie că-l aşteaptă o casă urîtă şi murdară :

— Nu sînt treburile mele... Barrenechea este cel interesat. E vorba de flotila comercială...

— Oh ! făcu Gamboa, calm. În timp ce chelnerul servea, ridică paharul şi bău : În sănătatea ta ! Pentru vechea noastră dragoste ! Apoi adăugă :

Am auzit cîte ceva despre povestea asta. E o afacere bună, nu ?

Ester tresări.

— Nu e vorba de-o afacere, spuse ea încet, ci de faptul că lucrurile au ajuns la un punct la care nu se mai poate face nimic. Înţelege-mă... Nu e pe plăcul vostru, al celor din grupul tău, dar guvernul are *mijloacele* lui, şi, de fapt, e totuna, poţi să te convingi...

— Cum ?

Avea o voce străină, ciudată, care părea că nu-i înţelege cuvintele. Ester se linişti. Gamboa nu voia o mărturisire totală, nu ţintea să-i smulgă secretele care nici în somn nu se mărturisesc, secrete de care fugim, cufundîndu-ne în vise tulburătoare, care adesea se transformă în stări depresive şi nervoase, ce ne chinuie toată ziua. Şi atunci Ester îi spuse, de parcă ar fi repetat o lecţie, sau ar fi recitat catehismul, ca pe vremea cînd era copilă şi nu trebuia să sară nici măcar o virgulă, deoarece călugăriţele o pîndeau, gata să sune din clopoţel, pedepsind-o pentru cea mai mică greşeală, cînd recita plictisită, fără intonaţie, doar ca să treacă în altă clasă :

— Ştii mai bine decît mine ce înseamnă întreprinderile de stat. Întotdeauna sînt în pierdere. Nu-ţi spun nimic nou. Ştii că trebuie să fii nebun sau înclinat spre sacrificiu, iar cei sacrificaţi nu preţuiesc nimic, ştii asta, nu ?... Ei bine, n-am să fiu subiectivă : flotila este unul dintre numeroşii spini pe care-i avem în ţară. Singur comerţul particular ne poate salva. Asta e sigur. Tu te prefaci că cunoşti problema mai bine decît noi... vreau să spun decît Guillermo, dar ştii, ca şi el, cum stau

lucrurile... Tocmai se află aici Maxie Hatch și Clift Fergus... Hatch, de la banca „Hatch" din Chicago... Desigur că i-ai văzut și știi pentru ce se află ei aici, tu știi tot... dar ei sînt discreți. În acest moment, discreția e absolut necesară, mă-nțelegi ? Stînga face tapaj pentru orice fleac și e în stare să distrugă tot ce-i mai bun...

Gamboa dădu afirmativ din cap, îndemnînd-o să vorbească mai departe.

— Cred că ar fi bine pentru toți, sau „de folos", cum spun „sărăntocii", continuă ea, ca vapoarele acestea să funcționeze bine. Flota comercială pricinuiește pierderi mari, și oamenii continuă să ceară majorări de salariu, de parcă noi am fabrica bani... Să mori de rîs, nu alta ! Și sînt persoane care-i cred dezinteresați pe comuniști !... Vin cu diverse pretenții, pentru că ei sînt aceia care... pricepi ? deși susțin că peróniștii[1] ar fi... Fac greve, creează o anumită stare de spirit și împiedică remanierea guvernului. Nu mai rămîne decît o singură soluție : trecerea flotilei și a tuturor transporturilor în mîini sigure. Pentru ca lucrurile să meargă bine, e nevoie de o companie care să poată echipa vapoarele vechi și să plătească salarii mai bune. Maxie Hatch ar putea, în cazul acesta, să fie acționar. Ce părere ai ?

Glasul ei suna dulce, convingător. Repeta, aproape fără să vrea, lucrurile pe care le discutau Barrenechea și prietenii săi și în care ajunsese chiar să creadă, identificîndu-se cu dezinteresul și patriotismul celor ce conduceau națiunea : bună-

[1] Partizani ai lui Perón (vezi nota 1 de la p. 79).

voința guvernului nu era înțeleasă de masele populare.

— Ai învățat bine lecția. Nu cred să-l convingi pe Hatch, spuse Gamboa, punînd tacîmurile pe farfurie și lăsîndu-se pe spate.

Ester avu senzația unei înțepături care o trezește dintr-un vis lung și frumos.

— De ce spui asta ? Ei au venit aici să facă investiții. Au tot interesul să discute cu Guillermo.

Gamboa se uita la ea.

— De ce mă privești așa ? întrebă Ester.

Ochii lui, clipind ușor și batjocoritor, o exasperau : o făceau să-și piardă controlul, „poziția ei de doamnă din înalta societate".

— Vrei să fii batjocoritor ? Crezi că nu sînt sinceră ? De-asta zîmbești ? Mai există și altă soluție ? Vrei să-mi spui dacă cunoști vreuna ?

De cîte ori o vedea iritată, nervoasă și pierzîndu-și controlul, Gamboa simțea ceva din vechea atracție sexuală pentru ea, atunci cînd lumea i se părea minunată și se mîndrea să aibă în fiecare seară, în patul unei camere mobilate — într-una din casele acelea unde în general femeile „bine" nu merg, închipuindu-și că sînt mai respectate și mai „sus-puse" dacă fac dragoste într-un apartament elegant — o femeie frumoasă și distinsă, amanta unui „om cunoscut", o pictoriță și o doamnă de societate, care se înfiora de plăcere cînd intra în casele acelea discrete, de *rendez-vous*, bucurîndu-se și totodată rușinîndu-se de escapadă.

— Nu sînt batjocoritor. Cred însă că Guillermo, tu și cu ceilalți vă pierdeți vremea de pomană.

— De ce?
— Ce garanţii li se va da celor care ar face investiţiile? Sau poate îşi închipuie că dacă o întreprindere schimbă stăpînul, se isprăvesc şi grevele?
— Ei vor plăti salarii mai bune. Muncitorii vor avea de asemenea de cîştigat. Noi n-o putem face.
Gamboa se uită la ea cu o expresie ciudată, jumătate ironică, jumătate interesată.
— Ai învăţat să fii ipocrită, Estercita!
Ea simţi şi insulta, dar şi mîngîierea de a i se fi spus pe numele din zilele de demult. „Estercita, Milonguita, bărbaţii s-au purtat rău cu tine, deşi niciodată nu te-ai îmbrăcat în stambă, de teamă să nu te creadă săracă", îi spusese el cîndva.
— Estercita, continuă Gamboa, ai ajuns să crezi în povestea pe care tot voi aţi scornit-o... sau ai hotărît că trebuie să crezi în ea. Te-am ştiut inteligentă, Ester, şi nu cred să nu mai fii tocmai acum.
— Ce vrei să spui cu asta? întrebă ea cu oarecare tristeţe, ca întotdeauna cînd el o acuza în glumă, cîte puţin, pentru ca mai apoi, după ce-i înfrîngea rezistenţa, să ajungă la insulte violente sau la bătaie chiar.
— Hai, nu face pe proasta, fetiţo! Cu cine crezi tu că vorbeşti? Ce înseamnă: „nu putem plăti salariile"? Cine nu poate plăti aceste salarii de mizerie?... Haida-de! Povestea a fost bine ticluită, dar nu uita cu cine stai de vorbă; pe mine nu e nevoie să mă minţi... nici pe tine însăţi. Ce zici?
— Da, şopti Ester.

Cuvintele lui Ricardo o apăsau ca o piatră de moară. Se trezi umilită şi descumpănită în faţa adevărului.
— Lucrurile sînt ceva mai complicate, spuse el.
Era mulţumit că o zăpăcise cu totul. Pe lîngă multe altele, disputa aceea politică era un mijloc în plus de a-şi încerca puterea ce o exercita asupra ei. Urmă:
— Americanii nu sînt proşti: grevele vor continua, oricît de mult s-ar mări salariile. Cauza este mult mai profundă, şi tu o cunoşti bine.
— Da, consimţi ea.
— Au nevoie de garanţii. Nu se bagă decît în afaceri sigure... Şi nu putem să le dăm garanţii.
— Atunci...
Gamboa rîse, arătîndu-şi dinţii foarte albi. Întrebă şmechereşte:
— Ah, şi cînd te gîndeşti că Barrenechea ar putea scăpa din mînă ocazia asta, nu-i aşa?
— Da, făcu Ester, aproape fără să-şi mişte buzele.
— Nu te speria, spuse el înveselit, pentru că era acum pe deplin stăpîn pe situaţie, în timp ce Ester se simţi lovită şi în orgoliul ei de femeie, şi în ambiţiile ei: puterea şi banii. Îţi repet: americanii nu sînt proşti. Garanţii nu le putem da. Aşa stau lucrurile. În ziua de azi nicăieri nu se poate garanta că poporul o să rămînă liniştit, pricepi tu? Nimeni. Asta-i chestiunea! Trebuia să ştim să profităm de ocazie.
— Şi atunci ce e de făcut?
Ricardo îşi turnă vin şi sorbi cîteva înghiţituri. Îi făcu semn chelnerului să mai aducă o sticlă. Aştepta, în timp ce ea îl privea atent, simţindu-i

puterea, vigoarea, pe care anii nu reuşiseră să i-o diminueze, şi care consta mai ales în felul de a prezenta lucrurile, faptele, ca şi cum el i-ar fi putut descifra ei sensul vieţii, şi asta conta mai mult decît o forţă reală.

— Orice ar face, sîntem pierduţi, spuse el, ăsta-i adevărul. Pot s-o mai lungească aşa, dar tot aia e.

Făcu o pauză, pentru că vorbele i se păreau transcendentale şi ar fi putut s-o răscolească pînă-n adîncul fiinţei, ca nişte cuvinte de dragoste.

— Yankeii sînt ca şi pierduţi, repetă el. Asta e problema, *the question*, cum spuneau prietenii tăi cu pretenţii de intelectuali. E vorba doar să se cîştige timp. Şi ei vor să cîştige timp. Asta e secretul lor. Altceva nu pot face. Pot să supravieţuiască numai prin propagandă. Şi trebuie să transforme povestea asta cu grevele în propagandă în favoarea lor. Să facă ceva senzaţional, umanitar... veşnic încearcă să pară umani, deşi sînt foarte puţin umani, şi asta e nostim ! În clipa de faţă sînt în stare să plătească oricît pentru o propagandă eficace în favoarea lor. Pricepi ? Numai propaganda îi mai poate susţine. Trebuie să profităm. Tu ai putea fi, cum s-ar zice, dintr-o dată şeful publicităţii, încheie el zîmbind.

— Da, încuviinţă Ester.

Era o după-amiază luminoasă, strălucitoare şi friguroasă. Tony Bellam băuse la prînz doar un *whisky*, într-un bar de pe Avenida de Mayo. Soarele învăluia după-amiaza ca şi soarele de august, care lasă să se ghicească primăvara, fiind mai plin de speranţe decît primăvara însăşi, cînd se prezentă la pensiunea de pe strada Piedras, în căutarea Marinei Azam.

O chemase la telefon cu cîteva ore înainte, dar ea se arătase rece, reţinută şi încheiase prin a-i spune că în după-amiaza aceea „trebuie să-mi duc băiatul la Grădina zoologică".

— Mergem împreună, exclamase el atunci, mie îmi plac foarte mult copiii !

Marina acceptase fără entuziasm, şi Tony, încheind convorbirea, începuse să privească din cafenea casele albe, scăldate de soarele de iarnă într-o lumină crudă, fără nuanţe, de parcă în oraşul acela nu ar fi existat secrete, şi încercă din nou sentimentul neplăcut de a-şi impune prezenţa ; se lovea de ceva fragil şi nesigur care nu-i rezista la atingere, dar îi paraliza mădularele, împiedicîndu-l să înainteze.

— Bine, te aştept la două şi jumătate, spuse Marina, şi la ora 2 după amiază el trăgea o duşcă într-un bar, ca să-şi limpezească mintea şi lucrurile să se desfăşoare aşa cum trebuie.

Hotelul „Condor" era o clădire de pe la sfîrşitul secolului al XIX-lea, cu o scară de marmură foarte înaltă, care ducea într-un hol cu plafonul din sticlă mată. Alte geamuri — din pătrăţele roşii, albastre şi albe, ca şi cele ale restaurantului din Rosario — împodobeau uşa din capătul unui coridor de unde se putea vedea cerul.

Liniştea apăsătoare a holului, mirosul de talaş, de veşminte curate, amestecate cu un iz nedefinit de bucătărie italiană sau spaniolă, îi displăcură, ba chiar îl scîrbiră.

„Casele astea vechi", murmură el. Nu era cîtuşi de puţin sensibil la farmecul casei, ci la „ceea ce

îi lipsea", la ceea ce cu siguranță nu se putea găsi acolo : camere de baie moderne, bucătării luminoase și W.C.-uri.

Fără să spună un cuvînt, o tînără indiană dispăru în spatele ușii cu geamuri colorate. Tony întrebase de Marina.

Începu să se plimbe, privind plafonul de sticlă și ușile închise ale camerelor care înconjurau holul. Se gîndi că această clădire aparținuse cîndva, foarte demult, unor femei cu rochii lungi și cocuri înalte, că fusese o casă luxoasă... Cineva îi spusese odată că pînă la sfîrșitul secolului partea dinspre sud fusese cea mai elegantă parte a orașului. Dar luxul de aici, uzat și demodat, părea dușmănos, și, fără să știe de ce, îl supăra. „Un lux mort", își spuse el, dar cuvîntul nu explica nimic. Presimțea că în tăcerea femeii care-l primise, în reticența Marinei la telefon, în casa aceea bogată, devenită modestă pensiune pentru femei, se ascundeau lucruri tainice, poate de neînțeles, mute reproșuri ale unor ziduri părăsite și ale unor obiceiuri schimbate.

Se întoarse, simțind că, de cîteva clipe, îl privea cineva din spate. Se găsi față în față cu Marina ; ținea de mînă un băiețel de vreo 5 ani. Ea îl privea timid, de parcă nu și-ar mai fi recunoscut tovarășul de drum și n-ar fi existat între ei o ciudată intimitate.

— Acesta-i Roberto, spuse Marina.

Băiatul, brun, bucălat și trandafiriu, îl privea cu niște ochi adînci, de sub o frunte joasă, împodobită cu un păr bogat. O privire neîncrezătoare și în același timp curioasă.

Bellam, care știa să se poarte cu copiii, de parcă între ei n-ar fi existat nici o deosebire de vîrstă, îi spuse :

— Haidem, Bobby !

Din felul cum se uită la el, Tony își dădu seama că băiatul înțelesese farmecul noului său nume și că îi plăcea cum îi spusese. Gheața fusese spartă : din clipa aceea Bobby avea să-l admire și să-l urmeze pe el, care, deși om în toată firea, nu era altceva decît un copil pierdut.

— E un băiat frumos ! zise apoi, întorcîndu-se spre Marina. Mergem, da ? ! Mergem !

O luă de braț, și toți trei coborîră scara înaltă, pe cînd soarele ardea dincolo de geamurile verzui ale plafonului.

— Ce casă ciudată, spuse Tony. Niciodată n-am mai văzut una la fel !

— E o casă veche, explică Marina. Pe vremuri, în acest cartier locuiau numai bogătașii. De cîtva timp, însă, ei s-au mutat în cartierul din nord sau la Belgramo, iar casele s-au transformat în pensiuni. Sînt multe la fel, dar nici una nu-i comodă.

Tony nu avea nevoie de lămuriri. În hoinărelile lui prin oraș, pașii îl duceau în mod firesc spre cartierul din nord, un cartier liniștit, cu femei frumoase, cu copaci înalți și holuri mari și întunecate. În acest cartier îi dispărea îngrijorarea aceea nedeslușită care îl tulbura în alte locuri și pe care nu putea de fel să și-o explice. Da, acesta era adevărul : în cartierul acesta nu se mai simțea străin.

Chemă un taxi, deși Marina se împotrivi oarecum.

— Bah, făcu el, sînt puţine taxiuri în oraşul ăsta ! Nu trebuie să pierzi ocazia atunci cînd se iveşte vreunul.

Zîmbi. Era mulţumit de parcă ar fi spus o glumă. Gîndul că ar fi putut să se urce într-un troleibuz sau în metrou, cu atîta lume, pe deasupra şi cu un copil, i se păru imposibil şi-i displăcu. Pentru el un taxi reprezenta doar cîţiva *centavos*[1]. Şi-apoi se bucurau şi fata şi băiatul. Se uită la ea cu luare-aminte.

— Eşti frumoasă, îi şopti.

Ea se îmbujoră, şi pentru o clipă încetă să mai fie atît de frumoasă. „De fiecare dată cînd îşi pierde stăpînirea de sine se urîţeşte", îşi zise el. Cum Bobby îl privea, Bellam adăugă :

— Şi Bobby e frumos.

Bobby se uită pe geam cu un aer provocător şi totodată indiferent, de parcă n-ar fi auzit nimic. Dar trupul lui încordat era atent la cele mai neînsemnate gesturi ale necunoscutului. Îşi dădea seama că mama lui era tulburată şi înţelegea că domnul acela înalt şi slab, care vorbea extravagant, era un domn însemnat, mai însemnat decît alţi prieteni ai Marinei (uneori, cînd se gîndea la ea, îi spunea „Marina"). Acest prieten avea prestigiu şi aur, şi aurul e întotdeauna aur, străluceşte, se simte, te face să devii superior celorlalţi, deşi el era mult prea mic ca să priceapă acest lucru şi incapabil să-l redea prin cuvinte. Treceau printr-un cartier elegant ; cu mintea lui isteaţă, Bobby înţelegea că niciodată n-ar fi putut ajunge la hotelurile acelea atît de demne şi de impunătoare, la

[1] Monedă divizionară din Argentina.

casele acelea care, aşa credea el, trebuiau să fie nobile şi frumoase, ca palatele din poveşti. Dacă ar fi fost altfel, ce preţ mai aveau nobleţea şi bunătatea ? Mintea lui Bobby înţelegea toate acestea, înţelegea şi situaţia lui nesigură în lume, şi murdăria pensiunii în care trăia.

— Uite, strigă el, uite ! şi, arătînd nişte afişe, se agăţă de braţul lui Bellam.

La intrarea în Grădina zoologică, Tony îi cumpără o jumătate de duzină de baloane de diferite culori, caramele şi ciocolată.

— Bobby n-a avut niciodată atîtea baloane, zise Marina. O să le spargă.

Bobby o luă la fugă spre bazin, agitînd baloanele deasupra capului, şi ea se simţi dintr-o dată nespus de mulţumită văzîndu-şi băiatul atît de încîntat.

— Bobby ! strigă ea. Şi întorcîndu-se către Tony : Ai văzut că îl strig Bobby, cu numele englezesc pe care i l-ai dat tu pentru prima oară ?! Ai văzut ?!

Obrazul lui Tony se crispase din nou.

— Pe tine te frămîntă ceva.

Tony nu-i răspunse. Îl luă pe Bobby de mînă şi intrară împreună în pavilionul împodobit pe dinafară — pe dinăuntru părea o închisoare vulgară — cu motive din Africa de Nord. Acolo, fiarele, hrănite cu stîrvuri de animale neucise de ele, miroseau a rînced.

Un leu tînăr, cu un cap încremenit şi plin de semeţie, privea în depărtare ; măreţia indiferentă a animalului trecea dincolo de gratiile cuştii, de baloanele colorate, de pereţi şi de oameni.

— I-am văzut în Africa, zise Tony. Străbăteam zona într-un *jeep*, împreună cu un prieten. Leii se uitau la noi cum treceam. Stăteau tolăniţi la marginea drumului.

— Sînt răi, spuse Bobby.

— Nu, îi explică Tony, încercînd pentru întîia oară în viaţă ciudata plăcere de a învăţa ceva pe un copil şi presimţind că ceea ce avea să audă băiatul, în dorinţa lui de a şti totul despre animale şi despre pădurile sălbatice, îi va fi întipărit în minte, într-un fel sau altul, chiar de el.

Se hotărî să-i spună adevărul, şi nu poveşti înfricoşătoare cu fiare care atacă satele şi fură copiii. Adevărul. E cel mai interesant. Asta voia şi Bobby.

— Aproape niciodată nu atacă omul, începu Tony. Am să-ţi arăt nişte fotografii. Stăteam alături de ei.

— Cu lei ?! Fotografii cu lei ?!

— Şi cu mine... eu în *jeep*, leii, liniştiţi, la marginea drumului. E un animal frumos şi nu e rău.

— Da, încuviinţă şi Marina.

Capul îndrăzneţ al leului continua să stea nemişcat, cu ochii verzi pironiţi într-un punct, fără să-i vadă pe ei ; o privire ce părea că străbate pereţii cuştii murdare şi vede deşertul care dăduse blănii lui culoarea nisipului.

— Îmi plac animalele, spuse deodată Marina. Te învaţă multe lucruri. Acesta seamănă cu un sfinx. Odată, la teatru, am montat un tablou a cărui acţiune se petrecea în faţa unui sfinx, cu un cap asemănător cu leul ăsta. Multe lucruri înveţi dacă te uiţi la animale, zău aşa !

— Desigur, interveni el, chiar aşa este.

Şi începu să vorbească despre sfincşi şi piramide, despre ţinuturile deşertului, cu aceste jaloane ale civilizaţiei. Nu însemna că ştia sau că pretindea că ştie istorie. „Nu era vorba de asta, pentru că aşa ceva ar fi fost plictisitor", ci de ceea ce îi spusese cîndva un ghid. Ochii Marinei priveau lacomi şi nemişcaţi, de parcă ar fi văzut aievea ceea ce le povestea el. Şi Tony avu din nou sentimentul că dăruieşte baloane, cum ar dărui pietre preţioase, lei din deşert, civilizaţii antice, lecţii de zoologie şi coliere de aur.

— În schimb, tigrul atacă, urmă el. Este un animal cu o blană şi mai frumoasă. Trăieşte în India. Vezi, Bobby, cum merge mereu cu capul în jos, de parcă ar tîrî o pradă ?

Vorbi apoi de pădurile Indiei, de ochii care străluceau în desişuri, întocmai ca jăraticul sau ca smaraldul de la turbanul maharajahului, de elefanţii inteligenţi şi bătrîni de cînd lumea, care-i apără pe copii şi le înţeleg orice cuvînt, şi de cămilele care nu obosesc niciodată. Îl învăţă pe Bobby cum să dea biscuiţi animalelor fără să-i fie teamă — chiar dacă ar fi fost vorba de o girafă sau de un rinocer — ţinînd mîna întinsă şi biscuiţii în palmă.

S-au oprit lîngă pavilionul cu urşi. Bobby se apropie de grilaj şi începu să le arunce biscuiţi.

— L-ai cucerit, îi şopti Marina lui Tony. Niciodată nu l-am văzut pe Bobby atît de mulţumit... Cîte lucruri ştii !

— Nu ştiu nimic, răspunse el.

Ea îl privi descumpănită : toate poveştile acelea i se păruseră culmea înţelepciunii. Niciodată nu mai ascultase altele la fel. Cărţile pe care le

citise erau plictisitoare și greoaie — cînd ești copil vrei să zburzi în voie pe cîmp ! — dar acum fusese atentă și-l ascultase pe Bellam așa cum asculți pe cineva care deschide o cutie cu comori ascunse, abia bănuite, dar dorite cu ardoare și care deodată ți se arată una cîte una.

— Toate acestea le afli în călătorii și le înveți la școală, îi explică el. Eu n-am făcut altceva decît să repet lucruri pe care îmi plăcea să le ascult cînd eram copil. Nimic altceva.

Tăcură o clipă, ascultînd glasurile îndepărtate, discuțiile, ciripitul păsărilor și zgomotele vehiculelor de pe bulevard.

— Mă bucur că te-am cunoscut, îi spuse el pe neașteptate. În noaptea aceea, la Rosario, eu eram... știi, există momente grele în viața unui bărbat, și tu mi-ai dat exact ceea ce aveam nevoie... Făcu un efort, ca și cum și-ar fi căutat cuvintele : Acum Bobby mi-a dat din nou...

— Cum adică ? întrebă ea.

— Simt că sînt bun la ceva... răspunse Tony. Sînt în stare să învăț ceva pe un copil.

Aproape pe neobservate, Marina se depărtă de el. Cu toate că nu ar fi putut spune de ce, cuvintele acestea nu-i plăceau. Erau ca un cîntec auzit de nenumărate ori și ale cărui cuvinte, fără să spună nimic nou, le păstra mereu în minte. Dar nu putea să-și spună : „Nu e sincer, repetă fraze gata făcute", pentru că nu știa ce sînt frazele „gata făcute", nici lucrurile „gata făcute", dinainte ticluite, care întotdeauna ne înăbușă sufletul.

— Nu am nimic, reluă Tony, nimic altceva decît ceea ce mi-ai dat tu astăzi. Aștept niște ordine... Peste cîteva zile am să plec... Viața e o porcărie !

— Viața ne oferă multe frumuseți... spuse ea cu șiretenie.

Bellam băgă vîrful pantofului în colbul aleii și începu să-l scormonească, de parcă ar fi căutat un obiect pierdut.

— Toate merg prost, repetă Tony, toate...

Chipul lui, cu cîteva clipe mai înainte un chip de copil, se subțiase, și la colțurile gurii începură să se contureze două cute, ca la bătrîni. Ar fi vrut să se explice. Poate că acestei fete, care nu pricepea și nu știa nimic despre lume, despre forțele care ne dezrădăcinează și ne separă, și pe care el le simțea, deși nu le cunoștea și nu le recunoștea, poate că ei i-ar fi spus multe lucruri. Vorbind, ajungi uneori să spui și ceea ce ai scotocit în fundul minții, fără să îndrăznești să dai la iveală. De aceea este atît de important să ne asculte cineva.

— Nu vorbi așa, spuse Marina, și simți din nou acea greutate, ceva ca o nostalgie sau ca o tristețe nesfîrșită, pe care o mai simțise o dată lîngă el, în Rosario.

Îi era milă de neputința lui, de lipsa curajului de a privi totul drept în față. Îi era milă și teamă, deoarece, uitîndu-se la piciorul lui care scormonea într-una pămîntul, își dădea seama că Tony era singur, absolut singur, o singurătate pricinuită nici de lumea înconjurătoare, nici de el însuși ; își dădea seama că era nefericit și că niciodată, în ciuda faptului că poate amîndoi au crezut-o o clipă, el nu s-ar putea apropia cu adevărat de ea.

— Nu e bine să fii pesimist, reluă Marina, toţi avem necazurile noastre. Simţi că vorbele ei aveau efect şi că trebuia să le repete. Cu toate astea, mergem înainte, adăugă ea, şi îşi dădu seama că de fapt nu spusese nimic.

— Totul se prăbuşeşte, zise Tony, de parcă n-ar fi auzit-o. De cînd s-a terminat războiul, totul a început să meargă prost. Am cîştigat războiul, nu? Dar lumea merge spre pieire. Lumea noastră, pentru care trăim. Nimic nu se mai repară. Într-o bună zi o să sărim cu toţii în aer, şi o să fie mai bine. Aşa, pe neaşteptate. Altă scăpare nu e.

— Nu, nu ! scutură ea din cap.

— Nu înţelegea prea bine ce-i spusese. Străinii aceştia vorbesc despre lucruri pe care alţii nu le-au trăit şi nu le pot pricepe. De aceea, poate, şi par atît de superiori. Îl prinse de braţ, şi muşchiul lui contractat, de parcă s-ar fi pregătit să tragă un pumn, se destinse puţin cîte puţin. Deodată Marina îşi aminti ceva:

— Odată, la teatru, era o fată care lupta pentru pace, spuse ea, ca şi cum am fi fost în timpul războiului. Zicea că trebuie să luptăm pentru pace.

— Ăştia sînt comunişti, interveni Tony. Era abătut, vorbea ca de foarte departe, ca un somnambul. Ei întotdeauna vorbesc mult despre pace.

— Asta nu e rău.

— Nu, nu e rău, încuviinţă Tony şi continuă să scormonească pămîntul cu vîrful pantofului, pînă ce dădu la iveală cîteva pietricele. Nu e rău... Împotriva acestui lucru nu se poate face nimic, în afară doar de a spune că nu e adevărat... Poate că or să cîştige partida, poate c-or fi sinceri, dar noi nu sîntem ca ei, pricepi ?

Marina clătină din cap. Ea nu se pricepea la politică. Politica e un lucru plictisitor şi urît, pentru care poţi fi şi închis. Sigur că lucrurile nu mergeau bine în lume. Nu era nevoie să fii politician ca să-ţi dai seama. Dar nu se schimba nimic, şi niciodată nu se va putea schimba ceva. Asta era adevărul. Perón[1] nu mai era la putere ; lucrurile tot nu se schimbaseră, dar, la drept vorbind, nici cînd fusese el la putere nu prea se schimbaseră. Pe atunci, însă, cum spunea maică-sa, „le mai rămînea speranţa". Evita[2], „doamna noastră... Speranţa", muri şi ea într-o după-amiază rece, în ziua de 26 al unui iulie ploios, sau poate cîteva zile mai înainte, şi totul începu să se destrame... Cîndva existase ceva trainic, căci altfel ar însemna că totul nu fusese decît vis şi înşelăciune. Asta era realitatea, şi niciodată lucrurile nu s-ar fi putut schimba, chiar dacă peroniştii şi ceilalţi, comuniştii, ar fi avut bunăvoinţă. Aşa gîndea maică-sa cînd era amărîtă.

Se uită la cuşca urşilor : o fiară uriaşă, stînd jos şi îmbrăţişînd gratiile, scotea botul, clătina din cap şi întindea laba, cerînd dulciuri.

— Noi nu mai avem spontaneitate, spuse Tony deodată. Ele sînt animale : ştiu ce vor. Înţelegi ? Se gîndi că ea nu înţelege, dar continuă să vorbească, mulţumit, poate, pentru că lucrurile sînt aşa, mulţumit de lumea ei, în care nu avea încredere, o lume îngustă, neştiutoare şi totodată du-

---

1 Juan Domingo Perón, general argentinian, preşedintele republicii din 1946 pînă în 1955, răsturnat în urma unei lovituri de stat militare.

2 Soţia lui Perón.

ioasă. Noi nu simţim nici măcar gustul unei caramele în gură. Nu mai simţim nimic...

Bobby alergă spre ei, agitînd baloanele colorate ; strigă ceva greu de înţeles şi continuă să fugă împrejurul cuştii cu urşi. Pe neaşteptate Tony adăugă :

— Singurul lucru pe care-l ştiu e că te iubesc. Altceva nu ştiu să spun. Mi-ar plăcea să rămîn totdeauna lîngă tine... Făcu o pauză. Te-ai mărita cu mine ?

Marina vru să răspundă. Oare vorbea serios, sau glumea ? Oricum, era destul de ciudat, nu ? Cînd reapăru Bobby cu baloanele, Tony se ridică, se apropie de băiat şi i le luă din mînă. Marina se trase pînă la celălalt capăt al băncii. Se uită la Bobby, la Tony, la copaci, la urşi, la lume, la şanţul care îi despărţea de animale, văzu biscuiţii căzuţi în el şi care îi îmbiau pe porumbei. Simţea ceva în după-amiaza aceea ce începuse atît de vesel, în disperarea singuratică şi de neînţeles a lui Tony, în figura lui îmbătrînită, în tînguielile fără un motiv aparent, în propunerea neaşteptată şi absurdă, ceva ce nu înţelegea şi care o alarma. Pantoful cu care Tony răscolise pămîntul era murdar, plin de praf. Cîteva clipe nu-şi putu dezlipi privirile de pe acel pantof. Apoi auzi, departe şi monoton, răgetul unei fiare. Se uită la cerul lăptos şi rece, deopotrivă de neîndurător cu oamenii şi cu animalele.

Bobby o prinse cu braţele pe după gît, şi, pe neaşteptate, ea se simţi parcă ferită de cuvintele acelea de neînţeles, de animalele disperate, de războaie.

— E frig, spuse ea şi încheie nasturii pardesiului albastru ca marea al lui Bobby. Continuă să vorbească apoi, ca şi cum ar fi fost numai ea cu băiatul : Acum mergem să luăm o ceaşcă cu ciocolată fierbinte şi ai să-mi povesteşti tot ce-ai făcut azi.

— Da, zise Tony, şi Marina înţelese că nu lui Bobby îi vorbise ea, ci străinului.

Îi reveni în minte o întrebare, tristă ca o tînguire, care rămăsese în aer, suspendată între ramurile copacilor.

— Haidem ! strigă ea, deşi ar fi vrut să rămînă singură cu Bobby, să nu mai vadă, printre baloane, figura îmbătrînită şi mînioasă a lui Tony.

— Lasă-mă să stau în colţul ăsta, spuse Gamboa.

— Nu vrei să te las acasă la tine ? întrebă Ester.

Întrebarea părea o ofrandă a corpului său (care încă era bine, gîndi el), mai bine zis, o rugăminte.

— Nu, răspunse el, lasă-mă aici !

O apucă de bărbie şi o privi. Ochii Esterei înotau în lacrimi. Rezistă ispitei de a o săruta şi de a o duce la el în noaptea aceea. Nu, el vorbise destul : era mai bine s-o lase să acţioneze. Mai bine să încerci un lucru nou : puterea îţi oferă mai multă satisfacţie decît senzualitatea sau drogurile.

— La revedere, Ester ! spuse el fără să atingă măcar cu buzele gura ce i se oferea. Am să te chem într-una din zilele acestea. Fă ce ţi-am spus. La revedere şi nu uita ce-am vorbit !

Coborî trîntind portiera şi se depărtă fără să se uite îndărăt. Pesemne că ea îl urmări mult timp cu privirea, deoarece ajunsese aproape la colţ cînd o auzi punînd motorul în mişcare. Maşina trecu repede pe lîngă el, luînd-o spre marele bulevard, fără ca ea să întoarcă cel puţin capul.

— La revedere, Ester ! murmură el ironic. La revedere, Ester !

Dar cînd maşina dispăru, îl cuprinse iar furia aceea disperată care îl stăpînea în timpul nopţilor, dorinţa de a distruge totul, de a face lumea bucăţele, pentru că, la urma urmelor, nu era bună de nimic. Pe cînd mai era încă adolescent, făcuse parte din nişte asociaţii, mai mult sau mai puţin politice, care detestau pe evrei, şi el inventase fraze ingenioase ca : „Ucide un comunist, ţi-o cere clubul mamelor !“ Pe atunci, el, cu inteligenţa, pornirea şi darul său de a conduce oamenii, avea, cum s-ar zice, lumea în mînă.

Dar, într-o anumită fază a jocului, cineva trişă. Fără această trişare, nu s-ar fi putut ca lucrurile să se schimbe, să fi ajuns cum erau acum, îşi zicea el uneori : crucile încîrligate rămăseseră o tristă amintire, pe care unii băieţi — nu nişte curajoşi, ci numai nişte furioşi, ca şi el — le mai smîngăleau încă pe coridoarele subteranelor. În 1938 avea 21 de ani, şi lumea era la picioarele lui. Acum, la 41 de ani, lumea aceasta îi scăpa, era un teren alunecos, unde crucile încîrligate se transformau în simboluri detestabile. Era un om singuratic, individualist, curajos. Dar curajul nu mai serveşte la nimic. Alţii erau conformişti. Ester, de exemplu. Ea accepta noua ordine a lucrurilor şi făcea pact cu conformiştii, cu cei care vor să mănînce doar crema.

El, nu. Nu putea. Prietenii lui făcuseră concesii : îi slujeau acum, supuşi, pe americani, pe englezi, pe francezi, pe toată lumea asta care se destramă. Ricardo Gamboa, nu : de aceea îşi avea ziarul lui. Încă se mai pot face multe : se poate otrăvi, se poate distruge, se pot produce încurcături. Cuvîntul cel mai odios este „unitate“, cu toate că nu are nici un sens şi nu se va putea realiza niciodată, fiindcă tot mai rămîneau încă cîţiva tipi „bine aranjaţi“, care aveau s-o împiedice... Se poate ca bătălia să fie deja pierdută... Ar fi mai bine ca totul să se ducă dracului, cu Ester, cu vapoarele, cu guvernul şi cu toţi ceilalţi.

Ajunse pe bulevard. Îi privi întinderea, ca un rîu de asfalt, cu circulaţia redusă, la ora asta. De ce venise aici ? Merse vreo sută de metri, îl luă cu frig, se zgribuli şi o apucă printre copaci, spre casă.

După cele întîmplate, s-ar putea ca Ester să-i mai dea încă o satisfacţie. Cine ştie ?! Zîmbi, dar deodată furia puse stăpînire pe el. Strînse pumnul şi izbi cu toată puterea într-un perete.

Simţi durerea şi auzi un zgomot sec, ca şi cum ar fi spart ceva în mînă. Mai izbi o dată. Mîna începu să-i sîngereze groaznic, desigur îşi zdrelise pielea. Mai izbi o dată şi încă o dată.

Apăru un paznic. Spuse ceva. Gamboa îl privi furios.

Îşi scoase actul de identitate. Omul se uită.

— În orice caz, ar trebui să vă duceţi la farmacie, îi spuse.

Ricardo își înfășură mîna într-o batistă ; pe pămînt și pe perete se vedeau urme de sînge.

— Știu eu ce trebuie să fac, răspunse el și se depărtă.

Paznicul nu îndrăzni să mai zică sau să facă ceva. Ricardo era încă o persoană însemnată. Se simți din nou puternic, ca atunci cînd o stăpînea pe Ester. Batista i se îmbibă de sînge. Niciodată nu fusese atît de nefericit.

Ester intră în apartamentul său — lîngă grădinile „Palermo", etajul șapte — la douăsprezece și jumătate noaptea. În șemineu pîlpîia discret focul ațîțat și reaprins de femeia din casă, în așteptarea ei. Cîteva resturi de cărbune erau acoperite de cenușă. Ester își scoase capa de blană și se așeză într-unul din fotoliile mari și scunde.

Își privi mîinile : venele proeminente îi aminteau că nu mai era tînără, ca pe vremea legăturilor amoroase aprinse cu Ricardo Gamboa care se destrămaseră cu totul și pentru totdeauna, aproape fără ca ea să-și fi dat seama.

„În fond, o femeie știe că e tînără atunci cînd e dornică să facă dragoste", gîndi ea cu însuflețire, căutînd să-și justifice astfel viața agitată, politica, intrigile, bijuteriile, expozițiile unde își expunea tablourile. Știa că tablourile ei nu erau bune, dar îi dădeau un „nume", un „prestigiu", transformînd-o dintr-o „descalificată", cum o numeau prietenele din copilărie, care nu o mai vizitau, într-o femeie „bine și originală". Pentru că ea continua să rămînă o femeie „bine" pentru noile cercuri politice, ahtiate să parvină, pentru politicienii mîndri că au ca amantă o femeie cu

un nume vechi și de prestigiu, chiar dacă femeia aceasta nu mai aparținea cercului din care provenise și trebuia să facă ceva care să atragă atenția și să simuleze că mai face parte din acest cerc. „Pe o femeie o interesează numai dragostea", își zise din nou, înduioșîndu-se de ea însăși. Tot ce făcea, făcea ca să uite, ca să pună capăt izolării în care se afla, ca să-și înăbușe pasiunile, să domine și să anihileze, distrugînd, fără să dăruiască nimic, pîngărind pînă și amintirea intenselor momente erotice.

Sticla de *whisky* stătea pe o tavă de argint, așezată pe o măsuță scundă. Mai erau două pahare și o frapieră cu gheață, ca în toate nopțile cînd venea Guillermo. La început o distrase să învingă o altă femeie — soția lui Guillermo — făcînd ca bărbatul să-i lipsească de două sau de trei ori pe săptămînă de acasă. Apoi înțelesese că pe doamna Barrenechea nu o interesa așa ceva ; se întristase, și vizitele lui Guillermo deveniseră și mai plictisitoare.

Bău puțin *whisky* și ascultă : casa dormea, și tremurul țevilor de apă ale caloriferului o făcu să uite pentru o clipă farsa vieții sale. Oftă. De ce ? De ce Ricardo era așa ? „De cîte ori îl văd, mă indispun", își zise ea. Știe să ceară, să poruncească, să dea sugestii, dar atît și nimic altceva. În noaptea asta, ca și în atîtea alte nopți, cu ani în urmă, se simțea umilită și înfrîntă.

Auzi cum cineva bătea cu putere în ușa ascensorului. Sosea Barrenechea. Se ridică. Tristețea îi dispăruse. Trebuia să cîștige o bătălie. „Trebuie să-l conving pe Guillermo, să-l fac să priceapă. E

un om bun." Auzi uşile cum se închid şi cheia răsucindu-se în yale.

Aşteptă nemişcată, ghemuindu-se în colţul cel mai plăcut al fotoliului. O lampă cu picior îi lumina părul de culoare deschisă, iar din şemineu ajungeau pînă la ea flăcările fantastice ale jăraticului.

Barrenechea părea obosit. Îşi scoase pardesiul. Dintr-unul din buzunare îi ieşeau mănuşile. Pălăria o lăsase în vestibul, pe cuier. „E curios că întotdeauna mi-l imaginez cu pălărie şi mănuşi, îşi spuse Ester în gînd. Parcă s-ar fi născut cu mănuşi şi cu pălărie. Burtos, gol, cu pălărie şi mănuşi."

Barrenechea îi atinse buzele într-o sărutare de convenienţă, aşa cum obişnuia cu prietenii comuni, după care amîndoi rămaseră cu o senzaţie neplăcută.

Guillermo se aşeză fără să rostească un cuvînt. Partea de jos a feţei lui părea desprinsă de rest, ca falca unui rechin care şi-a pierdut dinţii. În ochii care o priveau plutea aparenţa vagă a unei mîngîieri liniştitoare. „Acum e momentul, îşi zise Ester, acum e momentul." Pentru că Barrenechea avea acum mai multă nevoie de ea ca oricînd : ea trebuia să strălucească în public — era o slăbiciune a lui, un mod de-a se autoînşela. În ochii tuturor arăta ca un stăpîn mîndru de strălucitoarea-i cucerire, greu de făcut, după părerea lui, dar în momentele lor de singurătate, cînd necazurile îl copleşeau, avea siguranţa că femeia aceasta, fină, cultă şi inteligentă, îi lămurea multe lucruri. Ca în clipa de faţă de exemplu.

Ester îi turnă cîteva picături de *whisky* într-un pahar, pe care apoi îl umplu cu apă pînă la gură. I-l întinse. Cînd vru să apuce paharul, degetele groase ale lui Barrenechea atinseră unghiile lungi şi sidefii ale Esterei.

— Şi ?... făcu ministrul.

Faţa şi corpul lui înălţat deasupra fotoliului erau mai expresive decît cuvintele.

— Şi... repetă Ester.

Întîrzie puţin cu răspunsul, în timp ce el o privea ca un cîine bătut care aşteaptă să i se arunce un os, gata să lingă mîna pentru asta. Trebuia să fie abilă, să obţină de la acest grăsan imbecil ceea ce îi sugerase Ricardo, pentru că Ricardo ştie ce vrea, şi chiar dacă n-ar fi ştiut, era, oricum, o plăcere să fii o unealtă oarbă în mîinile lui.

— Şi... repetă încă o dată plictisită. Lucrurile ar putea să meargă. Am invitat mîine la masă pe Fergus şi Hatch. O masă intimă între noi patru. Sînt simpatici, mi-au cerut să le spun pe nume, Clift şi Maxie...

Îi aminti că americanii îşi spuneau numaidecît pe nume atunci cînd nu ţineau să stabilească o anume distanţă. Dar acesta era unul dintre numeroasele lucruri care nu aveau nevoie de explicaţii. Esenţial era că o tratau ca de la egal la egal... altceva ce ar mai fi avut importanţă ?

Cutele din jurul gurii lui Barrenechea dispărură. O privi cu interes. „Chiar dacă n-ar ieşi nimic din treaba asta, el tot ar fi mulţumit dacă ar însemna ceva pentru Fergus şi Hatch", îşi zise Ester. Pentru Fergus şi Hatch. Totul pentru Fergus şi Hatch, pentru Maxie şi Clift, totul : mîndria, vanitatea, pînă şi dragostea. Te puteai simţi în sfîr-

şit cineva cînd îi serveai pe Fergus şi pe Hatch... Oare mai poate trăi cineva fără Fergus şi Hatch ?

Se uită la chipul lui Guillermo şi îşi zise: „Acum e momentul. Momentul!" şi o cuprinse dorinţa de a-l face să ceară o explicaţie, de a-l tortura.

— Dar nu cred să obţii ceva concret, spuse ea, cu toate că noi am putea să le oferim ceva „concret". Ştii cît preţ pun ei pe propagandă, pe tot ce i-ar putea ajuta...

Zîmbi, aşteptînd. Omul acesta gras şi bătrîn depindea de cuvintele ei. În schimb, ea simţea numai sărutările, de fapt neprimite, ale lui Ricardo Gamboa ; le simţea intens, pentru că, sugerîndu-i ideea aceea, Ester îi aparţinea mai mult decît prin sărutări sau prin dăruire fizică, atît de înşelătoare uneori. Să facă ceea ce-i spusese Ricardo, repetîndu-i cuvintele, să ajute la reuşita şiretlicurilor lui Ricardo, era un fel de a-i aparţine lui, de a întineri, de a face parte integrantă din el.

— Nu-i interesează să cumpere flotila comercială, reluă ea, imitînd tonul categoric şi dispreţuitor al lui Gamboa, nu cred să-i intereseze. Nu le ajung garanţiile noastre. Nu le ajunge prosperitatea comerţului. Trebuie să le dăm ceva mai mult.

Aşteptă. Barrenechea o privi tăcut. „E un imbecil, gîndi Ester, un imbecil în haine de ministru."

— Ceva mai mult ? Cum adică ? întrebă el cu demnitate.

— Dar înţelege că au nevoie de ceva mai mult decît de cuvinte pentru a fi siguri că sîntem cu totul de partea lor. Nu vor cuvinte, ci fapte care să-i ajute, care să pregătească terenul... asta e...

— Cum ? repetă el.

Hotărît lucru, era un biet om fără cultură, fără cultura pe care o capeţi din contactele cu diferite persoane şi care constă în a înşela şi în a şantaja cu abilitate.

— Înţelege-mă, stărui Ester puţin neliniştită, ei se tem de greve, de conflicte. Trebuie să ştim să profităm de această împrejurare.

Barrenechea surîse, şi, pentru întîia oară, bău o înghiţitură din paharul cu *whisky*, îndoit cu apă, pregătit de Ester.

— Iubito, spuse el, vrei să mă-nveţi *Ave María*... Parcă n-ai şti că nu facem altceva decît asta.

Ester se apropie, se aşeză pe braţul fotoliului şi îi mîngîie chelia lăţită pe sub firele cărunte şi lipicioase. Nişte pete care încă nu-i acoperiseră tot craniul.

— Uite, Guillermo, e vorba să pregătim ceva nou ; o lovitură, ceva care să le placă, ceva senzaţional, cum caută ei. Guillermo, tu ai mai întîlnit situaţii asemănătoare şi nu te-ai priceput să profiţi de pe urma lor. Trebuie să ne folosim de greva docherilor, bineînţeles ; ştiu că te şi foloseşti de ea... dar trebuie să măreşti impresia de haos... Grevele sînt totdeauna periculoase, cu toate că profităm de ele, aşa îmi spunea azi un prieten... (Avu plăcerea să-l pomenească în treacăt pe Gamboa şi se simţi emoţionată.) Acum trebuie să sacrificăm ceva, pentru ca ei să se convingă de bunăvoinţa noastră... mai mult decît vorbe, înţelegi ? Trebuie să le dăm americanilor singurul lucru pe care-l caută : puţin prestigiu. Înţelegi ?

El clătină din cap.

— Poate că ai dreptate... Nu-mi plac oamenii ăştia, dar, desigur, ei hotărăsc. Ce părere ai ? Să fac în aşa fel încît greviştii să scufunde vreun vapor ? Să pună „teroriştii“ vreo bombă ? Să am grijă ca o navă americană să salveze vaporul, călătorii şi întreg echipajul ?... Ai vreo idee în sensul ăsta ? Aşa ceva le-ar plăcea, dar nu văd cum s-ar putea face... Aşa e că asta ai vrut să spui ?

Ochii mici şi aproape ieşiţi din orbite ai Esterei sclipiră. „Mă înţelege. Îl înţelege pe Ricardo. E de mirare cît de bine ne înţelege. Acestea au fost aproape cuvintele lui Ricardo : «Să profităm de un accident spectaculos».“

— Ei, americanii au nevoie de propagandă, de ceva care să le întărească poziţia, să-i facă să se simtă din nou puternici... Dacă cineva izbuteşte să creeze această impresie, chiar şi numai pentru cîteva zile, ar fi în stare să plătească oricît... vreau să spun că ar cumpăra toate acţiunile... Dar trebuie procedat cu multă băgare de seamă...

Deodată îşi aminti de slăbiciunile lui Guillermo. Îl mîngîie iar pe creştet şi îl trase drăgăstos de ureche.

— Guillermo, ai avut o idee genială. Aşa ne putem folosi de grevă. Aşa se pot aranja toate... Eşti un tip priceput. Un vapor american salvează un vapor argentinian de pasageri, în care greviştii au pus o bombă... genial ! O bombă micuţă, nimic grav, doar pentru propagandă, nimic care să alarmeze, nu ? Ca ei să ştie că sîntem de partea lor, că Occidentul va triumfa, că...

Se ridică, puse paharul jos şi se aşeză pe genunchii lui Barrenechea. Simţurile lui obosite nu

se deşteptară nici atunci cînd ea, gîdilîndu-l în joacă, îi trecu degetele peste ceafă.

— Aşa-i că i-ai invitat mîine la prînz ? întrebă el obosit.

— Da, răspunse Ester, da !

Şi continuă să se joace şi să-l ciupească de ceafă, în timp ce jăraticul se transforma în cenuşă şi paharele de *whisky* se goleau.

Aşezată pe coapsa grasă a lui Barrenechea, Ester gîndea : „În fond, ce sens au toate ? Ce importanţă mai pot avea ? Totul nu este altceva decît un mod de a simţi că trăim... pentru că, la urma urmelor, nici nu trăim... Şi, în fond, ce sens au toate ?“

Milena Mitán era coafată după ultima modă, cu mici şuviţe albe prin părul tapat, „pentru a fi mai strălucitoare“. Aştepta fumînd într-o cofetărie ca oricare alta de pe strada Corrientes — stradă pe care nu i-ar fi plăcut niciodată să meargă ; ea era făcută numai pentru Santa Fé, Quintana, Alvear. Nu-i plăceau feţele de masă nu prea curate, lumea murdară şi zgomotoasă, mai domoală şi mai moleşită decît cea de pe strada Santa Fé.

Daniel intră şi se aşeză, salutînd-o stîngaci, de parcă s-ar fi simţit vinovat de ceva. Zîmbi iritat. „Enigmatic“, îşi zise Milena. Băiatul îi plăcuse întotdeauna, chiar şi după porcăria pe care i-o făcuse.

— Cum îţi merge ? îl întrebă ea mieros.

Îl cunoscuse cu trei ani în urmă, întîmplător, într-o noapte. Se dusese cu nişte prieteni să asiste

la o filmare. Daniel era unul dintre figuranţi. Pe cînd actorul principal se încăiera cu rivalul său într-un cabaret convenţional, unde toată lumea era îmbrăcată după o strictă etichetă, privirea Milenei se încrucişase cu a lui Daniel, care ocupa un loc discret în rîndul al treilea... Mai mult decît discret, observase ea. S-au privit. Apoi, cînd Milena s-a ridicat să plece, el fiind cu un prieten, unul din ei s-a apropiat de ea şi i-a spus, dar nu-şi mai amintea care dintre ei doi vorbise : „Ne duci şi pe noi ?" „Haideţi", răspunse ea. Prietenul şi-a amintit deodată că avea ceva de făcut. Ea uitase complet că trebuia să conducă alte persoane : o interesa conversaţia celor doi băieţi („Nu, nu, mergi şi tu !") şi şi-a zis că povestea asta merita osteneala. Şi-apoi totul este atît de plictisitor ! În felul acesta, rămăsese singură cu Daniel în maşină, şi cum el se ghemuise într-un colţ lîngă portieră şi nu scotea o vorbă, se decise să-l invite la un pahar acasă la ea.

De atunci trecuseră trei ani ; intervenise mai tîrziu „altcineva", dar îşi îngăduise să-l cheme acum ca să-i ceară ceea ce avea să-i ceară.

— Îmi merge bine, răspunse Daniel încruntat.

Chemă chelnerul şi ceru un *whisky*.

Milena băgă de seamă că purta părul tuns foarte scurt, în afară de un smoc des, căzut pe frunte ; îi plăcea cum arăta băiatul acesta lacom, gata de orice şi în stare să facă lucruri care l-ar fi înspăimîntat şi pe el cu trei ani în urmă. În afară de asta, o privea cu neîncredere, ca şi cum ar fi ascuns o taină. Milena ezită.

„Trebuie o persoană nouă, care să nu aibă nimic de-a face cu politica şi care să vrea să cîştige cîţiva *pesos*, spunea Ester. Şi adăugase : Nu căuta un peronist sentimental, nici «un mascul» de rasă. Cineva care să ne poată fi de folos. E mai bine să fie o persoană necunoscută, care să nu aibă nimic de-a face cu politica, dar să fie energică, pricepi ? Şi repetase : Se plăteşte bine. Ţie îţi plac puştanii pe jumătate delicvenţi. Printre prietenii tăi *trebuie* să găseşti pe cineva." Atunci Milena se gîndise la Daniel.

— Ce mai faci ? îl întrebă ea.

Daniel ridică privirea înciudat. Odată Milena îl reclamase la poliţie pentru că îi furase nişte bijuterii. Nimic important pentru ea. Pe urmă îşi permisese luxul de a retrage acuzaţia, în speranţa că poate el o să se culce cu ea, ceea ce şi făcu, dar bijuteriile n-au mai apărut niciodată, şi ea putea să-l acuze din nou, oricînd ; dacă ar fi făcut-o, ar fi fost numai ca să-l oblige să se culce iarăşi cu ea. Dar acum el o iubea pe Sarita.

„E mai bine să spui lucrurilor pe nume, ce dracu, şi apoi fie ce-o fi !"

— Vreau să mă însor.

O privi în ochi, închipuindu-şi cît de greu avea să primească Milena această veste. Dar ea se mulţumi să spună :

— Adevărat ?! Ce noroc ! Sper să fie o fată care te merită.

El trecu peste ironie şi continuă, ca un *banderillero* [1] care a descoperit punctul slab al anima-

---

[1] Toreador care aţîţă taurul cu banderile.

lului şi se înverşunează înfigînd săgeţile, deşi ştie că, în orice caz, matadorul va fi altul, şi nu el :

— Mă însor cu o fată foarte tînără. Sigur că la început o s-o ducem mai greu... n-o să găsim un apartament aşa cum am dori... Şi deodată, văzînd privirea Milenei aţintită asupra lui, începu să mintă, ştiind că ea îşi dă seama că minte, de parcă minciuna ar fi fost singurul lucru prin care se putea afirma şi cu care ar umili-o : Bunica logodnicei mele, ştii ? este putred de bogată. Zice că atunci cînd ne vom căsători, ne lasă casa ei şi se duce la ţară, în căsuţa unui frate de-al ei, la Entre Ríos... Sarita a convins-o, pentru că, la început, bătrîna nici nu voia să audă de căsătorie, socotind că eu nu eram ceea ce i-ar fi trebuit nepoatei sale... şi tu ştii, Milena, că ceva dreptate tot avea...

Milena puse paharul uşor pe tăviţă.

— Vrei să vorbeşti serios ? îl întrebă ea. E vorba de bunica ta, care-i italiancă, nu ?

Daniel tresări. Lăsă capul în jos, peste paharul plin cu *whisky* — o băutură care, la urma urmei, avea gust de ploşniţe — şi începu să se joace cu fermoarul de la vindiac.

— Vorbesc serios, răspunse el pe un ton plîngăreţ, de parcă s-ar fi aflat la comisariat, în faţa unui ofiţer care i-ar fi dat cîteva lovituri sigure şi precise, din acelea care fac pe oricine să vorbească şi de care numai idioţii cred că scapă invocînd Constituţia... fie şi pe cea din 1813 ! („Haide, mă, mucosule, îi spusese odată un comisar prieten, «cîntă», sau îţi rupem pliscul. Cum vrei «să cînte» cineva dacă nu-l baţi ? Vorbeşte...") Şi de data asta Daniel vorbi, ca şi cum ar fi sfidat poliţia : Vorbesc serios, cît se poate de serios... Am să mă însor cu Sarita şi o să locuim în casa bunicii, a bunicii mele. Ai dreptate. Ce memorie ai ! E ceva de speriat !... Jur că spun adevărul !

Milena se uită la el. Îi venise rîndul să-l umilească.

— Daniel, odată mi-ai furat nişte bijuterii, ai stat închis, pe urmă mi-a fost milă de tine şi am retras denunţul... Bineînţeles că aş fi putut să te denunţ din nou, în orice moment... Nu, nu te uita aşa la mine, ştii că n-am de gînd s-o fac iar... Din cîte îmi dau seama, acum nu mai ai nevoie de bani...

Daniel simţi lovitura, înţelese că ea încă mai căuta să-i aţîţe simţurile, şi, cu glas coborît, ca o şoaptă care înainte vreme însemna preludiul jocului de dragoste presărat cu muşcături, insulte şi uşoare pălmuiri, îi spuse :

— În orice caz, tu n-o să-mi dai bani. Ţie nu-ţi place să dai bani, trebuie să ţi-i trag cu cleştele... Eşti egoistă, Milena.

Ea ridică braţul, şi brăţările îi zornăiră.

— Nu-mi place să dau bani bărbaţilor, răspunse ea. Îmi place ca bărbaţii să fie bărbaţi ; să mă prade dacă e nevoie, aşa cum ai făcut-o tu... Dar să nu crezi că am să fug după tine. Nu înţelegi nimic. Nu e vorba de dragoste... Dar, dacă vrei, pot să te ajut...

Asta era adevărata ei răzbunare : să cumpere crima, oricare ar fi, să-l împingă la crimă.

— Pot cere să te închidă, dacă vreau... continuă ea. Îţi jur că nu scapi cu mai puţin de zece ani. Ştii că am prieteni şi că eu sînt eu, iar tu eşti tu... Dar acum vreau să te ajut... Să ai aparta-

mentul tău, nu să trăiești în casa bunicii, mă înțelegi ?

Daniel se ghemui, supus, jucîndu-se cu paharul. Deodată păru mai mic pe scaun.

— Ce vrei să fac ? o întrebă.

— Nimic, spuse Milena. Așteptă cîteva clipe, ezită, se temu și, brusc, adăugă : Să duci o valiză și s-o lași pe un vapor.

El continua s-o privească țintă, și, pe neașteptate, în vreme ce Milena bea, și brățările i se îngrămădiseră la încheietura mîinii, își dădu seama că încetase cu desăvîrșire să mai existe pentru ea din punct de vedere sexual. Rămase surprins de valul de ură care-l copleși. Înțelese că acum, în sfîrșit, pătrunsese în lumea Milenei, care-i păruse misterioasă și teribilă. Nu era o lume sexuală, ci, dimpotrivă, ceva sec, indestructibil, fără fond. Se simți singur și pierdut. Întrebă cu neliniște :

— Ce e în valiza aceea ? și coborî mult glasul, în căutarea unei ușoare intonații erotice.

Milena, ridicînd vocea, ca și cum ar fi vorbit despre .cel mai obișnuit lucru cu putință, îl întrebă :

— O duci, nu-i așa ?

— Cît îmi dai ? făcu Daniel.

Ea zîmbi și-și mîngîie brățările.

— Nu meriți nimic, îi spuse cu dulceață în glas, absolut nimic. Ar trebui să fii încîntat să-mi faci o favoare, după ce te-ai purtat cu mine ca un porc și nu te-am dat pe mîna poliției. Aș fi putut oricînd s-o fac, bineînțeles, numai să fi vrut, dar știi că sînt bună și nu vreau să-ți pricinuiesc nici un neajuns.

Daniel simți o greutate uriașă pe suflet. Ar fi vrut s-o insulte, să-i arunce în obraz : „Tîrfă bătrînă, lasă-mă-n pace ! Iubesc pe altcineva, o fată tînără și frumoasă, nu o boarfă ca tine !“ Dar asemenea cuvinte nu se spun, nu se pot spune unor femei ca Milena. Ele se pot arunca în fața celorlalte, fetelor de seama noastră, pe care le putem jigni oricum, dar nu și acestor doamne fără vîrstă, fără sentimente, fără nimic...

— Ai putea să-mi dai măcar ceva care să merite osteneala. E periculos... murmură el.

Milena păru mulțumită. Și Daniel se gîndi că era, în sfîrșit, umilit, supus, așa cum voise ea să-l vadă.

— Cît îmi dai ? repetă el.

— Douăzeci de mii de *pesos*, spuse Milena.

Daniel dădu negativ din cap.

— Nu, Milena, nu. Știi că dacă mă prind, pățesc ceva mult mai rău decît dacă ți-aș fi furat bijuteriile. Dă-mi mai mult, Milena. Înțelege-mă...

— Nu riști nimic, spuse ea. Intri, lași valiza în sala bagajelor și pleci... Nu e nici un pericol.

Insistențele ei îl făcură să înțeleagă că, într-adevăr, pericolul era mare. S-ar fi putut chiar să moară cu valiza în mînă.

— E foarte puțin, insistă el, înclinîndu-și capul și învîrtind bucățelele de gheață de pe fundul paharului. Foarte puțin. Ce vrei să fac cu douăzeci de mii de *pesos* ? Abia dacă-mi ajung să petrec o vară și să-mi fac un costum de haine bun.

— Cincizeci de mii, urcă vocea tăioasă a Milenei.

Daniel tresări.

— Șaizeci, îngăimă el.

— Nu ! se răsti ea. Dacă nu vrei, bine, știu ce îmi rămîne de făcut...

El scutură din cap. Se simțea puțin amețit.

— Ești rea, Milena, întotdeauna ai fost rea.

— Cincizeci, repetă Milena.

— Spune-mi, cel puțin, ce e în valiză ? întrebă el.

— Nimic. Ți se va da valiza cînd o fi să urci pe vapor. Se va spune că ai venit să conduci pe cineva... Sau scoți un bilet, ca să poți urca liniștit. Nimeni n-o să bănuiască nimic, fii sigur. Înainte de a te urca, cineva din mulțime o să-ți pună în mînă valiza. Tu o lași într-un colț și cobori în cala vaporului, ca și cum te-ai despărți de un prieten. După aceea pleci, ai înțeles ?

— Și numele meu n-o să figureze pe lista de pasageri... vreau să spun, dacă urc pe vapor ca pasager ? mai întrebă el.

— Nu fi slab de înger ! replică Milena.

— Ce e în valiză ? insistă el.

— Nu știu... răspunse ea. Nici eu nu știu... Se aplecă, își căută geanta pe un scaun și scoase din ea o hîrtiuță îndoită. Un cec la purtător... în contul... Nu sînt decît douăzeci de mii... adăugă ea, strecurîndu-i hîrtia în mîna care stătea întinsă pe masă.

Daniel strînse hîrtia ; colțurile îi gîdilau palma.

— Și restul ? o întrebă.

De cînd ținea cecul în mînă, afacerea începuse să-i pară simplă și amuzantă ; reală, nu ca închipuirile unei femei smintite care-l chinuia.

— Îți voi spune... Povestea asta trebuie făcută marți. Încă nu cunosc amănuntele... Zîmbi : Știu atît cît știi și tu. M-am vîrît în ea din spirit de aventură... Îți amintești ce aventurieră eram ? Vino la mine mîine ; cheamă-mă înainte la telefon, dar nu-ți spune numele. Atunci îți voi spune tot ce trebuie să faci... Vezi ce simplu e ? Important e să nu destăinui nimănui nimic... Nici chiar logodnicei tale, pentru că o să te însori cu ea, nu-i așa ?

Trupul înalt și slab al lui Clift Fergus — unul din trupurile pe care fantezia populară le atribuie raselor guvernante din secolul al XX-lea, fără să știe măcar că a fost descris de Cervantes — era puțin adus de spate, și picioarele-i lungi păreau obosite de cît îl tot purtaseră. Se adînci în fotoliu, întinzîndu-și picioarele în toată lungimea lor. Ținea între degete un pahar de *whisky* și vorbea foarte puțin, monosilabic, pentru că știa, pe de o parte, că asta era cea mai bună metodă de a menține distanța, de a fi respectat și a-i face să vorbească pe cei ce veneau cu diverse propuneri, iar pe de altă parte, pentru că, în realitate, totul îl plictisea de moarte.

După primele clipe de surpriză, de oarecare curiozitate pentru apartamentul Esterei Lagos, se afla acum ca în fața unui film văzut de mai multe ori, pe care trebuia să-l mai vadă o dată, din politețe, dar nu i se putea cere să-i acorde prea multă atenție. Așa e cînd cunoști subiectul dinainte, nu?

— Condițiile există deja, spuse Guillermo Barrenechea cu glasul puțin ridicat, și, cu puțină abilitate, le putem exploata. După cum știți și dumneavoastră, oamenii din guvern... noi... am avut

de întîmpinat greutăţi destul de serioase, dar am reuşit să ne menţinem la suprafaţă... ca vaporul care merge spre Occident cu crucea pe steagurile sale...

Dar, cum nici unul dintre cei doi străini nu schiţară nici cel mai mic gest, simţi că urechile încep să i se înroşească. Acestor inşi nu le place poezia, retorica, nimic... Sînt mai seci, mai duri şi mai materialişti decît oricine, îşi zise el. Îşi pregătise un mic discurs, dar, din nefericire, nu se simţea în stare să sară cu uşurinţă de la un punct la altul şi să intervină atunci cînd îi convenea. Asta, fireşte, îl încurca, îi zădărnicea planul, şi de aceea avea nevoie de o femeie subtilă, ca Ester. Se uită la ea şi i se păru că desluşeşte în ochii ei un semn de aprobare. Continuă :

— Greutăţile sînt rezolvate în parte de tenacitatea şi dragostea noastră de ţară. Sîntem legaţi istoriceşte, prin lanţurile tradiţiei şi prin sînge, de Occident. Repet : vor fi îndeplinite toate angajamentele contractate cu orice fel de întreprindere particulară sau de stat...

Fergus îl întrerupse cu un gest. Avea un oarecare simţ al umorului, şi cuvintele ministrului — un om care ascundea sînge indian sau poate chiar negru, după cum intuia instinctul său rasial ascuţit de kentuckian — i se păreau nostime.

— Occidentul ? făcu el plictisit, de parcă s-ar fi deşteptat din somn, cu capul încă tulbure, şi acesta ar fi fost primul cuvînt pe care l-ar fi auzit. Occidentul ?... Şi adăugă : Ştiţi la ce mă gîndesc eu ? Că e foarte amuzant să numeşti religie occidentală o credinţă apărută în Orientul Mijlociu... Ştiţi şi dumneavoastră că pe vremuri

Palestina se afla în Orientul Depărtat... vreau să spun că abia se bănuia existenţa unui Orient Depărtat... (I se păru că este indiscret, poate chiar grosolan.) Desigur că dumneata cunoşti aceste lucruri, ca, de altfel, toată lumea, *doctore*.

Accentuă puţin pe cuvîntul *doctor*, pentru că îl înveselea importanţa pe care latino-americanii o acordau acestui titlu. În ţările civilizate, *doctor* este numai medicul. Aici însă toţi erau *doctori*, începînd cu specialiştii în economie, în legi şi filozofie şi pînă la bieţii indivizi care pentru a-şi da importanţă foloseau în mod fals acest titlu. Dar slăbiciunea lor trebuie înţeleasă : este una din cauzele care explică umilinţa atîtor *doctori* de acest fel faţă de bancheri, faţă de oamenii care luptaseră cu adevărat şi îşi băteau joc de titlurile siropoase, completate de obicei de fixative de păr, pălărie gri, baston, mănuşi şi, poate, pentru a da mai multă bărbăţie, de o mică mustaţă. Totuşi, acest *doctor* Barrenechea nu avea mustaţă. Cu mai multă blîndeţe, deşi vocea lui părea şi mai batjocoritoare, urmă :

— Vorbiţi de Occident ? Sau vă referiţi la Anzii Cordilieri ? Ştiţi ceva ? Odată am văzut un film cu Constance Talmadge... dumneavoastră nu vă mai amintiţi. Se numea : *Orientul este Apusul*, adică : Răsăritul înseamnă Apus... Văzu figura lui Barrenechea şi se opri. Politica îl obliga să sacrifice pînă şi bancurile cele mai grozave. Desigur că există o cultură a Occidentului, încheie pe un ton sec şi plictisit.

Barrenechea îl privea năucit. Căută zadarnic privirea Esterei, ca să-i vină în ajutor. Ester, atotştiutoare, cunoscătoare a limbii şi mediului în care

trăiau oamenii aceia, se uita fără chef în tavan și părea că ascultă zgomotele înfundate care ajungeau din stradă pînă la ei, la etajul șapte. Barrenechea cunoștea toate acestea, dobîndind forță mai mult din entuziasm decît din vreo înțelegere a problemelor. Odată, un dușman de-al lui, pe care-l provocase la duel, îl numise „stupid și materialist". Pe urmă, Ester îi explicase că, privită din punct de vedere psihoanalitic, fraza aceea era elogioasă, sau putea să fie, pentru că inteligența nu înseamnă totul ; în lupta pentru existență instinctul contează mai mult. De aceea el nu știa niciodată în ce cuvînt sau în spatele cărei fraze se putea ascunde o batjocură. În sfîrșit, Ester își coborî privirile și-i veni în ajutor.

— Sigur, spuse ea, ce amuzant e ! Pentru noi, Occidentul înseamnă Anzii Cordilieri... Dar aici e vorba de ceva mai mult decît de Occident, care, din punct de vedere geografic, se poate termina, în mod iluzoriu, pe coasta americană a Pacificului... Aici e vorba de faptul că s-ar putea și extinde.

— Bine, bine ! aprobă Maxie Hatch și începu să rîdă.

În țara asta, ca și într-a lui, femeile sînt mai agere și mai iuți la minte decît bărbații. Femeiușca de lîngă el merita ceva mai mult decît pe ministrul acesta gras. Un om care folosea prea multe cuvinte, dar, ce să-i faci, așa sînt indigenii și cei de culoare : simțeau nevoia să vorbească ore întregi, chiar dacă știau că lucrurile erau dinainte aranjate. Vorbeau atît de mult, poate, pentru ca să-și dea curaj, să creadă în propria lor importanță, apăsînd pe cuvinte și sporovăind despre

lucruri pe care nu le înțelegea nimeni și nu interesau pe nimeni. Cum putea ea să-l suporte ? Întradevăr, femeile din țara aceasta nu au noroc. Oftă, bău o înghițitură serioasă și se uită galeș la Ester.

— Guvernul, repet, domnilor, consecvent ca întotdeauna în convingerile sale, în patriotismul său, care este expresia prin definiție a idealurilor panamericane, creștine și occidentale, continuă Barrenechea liniștit și regăsind din nou firul discursului pe care Fergus îl întrerupsese cu ceva care aducea a batjocură, va favoriza întotdeauna libera întreprindere. Asta intră în tradițiile de libertate ale poporului nostru. Flotila noastră comercială oferă acționarilor perspective interesante, ca să nu spun extraordinare. Flota comercială, după cum spuneam, e în stare să transporte toate produsele noastre — petrolifere, chimice, minerale, pînă și carne și grîu — în orice parte a lumii... Desigur, a lumii noastre, lumea occidentală... Trecem prin clipe grele. E nevoie ca marea întreprindere a flotei comerciale să meargă înainte. Dar cu riscul paralizării porturilor noastre din cauza grevelor...

Fergus izbucni în rîs și își dădu pe spate smocul cărunt și des care-i cădea pe fruntea sa uimitor de tînără.

— Da ?!... Dar cum gîndiți dumneavoastră să rezolvați grevele puse la cale de opoziție ? întrebă el. Mi se pare că o să fie cam greu să-i convingeți... și îl înveselea gîndul că îl pune pe Barrenechea în încurcătură.

Ministrul își luă un aer grav : sosise momentul cel mai important al discursului său, pregătit cu

zile în urmă. Momentul în care putea să lanseze „ideea" sa, ideea aproape nebunească a Esterei, sugerată lui după întoarcerea de la recepţie. O idee care, îndată ce o expui, începe să se concretizeze. Şi nimic nu e mai frumos decît să vezi cum prinde viaţă propria ta imaginaţie.

Tocmai voia să înceapă, cînd discretul servitor, pe care Ester îl folosea numai pentru anumite ocazii, vîrî capul pe uşă şi întrebă :

— Pot să servesc, doamnă ?

Ester făcu un semn, toţi se ridicară şi trecură în mica sufragerie. Era un prînz intim ; servitorul, un galleg[1] bătrîn, nu avea să-i tulbure prea mult. Se poate vorbi şi faţă de astfel de oameni, care, în fond, sînt credincioşi. La urma urmei, cine le plăteşte leafa ? Un om ca Gerardo nu era bun într-un restaurant. Şi cine avea să-l mai angajeze după ce servise mai bine de douăzeci şi cinci de ani în casa părinţilor Esterei ? Ea se gîndise uneori să-i obţină o pensie — formalităţile durează ani de zile dacă recomandările nu sînt bune — dar e mai bine aşa, nu trebuie să-i laşi pe aceşti oameni să şi-o ia în cap, făcîndu-şi iluzii.

Barrenechea îl văzu pe Maxie Hatch cum se apleacă la urechea Esterei şi-i spune ceva, dar abia dacă se simţi cuprins de gelozie : era absolut firesc ca bărbaţii să dorească o femeie ca Ester.

După ce se serviră nişte rulouri cu carne rece, piftie, mazăre, cartofi dulci, legume şi un sos strălucitor şi cafeniu, puţin picant, Barrenechea îşi reluă discursul :

[1] Locuitor din Galicia, regiune din nord-vestul Spaniei.

— Aşa cum spuneam acum cîteva clipe, nu e vorba să subapreciem importanţa grevelor şi a opoziţiei populare. Din nefericire, poporul nostru se află în faţa pericolului de a fi comunizat...

Privirile lui îl căutară instinctiv pe Gerardo. Servitorul, aplecat deasupra şemineului, înteţea focul.

— Ajunge, Gerardo, îi spuse Ester. Lasă focul aşa cum e.

După ce ieşi servitorul, Ester şi Guillermo se simţiră mai liniştiţi. Desigur, poţi avea încredere în servitorii bătrîni, dar de ce să vorbeşti totuşi faţă de ei ?

— De fapt, continuă Barrenechea, este necesar să se creeze o atmosferă propice. Vînzarea flotilei comerciale trebuie să fie prezentată ca o necesitate pentru popor... Şi în realitate aşa şi este, nu încape îndoială. Dar nu e vorba numai de prezentarea faptului ca o necesitate, ci şi ca un avantaj...

În timp ce vorbea, ciugulea mereu din mîncarea delicioasă, cu un sos deosebit, combinaţie care numai Esterei îi putea trece prin minte.

Gerardo se întoarse şi umplu din nou paharele.

— Gerardo, lasă sticla pe masă, îi spuse Ester. Se uită la cei doi invitaţi : E mai bine aşa, nu ?

— E vorba nu numai de avantajele materiale, care sînt evidente, reluă Guillermo, ci şi de avantajele „spirituale". În această privinţă cred că am luat-o înaintea psihologilor dumneavoastră, deşi sînt atît de abili.

Fergus tuşi şi scutură din cap, de parcă ar fi vrut să alunge o vedenie.

— Interesantă idee... Continuă, *doctore*, spuse el.

— Lumea crede că greviştii au dreptate... În paranteză fie spus, adăugă Barrenechea cu voită graţie, şi au. Bieţii oameni, nici nu îmi imaginez cum pot să trăiască din ce cîştigă ! Trebuie să recunoaştem că poporul nostru e un popor mare, capabil de orice sacrificiu. Dar, mă rog, situaţia lor nu depinde de noi. Am găsit o ţară în ruină... în ruină, repetă el cu gravitate.

Fergus îl privi fix :

— Vă referiţi la Perón ? întrebă. Nu el a ruinat ţara.

Ester interveni în grabă :

— Sigur că da, ţara era gata ruinată. Întotdeauna a fost o ruină.

Fergus simţi o licărire de interes, care sclipi în ochii săi cenuşii, melancolici.

— Nimeni nu-i ducea de nas ca el, spuse deodată. El era, poate fără să ştie, principalul nostru aliat...

— E clar, confirmă Ester, şi se simţi tulburată, gîndindu-se cîte lucruri nu poate să priceapă cineva la un moment dat.

Sub masă, mîna lui Hatch înaintă încet şi se opri timid pe coapsa ei.

— Da, probabil că nu-l înţelegeam noi, reluă ea.

Vîrî mîna sub masă, o apucă pe a lui Hatch, dar şi acesta o apucă pe-a ei şi i-o strînse ; ea se luptă o vreme să i-o îndepărteze.

— *Please, be careful* [1], îi şopti.

— *I like you* [2], răspunse Hatch.

---

1 Te rog, fii atent (în limba engleză în original).

2 Îmi placi (în limba engleză în original).

Se făcu că nu-l aude şi păru atentă la cuvintele lui Guillermo ; de data aceasta, grăbită, mîna lui îi frămînta coapsa.

— Adevărul e că lumea se teme acum de ei, zise Guillermo. Deunăzi au pus bombe în două şoproane din portul Rosario... S-au făcut comunişti.

— Într-adevăr, comuniştii au pus bombe în şoproanele acelea ? întrebă Maxie Hatch, uitînd deodată de pulpele Esterei şi încrucişîndu-şi mîinile pe marginea mesei.

„Individul ăsta nu merită o astfel de femeie, totuşi trebuie să fiu prevăzător. Să vedem ce vrea ea", îşi zise.

— Da, răspunse ministrul.

Fergus, care abia isprăvise de mîncat, se lăsă pe spate şi privi împrejur. Sufrageria era plină de fleacuri drăguţe. Un locşor simpatic. Lovi uşor cu nodurile degetelor în masă.

— După cîte sînt informat, începu el, deşi nu pretind că informaţiile mele ar fi exacte, nu e vorba de comunişti. Ce naiba... sîntem oameni în toată firea, ştim cu toţii că ei nu fac aşa ceva. Niciodată nu fac ceva de care să putem profita noi mai apoi. Cei care pun bombe sînt nişte naivi, poate chiar peronişti, sau anarhişti, ce ştiu eu ?...

Barrenechea se ridică greoi. Gerardo servea al doilea fel, şi urmă o pauză în care Ester aşteptă zadarnic ca mîna lui Hatch să-i mai caute piciorul.

Pui, legume, un fel de cremă de lapte cu amestec de porumb crud şi arpacaş dulce, ca nişte caramele arse. „Ce lipsă de imaginaţie, deşi îmi închipui că au de toate, din belşug, în casa asta", îşi zise Fergus.

Barrenechea începu iar să vorbească :

— În orice caz, e mai convenabil să-i acuzi pe comunişti, şi nu pe peronişti.

Vorbise cu multă demnitate. Avu, totuşi, din nou impresia că străinul acela cu picioarele lungi rîdea de el.

— În sfîrşit, nu ştiu... Asta e ceea ce doriţi dumneavoastră, nu ?

Fergus zîmbi binevoitor.

— Da... ceea ce dorim e ca tot ce facem să fie eficace.

— Da, desigur, acceptă Barrenechea, dar se indispuse pentru că se îndepărtase de la ideea principală.

Vina o purta numai Ester, fiindcă se amesteca întotdeauna în lucruri care nu o priveau, în mîncăruri complicate, ca aceea de acum, în loc să le servească un biftec bun ; ea, care îşi dădea aere că ştie engleza, ca toţi din clasa ei, pentru că, la urma urmelor, şi ea era o oligarhă, chiar dacă unii susţineau că ar fi o falsă oligarhă şi că cei din mediul ei nu o mai acceptau ; ca toţi din clasa ei, făcea mîncăruri pretins simple, în realitate, însă, mai complicate decît şi-ar fi închipuit, şi asta pentru că Ester voia să demonstreze că era egală cu ceilalţi, cu „yankeii" — cum li se spunea mai înainte — şi să-l umilească pe el. Furia lui crescu şi mai mult cînd, după o jumătate de minut de tăcere, se auzi vocea calmă a lui Fergus :

— În orice caz, cred că dumneata însuţi ai spus-o, nu-i aşa ?... că nu e convenabil ca poporul să piardă iluzia peronismului. E marele curent care trebuie alimentat... Vocea lui deveni şi mai puternică : Marele curent care să atragă capitalurile ţării mele, atît de necesare Argentinei.

— Da, consimţi Guillermo. Nu-şi amintea să fi spus nimic asemănător, dar îşi dădu seama că asta îl interesa pe Fergus.

Omul acesta atît de liniştit, atît de subţirel şi de înalt îi inspira un respect care mergea pînă la adoraţie. I-ar fi plăcut să-i spună, ca între băieţi : „Eu sînt grăsuţ, bondoc, cu păr puţin şi dat cu fixativ, tu însă eşti înalt, slab, ai părul des, blond, cărunt şi nu-l pomădezi. Iată ce ne deosebeşte. Şi eu am să te servesc, ca tu să poţi să-mi dai dolari care să mă facă înalt, subţire şi o să-mi deschidă culoarea părului, pentru că statura, grăsimea, sau chiar şi culoarea părului, totul depinde de dolari, şi atunci eu voi putea semăna cu tine, nu-i aşa ?"

— Dar avem nevoie de garanţii, continuă Fergus. De garanţii... Tonul său devenea solemn : Şi ce garanţii ne puteţi da dumneavoastră ?

Tăcu şi păru foarte obosit, ca şi cum ar fi ştiut de multă vreme că de aici nu puteai să capeţi nici o garanţie, că totul era o comedie tristă, fără pic de haz, şi o pierdere de vreme. Se gîndi la mama sa, o englezoaică dezrădăcinată, ajunsă în Statele Unite, unde îşi bătuse întotdeauna joc de grosolăniile americanilor, care îi lăsase drept moştenire subtilitatea ei, permiţîndu-i astfel lui să vadă prăpastia în care, fără să-şi dea seama, se scufunda ţara sa. Totul era grosolan şi stupid, patriotismul lui Clift Fergus era învechit, doctrinar şi incapabil să iasă din formulele cunoscute ca ineficace, cu toate că-şi bătea joc de ele.

— Garanţii nu putem da, ştiţi şi dumneavoastră, vorbi repede Ester, dar în scurt timp putem crea condiţiile necesare ca să aveţi garanţii.

Vorbise în engleza ei perfectă, fără să se gîndească la Guillermo — care nu înţelegea limba — şi pentru prima dată Fergus îi dădu atenţie... „O femeie bine îmbrăcată, cu ochi inexpresivi şi nas puţin cam lung", îşi zise el. Argentiniencelor le place să se îmbrace în negru, impecabil, cu stofe scumpe şi după modele franţuzeşti. Întocmai ca persoanele pe care le văzuse anul trecut în palatul şahului, pentru că petrolul şi Serviciul de Informaţii ne poartă prin toate colţurile lumii, şi ambele lucruri se amestecă în acest moment istoric. „Sînt sensibile, îşi mai zise, au nevoie de toţi ocrotitorii din Paris şi de întreaga sobrietate londoneză, ca să uite atmosfera în care trăiesc şi să se simtă cineva." Era umanitar, şi o compătimi, pentru că, la urma urmei, poziţia femeilor în lumea asta este tot atît de fragilă ca şi...

— Şi ce puteţi face dumneavoastră? întrebă el, în timp ce un fel de sclipire veselă îi licărea în ochi.

— Ester vrea să spună că noi, analizînd situaţia în profunzimea ei, am trecut chiar şi peste *pregătirea psihologică* a guvernului, răspunse Barrenechea, şi glasul lui izbi ca o piatră, ca o necuviinţă, ca o vorbă urîtă. Îşi dădu seama de aceasta, se îmbujoră şi numaidecît îşi reluă discursul, la care nu putea renunţa: Tocmai asta punem la cale... ca să ajungem la obiectivul propus: să ne folosim de greve, nicidecum să le împiedicăm. Să semănăm în popor groaza faţă de greve. Propun, cu atît mai mult cu cît ştim cu

toţii că e imposibil să le evităm, propun să folosim actele de terorism pentru binele nostru, pentru binele nobilei noastre cauze, al patriei şi al civilizaţiei...

— Trecem lîngă şemineu să luăm cafeaua? întrebă Ester, ridicîndu-se în picioare.

Observă cu surprindere că cei doi bărbaţi se uitau la ea cu ciudă pentru că îl întrerupsese pe Guillermo.

În clipa aceea, Fergus fu cuprins de un sentiment de milă amestecat cu batjocură pentru omul care îi înţelegea doar pe jumătate — sau care nu putea să-i înţeleagă — îi admira şi, printr-un salt brusc, se cufunda în ruşine, parcă ignorînd, complet şi absolut, pentru totdeauna, tot ceea ce înseamnă demnitate. „Pentru lumea asta e normal", gîndi el.

— Avem un plan, spuse Barrenechea cu hotărîre; în orice caz, chestiunea e aranjată: am şi început-o, fără să consultăm pe nimeni, nici măcar pe prieteni, pentru că atunci cînd interesele ţării şi ale Occidentului sînt în joc, guvernul recurge la tot felul de insinuări... Acesta este adevărul.

Aşteptă efectul cuvintelor sale... Ester stătea aplecată, fără să i se vadă chipul, şi servea ceştile de cafea aduse şi lăsate acolo de Gerardo; Maxie Hatch se uita la picioarele Esterei; gîndurile lui Fergus păreau să rătăcească pe undeva departe, cu toate că din atitudinea lui reieşea că ar fi oarecum concentrat, ca atunci cînd făcea schi pe apă şi trebuia să înfrunte valurile ca să-şi menţină echilibrul.

— Planul nostru, urmă Barrenechea, este dureros, adică vreau să spun că ne vedem obligaţi să-l punem în aplicare pentru a o lua înaintea duşmanilor noştri. În vapoarele flotilei comerciale vor exploda săptămîna asta... fireşte, în vapoarele care fac cursa între Río de la Plata şi provinciile de pe litoral... vor exploda săptămîna asta cîteva bombe. Bombe oarbe, nimic altceva. E inutil să spunem că integritatea pasagerilor este garantată de cuvîntul nostru de onoare. E vorba de vapoare mai vechi, a căror pierdere nu înseamnă mare lucru, deoarece asigurarea valorează mai mult decît tinichelele acelea, cu toate că, desigur, nu se vor scufunda. Vor fi bombe-sperietoare. Petarde de carnaval. Fără amestecul partidelor politice sau al altor organizaţii... Am pregătit prima operaţie, şi poate că în cazul acesta, dat fiind că este vorba de propagandă, ar trebui să continuăm să facem vîlvă mai departe. Propagandei noastre, care ţinteşte la scăderea prestigiului extremiştilor, i-aţi putea aduce dumneavoastră mai apoi o încununare, denunţînd, desigur, o dată mai mult, eficacitatea sistemului educativ din ţara dumneavoastră... unde există un sistem democratic, şi oamenii acţionează din imbolduri nobile... Pe lîngă aceasta, propunerea sugerată ar ajuta marinei comerciale din marea ţară din Nord să devină şi mai simpatică poporului nostru...

— Credeţi ? întrebă plictisit Fergus.

— Şi în ce fel ? se interesă deodată Maxie Hatch, încetînd să mai privească jocul picioarelor Esterei.

Fergus tăcu. Se cufundase în fotoliu, iar capul abia i se mai zărea deasupra spătarului. Rămase

complet nemişcat : ca o piatră sau ca un obiect, ca flacoanele de sticlă care împodobeau şemineul, nişte flacoane farmaceutice, pline cu apă colorată.

— În clipa exploziei uneia dintre bombele pe care am plănuit să le punem în vapoare, una din acele bombe inofensive, sublinie Guillermo, s-ar putea ca un vapor de-al dumneavoastră să se afle prin apropiere... O să se creeze, bineînţeles, panică... S-ar putea organiza nişte operaţii de salvare...

— Dar chiar acum aţi spus că nu vor fi bombe, ci doar nişte petarde neprimejdioase, obiectă Hatch supărat.

— Desigur, dar oamenii de aici sînt nişte burghezi leneşi, neobişnuiţi să fie scuturaţi. Mă refer la panica ce s-ar putea produce. Lumea, spuneam, îşi pierde uşor capul, nu este ca dumneavoastră, obişnuită să treacă şi prin clipe mai grele... Ceea ce vreau să subliniez este că după explozia bombei, care va îngheţa de spaimă toate familiile burgheze de pe vapor, salvarea va fi o lovitură psihologică... salvarea venită din partea dumneavoastră, în cazul în care i-ar trece cuiva prin cap să se arunce în apă... Înţelegeţi ? În felul acesta împuşcăm doi iepuri dintr-un singur foc, cum se spune pe aici. Pe de o parte, scăderea prestigiului oamenilor noştri *care pun bombe*, pe de altă parte, salvarea venită din partea dumneavoastră... Astfel iese în evidenţă eficacitatea intervenţiei dumneavoastră, necesitatea ca flotila comercială să treacă în mîini „energice“, pentru ca lumea să poată călători liniştită. Nu spun că totul se poate obţine chiar din primul moment, dar trebuie să se înceapă cu ceva. E vorba, mai ales, de pierderea

prestigiului flotei naționale... Trebuie să recunoaștem că în afara păturilor culte, țara asta, ca și restul Americii Latine, nu e în stare să se conducă... și nici măcar să-și conducă propriile ei întreprinderi, pentru că povestea cu „condusul“ se face la întîmplare, fără să primim ordinele cuiva. Adevărul este că, după cum știți și dumneavoastră, nu putem satisface revendicările muncitorilor... A le satisface, înseamnă a-i lăsa să și-o ia în cap, ceea ce nu se poate. Trebuie să le dăm o lovitură... dumneavoastră mă înțelegeți...

— Hm... făcu Maxie Hatch.

Barrenechea se alarmă. Reticențele acelea nu i se mai păreau acum ciudate, și era sigur că Fergus le alungase, dar dacă Hatch ezita, însemna că „era ceva putred în Danemarca“.

— Să mergem mai departe cu planul, reluă totuși. Ceea ce am explicat nu este altceva decît începutul ; să continuăm planul... după ce vom stabili variantele necesare. E nevoie de un plan serios, matur, adăugă el.

Se făcu tăcere. Ester umplu iarăși paharele cu *whisky*, deși observase că Barrenechea abia dacă gustase un strop. „Omul ăsta o să se îmbolnăvească, prea își face multe gînduri“, îi trecu prin minte. Își reluă locul zîmbind.

— E o țară dificilă, spuse ea pe un ton solemn și dulce totodată.

Hatch o privi, clătină din cap și i se adresă lui Barrenechea :

— După părerea dumneavoastră, ar trebui ca, în momentul exploziei, un vapor de-al nostru să se afle în apropierea vaporului argentinian. Asta e miezul planului, nu ?

Obișnuit cu dialectica ministrului, aștepta o oarecare rezistență. Dar nu o întîlni. Barrenechea, sincer, ca unul care de mult dorea să fie înțeles, spuse deodată :

— Asta e.

Hatch se uită la Fergus, dar ochii acestuia rămăseseră pironiți asupra unui tablou de pe perete : era sau nu o reproducere după Dalí ? Oricît de scîrboase ar fi lucrurile făcute de Dalí, trebuie totuși să recunoaștem că erau interesante.

Fergus, adoptînd, ca de obicei, poza britanică, îl lăsa să vorbească în clipele cele mai penibile. Barrenechea aștepta.

— Asta nu va fi greu de aranjat, zise Hatch.

Se auzi un rîs ușor ; era Fergus.

— Da, spuse el, rîd pentru că-mi amintesc de ceva ; în vechile filme... vă amintiți de acele filme colosale cu *cowboys*... băiatul ajungea întotdeauna în ultima clipă să-și salveze iubita din ghearele banditului. Așa se întîmpla întotdeauna... De aceea rîd... Întotdeauna același rol. Nu e ăsta rolul pe care vor să ni-l încredințeze ?

Rîse și Ester. La început ea nu se gîndise la analogii cinematografice ; acum însă le vedea. Fergus ăsta avea haz, era nostim... dar cel care se uita la ea mereu era cel mai puțin interesant, greoiul și plictisitorul Hatch.

— Se poate face, repetă Hatch solemn.

Deodată Fergus începu să rîdă în hohote. Fu ceva straniu, care îi ului tocmai în momentul acela solemn. Barrenechea primi hohotul de rîs ca o palmă, și fața lui roșie se schimonosi.

— Spun că noi sosim întotdeauna... sau se presupune că sosim întotdeauna în ultima clipă, pen-

tru a salva situaţia, ca în filmele din Apus, spuse Fergus, întotdeauna în ultima clipă. Lucruri de necrezut... în care totuşi credem, adăugă el mai încet. Deşi ne-am format cu încrederea că lucrurile care... ei bine, că lucrurile care există dinainte sînt imuabile, că nu pot fi schimbate : sărutarea finală, fata care îşi regăseşte iubitul, băiatul ochind fără greş, băiatul veşnic nobil... Da, aşa ne-am format... Eu nu fac excepţie : cînd eram copil, îi adoram pe Tom Mix şi pe Fred Thompson... Vă mai aduceţi aminte de ei ? Fred Thompson avea un cal. Îl chema Rey de Plata... Da, îmi amintesc mai ales de Rey de Plata.

Coborîră în linişte. Fergus se aşeză la volan, dădu drumul maşinii şi porni cu toată viteza spre nordul oraşului. După o vreme, cînd bulevardul începu să se îngusteze, Hatch îi atinse braţul.

— Ei, mai vrei să mergi la Olivos ? îl întrebă. E destul de tîrziu.

Fergus mormăi ceva şi coti pe o stradă laterală, asfaltată şi străjuită de copaci. Viră, dădu înapoi şi ieşi iar în bulevard. Sub copacii unei grădini abia luminate de un bec palid şi mat, pe o bancă, se zăreau nişte mogîldeţe : o pereche de îndrăgostiţi. „Dumnezeule, cum stau acolo pe asemenea frig ?" îşi zise în gînd.

— Cum ţi se pare femeia ? întrebă deodată cu glas tare.

Maxie Hatch tresări. Gîndurile lui rătăceau departe, prin locuri şi unghere necunoscute. Aerul umed şi îngheţat pătrundea prin deschizătura îngustă a geamului, gîdilîndu-l pe gît.

— Ce climă ! rosti el. Abia peste cîteva clipe îşi aduse aminte de întrebare. Care femeie ? Ester ? Ah, da, e o femeie bine ! Chiar foarte bine.

Fergus mormăi din nou, încuviinţînd din cap. Se făcu iar tăcere. Pe lîngă ei defilau case uriaşe, cu apartamente şi balcoane înaintînd pînă în bulevard, înconjurate de cîte o grădină care abia dacă ajungea să-şi arate verdeaţa printre blocuri. Dar casele acestea priveau spre alte grădini, spre întinsele grădini prelungite pe sute şi sute de metri, pînă la fluviu, şi pe ale căror cărări, cu ierburi de culoare roşie, apăreau statui ameninţătoare şi fantastice sub lumina gălbuie.

— Uf ! făcu Fergus. Trebuie să ieşim din povestea asta cît mai repede cu putinţă. Oare o fi existînd pe vapoarele noastre, din cele de aici, vreun căpitan de încredere, un om fără pretenţii, care să înţeleagă cum stă chestiunea, fără prea multe explicaţii ?

— Sigur că trebuie să existe, răspunse Hatch. Mîine am să vorbesc cu şeful companiei.

— E mai bine să-i explicăm chiar noi. Cu cît ştie mai puţină lume, cu atît mai bine, propuse Fergus.

Hatch rîse.

— Ai merita să faci parte din Biroul Central de Investigaţii.

Urcau încet curba de la Recoleta, unde ramurile arborelui-de-cauciuc se întindeau vrînd parcă să spună că cel puţin ele, ramurile acelea ca nişte braţe de uriaşi, simetrice, armonioase şi imense, nu puteau fi distruse.

— Îmi plac arborii ăştia, zise Fergus. Îmi plac... e cel mai frumos lucru pe care l-am văzut aici. Tot ce face omul e apă de ploaie.

Hatch mormăi printre dinţi.

— Nici mie nu-mi place povestea asta.

— Mă bucur că nu-ţi place, spuse Fergus.

— Dar nu depinde de noi...

Fergus tăcu din nou. Maşina intră pe nişte străzi cu case avînd un singur etaj, construcţii impunătoare, ascunse în umbră. Ajunseră într-o piaţă înconjurată de mici palate în stil francez — care, probabil, fuseseră cîndva la modă — o piaţă triunghiulară şi pustie. Într-un colţ se plimba un paznic. Văzînd însă plăcuţa cu „C. D." — în piaţa aceasta aproape toate maşinile aveau astfel de plăcuţe — se depărtă pe nesimţite ; sînt anumite plăcuţe care au privilegii pe care altele nu le au, deşi, în fond, nu se deosebesc cu nimic de compatrioatele lor, chiar dacă au bani mai mulţi.

— Povestea asta e inutilă, reluă Fergus, oprind maşina, şi mă enervează la culme. Complet inutilă, o ticăloşie lipsită de sens. Chiar mai rău decît atunci cînd trimiţi oamenii pe front, deşi ştii de la început că bătălia e pierdută.

— Eşti sigur ? întrebă Hatch.

Întotdeauna îl irita tonul de superioritate al lui Fergus, care explica totul de sus, faptele, sentimentele, chiar şi greutăţile, ca şi cum numai el ar fi înţeles dedesubtul lucrurilor şi, mai ales, mobilul din spatele acestor dedesubturi, ca şi cum lupta lor ar fi fost zadarnică, dar trebuia dusă pînă la capăt doar pentru că, în sfîrşit, aşa este lumea şi nu se mai poate face nimic... sau ar trebui schimbată.

— Desigur, continuă el, povestea asta cu pregătirea opiniei publice nu mă convinge. E nevoie să se investească mulţi bani. Ştim de mult că popoarele de aici sînt occidentalizate şi împotriva comunismului. Dar ceea ce doreşte domnul Barrenechea sînt cît mai mulţi bani. Dacă sînt împotriva comunismului, propaganda pentru a convinge mulţimea e inutilă, nu ?... Dar realitatea, adăugă după o clipă de gîndire, e că Barrenechea vrea să le plătim noi viitoarea campanie electorală. Chestiunea nu mă convinge, cu toate că aparent trebuie să colaborăm, să dăm dovadă de bunăvoinţă. Acum terorismul nu mai e de temut.

— Aici, spuse Fergus, de îndată ce ar slăbi supravegherea, s-ar instala comunismul. Acesta este adevărul, deşi nu ne e plăcut să-l auzim. De aceea oamenii ăştia trebuie ajutaţi să pregătească opinia publică.

Ajunseră pe alt bulevard, şi maşina se îndreptă spre hotelul de lîngă cealaltă piaţă cu arbori uriaşi, străjuită de construcţii ca nişte castele, replici ale stilului francez din secolul al XVII-lea, cînd apăruseră locuinţe frumoase, cu multe camere, înconjurate de lacuri şi parcuri nesfîrşite. În centru se înălţa convenţionala statuie ecvestră a eliberatorului ţării.

— Dar nu de asta e vorba, insistă Fergus, oamenii de felul lui Barrenechea mă scîrbesc. Vor să stoarcă de la noi şi ultimul ban. Ei ştiu că i-am dispreţuit, dar mai ştiu, sau... mă rog, cred că acum avem nevoie de ei.

Rîsul lui Hatch răsună stupid şi sec.

— Nu te exalta, Clift. Tu vezi mai multe decît sînt în realitate. Ei habar n-au de asta. Vor

bani şi nu se mai gîndesc la nimic altceva. Să vedem dacă n-am putea să le dăm.

— Bah ! făcu Fergus. Ezită o clipă, apoi adăugă: În orice caz, bătălia e pierdută.

— Care bătălie ? întrebă Hatch.

— A noastră, răspunse Fergus. Şi continuă, în aparenţă fără legătură : Îţi aminteşti de un film, *Ceainăria în luna august* ? Îţi aminteşti de o frază ?... „Nu ne-am născut ca să fim conducători ?“ De aceea pîngărim tot ce atingem... Ca să ne atingem scopul, stricăm tot ce vrem să facem în *calitate* de conducători, înţelegi ?

Hatch nu înţelegea, şi Fergus adăugă :

— Dar spectacolul continuă, ca pe Broadway. „Reprezentaţia trebuie să continue. De vreme ce s-a ridicat cortina, spectacolul nu mai poate fi oprit. Englezii au ţinut întotdeauna cortina trasă, şi în asta a constat forţa lor, îţi dai seama ?... Dar Hatch tot nu înţelegea, şi Fergus, cu vocea aproape întretăiată de un suspin, lucru neobişnuit la el, care rezista atît de bine la băutură, spuse : Păsările de pradă dau tîrcoale taurului rănit... Mîine vreau să vorbesc personal şi fără intermediari cu unul dintre căpitanii noştri. S-ar putea să iasă ceva din povestea asta, care e un fel de glumă dintr-un film cu *cowboys*. Pentru că trebuie să iasă ceva, chiar dacă ar fi vorba numai de o glumă dintr-un film cu *cowboys*. Ceva în favoarea noastră. Hai să luăm un *whisky*.

Pe Barrenechea îl cuprinse o puternică agitaţie care îi făcea vocea stridentă şi-i dădea chipului o expresie lacomă şi abătută. „E un moment prost, îşi zise Ester, un moment prost.“

Şi, într-adevăr, era „un moment prost“. Rîsul lui Fergus, felul în care îşi mişcase picioarele şi îşi încrucişase degetele, afundîndu-se în fotoliu, cu capul lui cu şuviţe de păr linse şi nepieptănate, îl neliniştise pe Barrenechea, ca şi cum în toate acestea s-ar fi ascuns ceva de neînţeles, ceva care îi scăpa şi pe care mintea lui n-ar fi putut să-l pătrundă niciodată. Barrenechea se arătă duşmănos şi rău dispus în faţa lucrurilor pe care, din punct de vedere intelectual, nu le înţelegea.

— Nu mai fi aşa, îl îndemnă Ester.

După plecarea celor doi străini, ea se apropiase de balcon şi deschisese fereastra, ca să reîmprospăteze aerul încălzit. Dar, cum de afară venea o umezeală rece, care făcea imposibilă orice posibilitate de aerisire, închise fereastra şi spuse :

— Din fericire, s-au pus la punct cele mai mici amănunte. Afacerea s-a aranjat.

Trase aer în piept : era un aer care o întinerea, de parcă umezeala ar fi adus cu ea mirosul de tutun fin, de fum şi de colonie al lui Ricardo Gamboa. Pentru că, după noaptea aceea, apăsătoare şi sinistră, ea şi-a cîştigat o după-amiază cu el, poate chiar o noapte întreagă, cînd o va tortura ca de obicei, vorbindu-i de soţia şi de copiii lui, dar, în orice caz, ea, Ester, îi va aduce o notă de senzaţional, nota mult căutată de el.

— E frig, spuse Barrenechea, nu înţeleg de ce ai deschis fereastra. Doar era foarte plăcut. Şi crezi, într-adevăr, că totul s-a aranjat ?

— Da, ei sînt de acord cu noi, şi restul l-am pregătit eu. Cu precauţie, pricepi ? Dar ca să nu avem încurcături, nu trebuie să amestecăm în treaba asta pe nimeni care este de meserie.

— Bine, făcu Barrenechea. Şi începu să vorbească deodată, ca şi cum ar fi ţinut o conferinţă înaintea unui public care îi pretindea ceva şi căruia trebuia să-i explice lucruri dificile chiar şi pentru el însuşi : Sper că vor înţelege poziţia noastră, începu el grav. Deşi nu e tocmai uşor s-o înţelegi. În primul rînd, şi asta e evident, trebuie să ne apărăm tradiţia. Facem parte din blocul occidental, care e de neînfrînt. De aceea, pentru că ţara nu poate să mai rămînă izolată, vom recurge la ajutorul naţiunilor mai puternice, de acelaşi nivel cultural cu noi...

— Pe cine mai vrei să convingi tu acum ? întrebă Ester. Linişteşte-te, au plecat.

— Nu fi cinică, sări Barrenechea, nu-mi place să mă iei peste picior.

— Nu te iau de loc peste picior, spuse Ester şi se apropie iar de geamurile balconului, prin care, în afară de reflexele luminii dinăuntru, nu se vedea nimic. Doar a fost ideea mea... cum poţi crede că te-aş lua peste picior ?

Se apropie de el, sprijinindu-se de spătarul fotoliului. Guillermo îi simţi pe ceafă răsuflarea caldă.

— Lucrurile vor merge bine, continuă Ester. Dar te rog să nu faci pe nebunul cu mine !

— Nu fi cinică, repetă Barrenechea.

Ester n-avea încredere în el, ba şi rîdea de dînsul, dar el avea nevoie de ea ca să-şi învingă temerile, ca să se afirme. „E o femeie rea“, îşi zise în gînd. O să scape de ea într-o zi, într-o zi nu prea îndepărtată, cînd... Respiraţia Esterei îi ajunsese lîngă ureche.

O trase spre el cu o mişcare iute, apucînd-o de braţ. O sărută lung, ţinînd-o pe genunchi, con-

ştient că nici ea, nici el nu credeau în pasiunea aceea subită, ce trebuia jucată, ca încă o partidă din vîrtejul în care se lansaseră.

„Trebuie să-mi fac jocul, îşi zise ea, biruind repulsia celei dintîi atingeri, aceeaşi repulsie pe care-o simţea de fiecare dată cînd el o săruta. Eu accept orice joc.“

Sarita ieşi din odaie ştergîndu-şi lacrimile cu vîrfurile degetelor. Bătrîna nu-i făcuse nici un fel de observaţie şi nici nu se văitase prea mult. Se mulţumise doar să-i spună, cu mîinile încrucişate în poală, de parcă şi-ar fi făcut rugăciunea, stînd pe marginea patului : „Aşa-i că totul e gata ?“ Rosti aceste cuvinte cu o expresie resemnată şi cu nişte cuvinte pe care le-ar fi putut rosti şi un animal ce aşteaptă supus la abator — vreun porc legat de frînghie, aşa cum văzuse o dată la ţară, tîrîndu-se bucuros pe pămînt şi gudurîndu-se cînd stăpînul se pregătea să-l omoare. Asta era prea din cale-afară. Animalele îşi iubesc stăpînul care le taie capul, dar tot animale rămîn. Iată pentru ce se supărase Sarita. Indignarea i se transformase într-o tristeţe inexplicabilă, într-o milă fără margini pentru ea şi pentru bătrîna italiancă, bunica lui Daniel, care pleca şi nu avea s-o mai vadă niciodată... Cine o să se obosească s-o viziteze într-un loc atît de îndepărtat ca provincia în care se ducea ? Şi oare bătrîna mai visa să se întoarcă ?!

Intrînd în odaia sa, din curtea de vizavi, avu o surpriză plăcută, liniştitoare : o aştepta prietena ei, Marina, pe care n-o mai văzuse de cîţiva ani. Marina şedea pe marginea patului, sprijinită de

spătarul de bronz. În penumbra camerei, chipul Marinei se reflecta deformat în oglinda veche şi pătată a dulapului cu trei canaturi.

— Hei, ce mai faci, draga mea ? strigă Sarita, apropiindu-se de ea s-o sărute.

Se bucura să vorbească cu o femeie ca Marina, faţă de care nu trebuia să se prefacă. Cînd se cunoscuseră, le apropiase situaţia lor asemănătoare : erau, pe atunci, amîndouă fete singure şi nehotărîte. Acum nu mai semănau. Sarita avea să se mărite cu Daniel — o logodnă grăbită, la care abia dacă se aşteptase — pe cînd Marina continua cu trecutul său plin de fapte tulburi.

Se cunoscuseră pe cînd făceau figuraţie într-un film al lui Luis Sandrini. În viaţa Marinei existau lucruri dureroase, ca, de pildă, copilul acela, pe care la început îl ţinea ascuns, dar de la un timp îl arăta cu toată nepăsarea, deşi nu avea un bărbat alături.

— A trecut multă vreme de cînd n-ai mai dat nici un semn de viaţă, spuse Sarita.

— Da, răspunse cealaltă, multă vreme.

Urmă o pauză.

— Fumezi ? o întrebă Marina, întinzîndu-i un pachet de ţigări.

Sarita băgă de seamă că erau ţigări americane „Chesterfield“, autentice, şi asta, într-un fel, o irită.

— Bunicii nu-i place să miroasă a tutun în odaie ; în curînd pleacă, şi n-aş vrea s-o necăjim în aceste ultime zile. Face scandal, bătrînul se supără... mă înţelegi ?

Marina strivi de marmura noptierei ţigara pe care tocmai o aprinsese. Rămase cu ea în mînă, nehotărîtă, pînă ce, cu un gest maşinal, o aruncă sub pat.

— Bine, spuse ea, ca şi cum, azvîrlind ţigara, totul devenea mai simplu. Trebuie să-ţi vorbesc... să-ţi cer un sfat. Prietenii văd uneori lucrurile mai bine decît tine însuţi, şi tu mi-ai fost întotdeauna o prietenă bună, Sarita.

Sarita înţelese : prietena ei se vîrîse într-o încurcătură, ceva foarte complicat, ca toate poveştile în care obişnuia să se vîre Marina. Iritarea îi dispăru de îndată, lăsînd iarăşi loc vechii prietenii, clădită pe propria ei nevoie de a avea o călăuză şi o confidentă, dar niciodată pe o fericire care nu-i aparţinea, căci nu se potrivea nici cu caracterul şi nici cu imaginea pe care Sarita şi-o făcuse despre prietena ei.

— Cu cine să mă sfătuiesc dacă nu cu tine ? reluă Marina. Şi urmă cu însufleţire : Mi s-a întîmplat ceva extraordinar.

Văzîndu-i chipul strălucitor, Sarita simţi din nou că sufletul i se închide, că are o rezervă pe care o va păstra ; nişte porţi ce nu trebuiau deschise.

— Ce e cu tine ? întrebă ea.

Marina nu sesiză tonul sec al vocii ei.

— Am cunoscut un bărbat... un tip foarte ciudat... începu Marina.

Sarita întredeschise buzele, schiţînd un zîmbet.

— Nu e ceva nou, şopti ea cu glas dulgeac, tu ai întotdeauna predilecţie pentru tipii ciudaţi.

— E canadian, căpitan de vapor, şi vrea să se însoare cu mine, rosti Marina, fără să audă observaţia prietenei sale.

Sarita ascultase cu atenţie. Dar zîmbetul îi dispăruse cînd Marina spusese : „Vrea să se însoare cu mine". Cu o voce seacă şi metalică o întrerupse :

— Îşi bate joc de tine.

Marina dădu din cap şi scutură mîna, ca şi cum ar fi ţinut în ea o ţigară.

— Nu, nu-i aşa. Te înşeli... În realitate, ea simţise doar nevoia de a povesti cuiva ce i se întîmplase. E vorba de un bărbat cu care am petrecut o noapte... dar, ei bine... o noapte în care nu s-a întîmplat nimic, nu ştiu dacă mă înţelegi.

Sarita se aplecă mult spre ea şi, foarte interesată dintr-o dată, şopti :

— Vrei să spui că te-ai culcat cu el şi n-aţi făcut dragoste ?

— Bine... de fapt... nu ne-am culcat... Eram foarte obosiţi, ne-am trîntit îmbrăcaţi pe pat şi am adormit... Nimic altceva.

— Probabil că nu e în stare să facă nimic, interveni Sarita, apăsînd pe fiecare cuvînt.

Marina dădu iar din cap.

— Ah, nu, nu fi proastă ! Nu veneam eu să-ţi povestesc de un individ care nu-i bun de nimic. Parcă nu mi-aş fi dat seama de asta ! Tu, dacă nu simţi ca mine, înseamnă că nu eşti femeie.

— Nu te supăra, am glumit, spuse Sarita. Aşteptă să treacă o clipă, două, apoi întrebă : Şi acum vrea să se însoare cu tine ?

Marina încuviinţă din cap, plecîndu-şi fruntea, şi Sarita văzu că prietena sa, cu faţa netedă şi cu pomeţii proeminenţi, leită cu a unei actriţe de cinema al cărui nume nu şi-l amintea, era, ca întotdeauna, mai frumoasă decît ea.

— Ştie de copil ? întrebă Sarita.

— Da, răspunse Marina, şi vocea ei sună ca o provocare. Ne-am dus toţi trei la Grădina zoologică ; a fost o adevărată sărbătoare pentru Bobby... el i-a pus numele de Bobby băiatului meu... Nu mai fusesem de ani de zile... ne-am distrat. Acolo mi-a propus, în sfîrşit... mi-a spus că vrea să divorţeze ca să ne căsătorim.

— Ah, e însurat ? făcu Sarita.

— N-are importanţă. E sincer, ţi-o jur !

Tăcură iar. În cele din urmă, tot Marina vorbi :

— Nu ştiu ce să fac.

— De ce ai venit să-mi ceri părerea ? întrebă deodată Sarita.

— Pentru că aş vrea să-mi spui ce trebuie să fac... să-mi spui ce ai face tu în locul meu.

— Şi ce ştiu eu ?! se înfurie Sarita. Doar nu sînt în locul tău !

— Ştiu... dar tu întotdeauna te-ai descurcat mai bine decît mine...

— Omul ăsta îşi bate joc de tine, insistă Sarita.

— Nu, spuse Marina.

— Şi ce rost ar avea ? Nu e un bărbat pentru tine.

Marina plecă iar fruntea : în ultima frază a Saritei se ascundea mult adevăr, pentru că ea nu venise să-i „ceară un sfat". Ştia prea bine că atunci cînd în dragoste ajungi să ceri un sfat, zarurile sînt deja aruncate. Cînd cerem ajutor, vrem doar să fim încurajaţi, să ni se spună că e bine să facem ceea ce am hotărît dinainte.

— Şi eu mă gîndisem că nu mi se potriveşte, şopti ea abia auzit, de parcă i-ar fi fost teamă de propriile-i cuvinte.

Sarita rămase uluită : ea vorbise la întîmplare, ca de atîtea alte ori, doar ca s-o neliniştească şi să-i pună piedici, bariere pe care le aşezăm în mod inconştient, ca să ne umilim prietenii, să-i necăjim sau să-i facem să înţeleagă înaltul preţ al fericirii, astfel încît nimeni să nu creadă că i se cuvine totul, nu-i aşa ?

Acceptarea liniştită a Marinei era sau o bătaie de joc, sau dovada a ceva mult prea serios. Atît de serios, încît, deodată, Sarita izbucni :

— Nu fi proastă, nu lua în seamă ce spun eu ! Un canadian... nu ? Un american e întotdeauna binevenit.

Marina scutură din cap, se jucă o clipă cu pantofii, şi-i scoase, îşi întinse picioarele şi se lungi pe pat, cu braţele sub ceafă, ca şi cum ar fi stat pe un maldăr de perne.

— Da, te înţeleg, rosti ea, de parcă s-ar fi adresat tavanului, vreunui interlocutor invizibil, ori s-ar fi spovedit pereţilor, cu portretele şi icoanele lor — fecioara din Luján, Imaculata... Lucruri foarte depărtate şi de mult uitate îi reveneau în minte în valuri repezi, fără să le poată opri în vreun fel. Te înţeleg. În ce priveşte banii, ne convine un american sau altcineva care cîştigă bani ca americanii, adică dolari, să zicem. Asta înseamnă o casă frumoasă şi multă linişte. O casă aici sau acolo... unde atîţia ar vrea să plece. Înţeleg. Dar e altceva... Între mine şi el nu există... Ei bine, nu banii sînt la mijloc... Şi nici, în sfîrşit... nici chiar (uneori există şi asta, să nu-ţi închipui altceva, căci tu eşti în stare să te gîndeşti la Dumnezeu ştie ce...) atracţia fizică... Ai să rîzi : e ca şi cum Tony ar avea nevoie de mine. Ca şi cum numai

eu i-aş putea da ceea ce-i lipseşte. A crescut, sau, în orice caz, a trăit în Statele Unite. Şi, totuşi, numai eu pot să-i dau...

— Prea eşti romantică, o întrerupse Sarita cu ironie, ceea ce la ea însemna un nou început de furie. Ce ai putea tu să-i dai lui ?

— Aici e aici. E ca şi cum n-ar mai avea nici o importanţă lucrurile pe care... fetele ca tine şi ca mine le căutăm întotdeauna. E ceva mai profund, înţelegi ? El are nevoie de ceva mai mult decît de o femeie şi de o casă plăcută şi curată. Niciodată n-am întîlnit un bărbat atît de singur.

— Cum ?!

— Singur, repetă Marina. Vorbeşte — şi aş vrea să mă înţelegi bine — ca personajele din filme, care par că nu ascultă pe nimeni, dar vor ca toţi să le asculte. E puţin ciudat, aproape sinistru. Alaltăieri ar fi vrut ca Bobby, eu şi urşii să-l ascultăm acolo, în Grădina zoologică, dar nu ne vedea, nici pe mine, nici pe Bobby, nici urşii. Nu vedea nimic altceva decît nişte amintiri de-ale lui, împrăştiate, şi pămîntul pe care-l tot scormonea cu piciorul. Ştiu că altă femeie ar fi încîntată că lui nu-i pasă că ea are un copil fără să fie măritată. E un lucru grozav, extraordinar. Dar mă înspăimîntă faptul că nu s-a oprit nici la mine, nici la Bobby. Şi totuşi are nevoie de mine, pricepi ?

— Nu ţi se pare că uneori îţi faci prea multe gînduri ? întrebă Sarita.

De aceea Marina avusese atîtea dezamăgiri în viaţă : pentru că răscolea prea mult lucruri pe care nu e bine să le scormoneşti.

— Oh, nu mă doreşte pentru ceea ce sînt eu, şi vocea îi răsuna din ce în ce mai îndepărtată, şi părea că se adresează tot mai mult unui interlocutor necunoscut, care poate că era ea însăşi, sau o părticică din ea însăşi, numită uneori Sarita. Eu sînt doar un pretext ca să se arate generos. Dar el e egoist. De exemplu, nici măcar nu ştie, sînt mai mult ca sigură, ce culoare au ochii mei.

— Asta e o prostie, spuse Sarita, mulţi bărbaţi pot să te iubească şi fără să se oprească la asemenea amănunte.

Marina se ridică.

— Aşa e, ai dreptate. Nu asta e important : la noi sînt puţini bărbaţi care bagă de seamă ce culoare au ochii tăi sau alte amănunte, şi nici măcar nu te privesc atunci cînd se culcă cu tine. Dar cu Tony e altceva. El... în sfîrşit, e greu să-ţi explic, are nevoie de tine, dar nu te ia în seamă. E singur. Şi nu poate să facă în aşa fel încît să nu mai fie singur. A fost educat în Statele Unite, unde lumea ştie să se descurce singură şi nu are nevoie de ajutorul altora, îţi dai seama ?

— Nu, spuse Sarita, toţi bărbaţii sînt la fel. Nu înţeleg de ce un american trebuie să fie mai singur decît alţii. Fiecare face pe nebunul în felul său, dar toţi bărbaţii sînt o apă şi un pămînt. Tu eşti o proastă dacă nu pricepi.

— Nu ştiu, zise Marina, poate ai dreptate. Dar el nu-i aşa. Nu-l putem compara cu alţii, cu cei pe care-i cunoaştem. A fost educat acolo, a făcut războiul din Coreea. Are prieteni care şi-au pierdut mîinile şi picioarele şi sînt fotografiaţi în revistele germane, alături de Marilyn Monroe. Şi se mîndresc cu asta. E singura lor mîngîiere. E

greu să-ţi explic : Tony îmi place ; uneori cred că ar putea să-mi placă mai mult decît oricare altul, poate chiar să-l iubesc, dar, în orice caz, el nu va şti cum să iasă din încurcătura în care singur s-a băgat ca într-o colivie şi nu-şi dă seama... Şi-mi cere să mă vîr şi eu între zăbrele... Nu ştiu dacă m-am exprimat clar, iartă-mă dacă sînt confuză... niciodată n-am ştiut să judec prea bine lucrurile... Oricum, însă, aici el trăieşte închis ca într-o colivie, şi asta mă înfricoşează.

— Eşti nebună ! strigă Sarita, ridicîndu-se şi potrivind nişte obiecte pe măsuţa de toaletă. Americanii, canadieni sau nu, sînt nişte tipi excepţionali. Nu poţi să-i compari cu creolii noştri, care, după ce petrec cu tine o vreme, te părăsesc, şi n-are decît să te ia cine-o vrea...

— E adevărat, îi răspunse Marina, cu gîndul parcă în altă parte, e adevărat, dar îţi lasă cel puţin impresia că ai însemnat totuşi ceva pentru ei... şi asta nu mai depinde de cuvinte, ştii ?... Începu să se joace cu degetele pe marmura noptierei, lovind în ea ca pe clapele unui pian. În orice caz, continuă ea, revenindu-şi din lumea îndepărtată a viselor, în orice caz, voi pleca pentru cîteva zile. Trebuie să-mi duc băiatul la mama. Îl las acolo, e mai bine aşa, poate să înveţe, să meargă la şcoală la anul, şi asta e cel mai important... Se gîndi o clipă, apoi spuse : Tony... dacă mă iubeşte, o să mă aştepte... dacă mă aşteaptă, înseamnă că-i sînt ceva mai mult decît o simplă confidentă, ce părere ai ?... Trebuie să plec şi să mă gîndesc. Să fiu singură. Acum mi-e teamă. Mi-e frică de toate : că nu mă iubeşte, de celelalte lucruri... de multe ori ei ne iubesc doar pe jumă-

tate... sau nu ne iubesc de loc... şi tu şi eu sîntem obişnuite cu de-alde astea... Dar nu sîntem obişnuite să... să ne poată iubi, deşi ei doresc acest lucru şi chiar îşi închipuie că ne iubesc. E singur şi nu se poate smulge din singurătate. Nu e rău, dar e ceva în Tony care mă sperie, de parcă s-ar putea transforma într-un altul sau ar fi un animal orb care te ucide, înfuriat, fără să ştie de ce...

— Eşti nebună şi melodramatică, încheie Sarita. Fii atentă ce faci cu atîta imaginaţie.

Cuvintele Marinei o neliniştiră.

Ester atîrnase pe unul din pereţii camerei sale o oglindă mare, în trei părţi — ca oglinzile din unele cofetării de lux — în care, dacă vrei, stînd în pat, poţi să te priveşti din diferite unghiuri. Îi era dragă oglinda aceea plată de pe perete : se vedea în ea numai aşa cum îi plăcea să fie văzută. Dar în ea se reflecta acum Barrenechea — un bărbat impunător şi demn, îmbrăcat într-un costum impecabil, de culoare închisă, un ministru cu prestanţă, ca toţi miniştrii. Cu o înfăţişare de „domn"; o figură demnă să reprezinte ţara la congresele internaţionale.

Aşezată pe marginea patului, Ester îşi punea ciorapii. Îi venea bine aşa, în chiloţi şi sutien, cu trupul ei atît de tînăr, şi întîrzia cu îmbrăcatul, nu pentru ca s-o admire el, ci ca să-şi admire ea însăşi, de departe, prin oglindă, silueta delicată, în spatele acelui bărbat trupeş, cu mişcări stîngace.

— Atunci, tu crezi ?... întrebă el din nou, şi Ester văzu limpede că, dincolo de aparenta siguranţă a lui Guillermo, de tonul lui categoric, se

ascundeau teama şi îndoiala omului incapabil să înţeleagă forţele care îl mînă sau insinuările care i se fac.

— Totul este în ordine, răspunse ea rar, ridicîndu-se şi căutînd capotul de nailon transparent şi gofrat, care era pe un scaun.

Îşi privi în oglinda uriaşă trupul, luă o perie de cap de pe comodă şi începu să se perie apăsat. O irita stîngăcia lui Guillermo, deşi tocmai această stîngăcie, un amestec de neîncredere şi de energie, mascînd o veritabilă ignoranţă, îi îngăduia să-l conducă, fără ca el să-şi dea seama — poate o fi bănuind doar. Adevărul era că imbecilul acesta avea nevoie de ea. Guillermo îi spuse :

— Nu cumva te-ai încurcat cu... tu ştii că, în ce priveşte băieţii, eu mă pricep...

Ea începu să se perie mai tare, aducîndu-şi tot părul peste obraz. „E mai mult decît imbecil ! Guillermo e un adevărat cretin !"

— Ştiu, ştiu, repetă ea răbdătoare. Ţi-am mai spus că n-au să intervină chestiuni „profesionale", că nu ai motive să te temi că într-o zi te vei compromite. Nimeni dintre ai noştri, nimeni din lumea ta nu e amestecat în afacerea asta. Sînt oameni noi, curaţi, fără antecedente, care vor lucra fără să ştie pentru ce, cu toate că asta nu-i împiedică să fie oameni de treabă, încheie cu convingere Ester.

Barrenechea zîmbi.

— Şi cu yankeii cum e ? Tu crezi că yankeilor...

Era punctul lui tare, cu care voia s-o umilească şi s-o facă să reacţioneze cu vioiciune : oare putea

ea să fie sigură de ceea ce gîndeau yankeii ? În fond, Barrenechea o admira pentru acest lucru.

— Sînt încîntați, spuse Ester, aruncîndu-și părul pe spate. N-ai văzut că erau încîntați ?

— Da... una e să fii încîntat, și asta înțeleg, căci tu ești o femeie care știi să primești bine... ești frumoasă, în sfîrșit... și altceva sînt investițiile. Ar fi bine să cumpere flota, îți dai și tu seama. E vorba de viitoarea campanie electorală. Avem nevoie de bani, e de prisos să ți-o mai repet, și trebuie să mă sprijine... moral și cu vreo investiție, ca să pot candida.

— Te vor sprijini, chiar dacă n-au să cumpere flota, îl asigură Ester.

— Să cumpere... repetă el. Mă rog, eu aș spune : *să investească,* să ușureze libera întreprindere... Tu ești prea directă, chiar grosolană uneori, scuză-mă. Ea schiță o strîmbătură, și Barrenechea se grăbi să adauge : Nu-ți reproșez nimic, numai tu te pricepi să tratezi cu ei. Ai în sînge darul ăsta, și familia ta s-a priceput întotdeauna, nu-i așa ?... În sfîrșit, nu-ți fac nici un reproș, ci doar îți spun că, în ciuda tuturor celor petrecute aici, mă tem că n-or să cumpere... fac prinsoare... De *asta* mi-e teamă.

— Ai dreptate, zise Ester, periindu-se acum atît de tare, încît își lipise complet părul de cap, e greu să-i faci să cumpere. Cer garanții, noi nu putem să le dăm, și e normal. În orice caz, chestiunea, așa cum vrem s-o facem, va fi o bună propagandă și pentru ei, și pentru noi.

— Da, spuse Barrenechea cu convingere, și la auzul cuvîntului „propagandă", vocea lui începu

să devină mai sigură, căci pășea pe un teren cunoscut. Desigur că greviștii ăștia, teroriștii ăștia, care distrug patrimoniul național, vor primi ceea ce merită : manevrele lor vor arăta *pe ce mîini* trebuie să intre vapoarele noastre. Aici nu e vorba de nici o demagogie, chiar dacă în împrejurarea asta aș putea fi acuzat de așa ceva ; trebuie să faci față realității : niște muncitori care nu produc și care nu au grijă de patrimoniul statului nu sînt demni de numele de argentinieni... Zîmbi cu dărnicie și reveni la tonul său obișnuit : Fetițo, nu mă lua peste picior : cum ți s-a părut discursul meu ?

— A fost bine, răspunse Ester, aprobînd și din cap.

Era femeie, nu ? „Ce ne interesează discursurile pe noi, femeile ? Tot ceea ce facem, facem nădăjduind ca un bărbat, un adevărat bărbat, cum ar fi Ricardo, să se uite la noi. Asta e. Uneori o apucăm pe un drum invers... mai ales cele care ne bucurăm de succes. Acesta este adevărul. Succesul nu e altceva decît bătrînul ăsta gras, deși mult mai dezastruos ar fi un tînăr fără bani, acesta este adevărul !" Se strîmbă.

— Eu nu reprezint publicul, iubitule ; lasă-mă să dorm, vrei ? Sînt istovită, ți-o jur !

Îl însoți pînă la ascensor, împingîndu-l ușor, dar insistent.

— Nu mai pot, zău așa, ți-o jur.

— Un picuț, și gata, spuse Guillermo, știind că hotărîrea ei era definitivă.

Rămasă singură, Ester se rezemă de ușa închisă pe dinăuntru a apartamentului și începu să-și

frece apăsat mîinile de capot, de parcă ar fi fost murdare. Chipul său arăta mult mai îmbătrînit. Se întoarse în salon, se aşeză, aprinse o ţigară şi răscoli jarul aproape stins din şemineu, făcînd cercuri-cercuri cu cleştele prin cenuşă. Nu-i era somn. Ar fi vrut să se gîndească la ceva, dar orice gînd ar fi îndurerat-o, de aceea îşi spuse : „Lucrurile merg bine. Trebuie cît mai multe «atentate» de felul acesta. Mare noroc s-o ai pe Milena." Suspină. Nu era mulţumită. Amintirea lui Ricardo, cucerit poate numai pentru o noapte... sau pentru o săptămînă, nu izbutea să-i alunge tristeţea apăsătoare, începutul de nelinişte care-o încerca. El îi spusese odată : „Realitatea este că oamenii din ţara asta sînt inerţi, aici nimeni nu are iniţiativă. De aceea ne calcă toţi în picioare." Şi acum ea avusese iniţiativă. Afacerea mergea. Risca, şi, totuşi, în ciuda acestui fapt şi a tuturor posibilităţilor de cîştig, se simţea tristă şi părăsită. Era o femeie curajoasă, care sfidase prejudecăţile clasei sale ; trăia în alt mediu, printre oameni care trăgeau sforile, şi, totuşi, era speriată, de parcă ar fi făcut *une gaffe,* şi cineva şi-ar fi bătut joc de ea, vorbind-o pe la spate. Pînă şi amintirea lui Ricardo Gamboa era dureroasă. Turnă *whisky* în pahar, îl bău pe nerăsuflate, se duse la baie, luă două pastile de somnifer şi se lăsă să cadă greu pe pat.

O clipă, înainte de a se cufunda într-un somn lipsit de apărare şi singuratic, crezu că surprinde zgomotele oraşului, nişte gemete îndepărtate, aduse de vînt dinspre cartierele sărace, dinspre

rîul încremenit şi urît mirositor, dinspre abatoarele cu duhoare acră. Mirosul şi zgomotele urcau pînă la Ester şi-i murmurau ceva de neînţeles.

— Plec, Sarita, spuse bătrîna.

Fata o privi încurcată. O fiinţă care cere de pomană sau care a fost lovită de viaţă are întotdeauna ceva jignitor în glas, de parcă ar insinua că noi, cei tineri şi fericiţi, purtăm vina nenorocirii şi a singurătăţii lor, prilejuită, în realitate, de nu ştiu cine, după cum nu ştim pentru ce lumea e astfel alcătuită şi n-ar trebui să ne mai creăm alte probleme, în afara celor existente, căci, la naiba, lumea tot n-o să se schimbe.

— O să fie bine, bunico, răspunse ea, fără să se uite în ochii bătrînei, fără să-i privească măcar mîinile tremurătoare, care păreau că se agaţă de ea şi de toate lucrurile din casa aceea.

— Mi-ar fi plăcut să fiu de faţă la căsătoria ta cu Daniel...

Sarita zîmbi.

— Atunci, el ţi-a spus ceva, bunico ?

Bătrîna clătină din cap.

— Ei, făcu Sarita, mai e pînă atunci. Este adevărat că Daniel şi cu mine sîntem logodiţi... de puţină vreme... dar încă nu ne-am gîndit la căsătorie. Nu eram siguri c-o să avem o cameră unde...

Se opri şi mai încurcată decît adineauri, aproape supărată. Bătrîna zîmbi, şi două lacrimi îi picurară din ochii atît de mici şi atît de înconjuraţi de zbîrcituri, în timp ce spuse :

— Acum o să aveţi o cameră.

— Da, scăpă Sarita printre dinţi, dar eu nu vreau să pleci, bunico, deşi acolo o să fie mult mai bine pentru dumneata. Tatăl lui Daniel... dumneata îl cunoşti... nu sînt eu...

Bătrîna dădu cu încăpăţînare din cap, vrînd parcă să-i aducă din nou aminte că nu se rezolvase nimic şi că întotdeauna avea să-i pară rău că aruncase pe cineva în stradă ca să-şi înceapă viaţa. Stărui :

— E camera mamei lui Daniel. În ea au adus-o de la spital cînd a fost bolnavă, şi niciodată nu s-a mai însănătoşit după operaţie... Tăcu o clipă, dar mîinile îi tremurau uşor în amurgul rece. Nu trebuia s-o opereze, ştiu eu, adăugă ea cu ochii înlăcrimaţi, şi Sarita îşi zise că asta era prea de tot, ca şi cum bătrîna ar fi vrut într-adins să-i strice toată după-amiaza.

— Ştii, se însufleţi Sarita deodată, amintindu-şi de Marina, am o prietenă care se duce acolo unde pleci şi dumneata...

Nu voia să numească locul, temîndu-se de o nouă izbucnire a bătrînei. La urma urmelor, cînd lucrurilor nu li se spune pe nume, e ca şi cum n-ar exista, e ca şi cum bătrîna, în loc să părăsească pentru totdeauna camera unde i se născuseră fiii — de care se sfia să pomenească — şi unde-i murise fiica, plecînd spre un viitor nesigur, spre o casă de provincie, de unde nici măcar nu primise vreun răspuns cum că ar fi fost aşteptată, ieşise numai ca să stea puţin la soare, în piaţă, să tricoteze ceva şi apoi să se întoarcă iar acasă. În treacăt fie spus, bătrîna nu mai era în stare nici măcar să tricoteze.

— Cînd Daniel era copil, reîncepu bătrîna, eu îl îmbrăcam. Fiică-mea nu voia să-i cumpere haine de gata... eu le făceam mai bine... De aia îi tot coseam şi-i tricotam. Ah, i-am lucrat atîtea lucruri frumoase !...

Sarita făcu un efort să zîmbească.

— Lasă, bunicuţo, acum ai să tricotezi din nou.

— Ah, nu, nu mă mai ajută ochii ! Şi degetele mi-au înţepenit, îmi scapă ochiurile... Nu, e mai bine să plec, nu-i aşa ?...

Sarita se trase încet înapoi, văzînd trupul greoi al bătrînei apropiindu-se de ea, vrînd parcă s-o atingă.

— Bunico, iartă-mă, trebuie să plec.

Dar bătrîna izbuti s-o apuce de braţ.

— Vreau să-i spui lui... lui Daniel, zise ea, că nu-i port pică... şi că... în fine, ştiu că are nevoie de cameră, şi că... să n-o uite pe bunica, şi să-mi scrie cîteodată... E trist, dar noi, femeile, înţelegem mai bine. De-aia ţin mai mult să vorbesc cu tine, Sarita. Să nu-şi închipuie că este o mustrare. Eu nu pot să fac mustrări... pricepi tu ? L-aş mustra dacă n-aş înţelege, dar eu înţeleg, şi el e tînăr, şi cînd eşti tînăr, nu te gîndeşti... şi la bătrîni te gîndeşti mai puţin decît la orice.

— Linişteşte-te, bunico...

În ciuda eforturilor făcute, bătrîna izbutise totuşi s-o tulbure şi s-o neliniştească. „Şi pentru ce, atîta timp cît nu se putea face nimic ?“ îi trecu o clipă prin minte. Pe urmă îi păru rău şi se uită la chipul bătrînei. Avea dreptate : e mai bine să nu te uiţi niciodată la obrajii aceştia plini de lacrimi şi de zbîrcituri, chipuri care încă mai trăiesc, ca o adîncă mustrare şi totodată ca un

avertisment. Din fericire, însă, cît de curînd, nici ea, nici Daniel nu aveau s-o mai vadă pe bătrînă, sărăcuţa de ea, dar ce puteai să-i faci? Asta e: nu se putea face nimic. Nu trebuie să priveşti în jurul tău, nu trebuie să iei în seamă că pe lume există bătrîni, orfani, mutilaţi şi cîini azvîrliţi în drum — oamenii care au trăit şi au suferit destul, victimele, cei fără pîine, exploataţii. Desigur că niciodată nu se va putea face nimic pentru ei. Iată pentru ce trebuie să ne întărim inima, să nu mai simţim nimic; aşa e lumea, şi nimeni nu poate s-o schimbe. Da... ei şi ?!

Amurgul învăluise curtea, şi cîteva lumini se aprinseră în dosul perdelelor şi al paravanelor din pai sau din material plastic care închideau intrarea în celelalte odăi.

„Şi ce ?! îşi zise în gînd Sarita. Şi ce ?! E foarte puţin ceea ce pretind eu: o cameră din casa în care am trăit toată viaţa. Pentru o fată ca mine nu e prea mult, fiindcă sînt atîtea altele care au ieşit tot de-aici, din cartierul nostru, şi care o duc minunat, au apartamentul lor şi capătă şi cîte un rol în vreun film. E cu totul altceva cînd întîlneşti o fată bună care iubeşte un băiat, dar atunci lucrurile nu sînt cum ar trebui să fie. Nu pretind un apartament, nu, nici o casă, nici o vilă... ci doar o cămăruţă apucată de la o bătrînă care nu mai moare odată şi... nu e bine să doreşti moartea cuiva, pentru că îţi poate aduce nenorocire, dar..." Îşi împreună degetele de la o mînă, în timp ce cu cealaltă atinse iconiţa Fecioarei din Luján, pe care o purta la gît. „Fecioara trebuie să ne apere întotdeauna şi să ne ferească de faptele rele care ne trimit în infern." În infern ?... Zîmbi. Oare mai crede cineva în infern ? Oare ?... Dar nu trebuia să se gîndească la astfel de lucruri, şi, ca să le înlăture, ieşi în fugă prin gangul întunecos dintre cele două curţi.

Fergus stătea, ca de obicei, cu trupul adînc înfundat în fotoliu şi cu picioarele mult întinse; îşi încrucişă degetele şi începu să şi le învîrtă pe cele groase, privindu-le în lumina jăraticului din şemineu şi a lămpii cu picior care făcea pielea să pară transparentă, trandafirie şi delicată.

— Aşa e, rosti el, ridicîndu-şi privirea spre Hatch. Planul lui Barrenechea e absurd, nu duce la nimic. Vor să-şi cîştige merite prin noi. Da, ceva-ceva se va face, vor cîştiga ceva, nu încape nici o îndoială, dar planul ăsta... e stupid... Şi mie nu-mi plac lucrurile stupide.

Hatch făcu semn că da şi lăsă capul în jos.

— Atunci ?... întrebă el. Trebuie să...

— Nu trebuie nimic, răspunse Fergus, plescăind din limbă. Totul e absurd, dar cred că, oricît ar părea de ridicol, se cuvine să arătăm interes pentru planurile lor. Nu putem să le respingem ideile, nu ar fi politicos... şi nu ar fi bine nici din punct de vedere politic, pricepi ?

Hatch clătină din cap, bău o înghiţitură de *whisky* şi oftă.

— E o adevărată nenorocire că oameni ca tine nu sînt la Casa Albă, spuse el melancolic. Oricum, prefer vremurile dinainte, cînd nu trebuia să iei în seamă astfel de indivizi, pe *nativii* ăştia...

— Desigur, încuviinţă Fergus, oamenii ăştia creează întotdeauna complicaţii... Nu uita că ei nu

sînt *nativi,* ci latini, cu sînge mîndru spaniol, pus în valoare de englezi.

Rîse cu amărăciune.

— La urma urmei, tot *nativi* sînt, spuse Hatch.

— La urma urmei, insistă Fergus, şi eu prefer vremurile de altădată. Acum relaţiile s-au complicat : trebuie să ţii cont de ei, să ştii ce vor, să le dai impresia că reprezintă ceva... Îşi frecă mîinile cu putere. Dar, în definitiv, ce ne interesează pe noi ce anume reprezintă ei ? adăugă el fără să se mai gîndească la Hatch, vorbind cu sine însuşi. Ce ne interesează ? Ce le dăm noi ? Un credit, un contract, îi facem să creadă în propria lor importanţă, pentru... pentru ca să mai amînăm cealaltă poveste...

Hatch îl privi surprins. Într-adevăr, omul acesta era uneori din cale-afară de ciudat. Sînt unele lucruri care întotdeauna îl vor caracteriza pe american : ce sens avea atîta fatalism la Fergus cînd afacerea era sigură... sau putea să fie ? Oamenii cu care colaborau erau sinceri, curajoşi şi demni, şi îşi dădeau seama de pericolul care ameninţă Occidentul. Pentru că Occidentul vrea să însemne ceva în lumea catolică, şi toţi latinii sînt catolici...

— Ce susţii tu este o imposibilitate ! strigă el furios. Nu înţeleg. Eu vreau să ştiu un singur lucru : există sau nu poporul ? Dacă există, n-o să putem cîştiga...

Fergus dădu din cap.

— Poporul este ceva complicat, spuse el rar, mai complicat decît toate raţionamentele mele. Aici, în America Latină, există două popoare :

poporul înfometat (indienii, dacă sînt, metişii, dacă sînt, negrii, dacă sînt)... muncitorii şi ţăranii... şi apoi ceilalţi, *cei care nu consideră că fac parte din popor...* acele pături ale burgheziei care ne admiră şi visează să imite tot ce văd în filmele noastre. Lor le este destinat planul lui... mă rog, al doctorului Barrenechea, scumpul nostru ministru...

Hatch îl întrerupse. Întotdeauna îl irita tonul de superioritate al celuilalt, ironiile pe care nu i le înţelegea de loc.

— Clift, întrebă el cu seriozitate, ce părere ai despre ministru ?

Fergus clătină din cap :

— Tu ce crezi ? Am şi început comentariile, nu-i aşa ? spuse el plictisit, lăsînd să se înţeleagă că subiectul era plictisitor şi că ar fi fost mai bine să-l schimbe.

— Cred, răspunse grav Hatch, că e prea puţin inteligent pentru a fi atît de ticălos.

Fergus izbucni în rîs, lăsînd capul în jos.

— Ah, Maxie, din adîncul sufletului tău iese la iveală puritanul... Înălţă capul şi spuse cu hotărîre : Da, e un specimen rar. Nu atît pentru ei, cît, vreau să spun... în general. Noi nu-i înţelegem. Desigur, pot fi utili... totuşi, nici măcar de asta nu putem fi siguri... Trecem prin clipe grele, Maxie... Dar sînt şi eu de părere că e nevoie de un stomac bun ca să-i suporte... Ceea ce pare mai curios e că nu se poate proceda astfel numai pentru bani...

Hatch deschise ochii.

— Atunci pentru ce altceva ?

Fergus dădu de cîteva ori din cap, se înălţă o clipă în fotoliu, trase o înghiţitură zdravănă de

whisky, apoi se lăsă la loc, afundîndu-se mai adînc și întinzîndu-și și mai mult picioarele.

— Hm... ca să ne facă nouă pe plac, spuse el alene. Vor să-i considerăm... în sfîrșit, egalii noștri.

— Sînt *nativi*, zise Hatch.

— Bineînțeles, rosti celălalt, un fel ciudat de a fi *nativi*. Tăcu cîteva clipe, apoi întrebă : Compania a desemnat pe acela care va trebui să acționeze ca un Tom Mix... hm, orice aș face, mereu îmi aduc aminte de copilărie... vreau să spun, ca un Gary Coōper acvatic, salvîndu-i pe toți la momentul oportun ?

— Da, răspunse Hatch, un căpitan canadian... Nu-i rețin numele, un tip al cărui vapor a stat ancorat cîteva săptămîni în Rosario din cauza grevei docherilor... a fost pe acolo o grevă, din cîte am aflat... E o persoană de încredere ; a avut o purtare bună în Extremul Orient. Ne poate fi de folos.

— Altul nu mai e ? întrebă Fergus. Nu-mi plac oamenii care s-au purtat bine în război... nu se putu abține să nu facă o glumă. Ăștia știu prea bine ce foloase aduce un război, pentru ca, pe deasupra, să ne mai și ajute.

Hatch, neînțelegînd, spuse cu convingere :

— Altul nu e.

— Bine, oftă Fergus. Atunci, cînd o să-l vedem ? Și, cu o grosolănie de neașteptat din partea lui, adăugă : Pentru că trebuie neapărat să-l văd : nu mă încred nici în tine, nici în nimeni altcineva.

— L-am chemat aici, la opt, răspunse Hatch, consultîndu-și ceasul.

„Nu e atît de prost, nu pierde vremea degeaba", își zise Fergus în gînd. Oftă.

— Cît e ceasul ? întrebă el plictisit.

— Opt fără douăzeci.

Fergus continuă să vorbească, de parcă ar fi simțit nevoia să comunice cuiva tot ce-i trecea prin cap, așteptînd să se scurgă acele douăzeci de minute care i se păreau atît de lungi.

— Știi, începu el, azi l-am văzut din nou pe ministru. Am băut la prînz un păhărel împreună, aici, la hotel. A apărut... așa, pe neașteptate. A spus niște lucruri senzaționale, foarte nostime, mi-ar plăcea să ți le pot reproduce cu propria lor savoare. Cred că vorbea pe de rost, din memorie. S-a gîndit toată noaptea, și azi-dimineață s-a prezentat cu discursul gata făcut. E nostim.

— Și ce-a spus ? întrebă Hatch plictisit.

Subtilitățile lui Clift erau greoaie, dar puteau fi suportate numai pentru că veneau din partea unui om deștept, care, în ultimă instanță, lăsa glumele și prostiile la o parte și știa să manevreze și lucruri serioase. Mai avea o slăbiciune, o dorință : aceea de a fi ascultat și de a i se da atenție atunci cînd povestea istorioare profund psihologice. Se vedea, pe lîngă aceasta, că Fergus simțea în fiecare an nevoia unei cure psihoanalitice, pe care, de altfel, o și urma cu conștiinciozitate.

— A venit să-mi propună direct să-i finanțez candidatura, răspunse Fergus, dar mai înainte vrea să ne facă niște servicii de strictă propagandă, ca cel pe care sîntem pe punctul de a-l realiza. Nu se mulțumește numai cu unul... în cazul în care lucrurile n-ar ieși bine. E vorba de pregătirea psiho-

logică a terenului, explică el. Chestiunea cu vaporul şi celelalte...

— Dar nu e chiar atît de rău, doar am acceptat, zise Hatch.

— Bah ! făcu Fergus. Dacă ar fi posibil, da... dar ce valoare au toate astea ? Să astupi cu cîrpa, doar pentru o clipă, gaura pe unde năvăleşte apa... În orice caz, urmă el, văzînd figura consternată a celuilalt, ca întotdeauna cînd îi spunea un adevăr, pomenind de lucruri care, în mod convenţional, nu trebuie pomenite, ministrul ne asigură că e necesar „să se creeze un climat de teroare şi să se indice calea ce trebuie urmată"... Nu, n-a avut legături cu serviciul nostru de informaţii, ştiu sigur... E spontan, sincer... „Trebuie să luptăm împotriva reacţiunii şi a comunismului", mi-a mai spus. Chiar aşa, exact aşa, cu convingere. „Trebuie să scazi prestigiul comunismului, dar nu să-l persecuţi, cum face reacţiunea..." Mi-a spus că atentatul cu vaporul merge „în direcţia asta" şi că „reacţionarii şi vechea oligarhie sînt cei mai înverşunaţi duşmani ai dumneavoastră. Fără să vrea, favorizează comunismul. Dar pînă la viitoarele alegeri trebuie să se capitalizeze forţa naţională şi populară, fără ca masele să se opună." Da, chiar aşa mi-a spus.

— Pe cine are în spate ? întrebă Hatch sec.

— Pe nimeni, în afară de biserica catolică, ca de obicei.

— Nu sînt proşti, zise Hatch.

Fergus ridică din umeri.

— Totuna e... Ţi-am povestit aşa, ca să te distrez... Barrenechea are o psihologie care merită toată atenţia.

— Am mai întîlnit-o şi altă dată, spuse Hatch.

— Da, dar nu în împrejurări ca cele de acum. Lumea lui are totul în mînă.

— Asta dovedeşte ceea ce am susţinut eu întotdeauna... şi nu numai eu, te rog să mă crezi, că *nativii* sînt oameni inferiori.

Fergus zîmbi.

— *Nativ,* rosti el rar, vrea să însemne „originar dintr-o ţară" ; la origine nu e un cuvînt peiorativ. Englezii l-au transformat, în mod genial, într-o poreclă dispreţuitoare... pentru ca nimeni din ţările colonizate să nu dorească să fie „nativ"... Dar, în sfîrşit, să revenim la chestiunea cealaltă : oamenii ăştia ciudaţi nu ştiu să profite nici de aşezarea lor geografică, nici de slăbiciunea noastră. Vor să vîndă mărfuri, cu condiţia ca...

— Bineînţeles, spuse Hatch cu tristeţe, e singurul lucru pe care-l caută : să vîndă, să facă comerţ cu noi. Pentru asta caută să ne înşele, prefăcîndu-se că ar fi în stare să îmbunătăţească sau să rezolve pe jumătate situaţia... Uneori ne alarmează cu un aşa-zis pericol... Adevărul este că vor să facă comerţ.

— Bah, bah ! făcu Fergus gînditor. Pericolul nu depinde de ei... lumea e putredă, e complet putredă.

— Ah ! sări Hatch, înveselit pe neaşteptate, ca întotdeauna cînd putea să-l contrazică, pe bună dreptate, pe omul acesta atît de dispreţuitor şi de sigur pe sine şi pe ideile sale. Cred că aici greşeşti, Clift : noi vorbim aşa cum vorbim şi facem ceea ce facem în acest moment tocmai pentru că există o lume care nu e putredă.

Fergus zîmbi.

— Oh, Maxie, eşti un naiv, cred că...

Se auzi un ţîrîit de sonerie. Hatch răspunse la telefonul direct.

— Să urce.

Amîndoi se priviră.

— E căpitanul Bellam, spuse Hatch.

Surîsul lui Fergus, inexplicabil, trist, sceptic şi totodată batjocoritor, se lăţi ca o strîmbătură pe buzele sale. Dar degetele galbene şi încremenite i se crispară deodată pe braţele încrucişate.

Fără să se ridice, Fergus se mulţumi să facă un semn cu capul, şi Tony Bellam se aşeză în faţa lui, într-unul din fotoliile de lîngă şemineu.

Tony se uită o clipă la bărbatul de lîngă el, apoi la celălalt, grăsanul care stătea în picioare, ascuns în umbră, cu o ţigară între dinţi. Şi Tony avea o ţigară în gură ; o luă şi o strivi încet în scrumieră. Strivind-o, avu impresia că relua un gest repetat de mii de ori, sau poate că îl văzuse doar la cinema, la artiştii virili, atunci cînd se aflau într-o situaţie complicată. Poate. Scena continuă, ca într-o secvenţă de film. Fergus se ridică şi-i întinse ţigările sale. Hatch se aplecă şi-i oferi un foc, în timp ce, cu o voce şoptită, de parcă i-ar fi dat adresa unei case de *rendez-vous*, exotică şi interzisă, îl întrebă :

— *Whisky ?*

— Da, răspunse Bellam.

„Totul e aranjat dinainte, gata aranjat", îşi spuse el în gînd. Şi dintr-o dată i se păru că nu are nimic de-a face cu lumea asta în care crescuse, care vorbea aceeaşi limbă cu a lui, pentru care lucra. Poate. Poate că lumea era altfel, cum o

credea Marina... Oare Marina credea în ceva ?... Cu siguranţă că nu... Schiţă un zîmbet... dar putea să creadă, ăsta era esenţialul : putea să creadă. Să-şi păstreze o naivitate... (Aşa se zice, nu ?) „Aici, cu oamenii aceştia, continuă el să-şi spună în gînd, nu dăinuie nici o intimitate : nu dăinuie altceva decît gesturile. Un popor de monologuri, pe care nimeni nu le-ascultă, şi de gesturi"... Aşa citise sau auzise undeva odată... Bineînţeles că nu îşi mai amintea cine rostise fraza şi în ce împrejurare. Dar acum, influenţat de atmosfera din ţara aceasta de la capătul Americii de Sud, unde gesturile se pierd într-o mută, tăcută, invidioasă şi neliniştită reprobare, era conştient de gesturile acestor oameni, de ale sale, precum şi de ale altora, şi cu totul sigur că şi el şi ceilalţi procedaseră ca personajele cele mai şterse dintr-un film în alb-negru. „Fără culoare şi relief", gîndi el. Totul se făcea mecanic. Zîmbi aşteptînd.

Cel dintîi vorbi Hatch :

— Căpitane, i se adresă el, avem recomandări bune despre dumneata. Sperăm să fii la înălţimea lor. Îţi vom da o însărcinare. Nu e nici oficială, nici de primă importanţă în cadrul propagandei companiei noastre. Dar e delicată şi se poate transforma în beneficiu... în prestigiu internaţional.

Fergus tuşi, vrînd parcă să acopere o stîngăcie de-a lui Hatch, şi făcu o mişcare cu mîna, cerîndu-i astfel să tacă.

— Nu trebuie să exagerăm... vorbi el rar. Cel mai rău lucru e să exagerezi... Se întoarse spre Bellam : Cît cîştigi, căpitane ?

Bellam îi spuse.

Fergus dădu din cap.

— Desigur că ai nevastă, copii...

— Vreau să divorţez, răspunse Bellam. Adică, deocamdată, nu am altă femeie, ci doar simt nevoia de a mă elibera de una... şi aş vrea să rămîn aici...

— Hm ! făcu Fergus. Vreo argentiniancă ?

— Hm ! făcu şi Tony.

— Nu sînt rele argentiniencele astea, insinuă Fergus.

— Nu sînt rele, răspunse Bellam, deodată ruşinat.

Fără să-i dea timp să se mai gîndească, Fergus reluă :

— E vorba de un vapor din flota comercială argentiniană. Sîntem informaţi că, într-un anumit moment, va exploda o bombă în mijlocul fluviului, aproape de coasta orientală. Se va produce panică, şi ne-ar plăcea ca vaporul dumitale să fie prin apropiere, pentru a-i salva pe naufragiaţi. Nimic altceva.

Bellam îl scrută cu privirea.

— Nimic mai mult ? întrebă el.

— Trebuie să-ţi imaginezi panica... spuse Hatch. Oamenii ăştia se sperie foarte uşor... sînt naivi... Dumneata îi salvezi pe cei care-şi pierd firea şi se aruncă în apă... îi aduci înapoi la Buenos Aires... teferi, mulţumiţi... şi vei fi răsplătit.

— Ah ! făcu Bellam. Zîmbi o clipă. Se pot ivi complicaţii... Cine ştie dacă e atît de uşor...

— Depinde de dumneata, spuse Hatch.

— Poate, răspunse Bellam. Şi, deodată, ca un om trăit într-o ţară democrată, unde toţi sînt

egali şi au dreptul să pună întrebări, zise : De la cine aţi aflat povestea cu bomba ?

Hatch îşi aţinti privirea asupra jăraticului, dar Fergus, condus de un anumit instinct, îşi dădu seama că acestui om i se putea dezvălui totul... chiar sugera o idee sau alta : doar făcea parte din acea categorie de indivizi care nu discută un ordin, dar vrea să ştie cine şi pentru ce îl dă.

— De la nişte funcţionari din guvern, răspunse Fergus.

— De aici ?

— Da.

— Aha ! făcu iar Bellam.

— Ai o recomandare de serviciu bună, interveni Hatch, de aceea ne-am gîndit la dumneata.

Bellam dădu din cap.

— Dumneavoastră nu ştiţi, spuse el fără vreo legătură cu discuţia dinainte, că am obosit aşteptînd să înceteze greva docherilor, am obosit de atîta aşteptare, aşa că...

— Poimîine vaporul dumitale va ridica ancora... cu încărcătură sau fără, spuse Hatch. Şi, zîmbind, adăugă : Dacă vrei, întoarce-te în port şi aşteaptă să încarci, după accident.

— Vreau să mă stabilesc aici, îi reaminti Bellam. Mă gîndeam să plec şi să mă întorc, să pun lucrurile la punct şi apoi să rămîn aici.

— Asta se poate aranja, îl asigură Fergus.

Deodată cei trei bărbaţi se priviră.

— E o ţară dificilă, spuse Fergus, tot fără vreo legătură, nu putem avea nici o garanţie, deşi guvernul vrea să ne servească.

— Guvernul este nepopular, grăi Bellam.

— Probabil mai puţin decît se crede, răspunse Hatch, care, la naiba, îi detesta pe fatalişti.

Fără să-i dea atenţie, Fergus continuă să vorbească :

— E un moment dificil, aproape fără ieşire. Trebuie să ai totul pus la punct, să te foloseşti de cea mai mică fisură, să fii gata în orice clipă, să te foloseşti chiar şi de o *propagandă* absurdă, înţelegi, Bellam ?

— Da, răspunse acesta.

Hatch îl întrerupse : mintea lui devenea confuză şi începea să repete lucruri pe care le mai auzise, fără prea mare legătură între ele :

— E lume bine, spuse el, mai ales ea... o femeie superbă. Picioare minunate. Vrea să ne servească. Nu e vorba numai de bani... sînt dezinteresaţi, mi-a spus-o ea. Sînt preocupaţi numai de viitorul civilizaţiei noastre comune... nu-i aşa ? Avem nevoie de garanţii. Şi ei ce ne pot da ?

— Nimic, răspunse Fergus sec, nimic. Trebuie să-i încurajăm...

În vocea lui răzbătea o uşoară ironie, cel puţin aşa i se păru lui Bellam, şi o impresie atît de vagă, o chestiune atît de puţin importantă ca aceasta îl tulbura întrucîtva.

— Ah, bineînţeles, strigă Hatch cu entuziasm, nu trebuie să-i părăsim ! Ar fi groaznic, nedemn din partea noastră să ne părăsim prietenii. Nu ne stă nouă în caracter, dar trebuie să pretindem normalizare, calm politic şi administrativ.

— Nu te teme, rosti Fergus rar, astea le vom avea... pentru moment. Cărţile pe care le joacă ei s-ar putea să nu fie chiar atît de proaste pe cît par... Tăcu o clipă, apoi, fără să se adreseze în mod deosebit vreunuia dintre cei doi, întrebă : Oare *joacă* ei vreo carte ?

— Bineînţeles, doar nu sînt proşti ! răspunse Hatch cu vioiciune. Căpitane Bellam, ceea ce-ţi propunem noi poate contribui, într-o măsură infimă — e adevărat — la restabilirea calmului. Iată de ce e nevoie aici : de linişte. Pricepi ? Asta a fost o întrevedere prealabilă, înţelegi ? o punere în temă. Mîine, la serviciu, ţi se vor da toate amănuntele. Şi punctul de pe fluviu unde va trebui să izbucnească alarma. Mîine. Ca să pleci poimîine. În zori.

— Am înţeles, spuse Bellam. Dar nu uitaţi că vreau să mă întorc. Aceasta trebuie să fie ultima mea călătorie. Dacă pot, rămîn aici, în continuare, fără să mai plec cu vaporul... vreau să spun, după afacerea cu...

— Asta se aranjează, zise vesel Hatch. Dacă te retragi după ce-ţi îndeplineşti misiunea, nimeni nu se va plînge, şi vei putea face tot ce pofteşti.

— Nimeni nu se plînge de mine, îl asigură Tony.

Toţi trei se priviră ; trei cetăţeni în serviciul ţării care conducea emisfera. Trei cetăţeni. În faţa şemineului, chipurile lor aprinse de *whisky* şi de dogoarea focului păreau închistate şi obosite, ca şi cum, în ciuda cuvintelor, nu ar fi existat nici o comunicare între ele. Chipuri de oameni izolaţi şi goi, care nu comunicaseră niciodată cu alţii, care vorbeau şi trăiau aşteptînd moartea, uneori uitînd-o

în fața unui pahar, a unor sprîncene arcuite, sau a unor coapse ademenitoare, fără să înțeleagă ceea ce știe oricine : pînă la ce punct *e de pe acum mort.*

Ricardo Gamboa se pierdea foarte rar în fața publicului. Asta era mîndria lui, și habar n-avea nimeni de tremurul interior care-l cuprindea uneori, sfredelindu-i parcă măruntaiele, lăsîndu-l, în mod cu totul straniu, neliniștit și gol pe dinăuntru. „Dacă vrei să faci politică, nu e posibil să-ți pierzi calmul", își spunea el. În plus, pentru că se îmbătase azi-noapte, avea acum amîndouă mîinile rănite.

Totuși, în noaptea asta, acasă la Ester („o tipă care e nebună după mine, una ca atîtea altele"), în fața privirii complice și cu subînțelesuri a Milenei Mitán, se simțea prost. Femeia aștepta mulțumirile pe care el nu i le putea da. Și-apoi, totul părea fals, pentru că ea, desigur, nu aștepta „cuvinte". Ester era o idioată pentru că introdusese persoane noi, lipsite de experiență, în loc să folosească oameni cunoscuți și de încredere, care să apere spinarea și alte părți ale imbecilului de Barrenechea. „E mai sigur așa", spusese ea. Dar poate fi ceva absolut sigur ? Nu-i mai făcea nici o plăcere puterea pe care o avea asupra Esterei. Nici nu-i mai plăcea să-și aducă aminte că fusese de ajuns un cuvînt, o insinuare de-a lui pentru ca ea să se pună în mișcare. Și nici să bei *whisky* într-o astfel de ambianță nu era plăcut. În afară de asta...

— Ei bine, pentru succesul aventurii noastre ! zise Ester, cu o strîmbătură cochetă, care la anii ei („cîți oare ?") n-o mai prindea... și începu să bea după ce ciocni cu Milena și cu Gamboa.

El băgă de seamă că Ester era grosolană și lipsită de tact. Puse paharul pe măsuța joasă, fără să guste.

— Bah ! făcu deodată, cu un gest plictisit, pentru că simțea nevoia să spună ceva jignitor la adresa acestor femei atît de imbecile, ceva care să-l elibereze totodată de o greutate nu prea ușor de explicat în ce constă, și pe care, de altfel, nici nu voia s-o explice. (Parcă ce cîștigi dacă te apuci să dezlegi problemele cele mai ciudate ? Psihoanaliza e bună numai pentru femeile isterice, și, după ce se psihoanalizează, devin încă și mai proaste.)

Fără să-și dea seama, strînse pumnii bandajați, care-l dureau, deși mai puțin decît voia să arate, de parcă s-ar fi pregătit să dea o lovitură în masă, făcînd să salte paharele și să se simtă dintr-o dată vesel în mijlocul micii catastrofe de sticlărie spartă, deoarece catastrofele, oricît de mici ar fi, îți distrag totuși atenția, te fac să nu te mai gîndești la ceea ce nu trebuie și nu vrei să te gîndești.

— Ce ai ? îl întrebă Ester.

Întrebarea ei izbuti să-l înfurie.

— Bah, repetă el, nu am nimic ! Doar atît : că nu avem nici un motiv să ciocnim pentru o porcărie. Văzu chipul neliniștit al Milenei, se simți reconfortat și urmă : N-are decît să explodeze o bombă în noaptea asta sau mîine, să se scufunde unul sau toate vapoarele, să se ducă la dracu și țara, lucrurile tot n-or să se schimbe ! Pe cînd femeile îl priveau, Gamboa continuă mai hotărît, mai mulțumit de cele ce spunea : Sînt un om priceput în ale politicii, tu știi, Ester. Nu mă interesează banii, pe care cretinul cu care ești acum... Văzînd-o că se înroșește și vrea să vorbească, făcu

un semn care părea să poruncească linişte. Nu, pe mine nu mă interesează contractele, nu mă interesează să mă pun bine cu nimeni, nu banii sînt ceea ce-mi place mie... nici puterea, şi, la urma urmelor, ce mama dracului de putere ai aici ?... Ceea ce mă interesează este jocul, aventura, riscul, tu ştii... Observă că Ester e mişcată, emoţionată, şi urmă : Nu e asta... eu sînt alt fel de om. Dacă vreau, pot să cîştig şi un milion pe zi... dar, uneori, nu am chef...

Milena zîmbi, gîndindu-se că, de fapt, în ciuda bravurii şi a fanfaronadei sale, Gamboa era niţel cam afumat.

— Da, reluă el, ştiu că aş putea să par idiot, că propaganda ar fi pentru prietenii noştri... Doar a fost ideea mea, nu-i aşa ?... Ştiu că se va vinde o flotă sau toate transporturile, nişte lucruri care nu servesc la nimic, pentru că la noi lucrurile sînt bune la ceva numai dacă se pot vinde, nu ?... Asta-i adevărul... şi, să presupunem — e doar o supoziţie — că s-ar vinde... că s-ar vinde toată ţara, din străfunduri şi pînă sus, cerul, pămîntul, subsolul şi toate celelalte... Ei şi ?! Cu asta ai să schimbi ceva ? N-ai să schimbi nimic... Asta e chestiunea : nimic ! Şi tipul tău o ştie, dar ce-l interesează pe el ? Trage foloasele, mănîncă bucata cea mai grasă, îşi face iluzii şi cîştigă timp. Nimic altceva.

— Nu vorbi aşa, îi spuse Ester.

Gamboa, simţindu-se aţîţat, continuă :

— E limpede : o dublă lovitură. Lovitură şi contralovitură. Sînt acuzaţi comuniştii, şi astfel avem un pretext ca sindicatele să poată interveni şi casele să fie percheziţionate, pentru ca băieţii

de la poliţie să se distreze puţin... şi să se şi deranjeze, fiindcă uneori mai e şi neplăcut... Ei şi ?! Ei, şi ce ?! Asta vreau eu să ştiu.

— Trebuie să isprăvim odată cu oamenii ăştia, vorbi Milena.

Gamboa se uită lung la ea, uimit că o femeie care trecea drept inteligentă putea să spună o prostie atît de mare.

— Vrei să ştii ceva ? rosti el rar, apăsînd pe fiecare cuvînt. Oamenii ăştia...

Milena îl întrerupse, şi pentru că de fapt ar fi vrut să discute despre lucruri amuzante, nu să insiste asupra unor amănunte atît de plictisitoare, îi spuse cu cochetărie :

— Nu-mi vorbi de acest fel de „oameni". Ăştia nu sînt „oameni" !

Zîmbi aşteptînd, dar reacţia lui Gamboa întîrzia să se vadă. El părea că se trezeşte dintr-un vis, atît de încete îi erau mişcările cînd întinse mîna spre paharul cu *whisky*, încă neatins. Îl goli dintr-o sorbitură, apucă sticla şi îşi umplu din nou paharul, pe îndelete.

— Despre cine spui că nu sînt „oameni" ? întrebă rar, uitîndu-se la Milena.

Ester pălea pe măsură ce gesturile lui începeau să devină tot mai degajate. Doar îl cunoştea bine : acesta era preludiul unei izbucniri bruşte, a unei uri care, în cele din urmă, se va îndrepta împotriva ei, tocmai acum, cînd făcuse atîta pentru ca să-i fie pe plac, să-l distreze.

— Ricardo, te rog, îl rugă ea, luînd sticla cu *whisky* de lîngă el.

Dar el, apucînd-o de încheietura mîinii, i-o strînse cu atîta putere, cu toate că a lui era banda-

jată, încît ea se văzu nevoită să pună sticla la loc, izbind-o sec de masă, gata-gata s-o spargă.

— Uşurel, fetiţo, uşurel, zise Gamboa mieros. Ce-ţi pasă ţie dacă beau ? Ce-ţi pasă ţie, ia spune-mi ? Plăteşti tu sticla de *whisky* ? Eşti tu generoasă, nu ?

Goli tot paharul, îşi turnă din nou şi îşi aţinti privirea asupra ei.

— Nu-mi place cînd eşti aşa, spuse Ester timid.

— Nu-ţi place cînd sînt cum ? întrebă Gamboa. Nu-ţi place că am întrebat — toţi avem dreptul să fim curioşi — cine sînt „oamenii" aceia, asta vrei să zici. Şi e limpede că tocmai asta te supără, pentru că tu nu eşti „om", nici gînd, fetiţa mea... Şi nici unul dintre noi nu e. Eh, ce părere ai ?

— Nu e aşa, interveni repede Milena. Văzuse în ochii Esterei o tristeţe care o impresiona şi o îndemna să vină în ajutorul prietenei sale, în sfîrşit umilită şi lovită. Am spus că ăştia, comuniştii, nu sînt „oameni", şi în privinţa asta, dumneata, Ricardo, eşti de acord cu noi.

El o privi de parcă n-ar fi înţeles.

— Ce înseamnă să fii „om" ? întrebă.

— Ei, o persoană este „om" sau nu, este „bine" sau nu ; are „clasă" sau nu are, explică Milena.

— Şi ce înseamnă „clasă" ? insistă Gamboa.

— Ei... adică să fie „om de lume".

Ester nu sufla o vorbă, şi ochii parcă i se măriseră deodată. Se uita la Ricardo şi tremura. „Biata femeie !" gîndea Milena, satisfăcută, în timp ce, cu voce tare, continuă :

— Şi... a avea „clasă"... Nu e uşor să ai „clasă".

Dar Gamboa stăruia cu încăpăţînarea beţivilor:

— Zicem: a avea „clasă", a fi „om", a fi „bine"... Şi ce sînt astea ? Ce sînt toate astea ? repetă apăsat. Şi cum ele nu răspundeau, continuă : Eşti „bine" atunci cînd ştii să aranjezi lucrurile bine ; ai „clasă" atunci cînd nu minţi pretinzînd că ai ceea ce nu ai, cînd nu înşeli cu promisiuni şi tîmpenii. Eşti „om" atunci cînd îţi ţii cuvîntul dat oamenilor. Şi am să-ţi mai spun un lucru ţie, adăugă, tutuind-o pe Milena. *Ăia* au mai multă „clasă" decît tine şi decît mine, mai multă decît noi toţi, care sîntem putrezi pînă în măduva oaselor. De aia trebuie să-i dezbinăm, pricepi tu ? De aia, pentru că formează noua clasă, şi au „clasă". Şi ce o să facem cu ei ? Spune tu !... La ce ne folosesc ei nouă, înţelegi ?... La ce ne folosesc *nouă ?*

Milena clătină din cap, căutînd privirea Esterei. Dar Ester continua să stea încremenită şi nu vorbea de teamă să nu-l supere pe omul acela atît de grosolan.

Există diferite mijloace să pui capăt unei situaţii neplăcute, să-i dai cuiva de înţeles că sînt fraze pe care nu e „bine" să le rosteşti. Se ridică în picioare.

— E tîrziu, plec, spuse ea încet.

Ricardo Gamboa o apucă de braţ.

— Rămîi, vreau să mă asculţi. N-ai să scapi pînă nu auzi adevărul. Adevărul îl rosteşti numai cînd eşti beat, cu toate că eu nu sînt. Îmi dau bine seama de toate, te previn !

Milena se aşeză iar, făcînd un gest de resemnare, totuşi apucase să-şi pună pardesiul şi acum începu să se joace cu mănuşile, aşteptînd, ca o

doamnă binecrescută, aflată într-o situaţie dificilă, pe care trebuia s-o mai prelungească vreo cîteva momente, şi atîta tot, din politeţe pentru prietena care suferea consecinţele de a fi avut ca amant un asemenea ins.

— Asta e adevărul, urmă Gamboa, şi nu poţi să-l cunoşti pînă... în fine, eu am făcut parte din toate grupările patriotice care... Gîndurile i se risipeau cu totul. Încercă să se agaţe de unul : Vrei să-mi arăţi unde este patriotismul ? Se pocni peste stomac şi sorbi încă o jumătate de pahar de *whisky :* Aici... ăsta e patriotismul... pricepi ?... Asta... Stomacul răsună cu putere, şi el adăugă : De aia comuniştii îşi pot da aere de mari domni, înţelegi ?... De aia...

Şi deodată se făcu galben ca ceara.

— Ţi-e rău ? îl întrebă Ester.

— Ce ? strigă el şi făcu o mişcare să se ridice.

— Du-te, îi şopti Ester Milenei, du-te.

Milena se ridică în picioare şi se strecură spre uşă. Întorcîndu-se, văzu capul aplecat şi trunchiul încovoiat al lui Gamboa, ca şi cum ar fi încercat să atingă podeaua. Ar fi vrut să-i arunce Esterei o privire înţelegătoare şi inteligentă, dar, fără să ştie de ce, izbuti doar să simtă teamă.

Deschise încetişor uşa de la intrare şi se pomeni pe culoar. Apăsă pe butonul ascensorului şi aşteptă în întuneric. Nu vru să aprindă lumina, gîndind că era mai bine să n-o vadă nimeni ieşind de acolo. I se păru că aude pe cineva vomitînd, dar, desigur, lucrul se petrecea numai în imaginaţia ei ; începea iar să-i fie teamă, se simţea şi ea ameţită şi vedea vapoare în mijlocul fluviului. Şi ascensorul nu mai venea odată. Deschizînd uşa, şopti printre dinţi : „Nu-nţeleg cum poate să-i placă Esterei un asemenea om". Se privi în oglinda ascensorului. „La urma urmelor, nu e mai rău decît alţii", murmură ea încă o dată, ieşind din întunericul ascensorului.

Deodată se aprinse lumina, şi ea tresări ca un hoţ prins asupra faptului. Băuse mult. O pereche îmbrăţişată strîns înainta spre ea. Ei aprinseseră lumina.

Atunci, din nou, mai presus de băutură, de vomitări, de teamă şi de vapoarele de pe fluviul întunecat, îşi simţi singurătatea, care acum, în maşina ei, o purta spre un apartament modern şi gol. Nimic altceva.

Tony urcă fără grabă treptele pensiunii unde locuia Marina, pe strada Piedras. Umezeala, formînd pe mozaic o pojghiţă de gheaţă care se topea din cînd în cînd, şi lumina tulbure, furişată prin ferestruica holului cu geamuri colorate şi foarte vechi, nu mai aveau acum, în primele clipe ale dimineţii, nimic neobişnuit sau necunoscut : în sfîrşit, începea să se adapteze acelei lumi care trăia în modestie, lume greu de imaginat numai cu cîteva zile în urmă. Acum începea să-l învăluie, să-l pătrundă, şi senzaţia nu era neplăcută ; avea sentimentul celui care se teme de apă şi deodată începe să înoate. Un bătrîn chel, îmbrăcat într-un halat cenuşiu, mătura alene holul.

— Bună dimineaţa, spuse Tony zîmbitor, pentru că aducea veşti bune şi pentru că viitorul i se părea luminos în dimineaţa aceea cenuşie.

Avea s-o încheie, în sfîrşit, cu trecutul şi să pătrundă în lumea aceasta neînţeleasă, care îl fascina.

Auzind o voce străină şi necunoscută, bătrînul se întoarse încet, ca toţi oamenii din ţara asta, şi se uită la el fără să scoată o vorbă, cu o privire nici speriată, nici curioasă : privirea omului obişnuit să fie totdeauna în gardă, să nu se încreadă în primul glas auzit, în primul chip întîlnit. Un om cu o aspră experienţă şi multă neîncredere.

Bellam băgă de seamă că era foarte mărunt de statură — abia dacă-i ajungea pînă la umăr — cu mîinile disproporţionat de mari pe lîngă corpul încovoiat, slab şi vlăguit.

— Doamna Azam e aici ? întrebă Tony.

Bătrînul dădu din cap ca şi cum n-ar fi înţeles. Tony vru să repete întrebarea, cînd acesta îngăimă :

— Nu... Aşteptaţi...

Sprijini măturoiul de perete şi ieşi. Tony se uită mai întîi la grămăjoara de gunoi din mijlocul holului, apoi la pereţii coşcoviţi pe care atîrnau cîteva mici tablouri : Vezuviul, în culori vii, şi turnul înclinat din Pisa. I se părură de bun augur. Într-un anume fel credea în semne : socotea drept o întîmplare fericită faptul că dădea acum, la ora 8, în dimineaţa rece şi ceţoasă, în atmosfera nesigură a zilei de iarnă, peste soarele strălucitor al celei mai frumoase ţări din lume, surîzîndu-i dintr-un tablou de pe perete. Noaptea trecută se hotărîse, după o ultimă şi definitivă discuţie. Era cea din urmă legătură cu lumea lui Hatch şi a lui Fergus, cu lumea companiei, cu lumea *lui.* Acum trebuia să mai vorbească doar cu Marina, fata pe

care abia o cunoştea, dar cu care petrecuse şi căreia îi datora singurele, cele mai intense şi fericite clipe trăite de el vreodată. Desigur că mai trăise şi altele, în copilărie, în adolescenţă, cine mai ştie cînd, dar nu şi le mai aducea aminte. Nu contează şi nu există decît ceea ce ne amintim. Povestea aceea murdară de pe fluviu va fi eliberarea sa, ultima lui aventură. Marina va înţelege că nu mai putea s-o lase şi că...

Îl văzu pe bătrîn întorcîndu-se şi dînd din cap.

— Nu e, zise el.

Un moment, Tony se simţi cuprins de o furie violentă. Era opt fără zece dimineaţa. Prea devreme pentru ca Marina să fi putut pleca ; nu lucra nicăieri, căci ar fi ştiut şi el. Atunci ?...

— A plecat de mult ? Cînd se întoarce ?

Bătrînul apucă măturoiul şi-şi văzu mai departe de treabă. (Era o adevărată ruşine că aici, în plin centru al unui oraş important, nu avea un aspirator, era o ruşine ca la 8 dimineaţa...)

— Nu mai este aici, spuse deodată bătrînul.

Tony nu înţelese. Oamenii aceştia nu ştiu nici măcar să vorbească.

— Cum ? întrebă el.

Bătrînul se supără auzind tonul vocii lui Bellam.

— Nu mai e. A plecat azi-noapte, spuse, izbind cu putere măturoiul în duşumele.

Tony se uită la el. Un biet bătrîn, şi umezeala, umezeala rece care-i pătrundea în gîtlej, usturîndu-i, înăbuşindu-i glasul. Acum nu mai vedea soarele Italiei strălucind pe pereţi, ci doar nişte litografii murdare, mîzgălite, în nişte îngrozi-

toare rame ieftine. Totul era fals şi sărăcăcios.

— Nu ştii unde a plecat ?

— Nu.

— Nu ştii dacă se mai întoarce ?

— Nu se mai întoarce.

— Mulţumesc, încheie Tony.

Se întoarse şi începu să coboare agale scara. Treptele erau incomode, prea înalte, greu de urcat pentru un copil, gîndi el ; o casă pe care nu o va mai vedea.

Aruncă o privire în lungul străzii, unde ceaţa începea să se împrăştie ; poate că avea să se facă frumos, ceea ce numesc ei frumos : o zi umedă, cu soare, care te copleşeşte şi te întristează.

„Nu poţi să ai încredere în nimeni, îşi zise Tony, în nimeni". Singura soluţie este să te faci cunoscut prin violenţă, să loveşti şi să te arăţi puternic, pentru ca nimeni să nu vadă golul, teama dinlăuntrul tău.

Strada se însufleţise. Ajunse pe bulevard şi intră într-un bar.

Bătrînul din pensiune rămase descumpănit cînd văzu cît de repede plecase domnul acela străin. Aştepta, ca de obicei, măcar un bacşiş, un bacşiş gras, aşa cum poate dărui un străin. Rămase încremenit, dînd mereu din cap, în timp ce Tony cobora scara. Il mai văzu o dată înainte de a coti pe după colţ, pierzîndu-se apoi pe stradă. El era bătrîn, unele lucruri nu şi le mai amintea bine, sau şi le aducea aminte numai în legătură cu vreun bacşiş, dar şi pe acelea le uita dacă bacşişul nu i se oferea fără discuţie, printr-un fel de mecanism

devenit natural. Il întrebase de una dintre fetele care tot plecau şi veneau, rămîneau o vreme la hotel şi pe urmă dispăreau, pentru că aveau un contract cu vreo trupă de teatru, sau se duceau să locuiască la vreo prietenă, sau, aşa cum visau toate, pentru că vreun *prieten* le punea la dispoziţie un apartament. Da, iată la ce năzuiau ele cel mai mult. Nici una nu îşi închipuia că bărbaţii care le căutau aveau să se însoare cu ele — nici nu o credea, nici nu o aştepta. „N-a fost întotdeauna aşa", gîndi bătrînul. El văzuse bărbaţi cu adevărat interesaţi. Fetele astea se vede cît de colo că sînt indigene, îşi zise melancolic, fără mînie, pur şi simplu melancolic. Nu ştiu să se pună în valoare pentru că sînt creole."

Mai mătura încă vestibulul, tot gîndindu-se, cînd apăru Luisa, una dintre servitoare.

— Ştii, îi spuse bătrînul, lăsînd o clipă mătura-roiul, a venit un domn şi a întrebat de *señora* Azam. Pronunţă cuvîntul *señora* cu o oarecare batjocură în glas şi adăugă : Bruneta aceea cu un băieţel, care a plecat ieri.

— Cum îl chema pe domn ? Era străin ?

— Da, răspunse bătrînul resemnat (ce altceva ar fi vrut să fie, pentru numele lui Dumnezeu ?), era străin.

— Ah, ce păcat ! făcu Luisa. Azi-noapte, cînd a plecat, m-a rugat să-i dau o scrisoare.

— Aa ! făcu şi bătrînul. Sigur că da, ce păcat ! Luisa ţinea un plic în mînă.

— Dacă e ceva important, o să se-ntoarcă ei după scrisoare, spuse bătrînul.

— Da, bineînţeles, spuse Luisa şi aşeză scri-

soarea în fişierul de la intrare (ca să nu uite să i-o dea).

Apoi plecă la treabă.

Sarita era mulţumită : printr-o fericită întîmplare, prietena ei călătorea împreună cu bătrîna. Se întoarse spre Marina în clipa în care coborau scăriţa mult înclinată de la clasa a doua spre cala vaporului. Un miros nedefinit de pături vechi, de catran, de maşini ; dogoarea bucătăriilor şi a cazanelor. O uşoară trepidaţie. Vaporul, încă nemişcat, începuse să vibreze în adîncul măruntaielor sale. Cînd eşti pe vapor, te ameţeşte vibraţia, impresia că eşti închis, mirosurile şi mai ales gîndul că nu mai atingi, în ultimă instanţă, pămîntul. Acum, de exemplu, nu se simţea nici o mişcare, şi totul nu era decît o întîmplare fericită.

— Mă bucur că ai să călătoreşti împreună cu bătrîna, spuse Sarita, ferind într-o parte valiza prietenei sale, ca să-i facă loc lui Bobby. Să ştii că eu ţin la ea. Îmi pare foarte rău că pleacă.

— Da, desigur, şopti Marina.

Înaintară printre cuşetele de lemn, fără cearceafuri, cu saltele subţiri, de culoare albastră-cenuşie, şi cu cîte două pături ordinare, îndoite.

— O să fie frig, zise o femeie. Aici e curent !

— Dacă ai vedea cum e la clasa întîi ! şopti Sarita, de parcă ar fi făcut o mărturisire ruşinoasă. Ăia într-adevăr stau bine...

— O, da ! repetă Marina.

Bătrîna se oprise la o cuşetă de jos şi se aşezase pe ea, încovoiată, cu picioarele îndepărtate şi cu privirea aţintită în podea.

— *Doña* Emilia, spuse Sarita aproape strigînd, ca şi cum bătrîna n-ar fi auzit-o, asta e Marina, şi băiatul ei, care vor călători cu dumneata.

Bătrîna pusese o legătură mare, cu îmbrăcăminte, pe cuşetă. Nu se uită la Marina ; ridicînd privirea, îl văzu pe Bobby.

— Mergi şi tu ? întrebă ea şi, privind chipul băiatului, o licărire i se aprinse în ochi.

Cu toate că Bobby nu se uita la ea, bătrîna continuă totuşi să clatine din cap, privindu-l într-una, înlăcrimată şi aproape zîmbitoare.

— Da, mergem împreună, răspunse Marina în locul copilului. Îl las un timp la bunica lui.

— Ah ! făcu bătrîna, căutînd cu mîna capul lui Bobby.

Sarita îi făcu semn Marinei, şi amîndouă se depărtară, croindu-şi drum printre bagaje, printre oamenii care intrau mereu, agitaţi şi preocupaţi de călătorie ; ajunseră printre odgoanele încolăcite.

— Te întorci curînd ? întrebă Sarita.

— Da, doar îl las pe Bobby.

— Nu pricep, spuse Sarita gînditoare. Tu laşi copilul aşa ? Dacă aş fi avut eu unul...

— Dar nu-l ai ! o înfruntă Marina, iritată. Nu-l ai, şi de aceea n-ai dreptul să vorbeşti. Nu e uşor să creşti singură un copil, înţelegi ? Uneori trebuie să-l las la mama. Şi e chiar mai bine aşa, ca să se poată duce acolo la şcoală.

— Eu credeam că ai de gînd să te măriţi şi să te stabileşti la Buenos Aires, replică Sarita răutăcioasă.

— Nu ştiu.

Marina era foarte preocupată — iată adevărul — ca să mai dea vreo atenţie cuvintelor prietenei sale.

— Adevărul e că nu eşti sigură pe ce faci şi pe ce gîndeşti, preciză Sarita.

— Nu ştiu, repetă Marina, e complicat. Nu se pot schimba toate deodată.

„Şi eu am să-mi schimb viaţa", gîndi înciudată Sarita, şi, cu glas tare, adăugă :

— Ai grijă de bătrînă. Daniel n-a vrut s-o însoţească. Ei îi vine greu să se despartă de el... Ne-a făcut azi-noapte o scenă... E trist, dar asta e situaţia... Unde o să locuim cînd ne vom căsători ? Trebuie să avem un acoperiş, nu ?

Marina se uită la bătrînă şi la Bobby. Bătrîna vorbea cu însufleţire, şi Bobby o asculta. Simţi că i se strînge inima de o nesfîrşită milă pentru bătrînă şi pentru că lucrurile stăteau astfel, de neînlăturat în această lume, cu bătrîni de nimeni iubiţi şi veşnic azvîrliţi ca nişte cîrpe vechi ; cu bătrîni nefericiţi lîngă copiii lor, ei înşişi prea copii ca să-i asculte, într-o lume care nu crede în bătrîni şi nu-i înţelege pe copii, o lume rea, nemiloasă şi stupidă.

— Da, o să am grijă de ea, murmură.

Ar fi vrut să vorbească cu Sarita, să-i explice lucruri pe care nici ea nu şi le putea explica : plecarea, ca o fugă, speranţele ei confuze... La urma urmelor, nici nu erau atît de prietene : le despărţea felul de a vedea lumea, pe care ea, Marina, îl simţea ca pe ceva profund, deşi n-ar fi putut spune în ce constă. Le despărţea, de asemeni, un soi de umilinţă şi de visuri ce nu se puteau comunica. Sarita — mobilele sale noi într-o cameră spoită... Marina — în faţa fluviului, a unor vieţi străine care se încrucişau cu a ei şi care cereau ajutor.

— Am impresia... încercă ea să exprime în cuvinte ceea ce simţea că nu va putea spune cu nici un chip, deşi tare ar fi vrut, înainte ca lucrurile să se fi estompat, înainte ca...

De fapt, abia o cunoştea pe Sarita, sau poate încetase s-o mai cunoască. Poate nu avea s-o mai vadă niciodată. Era ciudat că mai erau încă prietene. Dar trebuia să exprime ceea ce simţea şi spuse :

— Am impresia, cum îţi spuneam, că cineva cere ajutor.

— Cine ? întrebă Sarita, simţind cum ameţeşte acolo, în cala vaporului, între baloturile care se clătinau.

— Prietenul meu... acela de care ţi-am vorbit, preciză Marina.

— Ah, da... făcu Sarita. Totul se aranjează, ai să vezi... (Dar Marina n-o mai asculta.) Mai bine să te las să te aranjezi. La revedere, îi spuse Sarita.

Totuşi, despărţirea fu mai lungă decît se aşteptaseră. Sarita uită că se simţea rău şi rămase acolo, sărutîndu-i pe bătrînă şi pe Bobby, zîmbind, dînd sfaturi sau spunînd cîte o glumă, pînă sună clopoţelul, anunţînd sfîrşitul despărţirilor. Zîmbi pentru ultima oară şi urcă scăriţa îngustă şi mult înclinată, cu treptele acoperite cu fîşii de cauciuc, ca nişte franjuri, şi cu vergele de metal. Ornamente şi linişte. Apoi se trezi într-un coridor îngust, şi repede pasagerii ieşiră, unul după altul,

pe două pasarele diferite, una pentru cei de la clasa întîi, alta pentru cei de la clasa a doua. Şi era logic : există lume de clasa întîi şi de clasa a doua, şi asta se cunoaşte după miros, după îmbrăcăminte, după expresia feţei. Sarita, bineînţeles, nu se îndoise niciodată că lumea se deosebea după clasa în care călătorea. Era firesc, şi ea va trebui să-şi dea toată silinţa ca să poată coborî într-o zi pe pasarela privilegiaţilor, şi ce fericită va fi cînd ceilalţi se vor uita la ea, văzînd-o că le este superioară ! Şi... Deodată rămase încremenită văzînd pe cineva aşezat la „coada" de pe pasarela de la clasa întîi.

— Daniel ! strigă ea.

Daniel coborî grăbit, şi numai cînd ajunse pe chei, îl văzu iarăşi amestecat în lume, dincolo de plasa de sîrmă care despărţea pe cei care rămîneau de cei care urcau pe vapor.

— Daniel ! strigă Sarita din nou.

De data aceasta o auzi, dar se petrecea ceva ciudat cu el, căci îi făcu un semn cu mîna şi căută să se depărteze de grupurile care se înghesuiau întruna, dincolo de plasa de sîrmă, scoţînd exclamaţii de rămas bun.

— Aşteaptă-mă ! strigă ea din toate puterile, peste alte glasuri, încercînd să le domine cu tonul său ascuţit.

Daniel pesemne că o auzi, pentru că îi făcu din nou semn cu mîna.

— Unde mă aştepţi ?...

Îl văzu dînd din cap de două sau de trei ori. Apoi se depărtă grăbit, şi ea se simţi înşelată şi

rănită, ca şi cum Daniel ar fi umilit-o sau ar fi dispreţuit-o.

Sînt lucruri de neînţeles în lume : pasarela prea înclinată, oamenii care merg unul după altul, ca animalele la abator, strigătele de adio şi pavajul de pe chei... Dar cînd, în cele din urmă, trecu de uşa care ducea în partea cealaltă a plasei de sîrmă, Daniel, aproape fugind, o apucă de braţ şi o trase repede după el.

Sarita îl urmă. Nu înţelesese de ce se afla el aici, nici semnele pe care i le făcuse, nici graba pe care o arăta acum. Se opri deodată, hotărîtă. Se şi depărtaseră întrucîtva de chei şi de lumea care îşi lua rămas bun, fluturînd batiste şi strigînd de dincolo de plasa de sîrmă. În faţa lor se afla o clădire de cărămidă roşie, cu coşuri înălţate semeţ spre cerul cenuşiu, împrăştiind un fum des şi negru, contopit cu tristeţea nesfîrşită a acelei după-amieze care murea.

— Daniel, oricine te-ar vedea ar spune că fugi de cineva, zise Sarita furioasă. De ce nu m-ai aşteptat lîngă pasarelă ?

Daniel dădu din cap zîmbind, dar ea înţelese că zîmbetul lui era fals şi că el însuşi părea neliniştit şi nervos.

— Vino, să nu ne pierdem vremea, şopti Daniel şi o apucă iar de braţ.

Sarita îl urmă fără să mai aştepte vreo explicaţie, mulţumită că era lîngă el, pentru că, oricum, în felul acesta uita sau încerca să uite tristeţea, ceea ce însemna totuşi ceva.

— Daniel, de ce-ai venit ? întrebă ea cînd ajunseră aproape de ghereta marinarului de la

intrarea portului, care le aruncă o privire în treacăt. Ai venit după bătrînă ?...

El nu răspunse.

— Ţi-a părut rău... Şi mie îmi pare rău... Ai venit să-ţi iei adio de la ea, nu-i aşa ? insistă Sarita.

El o strînse de braţ.

— Nu, spuse, n-am venit după bătrînă.

— Atunci pentru ce ? Hai, nu te mai preface, ştiu eu că şi tu ai inimă !

— Nu fi idioată ! strigă Daniel. Dar peste o clipă, văzînd-o cît de umilită îşi ascunde bărbia în gulerul paltonului, ca şi cum s-ar fi pregătit să plîngă, adăugă : Ei bine, am venit să-mi petrec un prieten... un individ cu bani, care, întîmplător, călătoreşte cu vaporul ăsta... Facem o afacere împreună, înţelegi ?

Sarita trase de colţurile basmalei de mătase cu care se legase la cap ca să se ferească de vînt. Daniel era omul surprizelor : avea mereu alte şi alte probleme ale lui. Se îmbujoră, în timp ce emoţia şi admiraţia o însufleţeau.

— Ah, de aceea ai coborît pe pasarela de la clasa întîi ?

— Bineînţeles, răspunse Daniel.

Îl apucă de braţ, îşi strecură mîna înmănuşată în buzunarul paltonului lui, îi căută mîna şi-şi încrucişă degetele cu ale lui, strîngîndu-i-le.

— În orice caz, Daniel, ar fi fost frumos s-o vezi pe bătrînă. Era foarte tristă, biata *doña* Emilia. O să-i duc dorul... Te iubeşte mult, întotdeauna mi-a spus-o, şi asta se cunoştea şi pe faţa ei.

Daniel făcu o strîmbătură.

— Mi-ar fi plăcut s-o văd, mormăi el.

— O, da, se grăbi să adauge Sarita, ştiu, dar ai oroare de scene...

— Ei bine, spuse Daniel, înţelege-mă... Trebuia să-l văd pe domnul acela, un ins care are de-a face cu miniştrii... Închipuie-ţi ce efect ar fi avut asupra lui dacă vedea că bunică-mea călătoreşte cu clasa a doua. Îţi dai seama că se ducea toată stima lui pentru...

Sarita încuviinţă, dînd de cîteva ori din cap, fără să mai scoată o vorbă. Atunci Daniel îi petrecu braţul pe după umeri, o atrase spre el, deşi gestul era puţin forţat, pentru că Sarita avea aproape aceeaşi statură cu a lui şi se vedea nevoit să-şi ridice braţul într-un chip cu totul nefiresc. Ajunseră lîngă fîntîna din parcul Lezama, la Paseo Colón y Brasil, o fîntînă cu trepte, baloane şi plante agăţătoare, ca într-un oraş italienesc, în faţa căruţelor, a pietrelor de pavaj, a Intendenţei de Război din aleea de vizavi şi a depozitelor de cherestea. Era o amestecătură de stiluri, de aspiraţii, de ordine şi de eforturi irosite, o amestecătură unică în lume, specifică acestui oraş, cu parfumul său străvechi, cu noroiul, cu platitudinea şi cu lucrurile care, fără să se materializeze, mureau acolo, la porţile sale.

— Totul pentru noi, repetă el în şoaptă.

Sarita nu răspunse, dar se lipi şi mai mult de Daniel. Îşi scoase mănuşa şi-l apucă iarăşi de mînă. Mîna lui era umedă, rece şi moale, de parcă n-ar fi avut oase, de parcă şi-ar fi pierdut dintr-o dată orice putere.

Tony, în sfîrşit, înţelese. Cuvintele lui Hatch şi ale lui Fergus i se învîrteau în creier, amestecîndu-se cu amintirea feţei bătrînului întîlnit de dimineaţă. Un hodorog scîrbos, care poate îl minţise sau voise să-l mintă. Înălţă capul, se uită la Fergus şi înţelese. E şi firesc să fie aşa : doar nu întotdeauna înţelegem cînd ni se oferă prilejul să obţinem totul dintr-o lovitură. Vălul dinaintea ochilor săi se ridicase şi, în sfîrşit, vedea lucrurile clar.

Jăraticul din şemineul camerei acelui hotel de lux, dintr-un oraş uitat, căpăta străluciri de diamant, ca pe vremea cînd era copil şi tatăl lui îi spunea poveşti cu spiriduşi, în ajun de Crăciun, cînd totul începea să devină tăcut şi alb, şi jăraticul ardea în şemineul transformat încetul cu încetul în peşteră subpămînteană, cu pitici care făceau într-una curăţenie, cu hornari care pregăteau drumul pentru Moş Crăciun.

Trei oameni, un hotel. Abia acum înţelese că chestiunea era importantă. De aceea îl chemaseră. Aveau nevoie de el. Oamenii aceştia puternici aveau nevoie de el. Îşi aţinti privirea asupra lor. Hatch nu-şi coborî ochii. Dar ochii lui, oricît te-ai fi oglindit în ei, păreau veşnic distanţi şi străini, fără să vadă, fără să înţeleagă, chiar dacă s-ar fi aţintit asupra cuiva.

În schimb, Fergus, ironicul Fergus, cel atît de sigur pe el însuşi, se înroşi pînă ce obrazul lui căpătă culoarea vinului. Bellam nu şovăi.

— Cît ? întrebă.

Cei doi bărbaţi se priviră.

— Cît valorează „salvarea“ asta, sau ce-o fi ? întrebă din nou Bellam. Şi continuă, pentru că

păhăruţele de *whisky*, focul şi o anumită limpezime a minţii îl obligau să vorbească : Nu pot să mă angajez fără să am dinainte în buzunar cecul, şi dumneavoastră, cum e şi logic, înţelegeţi asta. Nu vreau să mai lucrez pentru companie, şi, după cum v-am mai spus, intenţionez să mă stabilesc aici... Cu toate că de ieri, de cînd am vorbit cu dumneavoastră, mi s-a întîmplat ceva, în principiu lucrurile nu s-au schimbat. Am de gînd să mă căsătoresc aici... Dacă aş putea să pun la punct cîteva amănunte, dar asta nu are nici o importanţă...

Imaginea bătrînului care-i anunţase plecarea Marinei i se ştergea din minte în faţa cecului şi a cifrei înscrise pe el. Ce nu se poate face cu o astfel de sumă... şi mai cu seamă într-o ţară ca asta ! Ce femeie poate rezista la aşa ceva ? Ce-l împiedică s-o caute ? Restul nu e nimic altceva decît o nălucire, o teamă nejustificată ; nu există decît o singură realitate : o cifră pe un cec. O cifră care deschide toate posibilităţile şi care sfîrşeşte prin a se transforma în teamă.

— Desigur, urmă el, trebuie să-i dau ceva Janei, soţia mea, ca să accepte divorţul... dumneavoastră ştiţi cum sînt femeile... Cer divorţul sau ameninţă că-l vor cere, dar cînd un bărbat încearcă să se elibereze, le apucă furiile... În afară de asta, trebuie să mă stabilesc aici. Nu mi-am făcut încă planul, mai am încă nevoie de timp ca să studiez terenul, pricepeţi dumneavoastră...

— Cincizeci de mii, zise Fergus.

— Nu e mult, făcu Bellam.

— Aici, da, interveni prompt Hatch. Aici trebuie să-i înmulţeşti cu optzeci. Dolarul echiva-

lează cu optzeci, sau chiar mai mult. E o sumă rotundă. Foarte importantă.

Bellam începu să-şi privească atent picioarele. Probabil că, într-adevăr, era vorba de o afacere importantă. Închise ochii. Se simţea puţin ameţit. Putea să ceară mai mult, mult mai mult. Dar el nu era om de afaceri şi, în afară de asta, îl cuprindea iarăşi tristeţea care îl copleşise în clipa cînd coborîse treptele, ştiind că Marina plecase fără să-i lase măcar un rînd sau să-i fixeze o dată cînd va putea s-o întîlnească. Toţi cei din familia lui dăduseră greş ori de cîte ori încercaseră să facă avere. Erau oameni îndrăzneţi, dar nu se pricepeau nici să economisească, nici să investească. Iată partea proastă. Şi-apoi el nu putea să discute. În astfel de chestiuni se simţea întotdeauna dezorientat, pierdut, cum spunea Jane, aruncîndu-i în faţă lipsa lui de iscusinţă în a se apăra sau a se pune în valoare. De aceea Marina i se părea atît de superioară Janei, de aceea...

— Mă învoiesc, spuse el.

Voia să isprăvească cît mai repede.

Ceilalţi doi se uitară unul la altul. Hatch ridică paharul de *whisky*, şi toate scînteile care izbucniră la un moment dat în şemineu începură să joace, reflectîndu-se în cristal ca nişte stele rătăcitoare, şi apoi, străbătîndu-l, se scufundară şi pieriră în lichidul din pahar.

— Noroc ! urară Fergus şi Hatch.

— Noroc ! răspunse Bellam.

Marina îngrămădi păturile cu miros de cîrpe vechi pe cuşeta de sus. Puţinele femei care mai rămăseseră în cabina cea mare de la clasa a doua,

din cala vaporului, discutau acum cu însufleţire ; celelalte se urcaseră pe covertă, ca să contemple plecarea din Buenos Aires. Una singură, într-un colţ, îngrămădea, ca şi ea, păturile — lucrul cel mai important într-o traversare a fluviului, unde aerul îngheţat se strecoară prin ochiul luminatorului cu mecanism greoi şi complicat, din care pricină era imposibil să-l deschizi sau să-l închizi bine. „Plecările sînt întotdeauna nostalgice şi melancolice pînă în clipa cînd vaporul sau trenul se pun în mişcare, gîndi Marina. Apoi se aşterne o linişte adîncă şi rămînem parcă eliberaţi de persoanele care au venit să-şi ia rămas bun de la noi, cu strania bucurie a singurătăţii, liberi în faţa lumii deschise." În acel moment îşi aminti de bătrînă.

— *Doña* Emilia, zise ea, ar fi mai bine să te culci.

Bătrîna dădu din cap.

Pe vapor începea să coboare liniştea, cu tot duduitul motoarelor, ca şi cum totul, chiar şi mirosul proaspăt al fluviului, s-ar fi transformat în tăcere. Chelnerii, iuţi şi siguri de ei, păreau să spună cu o singură mişcare a corpului : „Gata, am pornit, şi toate sînt în ordine".

— E mai bine să te culci, *doña* Emilia, insistă Marina. Vaporul are să înceapă să se clatine şi ai să te simţi rău.

Bătrîna îşi ridică ochii luminoşi, înconjuraţi de zbîrcituri ; cu toate că erau limpezi, ochii ei semănau cu ai unui cîine care întreabă din privire pentru ce e pedepsit.

— Am să-ţi aduc nişte pături, spuse Marina aproape fără să vrea, văzînd în cuşeta bătrînei

numai o singură pătură, după cum prevedea regulamentul. Sînt în colţul acela. Să ai cu ce să te acoperi, căci pe la mijlocul fluviului se face mai frig.

Atunci, Bobby, care stătuse alături de bătrînă, fără să scoată o vorbă, liniştit, cum nu-i stătea în obicei, strigă :

— Mamă, aduc eu păturile !

Călătoria îl însufleţea peste măsură. Nu-l incomoda nimic, nu lua în seamă frigul, nici locul acela cu mirosuri rîncede : el trăia numai aventura călătoriei, se gîndea că o să traverseze fluviul, că se va duce să vadă lucruri noi, pe care şi le imagina cu culorile, sunetele şi nuanţele lor ; şi chiar în dimineaţa următoare va vedea dacă s-a înşelat sau nu.

Bătrîna surîse : Bobby era tare micuţ şi drăgălaş, şi te mişca văzîndu-l cum se luptă cu trei pături enorme în braţe. Iar păturile miroseau a naftalină, a păr murdar, rămas de la nişte persoane trăite în pensiuni sărace ; şi cu aceste mirosuri se amesteca altul, şi mai înţepător, acela al frînghiilor reci şi uscate.

Marina pipăi şi bătu cu palmele în salteluţa albastră, decolorată.

— Nu e prea comodă, dar trebuie să-ţi petreci noaptea fără să îngheţi. După toate astea, culmea e că nici cei de la clasa întîi nu se distrează dacă vaporul se clatină.

— Eu dorm aici, spuse Bobby, aşezîndu-se în cuşeta bătrînei.

Ea îi mîngîia părul, dîndu-i-l din cînd în cînd într-o parte şi privindu-l în lumina palidă.

— Bine, acceptă Marina, bine.

Bobby se înţelegea cu bătrîna, ceea ce era mare noroc, pentru că ea trebuia să-şi înăbuşe mila stîrnită de *doña* Emilia, milă care o hotăra să rămînă acolo, lîngă ea, pentru totdeauna, ca să-i dăruiască toată dragostea pe care o implorau ochii săi speriaţi, umili şi întrebători ; dar mila nu se poate dărui în acest fel, pentru că nu poţi să-ţi legi viaţa, aşa, de oricine are nevoie de afecţiune ; dragostea nu se poate oferi astfel, şi, în sfîrşit, simţea nevoia să urce ca să ia aer.

Bobby şi bătrîna aşternură încet şi cu grijă păturile. Apoi, Bobby se urcă în cuşeta de sus şi încercă să se uite la apă prin ochiul luminatorului.

„Ce bine că sînt împreună", se gîndi Marina şi-şi croi drum printre baloturile din sala de bagaje, liniştită deodată, ca şi cum nu s-ar mai fi auzit duduitul neîncetat al maşinilor. Cîteva femei moţăiau, se auzeau discuţii izolate ; alţii urcaseră pe covertă sau luaseră loc la mesele lungi din sufragerie.

Marina urcă şi traversă vaporul, apucînd-o pe puntea îngustă. La clasa întîi toate erau altfel. Dinspre sufrageria luminată răzbăteau pînă la ea zgomotele vocilor, ale paharelor şi ale tăvilor de pe feţele de masă apretate, albe ca laptele, unde, cu toate că abia se lăsase seara, lumea mînca pentru a-şi omorî timpul şi după aceea avea să doarmă dusă în cearceafuri foşnitoare, albe, aşa cum mînca între lumini şi castroane care păreau de argint. Nu putea să intre acolo. Se uită o clipă pe geam ; de la o masă, nişte tineri îi făcură semne, invitînd-o să intre şi să ciocnească un pahar cu ei. Porni mai departe şi ajunse la provă. Vîntul fluviului negru şi strălucitor, cu valuri ondulate,

o izbi cu putere în obraz, astfel că traversă cu greu prova, pentru a porni apoi pe partea cealaltă... babord și tribord... care dintre ele ?... Vîntul nu-ți îngăduie să știi nimic.

Se clătina ca beată pe puntea îngustă. „Sînt la babord sau la tribord ?“ Înaintă pînă la pupă, unde vîntul înghețat bătea din toate părțile, de parcă n-ar fi avut nici o direcție, pătrunzîndu-i prin rochie. Coverta era înclinată, ca o pantă de urcat ; dădu peste oameni care rîdeau, femei care se legau la cap, făcînd glume sub bătaia puternică a vîntului, persoane de la clasa întîi, distrîndu-se puțin în frig, înainte de masă. Firește că ea și Bobby nu vor mînca aici. Noaptea avea să treacă. Era mai bine că Bobby n-o însoțise, și nu numai din pricina frigului, ci și pentru că, desigur, ar fi rămas încremenit în fața luminilor din sufrageria unde ei nu aveau voie să intre, deoarece ca să intri în locul acela strălucitor trebuia să plătești, să plătești și iar să plătești. Ajunse la pupă, aproape de capătul covertei, și dădu peste un fel de movilițe întunecate, înalte cam de un metru, ca niște tuburi scurte, pe care se încolăceau odgoanele. Se opri, se rezemă de balustrada împroșcată de valuri și privi în depărtare. Din Buenos Aires nu mai rămăsese decît o licărire, o ceață roșiatică, răsfrîntă în adîncurile fluviului, jos de tot, ca un joc de ape. Se mai zăreau cîteva geamanduri singuratice și nostalgice, care noaptea marcau drumul pe fluviul acela mare.

Valurile se înălțau ca niște creste și mureau aproape numaidecît, fără să alcătuiască o barieră care izbește neîncetat în coastele vaporului ; mureau după ce o secundă se ridicau într-un protest sălbatic, înciudat, de culoarea pămîntului ars. Te înspăimîntau întrucîtva, pentru că în ele nu deslușeai nimic blînd, liniștitor sau profund : era un vaiet orb, o ură periculoasă și fără sens. „Oh, ce cumplit, ce cumplit e să mori în apa aceasta, să cazi în apa aceasta, gîndi ea. Dar parcă are vreo importanță dacă mori într-un loc sau altul ?“

Cîteva picături îi stropiră părul încurcat de vîntul care se înfuria, cînta și-i urla cu dușmănie în urechi ; o șuviță, împinsă de o rafală din spate, o izbi peste ochi, orbind-o. Se pieptănă cu degetele înghețate, apoi își vîrî mîinile în buzunarele paltonului, gîndindu-se că ieșise, probabil, pe covertă cu mănușile de ață... Dar unde or fi acele mănuși ? Era ridicol să se gîndească că apa era rece și neagră, prea urîtă ca să mori în ea. „Poate că mai încolo o să se schimbe“, murmură Marina, pentru că, într-un fel, se gîndea tot la valurile singuratice, care se despicau fără să se atingă de imensitatea zgomotoasă a fluviului.

Tresări cînd auzi șoptindu-i-se la ureche :

— Singurică ?

Se întoarse și văzu un bărbat gras, într-un impermeabil. Era ceva mai scund decît ea, și vîntul aducea dinspre el un miros de apă de colonie, pe lîngă cel de lemn ars. „Ah, da, e unul de la a-ntîia“, își zise, și o uimi propriul ei gînd, pentru că niciodată, pînă în momentul acela, nu-i trecuse prin minte cu atîta limpezime că lumea putea să se împartă în clasa întîi și a doua, că puteai să deosebești după miros și atitudine pe cine făcea parte dintr-o clasă sau din alta.

— Nu vrei să guşti ceva? întrebă străinul. Nu-mi place să ştiu că o fată atît de frumoasă ca dumneata stă în frig.

Fără să se întoarcă, ea porni spre partea cealaltă a vaporului, spre babord sau tribord, ce era; în orice caz, acolo vîntul sufla mai slab. „Am motivele mele să fiu mulţumită, gîndi, chiar foarte mulţumită." Dar, de fapt, nu era aşa, şi o teamă nelămurită, care dispăru cînd deschise uşa dinspre cala vaporului şi coborî în cuşetă, pusese stăpînire pe ea de la primele cuvinte ale bărbatului, ba chiar mai dinainte de acea întîlnire şi de cuvintele lui.

„Tony", murmură ea, coborînd scăriţa înclinată, cu miros de catran şi frînghii putrede, şi treptele dinspre cala vaporului, dinspre adîncurile care adăposteau „clasa a doua"... Desigur că i-or fi dat scrisoarea lui Tony, şi el s-o fi supărat, pentru că bărbaţii întotdeauna se supără atunci cînd nu e cazul. De cînd plecase, era pentru prima dată că se gîndea clar la el. Şi, la urma urmelor, ce?... Lumea e minunată pentru că există astfel de oameni, capabili de gesturi mari, cu suflet curat, ca Tony... În dormitorul cel mare se stinseseră toate luminile, în afară de una, slabă, din fund.

Marina se apropie pe pipăite. Auzi respiraţia puternică a lui Bobby, liniştitoare, pentru că ea însăşi însemna linişte, alături de respiraţia întretăiată a bătrînei. Nu voia să-l mai deştepte cerîndu-i să se urce în cuşeta lui, dar se auzi vocea bătrînei:

— Eşti aici, draga mea? Eşti aici?

— Da, răspunse Marina.

Se urcă dintr-o săritură şi se înfăşură în pături. O cuprinse din nou frigul şi teama. „Ochiul luminatorului e prost făcut, aici totul este prost făcut." Nu ar fi putut spune pentru ce, dar tristeţea o copleşi pe neaşteptate şi începu să se gîndească la cei pe care îi lăsase în urmă...

— Ai adormit, draga mea? întrebă iar bătrîna.

Mai încolo, într-un colţ, sforăia cineva, dar nimeni nu se mişca în cuşete. O stăpînea încă impresia vîntului rece şi a rafalelor care izbeau din toate părţile, cu toate că îşi vîrîse capul sub pături, ca să se încălzească cu propria sa respiraţie, ceea ce, puţin cîte puţin, izbutea. Respiraţia lui Bobby era liniştită şi regulată. Frigul venea desigur de la salteluţa albastră, atît de subţire şi de umedă... de aceea toţi dormeau îmbrăcaţi. Era cel mai bun procedeu, şi îl învăţase din alte călătorii: la clasa a doua cel mai bine era să dormi îmbrăcat, ca să păstrezi căldura corpului, să nu intri în contact cu salteluţa umedă, evitînd astfel guturaiul şi tusea spasmodică, apărute nu se ştie din ce pricină, poate ca un protest împotriva răcelii nopţii, sau ca să atragă atenţia că ne aflăm aici, ca să nu ne pierdem printre milioanele de picături fine şi îngheţate care au pătruns pentru totdeauna în cuşetele şi în pereţii vopsiţi în alb ai vaporului.

— Ai adormit, draga mea, dormi? întrebă încă o dată vocea bătrînei. Şi fără să aştepte răspunsul Marinei, continuă: Bobby doarme foarte bine, i-am pus nişte ziare dedesubt, şi peste ele o pătură, lucruri care se învaţă numai călătorind, pentru că, ştii? eu am călătorit mult, zile întregi, am traversat marea... Ah, marea nu e aşa, ăsta e doar un rîu, o nimica toată, dar eu a trebuit să mă duc

să iau vaporul într-un port din țara mea, nu asta, cealaltă, adevărata mea țară. Şi aşa am ajuns la Napoli, îmi închipui că dumneata ai fi auzit vorbindu-se de el ; e un port de seamă, o spun reclamele tuturor companiilor de vapoare care trec pe aici. Asta s-a petrecut acum mai bine de patruzeci de ani. El, adică logodnicul meu, îmi trimisese biletul. Tocmai se încheiase războiul, primul dintre ele, pentru că după aia a venit altul, zice-se că mai rău, dar e greu de spus... Trebuia să vin aici, asta era tot. Ce putea să facă unul dintre noi acolo ? Nu mai aveai cum să rămîi. Mori de foame, şi soarele nu ajunge nici pînă-n capătul străzilor, fireşte că el e peste insulă, peste vîrfurile albastre, prin apă, pentru că acolo marea e liniştită... Mă asculți, draga mea ?

— Da, şopti Marina, te ascult.

Şi din nou fu cuprinsă de o milă sfîşietoare pentru bătrînă, o milă dureroasă şi împovărătoare, de care nu poți scăpa, nici nu o poți uita, pentru că ți-o aminteşte fiecare mişcare, întocmai ca durerea dintr-un picior lovit.

— De ce ai venit aici, *doña* Emilia ? întrebă ea, mai mult ca să spună ceva, să-i arate bătrînei că o ascultă, cu toate că întrebarea dovedea tocmai lipsa ei de atenție.

Din fundul dormitorului comun venea miros de paie umede, de cîlți, de catran şi de pături noi ; se auzeau într-una sforăituri, acompaniind ritmica şi uşoara clătinare a vaporului, de la provă la pupă, de la pupă la provă, pentru că intrau în apele învolburate de la confluența fluviului. „Apele sînt agitate, era şi timpul“, gîndi ea, în timp ce bătrîna vorbea mai departe, într-un monolog continuu, înviorat dintr-o dată, de parcă ar fi găsit pietre prețioase pe un drum întunecat şi întortocheat, cu colți de stîncă şi spini care-i zgîriau picioarele.

— Ah, spunea bătrîna, dumneata nu ştii, draga mea, dumneata nu ştii ! Unii uită de toate, se gîndesc numai cum să iasă din pivnițe, de pe străzi întunecoase, cum să-şi facă rost de pantofi... Primii pantofi la şaisprezece ani, ca să lucrezi la oraş, ca fată la toate în casele străinilor, care vorbesc englezeşte sau uneori şi nemțeşte... Dar eu, nu, eu m-am gîndit întotdeauna la soarele pe care dumneata nu-l cunoşti, draga mea, la cerul şi la soarele țării mele. Turiştii îl caută, da, da, pentru că atunci cînd s-a spus : „Să-ți cauți un loc sub soare“, au vrut să înțeleagă multe lucruri, dar întotdeauna, înainte de orice, a fost vorba de țara mea. Dumneata n-ai habar ce înseamnă... Într-o noapte de primăvară am aflat-o şi eu. Mă întorceam de la plajă, plajele noastre nu sînt mari, sînt stîncoase, au cărări frînte, el mă aştepta şi... mă rog, dumneata ştii cum sînt bărbații... se ivi dintre stînci, mă luă în brațe, şi, jucîndu-ne şi hîrjonindu-ne, coborîrăm pînă pe plajă, dumneata n-ai de unde să-ți închipui cît de înaltă era stînca, şi toate stelele sclipeau pe cerul luminos, şi noi rîdeam de ne prăpădeam...

— Pe urmă el a trimis să te cheme aici, nu-i aşa ? întrebă Marina, vag interesată de povestea acelei tinereți îndepărtate şi de necrezut.

— Ah, nu... m-am măritat prin bună înțelegere cu altul, şi de-aia am venit aici... Dar n-are a face, pentru că l-am iubit şi pe bărbatul meu, dar asta e altceva, cu totul altceva, pentru că aici

nu sînt stînci, nici poteci de munte, ci doar o cîmpie întinsă, şi nu sînt izvoare, ci doar fluviul ăsta.

Marina se aplecă peste cuşetă. Povestirea bătrînei o interesa.

— Şi niciodată nu ai regretat, *doña* Emilia, că te-ai măritat cu unul... cu un străin care te-a adus în altă ţară ?

Bătrîna nu răspunse îndată : se uita la copilul ghemuit lîngă ea, cu respiraţia adîncă, regulată, liniştitoare. Cînd eşti copil, somnul e somn şi nu se aseamănă de loc cu sforăitul greoi al adulţilor, ca o încercare de a scăpa de viaţa asta atît de apăsătoare.

— Cum ? întrebă ea.

Şi rămase pe spate, cu ochii aţintiţi în plafonul care nu era altceva decît cuşeta înaltă a Marinei, ca şi cum ar fi văzut acolo cine ştie ce, de la care nu şi-ar mai fi putut lua ochii. Îşi reluă monologul:

— Nu, ah, nu !... În primul rînd că nu era străin. S-a născut tot în ţara mea, într-un sat din apropiere, unde puteai ajunge trecînd valea. Plecă în Argentina, dar scrise tot la noi în sat şi ceru o femeie, una, aşa, la fel ca el. Domnul preot primi scrisoarea şi se gîndi la mine... Vorbi cu taică-meu, şi el îşi dădu consimţămîntul. Eu nu-mi cunoşteam bărbatul, nu... îmi aminteam că-l văzusem cînd eram mică, cu toate că s-ar fi putut să-l încurc cu altul. Parohul veni să-l vadă pe tata ; eram cinci surori şi mă aleseră pe mine. Eu am plîns la început şi n-am vrut să plec, în primul rînd din pricina celuilalt, cel cu stîncile. Pe urmă, pentru că îmi părăseam familia, şi ştiam eu ce greu e să te întorci. Nimeni nu se mai întoarce, şi pleacă cu sutele din toate satele... Dar principalul e că după aia îţi trece şi frica şi tristeţea şi-ţi iubeşti bărbatul, pentru că în faţa lui Dumnezeu e bărbatul tău, tatăl fiilor tăi şi, în fine, îl iubeşi chiar dacă în prima zi ţi-a tras o bătaie pentru că nu te-a găsit nevinovată ca Sfînta Fecioară. Ei, şi ce ? Toţi sînt la fel. Copiii, munca, viaţa te leagă tot atît de mult ca şi de celălalt, cel de la stînci. Suferi şi... Ştii ceva ? Toate locurile sînt aidoma, şi nu există nici străini, nici alte ţări. Noi, sărăntocii, facem parte toţi din aceeaşi ţară şi vorbim aceeaşi limbă. Numai bogătanii vorbesc limbi diferite. De aia, spuneam că...

Şi vocea ei se pierdu, contopindu-se cu somnul. Vaporul se legăna, şi Marina îşi zise : „Am să dorm, dar ea are dreptate".

Tony era relativ stăpîn pe vapor. Numai pînă ajungea în port sau primea o radiogramă. (Numai marinarii din antichitate erau cu adevărat stăpîni ai vaselor pierdute în ocean, unde căpitanul părea un zeu, unde nu putea ajunge un mesaj telegrafic care să spună : „Fă asta sau aia", sau : „Lasă aia şi nu fă nimic altceva decît ce îţi spunem noi, Marea Companie, în care dumneata eşti, pentru moment, un pion important, pentru că avem nevoie de dumneata în momentul ăsta".)

Se închise în cabina lui înaltă, de unde domina fluviul şi vaporul, unde era singur, izolat, şi nimeni nu se gîndea la el. Piloţii puteau şi ei să-şi facă foarte bine datoria. Acum îşi dădea seama că voia doar să plece de aici cît mai repede cu putinţă. Voia să părăsească acest pămînt, unde, din greşeală, voise să rămînă... Şi ajunsese chiar să-şi

propună ca o condiţie. Aici, evident, nu puteai să ai încredere în nimeni ; totul era minciună, singur banul mai conta, banul acesta, pe care, în mod inutil, ca întotdeauna, de altfel, i-l dăduseră oamenii din ţara în serviciul căreia era, pentru nişte lucruri ce nu foloseau la nimic. Poate că Marinei, ca oricărei alte fete, îi plăceau banii... Dar era inutil să-şi mai facă iluzii : nu avea să-i treacă nici măcar o bancnotă pe la nas, ca s-o vadă cum se îmblînzeşte, cum devine mieroasă şi drăgăstoasă. Nici măcar atît ; plecase, şi era de prisos să mai încerce să se înşele pe el însuşi, ca atunci cînd vorbise cu cei doi şefi. Nu-i rămînea nici plăcerea de a o umili, nici măcar atît.

Turnă *whisky* într-un pahar şi trase o duşcă. Umplu din nou paharul şi-l goli dintr-o înghiţitură, pentru că nu voia să se mai gîndească la atîtea lucruri, şi, mai ales, dacă s-ar fi putut, să nu se mai gîndească la ceea ce avea acum de făcut. Deodată îl încercă o uşoară senzaţie de greaţă. Goli alt pahar şi se simţi mai bine, cu vederea mai limpede şi stomacul mai tare.

Avea — şi-şi aminti încă o dată cu plăcere (sau ceva ce voia să fie plăcere) — avea, şi-o repetă în gînd, un cec încasat dinainte... Pentru că ceruse să i se dea cu anticipaţie ceea ce i se cuvenea pentru un serviciu idiot. Dar îi tot revenea în minte gîndul care îl nelinişte, şi anume că cecul nu-i va fi de nici un folos, că totul se va duce la dracu, fiindcă ei aveau legături cu Diavolul şi cu toate scîrnăviile. Pentru că nimic nu ieşea bine dacă nu interveneau dolarii Diavolului sau ai scîrnăviilor. „Şi ce importanţă are dacă se

scufundă un vas în ţara asta ?... Pentru că totul e o porcărie, de sus şi pînă jos, şi dacă nu e aşa, fiecare n-are decît să creadă ce va voi, şi ăsta e singurul lucru care interesează. Unul înghite orice pentru că, nefericitul, crede în ceea ce nu trebuie să creadă, de exemplu : că n-am fi urîţi de toţi, că noi, «yankeii», cum ni se spunea înainte şi cum încă ni se mai spune în anumite părţi ale acestui continent izolat, adormit, duşmănos, putem să credem că o fată ne iubeşte. Şi de ce nu ? Pentru că, în fond, şi noi sîntem nişte bieţi pisoi, victime ale forţelor care pun lumea în mişcare. Pentru că lumea este pusă în mişcare de nişte forţe care ne dezbină, ne mînă la război sau ne azvîrle aici, în situaţia asta absurdă, într-un port îndepărtat sau în apropierea unui port îndepărtat. Forţele acestea nu pot fi schimbate, nimeni nu trebuie să încerce să le schimbe, şi, tocmai de aceea, o fată ca Marina nu va ajunge niciodată să simtă pentru noi o singură clipă de adevărată duioşie.“

Bău mai departe, ascultînd duduitul maşinilor, şi, deodată, îşi zise : „S-a scurs destulă vreme, sîntem în mijlocul fluviului, şi vaporul acela trebuie să fie prin apropiere“.

Mai goli un pahar, apoi îşi şterse lacrimile, care, fără să-şi dea seama, de cîteva clipe îi curgeau pe obraz. „Din pricina alcoolului, îi trecu prin minte ; tocmai de aceea se spune că din pricina alcoolului nu ne putem păstra controlul.“ Îşi aduse aminte de casa lor — închise ochii şi o văzu — casa unde copilărise, într-un sătuc înconjurat de zăpezi ; vru să-şi amintească o frază spusă de maică-sa, într-o zi de sfîrşit de iarnă, sau poate de început de pri-

măvară, niciodată nu se poate ști precis, și fraza suna cam așa : „Nu mînca fragi verzi înainte să le vină vremea". Dar poate că ea îi spusese altceva, pentru că fraza nu prea avea sens, fiindcă nu se pot mînca fragi verzi înainte de vremea lor, pentru că trebuie să aștepți să le vină vremea, momentul potrivit, și...

Încercă să se ridice în picioare, se clătină, se sprijini de masă și șopti ca și cum ar fi vorbit cu Hatch :

— N-am să reușesc cum trebuie... și ce importanță are ? Dolarii îi și am ! Am dolarii !

Se răsuci, sprijinindu-se de masă. Toate se învîrteau în jurul lui.

În clipa aceea simți o lovitură seacă sub picioare sau care, oricum, părea că vine de dedesubt, din fundul vaporului.

Înțelese că nu mai era vis, că lovitura era adevărată și că totul se destrăma dintr-o dată.

Apoi strigătele ajunseră pînă la el.

Explozia răsună înspăimîntător în toropeala sau în visarea care o cuprinsese. Marina stătea cu fața îngropată în pernă și, deodată, mai repede poate decît într-o secundă, cunoscu un sentiment de ușurare : într-un fel, în visul ei, asta și așteptase să se întîmple.

Apoi, vreme de cîteva secunde, se făcu o liniște ciudată, și duduitul mașinilor amuți ; simțea, ca pe ceva cunoscut și permanent, golul și teama care îi năpădeau ființa. Ca și cum întotdeauna asta ar fi așteptat, ca și cum acesta ar fi fost motivul pentru care călătorea acum cu vaporul.

— Bobby !

Fără să-și dea seama, strigase, și strigătul ei se împreună cu alte țipete și urlete, îngrozite, sufocate, care porneau din toate cușetele.

— Ce s-a-ntîmplat ? Ce e ? strigă o femeie căreia nimeni nu-i dădu atenție, cu toate că vocea ei ascuțită le acoperea pe celelalte.

— Bobby ! repetă Marina.

Ca dintr-o mare depărtare o auzi pe bătrînă :

— E bine, scumpa mea, e aici, cu mine, totul e bine.

Încăperea se cufundase în întuneric, cîteva luminatoare se spărseseră, și frigul năvălea, amestecîndu-se deznădăjduitor cu strigătele de spaimă. Un val pătrunse prin luminator, și Marina se simți muiată de apa înghețată, plină de țăndări de sticlă. Își dădu seama că se întîmplase ceva îngrozitor, și o clipă rămase uluită. Vaporul nu mai era o singură entitate, izolată și protejată, care naviga pe fluviu spre un anumit punct nemișcat și veșnic. Acum vaporul făcea parte din fluviu, și nimic nu-l mai apăra.

— Bobby ! strigă ea.

Făcu o mișcare energică să coboare din cușetă, să-l prindă în brațe pe Bobby, singurul care avea însemnătate pentru ea, dar în aceeași clipă se auzi un zgomot cumplit, pereții scrîșniră, un rînd întreg de paturi se prăbuși, în vreme ce apa năvăli în trombe, îngrozită parcă ea însăși că pătrunsese în locul acela și că dăduse peste atîtea mogîldețe și trupuri.

Izbuti să-l ridice pe Bobby. O apucă și pe *doña* Emilia de o mînă. Picioarele bătrînei stăteau în apa care acum pătrundea peste tot, cenușie, neîntreruptă, zgomotoasă, în mijlocul strigătelor, peste

învălmăşeala de lîngă scară, peste trupurile înghesuite în întuneric. Glasul strident al femeii care tot striga într-un colţ se transformase într-un ţipăt neîntrerupt, ca un piston continuu într-o muzică de jaz.

— Lasă-mă, dragă! strigă bătrîna neaşteptat de tare, depărtîndu-se de Marina. În vocea ei, stranie şi dură, nu se desluşea nici un geamăt. Am fost loviţi, ne-au atins de două ori, spuse, ca şi cum tocmai în momentul acela ar fi fost nevoie de vreo explicaţie. Draga mea, salvează-te dumneata şi Bobby! stărui ea. Vaporul care ne-a lovit o să ne ajute.

Cîteva umbre sau mogîldeţe îi auziră cuvintele. Speranţa unui ajutor le făcu să se înghesuie şi mai mult, să se îmbulzească lîngă scara dinspre punte.

— O să ne ajute, se zice că o să ne ajute, spunea o femeie, o să ne ajute!

Dar apa începuse deja să tîrască salteluţele şi să le ajungă pînă la coapse.

— Vino! rosti Marina.

Nu ştia de ce, dar ţinîndu-l cît mai în sus pe Bobby, agăţat de gîtul ei, simţea nevoia s-o salveze pe bătrînă. Înaintară pe vîrfuri, către o scară, călăuziţi mai mult de instinct decît de ochi, dar, pe măsură ce se apropiau, lumea se înghesuia tot mai mult şi se auzeau tot mai multe strigăte şi chemări disperate.

— Doamne-Dumnezeule... făcu bătrîna.

Urmă un moment îngrozitor de învălmăşeală, cu ghionturi şi insulte, cînd un copil preţuia mai puţin decît un om puternic şi cînd vocile raţionale se pierdeau între gemete şi împinsături.

— Dacă nu păstraţi ordinea, căpitanul vă împuşcă pe toţi! tună de sus o voce furioasă de bărbat.

Vocea, mereu aceeaşi, se auzi de mai multe ori, dar nimeni n-o asculta, şi deodată totul se umplu cu apă, în timp ce, nu ştiu cum, ei răsăreau din noaptea întunecoasă, luminată de reflectoarele vaporului care îi izbise. Braţele şi strigătele se ridicau spre prova enormă şi înaltă. Poate că în dosul reflectoarelor erau nişte umbre prietene. Văzu prova întunecată a vasului care se izbise de „Ciudad del Plata".

— „Montana" ! exclamă Marina.

Acesta era deci vaporul care îi lovise. Vaporul lui Tony, şi dinspre el nu veneau bărci de salvare. Reflectoarele luminau numai cîteva trupuri şi cîteva mogîldeţe.

— Repede, în apă, în apă! strigă cineva.

Marina îl strînse cu putere în braţe pe Bobby şi sări, poate, spre bărcile care aveau să vină. Dar vîrtejul vaporului care se scufunda era înfricoşător, reflectoarele te orbeau, şi apa... Bobby, unde era Bobby? Ea se răsucea în apă, înghiţea apă... „Bobby, Bobby!" Un cap în lumina reflectoarelor, trebuie să ştii să înoţi, dar apa este enormă şi toţi venim din apă... („Bobby, unde e Bobby?") Înoată, valurile sînt uriaşe, niciodată nu le poţi măsura atunci cînd eşti pe ţărm, cînd nu le simţi vîltoarea, izbitura distrugătoare şi oarbă; imense sînt şi reflectoarele, dar nu se dovedesc bune la nimic... „Bobby, unde eşti, Bobby?..." Apa tălăzuieşte ici şi colo, fără sfîrşit. În jur numai apă... apă şi

trădare... dar apa triumfă şi, de asemeni, trădarea, şi eşti aici fără apărare, fără Bobby, în mijlocul fluviului înspăimîntător.

— La dracu ! urlă Guillermo Barrenechea, şi cu o mişcare violentă azvîrli ziarul pe pat. La dracu ! repetă el.

Era 8 dimineaţa, „Prea devreme pentru astfel de izbucniri, altminteri obişnuite", îşi zise, din patul de alături, Zaira, soţia lui.

— Ce ai ?! îl întrebă.

Era un lucru cu totul ieşit din comun : de multă vreme se învăţase să nu-l mai întrebe nimic. Nu pentru că n-ar fi interesat-o politica sau viaţa lui, ci pentru că voia să nu-şi mai facă bătaie de cap.

— Ce s-a întîmplat ? repetă ea, ca să-i dea de înţeles că de cîteva zile băgase de seamă că Guillermo se vîrîse din nou în afaceri tulburi.

Dar acum părea să fie vorba de ceva mai serios decît încurcăturile pe care le-ar fi putut avea de pe urma acelei femei, Ester Lagos. Esterei îi era întrucîtva recunoscătoare, pentru că o scutise de mojiciile lui Guillermo. Şi-apoi Zaira mai ştia că un cuvînt urît, aruncat pe neaşteptate în timpul micului dejun sau cînd citeşte ziarul în pat, nu înseamnă nimic. Ministrul Barrenechea, ca de obicei, atrăgea doar atenţia asupra persoanei lui, şi atîta tot.

— Ce e cu tine ? insistă Zaira.

— Catastrofa asta... spuse el mîhnit.

Se aplecă şi-i azvîrli ziarul, aproape izbind-o cu el peste obraz. Ea se uită la ziar, fără să înţeleagă nimic, ofensată.

— Da, s-a scufundat „Ciudad del Plata", sînt o serie de morţi. Porcii ăştia de comunişti au pus o bombă, completă el.

Zaira se ridică, apucă ziarul cu amîndouă mîinile, îl apropie de ochi, fiindcă era mioapă şi pentru că ziarul o izbise peste obraz, ca şi cum ar fi pălmuit-o.

— Aici nu scrie de nici o bombă, vorbi ea rar. Zice că „Montana" a lovit „Ciudad del Plata", nimic mai mult.

— E un atentat comunist, mîrîi Barrenechea.

Zaira îşi ridică privirea de pe ziar şi-l privi fix, cu toate că ochii ei miopi abia îi desluşeau trăsăturile feţei. „E din ce în ce mai gras", murmură ea, pentru că măcar atîta lucru putea să vadă. Şi cu o voce tăioasă şi întretăiată, ca întotdeauna cînd voia să-l irite, îi spuse :

— Bineînţeles că tu trebuie să ştii ceva...

— Taci dracului din gură ! strigă Barrenechea. Nu poţi să stai liniştit nici în propria ta casă !

Sări din pat şi, trîntind uşa cu putere, se încuie în baie.

Zaira făcu o strîmbătură aproape cochetă : ghicise. Guillermo era amestecat în chestiunea asta. Dacă mai stăruia puţin, izbutea să-l indispună pentru toată ziua. La gîndul acesta, zîmbi. Deşi adevărul este că el era gata enervat, dinainte, şi (îl cunoştea ea bine)... dezorientat.

Auzi apa curgînd în cadă şi apoi trăgîndu-se lanţul. „E ridicol să mai dormim în aceeaşi cameră cînd ne urîm, îi trecu ei prin minte. E ridicol să mai păstrăm această aparenţă de bună convieţuire, chiar dacă o facem numai pentru copii." Dar pe copii nu-i interesează nici cît negru sub

unghie ce se întîmplă cu părinţii lor, şi poate că ar fi mai fericiţi fără ei. „La urma urmelor, soluţia asta, venită cu întîrziere, ar fi cea mai bună", gîndi ea.

Luă din nou ziarul : Guillermo nu s-ar fi enervat atît dacă gluma nu s-ar fi îngroşat. O întîmplare confuză : un vapor american loveşte un vas de pasageri, şi apoi abia ajută la operaţiile de salvare, cu o indiferenţă înspăimîntătoare — sau cu o incompetenţă nemaipomenită — faţă de cei ce se aruncaseră în apă şi faţă de strigătele lor. Un naufragiu precipitat, avînd ca ajutor real numai nişte bărci venite, cu douăzeci de minute întîrziere, dinspre coasta orientală. Cîţiva supravieţuitori care vorbeau de o explozie produsă mai înainte. O sută cincizeci de persoane, sau chiar mai multe, dispărute. Supravieţuitorii vor veni pe un vapor trimis special de pe coasta uruguayană. Ah, da, şi patru salvaţi, doar patru vor veni cu vaporul american.

Apa curgea mai departe în baie. Zaira strigă :

— Ei, Guillermo, ce amestec ai tu în chestiunea asta ?

Barrenechea nu răspunse.

După un timp, îl auzi deschizînd uşa de la baie şi trecînd în camera lui, pentru că avea alături o cameră proprie, cu hainele, cu hîrtiile sale şi cu un pat, deşi niciodată nu dormea în el. „Îi e frică să doarmă singur noaptea", îi trecuse adeseori prin minte Zairei.

Se întoarse cu faţa la perete, îşi trase plapuma peste cap, dar auzi mai departe zgomotele din camera vecină.

Barrenechea se îmbrăca mai repede ca de obicei. Îi strigă ceva servitoarei şi scăpă înfuriat nişte înjurături printre dinţi. Pe urmă se făcu linişte, şi Zaira, judecînd după calmul şi senzaţia de eliberare care o cuprinseseră, crezu că plecase. Auzi clinchetul uşor al telefonului cînd se ridică receptorul. Vocea lui Guillermo, deşi nu-i desluşea cuvintele, suna grăbită, neliniştită, în şoaptă.

„Vorbeşte cu femeia aia", îşi zise Zaira. Şi nu o cuprinse gelozia, nu fu nici surprinsă, ci doar simţi o umilinţă care o îndemna să se scoale, să insulte şi să spargă tot, pentru că de acolo, din casa *ei* — moştenită de la taică-su şi pentru care Barrenechea o luase de nevastă... pentru casă şi desigur pentru alte lucruri — era în stare s-o cheme pe femeia aceea. Ester Lagos se trăgea dintr-o familie bună, asta îl ameţea pe Guillermo. Doar atît, nimic altceva. El era un parvenit, un tip murdar, un... Îşi înfundă şi mai adînc capul în pernă. Ea era vinovată că nu-l azvîrlea odată în stradă şi-l răbda într-una. Fireşte că atunci cînd iubeşti poţi să rabzi, oricum ar fi dragostea aceea, dar ea nu-l iubea, nu-l iubise niciodată. Iată adevărul. Şi de aceea Zaira iubise şi încă mai iubea pe cineva, dar era discretă, nu-l aducea acasă. Ce casă !

Îl auzi pe Guillermo trîntind receptorul. Aşteptă.

În sfîrşit, auzi uşa de la intrare izbindu-se de perete, ceea ce pentru ea însemna sfîrşitul umilinţei. Ridicîndu-se şi aruncînd plapuma de pe ea, se gîndi vag că „umilinţa" era tocmai prezenţa lui Guillermo. Apoi îşi imagină vaporul, oamenii înecaţi, cadavrele plutind... nu ştia pentru ce îi tot

veneau în minte cadavrele (oare plutesc ?). Şi gîndul acesta o făcu să se îndepărteze, tulburată, de celălalt : că Guillermo însemna marea ei „umilinţă".

Ester Lagos puse receptorul în furcă. Rămase o clipă nedumerită, apoi, maşinal, formă numărul Milenei Mitán. Îi răspunse vocea somnoroasă a prietenei sale.

— Ai aflat ce s-a-ntîmplat ? întrebă Ester.

— Ei, şi tu !... bombăni Milena. Tocmai la ora asta îmi telefonezi... Dar, în fine, sîntem prietene. Ce s-a întîmplat ?!

— Vaporul... s-a scufundat pentru că cel american l-a izbit de două ori. Asta s-a întîmplat, spuse Ester.

— Ah, da... făcu Milena.

Ei îi stîrneau interesul numai certurile amoroase, care pot împinge o femeie pînă în pragul sinuciderii. Se temuse de vreo grosolănie de-a lui tăcire a minţii, îl plăcea individul ăsta...
Gamboa. Şi cum Esterei, Dumnezeu ştie prin ce ră-

— Atunci nu e grav, adăugă ea, da, am aflat.

— Tu eşti vinovată ! spuse Ester furioasă.

Tonul, nu cuvîntul în sine, avea importanţă ; cuvîntul putea să însemne orice, semnificaţia lui stătea însă în felul cum era pronunţat...

— De ce discuţi asemenea lucruri la telefon ? întrebă Milena. E absolut necesar ? Şi dintr-o dată vocea ei deveni seacă şi dură. Adăugă : Sună-mă mai tîrziu, după ce ai să te linişteşti.

— Te rog, nu închide, strigă Ester, nu închide ! Am nevoie de tine, Milena ! Mi-e frică !

— Eşti singură ?

— Da.

— Vin numaidecît.

Închizînd telefonul, Ester azvîrli cît colo ziarul pe care-l lăsase pe noptieră. În dimineaţa asta nu trebuia să vadă nimic, nu trebuia să citească nimic.

Sări din pat, se apropie de fereastră şi ridică jaluzelele : o zi cenuşie se întindea deasupra terasei largi, învăluind acoperişurile caselor, ascunzîndu-le vederii şi făcîndu-le să se confunde cu oraşul, cu asfaltul, cu sentimentele şi cu faptele care se tîrau pe acel asfalt. Cîteva plante puse în glastre pe balcon tremurau în vînt. „Trebuie să fie frig, se gîndi, nespus de frig în apă." Dar ea stătea în dosul unui geam, şi braţele îi ardeau. Simţea o căldură ciudată, de parcă ruşinea, în loc să iasă la iveală în valuri de roşeaţă pe faţă sau pe gît, se refugiase în braţe. „Pe Ricardo l-am îmbrăţişat cel din urmă", se gîndi ea. Dar amintirea nu-i făcu nici o plăcere.

Ester se îmbrăcase şi era gata de plecare, cînd apăru Milena, într-un taior gri-închis, cu o poşetă mare, de un negru-lucios, cu mănuşi şi cu o coafură voit neglijentă.

— Ei bine ?! făcu Milena.

Nu schiţă gestul obişnuit de a o săruta pe obraji, ca în alte dăţi. Se mulţumi doar să repete : „Ei bine ?!", simţind în acelaşi timp că Ester e mai tînără, mai elegantă, că apartamentul ei este mai mare şi mai bine mobilat decît al său. Mai sobru, mai potrivit cu o femeie care e şi artistă, pictoriţă cunoscută, şi totodată amanta influentă şi de loc tainică a unui ministru. De cîte ori îşi aducea aminte de asemenea lucruri, Milena se simţea profund nefericită şi duşmănită de toată lumea. Şi

asta se repeta mereu-mereu, era o ruşine de care nu scăpa niciodată, care o pîndea neîncetat, dar o şi fascina ori de cîte ori urmărea cu privirea jocul picioarelor Esterei.

— Ascultă-mă... şopti Ester, şi vocea ei deveni alta, aşa cum era cu ani în urmă, înainte de a se mărita, înainte de a începe să picteze şi înainte de tot ce se petrecuse de atunci. Ceea ce s-a întîmplat e îngrozitor.

Milena o privi cu oarecare ironie. Era nostim că tocmai acum o apucaseră mustrările de conştiinţă. Femeia asta avea tot ce se poate dori pe lume ; acum, pe deasupra, voia să mai pară şi bună.

— Crezi ? făcu Milena. Draga mea, nu se poate pretinde întotdeauna totul.

Ester o privi fără să înţeleagă sensul cuvintelor, ea, cea atît de subtilă şi de iscusită în a înţelege orice.

— Da, e îngrozitor ! şi vocea ei avea acelaşi ton grav, încordat.

— Bine, dar... căută Milena să se arate împăciuitoare.

— Nu încerca să mă linişteşti ! strigă Ester, lovind cu mănuşile în masă, şi atunci Milena îşi dădu seama că gestul era teatral şi că prietena ei era mai puţin disperată decît voia să pară.

În sfîrşit, începea s-o recunoască.

— Nici nu vreau să te liniştesc, spuse ea.

— Toţi morţii aceia, tu înţelegi ? continuă Ester. E ca şi cum eu aş fi răspunzătoare de moartea lor ; dar eu ştiu că nu sînt. Ştiu că n-am nimic de-a face cu asta, că a fost un ghinion şi că nu se putea prevedea dinainte... În orice caz, e ceva care... tu mă-nţelegi, Milena.

— Şi ce vrei ? La ce te gîndeşti acum ? întrebă deodată Milena Mitán.

— Nu ştiu... tu ai fost aceea care...

Ester începu să izbească iar cu mănuşile în masă. Milena se amuza : oare pînă aici era în stare să coboare prietena ei ? Ce lipsă de educaţie sau de control ! Sînt unele lucruri pe care trebuie să le acceptăm dacă vrem să ajungem sus, fără să avem merite deosebite şi atunci cînd forţele noastre nu sînt la înălţime. Aşa, da. Dar cînd eşti cu adevărat de familie bună, astfel de chestii se înghit fără nici o complicaţie.

— Vrei să mergem la părintele Jeannot ? întrebă.

Ester se ridică : da, aceasta era uşurarea pe care o aştepta. De aceea se şi îmbrăcase. Milena o înţelesese. Adevărată prietenă. Trebuia să-l vadă pe părintele Jeannot, marele învăţat, care a ajutase să-şi învingă repulsia fizică pe care o simţise la început pentru Guillermo ; părintele Jeannot, care îi prezisese atîtea lucruri, acum pe cale de a se realiza ; părintele Jeannot, care credea în ea şi care cunoştea mai multă psihologie decît dovediseră psihoanaliştii argentinieni şi brazilieni cînd o trataseră în urmă cu trei ani, la despărţirea de bărbatul său. Părintele Jeannot. Cine, dacă nu el, putea să-i redea liniştea ?

— Milena, zise ea, ai dreptate. Vreau să vorbesc cu Jeannot.

Se înduioşă spunîndu-i „părintelui" pe nume, omului care nu-i prescrisese droguri calmante, ca psihoanaliştii, văzînd că structura ei sufletească (şi, Dumnezeule, cum era ? ca a Electrei, ca a lui Oedip, superioară, inferioară, *castrată* ?... da,

poate că ea nu învingea complexul de castrare) era de neînvins. Părintele Jeannot şi glasul lui dulceag, domol. Jeannot...

— Ştiam că vei dori să-l vezi, grăi Milena, de aceea i-am şi cerut o întrevedere urgentă pentru azi-dimineaţă. A fost greu s-o obţin. E cam supărat, pentru că în ultima vreme l-ai vizitat foarte rar.

— Are dreptate, recunoscu Ester.

— În sfîrşit, ne aşteaptă. Vezi cum îţi ghicesc eu dorinţele ?

Ieşiră. Obrazul Esterei continua să fie crispat, şi porni maşina cu mişcări repezi, aproape violente. Milena zîmbea mieros, privind asfaltul strălucitor de pe bulevard.

— Ai grijă, o să avem un accident, şopti ea o dată sau de două ori. Ai grijă !

Casa se afla pe o stradă din cartierul Palermo, străjuită de arbori, una din acele străzi care se întind lin, nu fără oarecare mister, între traficul din Santa Fé şi Las Heras. Străzi joase, pentru că tot oraşul e jos, mai ales acolo unde se simte apa prin apropiere.

O casă cu un etaj, reconstruită, cu intenţii de modernism, prin 1940 ; o casă modestă acum, dar pretenţioasă la început, cu acea lipsă de gust a modelor trecute şi prezente, pentru că, asemenea coafurilor sau pantofilor, clădirile suferă violenţa schimbărilor care condamnă cu neînduplecare tot ce era mai preţios într-o epocă anterioară.

Milena sună. Aşteptară cîteva clipe pînă cînd se deschise o ferestruică la una din uşile care ser-

veau şi ca intrare în garaj. Le primi o femeie binevoitoare. Urcară cîteva trepte şi se treziră singure într-o sală de aşteptare, cu pereţii încărcaţi de nişte tablouri viu colorate, reprezentînd peisaje din sudul Franţei şi din Capri. O încăpere liniştită, de familie burgheză, care poate că într-o zi va porni spre Europa, în căutarea peisajelor înrămate, decupate din almanahurile companiilor de aviaţie.

Aşteptau. Ester începu să bată cu mănuşile în fotoliu. Milena îi şopti cu acelaşi glas mieros :

— Nu te impacienta.

Ester nici n-o privi. Cîteva minute mai tîrziu, femeia reveni şi le anunţă :

— Părintele Jeannot vă aşteaptă.

Se ridicară amîndouă. Dar Ester se întoarse şi, cu un gest liniştit, care totuşi nu îngăduia nici un fel de împotrivire, gestul ei cel mai detestat de Milena, spuse :

— Lasă-mă singură.

— Nu-mi închipuiam că te deranjez, îngăimă Milena.

Se aşeză la loc, gîndindu-se că toate discuţiile lor se sfîrşeau aşa. Ester spunea un cuvînt, şi ea revenea la situaţia stînjenitoare de prietenă săracă şi fidelă, întotdeauna gata s-o ajute. Revenea la situaţia pe care, pentru moment, o uitase.

Părintele Jeannot ieşi în întîmpinarea Esterei. Închise uşa în urma lui, îi petrecu braţul pe după umeri, şi ea se înfioră de forţa aceea caldă, de siguranţa care emana din trupul viguros şi puternic al indianului Jeannot.

— Intră, intră, îi spuse el.

O duse de mînă pînă la fotoliul de lîngă biroul său. Părintele Jeannot o înțelegea. Se așeză încet în fața ei, măsurîndu-și parcă mișcările. O măsură cu privirea cîteva clipe, forțînd-o să-și plece ochii. Da, Ester părea frămîntată de ceva, poate că și plînsese. Părintele Jeannot întinse mîinile spre ea.

Uitîndu-și pe birou mănușile cu care se jucase atîta, Ester întinse și ea mîinile și le lăsă în cele ale părintelui Jeannot. El i le strînse, și în acea strîngere de mîini ea simți deodată ușurarea pe care o căutase zadarnic în dimineața aceea noroasă și tristă. De fapt, în fața acestor mîini puternice uitase pînă și de schimonoselile penibile ale lui Ricardo și ale imbecilului de Guillermo.

— Liniștește-te... liniștește-te... repeta părintele Jeannot. Nu te grăbi, avem destul timp să vorbim... Stai liniștită... Te simți mai bine ?... Acum poți să-mi spui ce ți s-a întîmplat ?

Ester clătină din cap.

— Nu.

Părintele Jeannot o strînse ceva mai tare de mînă.

— Nu te teme : adu-ți aminte că eu știu „totul despre tine". Ce se întîmplă acum e grav. Dar să nu-ți fie teamă, ușurarea vine o dată cu sinceritatea ; descarcă-ți sufletul, spovedește-te... Nu-ți fie teamă... Văd sînge...

— Și morți, rosti Ester, închizînd ochii.

Dar acum totul i se părea îndepărtat, chiar și îngrozitoarele imagini care o chinuiseră într-una de cînd Guillermo îi dăduse telefon. Sentimentul ei de ușurare crescu atunci cînd repetă :

— Și morți, Jeannot, și morți...

Părintele Jeannot îi privi capul dat pe spate, gîtul încă tînăr. Îi mîngîie blînd podul palmei cu vîrful degetelor, încetînd pe nesimțite s-o mai strîngă.

— Vorbește, o îndemnă el, dacă vrei să te ajut, vorbește.

Ester repetă :

— Sînt morți... mulți, mulți morți...

Părintele Jeannot își plimbă degetul cel mare de-a lungul arătătorului Esterei.

— Dumneata nu ești vinovată, dumneata nu ai nici o legătură cu acești morți, zise părintele Jeannot, în timp ce degetul său cel mare continua să-i mîngîie palma, ajungînd pînă la încheietura mîinii.

— Mulțumesc, spuse Ester.

Nu era ceea ce ar fi vrut ea să spună, dar cuvîntul îi venise spontan. Părintele Jeannot tresări surprins, și abia acum înțelese că treaba era serioasă.

— Dumneata nu ești vinovată, insistă el.

— Toți înecații aceia...

— Dumneata nu ai nici o vină, dumneata ai acționat fiindcă ai fost nevoită... dacă într-adevăr ai acționat... Poate o singură persoană să fie răspunzătoare de destinul altora ? Dumneata ești mai mult victimă decît vinovată. Destinul e în mîinile Domnului, în rana celui crucificat, în cele șapte pumnale care străpung inima Mariei. Domnul ne pune uneori la încercare. Dar nu ne face nul ne pune uneori la încercare. Dar nu ne face nerăspunzători. Dumneata ai trecut prin această încercare. Nu exagera consecințele, nu mînia cerul.

— Mulțumesc, Jeannot, șopti Ester.

— Dumneata ești complet orbită, urmă el, nu vezi limpede proporțiile lucrurilor. Întotdeauna

ţi-am spus-o. Bine că vina nu cade acum pe dumneata. Să nu-mi explici nimic ; cunosc amănuntele : eşti femeie. Orice femeie este sensibilă, şi forţele care ne conduc o ştiu. Ai să te rogi Fecioarei din Luján, departe de marele fluviu, da ?

Ester consimţi printr-o mişcare a capului : da, trebuia să se roage unei sfinte care era cît mai departe de fluviu.

Părintele Jeannot îi lăsase încetul cu încetul mîinile, ca o briză care, după ce te-a mîngîiat, se depărtează fără să bagi de seamă. Mîinile Esterei rămăseseră singure pe birou, cînd el întrebă :

— Aşa-i că dumneata ai avut o anumită legătură cu ceea ce s-a întîmplat astăzi pe fluviu ?

Ester dădu afirmativ din cap, de mai multe ori, cu putere. Atunci, observînd că el nu-i mai strîngea mîinile, ca s-o liniştească, începu să strige :

— N-a fost vina mea, Jeannot, dumneata singur ai spus-o ! Ideea i-a venit lui Ricardo Gamboa. Dumneata cunoşti toată povestea mea cu el şi cît am suferit. Nu ştiu ce m-aş fi făcut, Jeannot, dacă dumneata nu m-ai fi ajutat... nu e vorba de droguri, drogurile nu sînt de nici un folos, ştii bine... singura mîngîiere este să ai un prieten. Guillermo vrea să-şi consolideze poziţia, ceea ce nu e de loc uşor, pentru că are mulţi duşmani. Trebuie să facă afaceri cu americanii şi să le înlesnească posibilitatea de a face ei afaceri. Dar, în acelaşi timp, vrea să le dovedească bunăvoinţa lui, să le inspire încredere, oferindu-le, de exemplu, ceva în genul unui mic cadou. Singurul lucru pe care putem să-l dăruim este propaganda. Atunci a intervenit Milena, spunînd că afacerea cu vaporul era simplă şi că toată lumea avea să fie

salvată. Ricardo, care e inteligent şi se pricepe la toate, îi sugerase ideea. Era vorba să se pună o bombă fără importanţă : nu-i aşa că dumneata mă înţelegi, Jeannot ? O bombă comunistă, şi toţi pasagerii să fie salvaţi de un vapor american ! Straşnică propagandă, se puteau împuşca doi iepuri deodată... Dar s-a întîmplat nu ştiu ce grozăvie, şi totul a ieşit pe dos ; nu cunosc amănuntele, dar vaporul american s-a izbit de al nostru, care se spune că s-ar fi scufundat într-un sfert de oră, şi nimeni nu s-a îngrijit să salveze vreun om... totul s-a petrecut prea repede... ori n-au putut să-i salveze ; şi acum nimeni nu va crede că a fost o bombă, ci, dimpotrivă, că... spunem aşa numai ca să-i scăpăm de vină pe prietenii noştri, americanii...

Se opri şi se uită la părintele Jeannot. Încetase să mai vorbească despre morţi. Nu o mai speriau cei înecaţi în fluviu : acum se gîndea numai la greşeala care făcuse să eşueze planul.

Ochii părintelui Jeannot — două tăieturi oblice, trădînd ascendenţa sa indiană — aveau o fixitate şi o strălucire ciudate. Poate privea ceva îndepărtat, fără nici o legătură cu cuvintele clientei sale, ceva care îl atrăgea atît de irezistibil.

— O „greşeală", spuse el, în sfîrşit, rar, ca şi cînd n-ar fi vorbit cu Ester. O „greşeală". Dar dumitale, Ester, nu trebuie să-ţi fie frică. Ţara noastră e făcută din „greşeli". Dumneata nu eşti vinovată. „Greşelile" sînt decretate de undeva de mai sus. Va veni şi clipa cînd nu le vom mai comite. Acum, însă, peste tot se fac greşeli şi se petrec lucruri fără sens. Poate că dumneata ai intenţionat să faci ceva folositor : ai urmat sugestia lui Ricardo şi a Milenei, ai vrut să-l ajuţi pe

Guillermo... e logic şi firesc ca lucrurile să fi ieşit pe dos ; în momentul de faţă nimic nu poate ieşi bine la noi. Dar forţele se adună, se unesc şi vor înfrînge răul... Dumneata, Ester, eşti victimă, şi nu vinovată. Martiră. Victimă. Nimic mai mult. Altceva ce putem fi ? Nu-ţi asuma răspunderi pe care nu le ai. Atîta tot. Greşelile nu sînt ale dumitale, Ester...

Îi luă din nou mîinile şi continuă să vorbească cu un glas foarte scăzut, aproape tainic, pînă ce ea se simţi complet liniştită.

Milena plătise cartea de vizită pe care i-o întinsese femeia aceea despre care niciodată nu ştiuse dacă era servitoarea sau soţia părintelui Jeannot, cu toate că el „trebuia să trăiască singur". Milena observă obrazul liniştit şi radios al Esterei. O luă de braţ, ieşiră amîndouă, fără să schimbe vreun cuvînt, şi urcară în automobil.

Prin storurile uşor ridicate, părintele Jeannot le văzu intrînd în maşină. Înainte ca Ester să fi pus motorul în mişcare, schimbară cîteva cuvinte. Milena, însoţitoarea ei, vorbea şi gesticula contrariată.

Părintele Jeannot avu o strîmbătură de scîrbă în colţul gurii, ca şi cum ar fi văzut sau ar fi atins ceva murdar. Din cînd în cînd îşi freca mîinile de haină, cu mişcări neîntrerupte şi inconştiente, de parcă ar fi vrut să se elibereze de nişte atingeri lipicioase şi neplăcute care persistau.

Era opt şi jumătate dimineaţa cînd maşina personală, fără număr, a ministrului Barrenechea stopă discret în faţa unei uşi de pe strada laterală a hotelului. După ce coborî Barrenechea, automo-

bilul, la fel de discret, se depărtă, parcă temîndu-se să nu-i fie recunoscută plăcuţa bine ştiută de toţi cei care umblau după posturi, de cerşetori şi de admiratorii ministrului, oameni trăind cu speranţa sau cu iluzia că se vor apropia de gloria politică, fie şi numai pentru o clipă, ca nişte fluturi în faţa unei lămpi ce arde puţină vreme înainte de noaptea eternă, dar care, totuşi, arde suficient ca să-i poată atrage, arzîndu-le aripile şi transformîndu-i în viermi într-o noapte călduroasă.

Barrenechea coborî grăbit din maşină. Portarul hotelului se dădu respectuos într-o parte, luîndu-şi o mutră nepăsătoare, deşi se pricepea să recunoască persoanele însemnate.

Nici oamenii cu controlul nu se mişcară. Ştiau că ministrul fusese convocat de urgenţă, şi feţele lor erau imobile şi demne. Barrenechea luă ascensorul.

La etajul patru, liftierul îi deschise uşile, înclinîndu-se imperceptibil, sau aproape imperceptibil. Barrenechea — cu un vechi gest din provincia sa de baştină, uitînd valoarea banilor şi schimbările de situaţie — se scotoci prin buzunare şi îndesă aproape cu forţa cîteva monede în mîna băiatului, care rămase încremenit şi chiar se înroşi puţin în faţa acelui bacşiş meschin, de neînţeles. El era obişnuit cu dolarii care i se strecurau discret, fie noaptea tîrziu, fie la lumina zilei, cînd puteai să-i numeri dintr-o dată. „Da, aşa stau lucrurile în ţara asta", se gîndi el, vîrînd nenorocitele de monede în buzunar. Oftă : la urma urmelor, Barrenechea era ministru, şi un ministru poate să-şi permită şi capriciul de a fi zgîrcit. Ce-ţi dăruie un

ministru nu e pomană, este ceea ce fură țării. „Într-o zi o să-i spînzurăm pe toți", își zise, și repede, înfuriat, coborî ascensorul.

Guillermo se depărtă pe coridor cu sentimentul că el cumpărase ceva cu acele monede, poate dreptul de a nu fi tratat prost de americani, pentru că, la urma urmelor, nu era de loc vinovat că oamenii ăia se înecaseră.

Ciocăni timid — el, cel atît de adulat ; el, care, oficial, nu se temea de nimic, ciocăni cu mîna tremurătoare. Ușa se deschise îndată : nu încăpea nici o îndoială că îl așteptau. Apăru Fergus în persoană, cu statura lui înaltă pe fondul întunecat al camerei, ca unul din acele capricii ale lui Dalí, ciudat înrămate.

— Intră, îi spuse, fără să-i întindă mîna.

Barrenechea intră ; nu se uită în nici o parte. În fundul încăperii ghici figura lui Hatch. („E întocmai ca unul din escorta mea", gîndi.)

— Stai jos, adăugă Fergus.

Guillermo se așeză, și privirea lui continuă să rătăcească prin semiobscuritatea camerei, fără să zăbovească asupra interlocutorului său.

— Grozavă porcărie ne-ai mai făcut ! zise cu brutalitate Fergus.

Furia acestui om atît de corect și de cordial, deși distant și disprețuitor, era mult mai de temut decît orice izbucnire a lui Hatch. Mai umilitoare și mai reprobatoare decît o palmă.

— Eu... îngăimă Guillermo, în sfîrșit, eu nu știam că afacerea a fost lăsată pe mîini atît de nepricepute... Firește, mă refer la oamenii noștri... observă figura împietrită a lui Fergus. Și încercînd parcă să prindă ceva ce îi tot scăpa printre degete — un fluture colorat care i-ar fi fascinat pe americani — continuă : Pentru că... partea proastă este că... Și găsind numaidecît ceva, ca un punct de sprijin, adăugă : Partea proastă este că... nu putem să ne bazăm pe oamenii noștri. Sîntem o țară de analfabeți, necivilizată. Da, știu că avem cei mai mulți analfabeți din America de Sud, dar asta nu înseamnă nimic... oamenii sînt pur și simplu tîmpiți din naștere. E un popor care nu pricepe nimic. De aceea ne trebuie atîtea : să ridicăm nivelul de trai ca să putem combate insurecția. Ne trebuie lucruri pe care numai dumneavoastră ni le puteți da. Poporul nostru e neștiutor și lacom. Nu înțelege că e vorba de salvarea valorilor creștine și eterne.

Se opri deodată, ca un orator care se simte în fața unui public complet ostil. Începu să se joace cu pălăria de fetru gri și cu mănușile. Hatch se apropie din fundul camerei — lui Barrenechea i se păru imens cînd ajunse lîngă fotoliu — și îi zise :

— Dumneata singur o spui : ce garanții avem noi că dumneata, dumneata, care faci parte din acest „popor stupid", nu vrei să ne joci o mică farsă ? Cum am putea să mai avem încredere după cele întîmplate ?... Frumoasă propagandă în favoarea noastră, nu-i așa ?... De unde știm noi că dumneata nu ești de partea acestui popor analfabet ?

Barrenechea se ridică, plin de demnitate.

— Desigur, e firesc ca dumneavoastră să aveți suspiciuni în legătură cu persoana mea, cu noi... E firesc să vă închipuiți că... s-ar putea să fim

de partea poporului. E firesc ca dumneavoastră să credeţi că pentru un om politic poporul ar avea vreo importanţă. Desigur că are, într-o anumită măsură, dar nu în sistemul de aici. Noi ştim că poporul poate fi condus de cuvinte, aşa cum l-a condus generalul... E de-ajuns să repeţi lozinci... comuniste sau fasciste... să faci cîteva concesii, ca şi cum ai face un dar extraordinar, apoi să te foloseşti iarăşi de lozinci... Doar aşa poţi să pui poporul în mişcare...

Fergus, scîrbit, făcu un gest cu mîna, ca un cavaler din vechime, gest care-l îngheţă pe Barrenechea. Pe urmă, cu o voce plăcută şi calmă spuse:

— Problema este alta. Dumneata, domnule ministru, ne vorbeşti de psihologie sau de starea poporului dumitale, şi asta pe noi nu ne interesează. Sînt afacerile dumitale personale. Dar dumneata ai propus o manevră — niciodată nu am crezut cu adevărat în eficacitatea ei, dar trebuie să-i laşi pe oameni să aibă iniţiativă, să se desfăşoare — şi manevra propusă a ieşit prost. Dumneata voiai să se vîndă vapoarele şi ai promis o propagandă care ar fi ajutat la crearea unei opinii publice în acest sens. Trebuia să se creeze impresia că, pentru a putea păşi înainte, era nevoie de oameni capabili, cu alte cuvinte, întreprinderile particulare străine să ia în mîinile lor transporturile maritime, aeriene etc. Grevele ar fi servit, dacă ar fi fost folosite într-un anumit sens, asta ai spus-o chiar dumneata. Dar acum, binecuvîntata propagandă a obţinut cu totul alt rezultat. Nu-mi face nici o plăcere să-ţi mai înşir toate cele întîmplate ; probabil că dumneata ştii cum stau lucrurile. Nu mă interesează „motivele" ineficacităţii

acestei propagande ; mă interesează numai rezultatul. Pentru că acum toată ţara va spune — şi dacă n-o va spune, va fi datorită abilităţii presei „noastre"... da, a presei „noastre" — că mai mult de o sută cincizeci de persoane au pierit într-un accident stupid nu numai din neputinţa noastră de a le salva, ci pentru că un vapor american a izbit „Ciudad del Plata". Asta ai izbutit să faci dumneata.

Sînt unele momente — şi Guillermo Barrenechea învăţase acest lucru încă de cînd era copil, în repetate rînduri, la colegiul de preoţi salesieni[1], cu toate că, ori de cîte ori vorbea cu vreun prieten, amintea de studiile sale de la El Salvador, ajungînd în cele din urmă s-o creadă chiar şi el — cînd, inevitabil, trebuie să înfrunţi realitatea. Dar ce înseamnă în fond această realitate ? Încă de cînd era elev, Guillermo Barrenechea se simţise umilit, înţelegînd că mai presus de orice, şi în ciuda magazinului prosper al tatălui său, prin 1925, singurul lucru important în Argentina, pentru cine voia să facă o carieră, era să fie un băiat de familie „bună", şi nicidecum unul dintre aceia care „nu se ştie de unde au ieşit". Acum venise momentul.

Închise ochii, îşi încrucişă braţele peste pieptul umflat. „Ce naiba ! îşi zise el deodată. Yankeii ăştia trebuie să-şi dea seama o dată pentru totdeauna că eu am avut bunăvoinţă să-i ajut, nu-i aşa ? Pentru că îţi pui în joc şi cariera politică şi totul pentru ei şi... ei bine..."

---

[1] Ordin preoţesc care avea în grijă şcoli pentru copiii părăsiţi.

Întredeschise ochii.

— Domnule Fergus, domnule Hatch, începu el rar, cu voce sonoră, gravă şi bine articulată, aşa cum vorbise pentru întîia oară, tînăr fiind, cu douăzeci de ani în urmă, la Cameră, dumneavoastră faceţi o gravă eroare. Ceea ce a fost dinainte plănuit s-a desfăşurat întocmai. Eroarea nu a fost însă a *noastră*. S-a ţinut seama pînă şi de cele mai neînsemnate amănunte. Dar căpitanul „Montanei"...

— Despre ce eroare e vorba ? îl întrerupse Fergus pe un ton scăzut şi grăbit. Ce eroare ?

— Eroarea căpitanului „Montanei", răspunse Guillermo, în timp ce simţea că pămîntul îi fugea de sub picioare.

— Unde e căpitanul „Montanei" ? întrebă Hatch, şi Guillermo îl văzu înaintînd imens şi ameninţător, plantîndu-se apoi lîngă el, cu acea siguranţă a persoanelor care-i intimidează pe ceilalţi deşi aceştia bănuiesc, vag, că le sînt inferioare.

— Desigur, cercetările îşi vor urma cursul normal. Căpitanul, cum era şi logic, a fost arestat...

Guillermo ar fi simţit, şi era încredinţat că e posibil, o deplină satisfacţie să lovească în maşina care îl tot cosea, pentru că, la urma urmelor, el, Guillermo Barrenechea, un ministru de seamă, precum şi ceilalţi, toţi cei din America aceasta, pe care nişte oameni cu nimic mai presus decît ei se încăpăţînează să nu-i ia în seamă, şi într-adevăr nu-i iau în seamă, pentru că el şi toţi ceilalţi, din ţara sa şi de pe continentul său, nu erau altceva decît tighelul pînzei cusute de Hatch şi de Fergus : o imensă pînză brodată, care voia să reprezinte lumea, dar care, de fapt, nu folosea la nimic ; cu toate că, probabil...

— Dar ce dracu mai e şi asta ? Un cetăţean american nu are nimic de-a face cu pungăşiile voastre scîrboase ! strigă Hatch. Nimic !

Fergus se apropie. Mergea uşor, cu mişcări leneşe. Se opri înaintea lui Barrenechea. Hatch stătea în spatele lui. „Întocmai ca la confruntările pe care le face poliţia noastră în comisariate : bătăuşul plătit — în spate, iar comisarul — în faţă", gîndi Guillermo.

— Unde e căpitanul ? întrebă Hatch.

— L-or fi dus la Prefectură, răspunse Guillermo. Cei doi continuau să stea impasibili şi impunători lîngă el. Adăugă : Dumneavoastră ştiţi că nu depinde de mine. Dumneavoastră ştiţi asta mai bine decît oricine. Dumneavoastră ştiţi ce autorităţi controlează...

— Ştim, se strîmbă Hatch. Să nu-mi vorbeşti acum despre armată... Unde e căpitanul ?

— Fireşte, spuse Fergus, împăciuitor, asta nu are o importanţă hotărîtoare. Sîntem cu toţii americani, o mare armată care apără... Ezită, şi apoi, ca în glumă, întrebă : Chiar aşa, unde e căpitanul ?

— În primul rînd, spuse Guillermo — rar, cu emfază, pentru că se simţea întrucîtva ofensat şi îşi dădea seama că venise momentul să pună lucrurile la punct—în primul rînd vreau să vă amintesc că pe „Montana" e căpitan un canadian, şi nu un american...

Zîmbi în faţa propriei sale abilităţi. Ori de cîte ori un detaliu juridic intim dregea sau schimba o

situaţie, dădea prilej lumii să se agaţe de un punct şi să piardă viziunea de ansamblu. Dar Hatch şi Fergus nu se asemănau cu avocaţii argentinieni care se opresc asupra unui punct, nu se ştie dacă pentru a cîştiga în instanţă cu forţa, sau numai pentru a cîştiga timp, dînd astfel dovadă de abilitate.

— E vorba de căpitanul unui vapor american, replică sec Fergus. Pentru noi e tot american. Cel puţin în cazul acesta. Ca atare, aşteptăm să se ţină seamă de acest lucru. Unde e ?

— La Prefectură, spuse Barrenechea.

— Poate că ar fi bine, încheie Fergus, ca înainte de a-l pune în libertate şi pentru ca să se muşamalizeze toată afacerea, să asculţi cîteva lucruri pe care vrea să ţi le spună, aici, domnul Hatch. Eu nu mai am nimic de adăugat.

Ridicînd privirea, Barrenechea văzu că în ochii atît de luminoşi ai lui Hatch strălucea ceva asemănător cu lacrimile.

— Ceea ce s-a întîmplat, spuse Hatch, s-a întîmplat pentru că dumneavoastră nu ţineţi seama de problemele noastre. Aici e vorba de „a colabora“ şi nu de „a trage foloase“. Acesta este adevărul. Asociindu-vă cu noi, dumneavoastră aţi putea realiza profituri neîndoioase, atunci cînd situaţia ar permite. Dar nu trebuie să umblaţi cu capcane şi cu mici vicleşuguri. Sîntem cu toţii pe acelaşi vapor şi...

Fergus făcu un gest de nerăbdare şi ciocăni de cîteva ori în masă cu paharul pe care-l ţinea în mînă :

— Mai bine să nu mai vorbim despre vapoare care se scufundă, spuse el. Şi adăugă în limba sa :

Haide, Hatch, lasă asta ; pe ce vapor îţi închipui că ne aflăm ?

Hatch tresări, înghiţi de cîteva ori în sec, părînd că îşi înghite şi lacrimile care-i străluceau în ochi. Dar Barrenechea îi intuise slăbiciunea de-o clipă, se ridică şi spuse :

— Sîntem o ţară mare, o ţară zeloasă în tradiţiile sale, o ţară care, după cum am mai spus şi în alte rînduri, respinge ideologiile străine felului nostru de a simţi...

Se uită la ei : chipul lui Fergus exprima un maximum de plictiseală şi de ironie. Totuşi, el rămînea liniştit, ca un învăţător îngrijorat la examinarea unui elev slab, deşi plin de bunăvoinţă, şi care, amintindu-şi în cele din urmă, spune toată lecţia.

— Niciodată nu ni s-a întîmplat să negăm tradiţiile noastre, continuă Guillermo (hotărît că Fergus era un om antipatic şi dificil ; în schimb Hatch era uman). Nu sîntem o ţară mică. Toate manevrele comuniştilor se vor lovi de hotărîrea noastră de neclintit, de sentimentul nostru de popor liber. Eu, în calitate de ministru, şi dumneavoastră ştiţi că nu o dată am vizitat lumea veche şi Statele Unite, pot să vă garantez că...

Fergus ridică mîna, ca un luptător obosit care cere o pauză.

— Cel mai bun lucru pe care-l poţi face e să ordoni eliberarea imediată a căpitanului. Ai acolo un telefon.

Guillermo Barrenechea simţi că roşeaţa i-a ajuns pînă la rădăcina părului ; apoi sîngele îi nă-

văli în piept, în stomac. Cînd se ridică și se apropie de telefon, era verde la față.

Ar fi dorit să fi murit cineva, și atunci își aminti cîți morți erau pe vaporul scufundat. Dar asemenea lucruri abia dacă sînt percepute de cel care le simte într-un astfel de moment; mîna îi tremură ușor cînd formă numărul.

Tony îndeplini, mașinal, toate formalitățile. Oare și pentru ceilalți deținuți existau astfel de formalități? *Reținuți*, cum se spunea aici, pudic! Străbătu coridoarele. Lumea îl saluta cu un zîmbet aproape afectuos, care voia parcă să spună: „Dumneavoastră înțelegeți cum stau lucrurile, nu-i așa?“ Un zîmbet de dezvinovățire. Zîmbetul unor copii care au făcut o năzbîtie și care, bănuind că vor fi pedepsiți, se gudură, cerînd iertare, ca niște cățeluși.

Dar această cordialitate, deosebită de privirile mînioase, acre și furișe ale cîtorva persoane, îi spori greața care-l chinuia de cîteva ore, deși greața îl cuprinsese poate chiar în noaptea aceea, pe vapor, în clipa îngrozitoare cînd bea *whisky*, fără să se gîndească la nimic, lăsîndu-se pradă vechii sale obișnuințe, cunoscută de toți subalternii, care nu știau însă și celălalt lucru, secretul lui. În acea clipă lumea se zguduise, pentru că lumea nu este altceva decît ceea ce ne înconjoară la un moment dat, cel puțin pentru o parte dintre noi; apoi se produsese confuzia, greața îi năpădise stomacul, amețindu-l, și abia aștepta să scape de ea.

Ziua era cenușie, ca și trotuarul, ca și casele, ca tot ce îl înconjura. Cînd ieși, gardienii de serviciu, aflînd că era vorba de o persoană însemnată (o sută cincizeci de morți și o combinație cu ministrul, nu?), luară poziția de drepți. Se hotărî să accepte automobilul care-l aștepta la poartă. Un automobil discret, dintre cele pe care le chemi grăbit cînd ai întîrziat la un cocteil, o mașină ca oricare alta, menită să-l ducă vreo cîteva sute de metri mai încolo, pe Diagonal Norte, unde se afla consulatul țării pe care o slujea.

Se gîndi că unii oameni poartă cu ei un pumn de pămînt din țara lor de baștină, ca să și-o amintească mereu, s-o simtă aproape. El din ce parte a lumii ar fi putut să ia un pumn de pămînt?

Mașina se opri între Belgrano și Diagonal Sur, așteptînd să se schimbe stopul, alături de trecători, de mirosurile unei piețe și de afișele politice care pătau colțul străzii cu litere trandafirii, albastru-deschis și alb, ca steagul american, scris îngrijit cu cretă și îndemnînd: „Salvează țara!“, „Luptă pentru țară“, „Nu trăda țara!“

„Trebuie să fii imbecil ca să faci propagandă, își zise Tony. O țară cu astfel de oameni... în fond, ce e țara?“ Și deodată o durere ascuțită în piept îl făcu să se trezească din toropeala care-l cuprinsese încă din noaptea naufragiului, naufragiu nereușit, sinistru și lipsit de orice sens. Pentru el, țara erau Marina și Bobby.

O fată care-l înșelase și care nu avusese încredere în el, abia acum își dădea seama de acest lucru. O fată înșelată, la rîndul ei, lovită, care nu avea încredere în nimeni și care lupta. Marina,

cu duioşia revărsîndu-se din ființa ei, ca nişte fluvii enorme, duioşie neîntreruptă şi fără sfîrşit, pe care nu îndrăznea s-o dezvăluie. Bobby, un copil fără tată, cu poreclă englezească. Un copil căruia trebuia să-i arate lumea şi să-l învețe să fie stăpîn pe sine... Dar nu stîngaci şi lacom, ci cu răbdare şi energie, stăruitor, aşa cum devenim stăpînii lucrurilor noastre sau destinate să fie pentru totdeauna ale noastre. Marina şi Bobby, țara aceasta dezorientată, pierdută, neliniştită, caldă şi temătoare ; țară adormită, care îşi înăbuşă pasiunile, le concentrează în afişe, în căutarea unui adevăr... O țară umilită, pedepsită şi care se face că nu ia în seamă propria ei umilință, înăbuşind-o în strigăte fără sens... Da, poate că el ar fi vrut să poarte neîncetat cu sine, fără să se topească, un bulgăr de zăpadă de lîngă casa lui, dintre brazi, ca să-l pună lîngă lutul şi păşunile acestei fete care nu ştie ce e zăpada şi care...

Maşina se opri, şi Tony coborî în grabă. Abia acum îşi dădu seama că era devreme. De asemeni, abia peste o jumătate de oră după ce ieşi din consulat înțelese semnificația cuvintelor funcționarului :

„E mai bine să pleci imediat."

„Cîți au murit ?"

„Două sute... nu ştiu... Dar dumneata trebuie să pleci numaidecît."

„De ce să se muşamalizeze totul ?"

„Nu fi prost. Nu înțelegi ? Se putea exploata situația pînă se alegea praful de propaganda adversă."

„Dar nu... La naiba, dar nu *duşmanii* au propus acordul. Ci prietenii."

„Vezi, e mai bine să pleci imediat. E mult mai bine."

„Aş vrea să văd un supraviețuitor."

„Sînt puțini... Nu ştiu dacă e înțelept... Dar dacă insişti, cred că este o bătrînă la spital."

„Vreau s-o văd."

„E inutil."

„Altfel nu plec."

„E periculos."

„Rămîn."

„Bine, bine ! Nu fi încăpățînat, nu trebuie să iei lucrurile drept nişte ordine. Vei merge la spital."

„Apoi trebuie să mai văd pe cineva."

„Cum vrei, dar mîine să nu mai fii pe aici."

„Voi pleca."

„Bine."

Da, aceasta fusese, cu aproximație, conversația, şi el, ca să plece, pusese condiții. Nu se speria cu una, cu două. Dar voia s-o vadă pe bătrîna de la spital. Şi apoi pe Marina, cu toate că Marina nu se mai afla la hotel. Dar era imposibil să fi plecat aşa...

Un spital ca toate spitalele sărace, adică un spital pentru săraci, cu oameni aşteptînd pe coridoare, cu miros de dezinfectante, cu chipuri triste şi supuse, în timp ce vocea seacă, aproape brutală, a unui infirmier striga numerele de ordine. Ah, nu, nu se asemăna cu spitalele din țara pe care o slujea. Aici totul e ca o haină care ne-a rămas largă după ce am slăbit. Lumea aştepta în săli uriaşe, dar esențialul lipsea. O ştia de la marinarii acci-

dentaţi : lipseau vata, alcoolul şi instrumentele. Lumina se întrerupea în timpul operaţiilor. Lipsea, mai ales, o elementară bunăvoinţă din partea personalului. Răsunau glasuri violente, însoţite de gesturi autoritare. Bolnavii aşteptau ca nişte animale înainte de a fi marcate cu fierul roşu. O suferinţă grea şi înspăimîntătoare, aşteptînd cuvîntul medicului, care nu este un prieten, care trăieşte şi el dintr-o leafă meschină de spital, victimă a birocraţiei, a ambiţiei şi a plictiselii, obligat să răspundă unor pretenţii absurde, unor tînguieli de prisos ale oamenilor săraci. Şi totuşi „medicul" este omul atotştiutor, singurul care ne poate spune : „Ai încredere". Medicul poate da dispoziţii să ni se facă rost de un pat atunci cînd plătim medicamentele, mîncarea, bacşişul pentru infirmieră. Atunci cînd...

— Treci, căpitane, spuse o voce prietenoasă de femeie, şi Tony trecu, lăsînd în urmă lumea aceea suferindă, care, de la primele ore ale dimineţii, îşi aştepta rîndul fără să protesteze.

Infirmiera se dădu respectuos la o parte, şi Tony intră. Văzu un birou şi o altă femeie, tot în halat alb, scriind. Din „acel lucru", din „întîmplarea aceea", el vedea numai forme, şi nu chipuri omeneşti, trăsături şterse, pe care apoi se silea să şi le amintească. Coridoare, cerşetori, şorţuri, o brancardă, o uşă întredeschisă, un om gemînd cu umărul descoperit şi alţi oameni în halate albe, operînd fără anestezie acel umăr.

În spate era altă cameră, tot albă, mai importantă însă. Medicul din faţa unei mese mari se ridică în picioare. Era înalt, cu pielea brună şi purta ochelari. Din mîneca halatului, care abia îi

ajungea pînă la cot, ieşeau nişte braţe puternice, arse de soare sau de lămpile electrice. Nişte braţe în acelaşi timp delicate, cu o linie surprinzător de pură şi de elegantă. Medicul răspîndea sănătate şi curăţenie ; mîna pe care i-o întinse lui Tony era uscată şi puţin descărnată, ca şi cum ar fi spălat-o prea mult şi ar fi frecat-o pînă o răzuise, ca să şteargă de pe ea urmele atingerilor neplăcute din spitale, care pătrund cîteodată şi pe sub mănuşa de cauciuc.

— Căpitane, spuse el într-o engleză corectă şi precisă, ca unul care face o incizie cu mîna sigură, aici avem puţini naufragiaţi. I-am izolat, ca să nu-i tulbure pe ceilalţi bolnavi. Dumneata vrei să-i vezi... Poţi să stai de vorbă doar cu o bătrînă dispusă să vorbească despre acest fapt. În general, e lucru evident, se preferă ca totul să fie uitat. Îmi vine să cred că pînă şi prezenţa dumitale le-ar face rău. Dar cu bătrîna e altceva. Am pus-o într-un salon mic, cu patru bolnave, dintre care două sînt operate de vezică. Ai să vezi dumneata.

— Da, rosti Bellam aproape fără să-şi dea seama, vreau să vorbesc cu unul dintre naufragiaţi.

Medicul ridică din umeri.

— Noi am şi fost înştiinţaţi. Am să vă dau pe cineva să vă însoţească. Dar vă rog să nu-i cîntaţi în strună bătrînei în cazul în care se aprinde prea tare... spre binele ei şi al celorlalte. Celelate bolnave pot să se agite, şi e de datoria noastră să le ţinem cît mai liniştite... Zîmbi. Doar pentru liniştea întregului pavilion. Dumneata ştii... Orice discuţie, dacă ajunge la urechile caraghioşilor ălora de

stînga, poate să provoace un scandal. Şi nu că mi-ar păsa, dar e mai bine, oricum, ca toată chestiunea să fie ţinută cît mai în secret.

Medicul părea foarte sigur de el şi ferm.

Tony porni în urma unui alt medic, tînăr, cu mustăţi, şi trecu din nou de-a lungul aceluiaşi coridor, prin faţa aceleiaşi mulţimi suferinde, care nici măcar nu-l privi, sleită de atîta aşteptare, de parcă nu l-ar mai fi învinuit că ar fi furat-o a doua oară trecînd peste rînd. Urcă într-un ascensor mare, greoi, întunecos, şi ajunse într-o sală de la etajul întîi. După cîţiva paşi, medicul cel mustăcios deschise uşa. Patru paturi şi o fereastră care dădea spre grădină ; se vedea coroana unui palmier aproape atingînd pervazul.

De pe un pat se ridică o femeie.

— Asta e, spuse medicul cel mustăcios.

— Ah, căpitanul ! exclamă femeia, o bătrînă cu mîini neobişnuit de mari, cu încheieturile degetelor deformate, ieşind parcă din nişte braţe subţirele, cu pielea zbîrcită şi întunecată. Cît de mult voiam să vorbesc cu dumneata, căpitane ! Tare m-am bucurat cînd mi s-a spus că ai vrea să mă vezi... „Lui trebuie să-i explic cum stau lucrurile“, mi-am zis eu în gînd. Pentru că m-am gîndit mult în zilele astea. Desigur, dumneata eşti căpitanul unuia dintre vapoare, pentru că au fost două...

Izbucni într-un rîs idiot. Ridicînd privirea, Tony văzu în partea cealaltă a patului bătrînei o femeie frumoasă şi elegantă, îmbrăcată în albastru-închis. Trecuse de prima tinereţe, dar avea corpul încă delicat şi îmbrăcămintea ei răspîndea un

uşor parfum, aproape imperceptibil, de stofă scumpă, lucrată la o croitoreasă de lux.

— Scuză-mă, şopti femeia.

Tony o privi dus pe gînduri.

— E îngrozitor, adăugă ea.

Dar bătrîna începu din nou să vorbească :

— Eu am mai rămas, eu... Mai era şi altă lume, un băieţel şi o fată tînără. Eram împreună... Dar soarta m-a ales pe mine, şi am fost salvată. Ce am să mă fac eu de-aci-nainte ? Nu ştiu nici măcar unde am să mă mai întorc, pentru că m-au dat afară... Adică nu e chiar aşa, dar aproape : m-au aruncat în apă, şi eu nu mă mai întorc. Un copilaş preţuieşte mai mult decît bătrînii, pe care toţi îi azvîrle în apă sau în noroi... Poa' să se-nece, nu-i aşa ? Mai erau şi alţii pe vapor ; nu vreau să vă supăr, dar ei trebuiau salvaţi, nu eu... Cum să mă-ntorc eu acasă ? Mi-au luat camera... Nu se poate, nu se poate să le fac greutăţi. De-aia vă spun, căpitane... De mîine eu am să cerşesc, dar era şi un copilaş, care a murit în locul meu. Bătrînii trebuie să moară.

— Biata femeie, e puţin... ameţită, şopti Ester Lagos.

— Da, răspunse Tony şi puse în mîna bătrînei cîţiva dolari. (Nu *pesos* ; ceva de valoare : dolari.)

Bătrîna îi apucă mîna cu putere şi vru să i-o sărute ; el şi-o retrase, o mîngîie stîngaci pe creştet şi murmură cîteva cuvinte neînţelese. Se simţea ruşinat, mai ales din pricina mărturisirilor bătrînei. Da, fireşte, ea trebuia să moară, şi cu cît mai repede, cu atît mai bine. Ieşi în grabă, şi numai în ascensor îşi dădu seama că femeia aceea frumoasă îl însoţea.

— Nu se poate scoate un cuvînt de la ei, spuse ea clătinînd din cap. Sînt prea înspăimîntaţi şi proşti.

Zîmbi. Se simţea atrasă de bărbatul acela blond, neliniştit, de care depinsese în ultima instanţă „toată afacerea". Era ca şi cum Ricardo s-ar fi arătat într-o altă înfăţişare, mai amabilă şi mai luminoasă.

— Da, mormăi căpitanul.

Ester se hotărîse :

— Dumneata eşti american, începu ea. Comuniştii au pus bombele ; ne pîndesc din toate părţile. Mi s-a spus că ai să vii, şi-am vrut să rămîn, ca să te cunosc, căpitane. Pentru că dumneata nu eşti vinovat de ceea ce...

Ascensorul ajunse la parter. Tony deschise uşa şi-o lăsă pe însoţitoarea lui să treacă înainte.

— Bună seara, doamnă, spuse şi se depărtă cu paşi mari, fără să se uite la femeia frumoasă şi elegantă care fusese atît de amabilă cu el.

Traversă grădinile prost îngrijite, ajunse în stradă şi aşteptă o maşină. Întrebă de unde se poate lua un taxi, şi cineva îi spuse că putea găsi la colţul străzii. Dădu din cap în semn că a înţeles.

Taxiurile sînt destul de rare, dar aici vin totuşi mai multe, pentru că-i aduc pe bolnavi. Găsi unul şi dădu adresa hotelului unde locuia Marina.

Abia atunci, în timp ce maşina gonea spre ţintă şi o speranţă vagă, poate absurdă, începu să crească în sufletul lui, abia atunci înţelese cu adevărat cît de mult îi lipsea fata aceea pe care o întîlnise întîmplător în Rosario.

Totul îi vorbea numai de Marina, i-o strecura în suflet, pe ea şi tot ce o privea pe ea. Şi-i vorbea de Bobby, cel care iubea urşii şi care ar fi putut să-i fie fiu.

Ajunse, plăti taxiul şi urcă, sărind, din două în două, treptele pensiunii din strada Piedras. Întrebă de Marina. În hol de data aceasta se afla un omuleţ chel.

— A plecat de cîteva zile, îi răspunse el cu un accent spaniol. Care e numele dumneavoastră, mă rog ?

— Tony Bellam.

— Ăsta, e, făcu omuleţul. De cîteva zile am o scrisoare pentru dumneavoastră.

Şi-i întinse un plic. Tony îl rupse şi citi primele rînduri.

— Adică... doamna Azam a plecat cu „Ciudad del Plata" ?

Omuleţul îl privi surprins. Apoi, văzînd expresia lui Tony, îşi aduse aminte :

— Ah, da, e vaporul care s-a scufundat alaltăieri. Nu mai spuneţi ! A plecat cu vaporul acela?!... Ştiam că se duce la Concepción del Uruguay, ca să-şi lase băiatul, şi voia să se întoarcă. Aşa mi-a spus... Dar nu trebuie să vă gîndiţi la cine ştie ce, poate că a scăpat... Oh, îmi pare foarte rău, mai ales de copil... şi de ea, că era o fată bună, dar trebuie să cercetaţi, încă nu se ştie...

Tony cobora de mult scara. Nu mai trebuia să cerceteze nimic. *El ştia.* O foaie de hîrtie, care de fapt era o scrisoare de dragoste, şi care reprezenta o căutare printre cadavrele pe care fluviul le dăruise morgăi...

Iată ce avea înaintea lui...

Porni în grabă spre Avenida de Mayo. Dintr-o cafenea se revărsa muzică de operă. „Ce ciudat !" își zise. Cunoștea melodiile acestea absurde... Ah, da, Rigoletto, bufonul care a ucis tot ce avea mai scump pe lume, crezînd că se răzbună ! Și el era un bufon. De aceea recunoscuse opera, pe care o ascultase cîndva, în vreun teatru dintr-un oraș mare, sau la radio, de unde învățăm atîtea. Rigoletto, o unealtă a unor forțe care îl depășesc, ca și el, Tony Bellam. Intră în cafenea, se apropie de tejghea, ceru gin și-l întrebă pe chelner :

— Nu se poate pune o muzică mai veselă ?

Chelnerul, coborînd vocea, se dezvinovăți :

— Doamna aceea grasă a vrut. Ea și familia ei ne sînt clienți vechi. Știa că azi se cîntă opera aceasta la „Colón" și ne-a cerut să deschidem radioul.

— Ați fi putut avea atîta considerație și să nu deranjați pe ceilalți clienți din pricina unor caraghioși ca ăștia ! strigă Tony, izbind cu pumnul în tejghea.

Scoase cîțiva *pesos* și îi azvîrli cu violență pe marmura tejghelei. Ieși.

Chelnerul adună banii, îi rîndui pe tejghea, îi numără și mormăi ceva printre dinți. Rigoletto continua să cînte.

Rigoletto, biată unealtă în mîna destinului, povești care la plac bătrînilor... Poate că ar fi fost bine să mai discute cu bătrîna de la spital. Poate că o cunoștea pe Marina, poate că despre ea și adusese vorba. Bătrîna pentru care totul începea acum, oare așa spusese ?... Ah, bătrîna care ne iubește pe toți, care va veni neînduplecată să ne caute

pe un vapor, pe o stradă, sau într-un pat de spital. Bătrîna inevitabilă. Bătrîna care în momentul de față reprezintă Buenos Aires, Orașul de Argint. Ciudad del Plata. Marele vis. Marina și Bobby în vis. O bătrînă care poate i-a văzut murind... Ei, și ce ?

Da, trebuia să plece. Avionul îl aștepta a doua zi. Cu atît mai bine. Să plece, era singurul lucru pe care-l mai avea de făcut. Marina, Bobby. Bobby în apă. Singura lui dragoste. „L-am omorît pe Bobby. Nu eu : bătrîna... Un vapor pe care l-am distrus și pe care trebuia să-l salvez... Rigoletto... Eu, nu : forțele care mă conduc. Forțele care distrug totul în speranța aurului... O speranță... Da, *ei* au murit... milioane, milioane, victime ale unei speranțe inutile. Ei, victimele..."

Guillermo Barrenechea se așeză în fața unor oglinzi înalte, rînduite, fiecare cu masa ei de marmură, de-a-lungul peretelui. Consolele erau curate, dispăruseră și coșulețele cu vată murdărită de cosmetice, cutiile de fard și periile.

Ceruse să fie lăsat singur în sala de machiaj, astfel că actorii trebuiseră să se refugieze în cabine unde se improvizară săli mai mici. Doar nu se întîmplă ca în fiecare zi să vorbească un ministru la televiziune. Cu toate că, dacă chestiunea era importantă, poate ar fi fost mai bine să se insiste asupra...

Guillermo privi în jurul său. Se ridică de pe scaun.

— Hotărît că nu ! refuză cu demnitate. Nu mă voi machia.

Machiorul dădu din cap şi-i spuse mieros :

— Domnule doctor, e vorba de lumină, înţelegeţi ? Dacă nu vă machiaţi, veţi apărea prea palid, ca un mort. Am să vă fac un machiaj imperceptibil, numai ca să împiedic...

— Fă-i, se auzi un glas de femeie.

Ester tocmai deschisese uşa. Era furioasă : un ordin stupid mai că nu o lăsase să intre. Ca şi cum ea n-ar fi fost cine era ! Ca şi cum în Buenos Aires nu s-ar fi vorbit pînă şi în taverne despre relaţiile ei cu Guillermo !

Îl împinse ea însăşi pînă la scaun şi îi prinse un prosop în jurul gîtului, aşa cum prinzi o bărbiţă unui copil. Zîmbi pe deasupra capului lui Guillermo, îl căută din ochi pe machior şi-i făcu un semn discret. Apoi îşi apăsă mîinile pe un burete umed.

— Aici, arătă ea machiorului în partea de jos a obrajilor lui Guillermo, trebuie să acoperim toată partea asta...

Şi începu să lucreze, lăsînd zone mai deschise, acoperind altele cu ocru, în timp ce machiorul tampona uşor fruntea lui Barrenechea cu un tampon umed.

— Trebuie să accentuăm sprîncenele, spuse Ester.

Machiorul aprobă din cap şi aduse un creionaş.

— Ah, nu... asta nu ! strigă Guillermo.

— Trebuie, domnule doctor, stărui machiorul. Pentru ca nu cumva să pară că nu aveţi sprîncene...

Rîseră toţi trei... Apoi Guillermo explică rar şi liniştit :

— Altor politicieni s-ar putea să li se pară normal, dar mie, nu. Eu fac parte din vechea şcoală şi nu-mi place fardul.

— Dar îl folosesc şi vreo cîţiva din vechea şcoală, domnule doctor, zise machiorul.

Rîseră din nou, dar omul nu mai stărui. Cu ajutorul Esterei, făcu cele din urmă îndreptări obrajilor lui Guillermo.

Şi, în sfîrşit, sosi clipa cînd Guillermo se aşeză în faţa unui birou, cu reflectoarele îndreptate asupra lui şi aparatele de televizat luîndu-l din diferite unghiuri. Ester îl privea, pe jumătate ascunsă printre nişte decoruri. „Ah, Dumnezeule, îşi zise ea, unde e Ricardo ?"

Tot ce se întîmplase, tot ce făcuse ea, făcuse numai ca să-i fie pe plac lui Ricardo, şi acum nu-i mai rămînea decît grăsanul ăsta cu faţa vopsită, dîndu-şi aere şi încercînd să salveze ceea ce nu mai putea fi salvat, pentru că armata sau cine or fi (Ricardo îi cunoştea cu adevărat şi îi manevra) cereau o explicaţie, şi toate aveau să se ducă la naiba dacă Guillermo nu izbutea s-o scoată la capăt. Ea era la fel de vinovată ca şi căpitanul acela cu ochi albaştri, pe care-l văzuse numai cîteva clipe la spital. Şi la fel ca ea, căpitanul se dusese acolo ca să-şi liniştească conştiinţa şi fusese amăgit. De aceea se purtase grosolan.

— În faţa acuzaţiilor aduse de elemente iresponsabile, se auzi în difuzoare vocea ascuţită a lui Guillermo, apăsînd pe *s* mai mult decît era nevoie, ca întotdeauna cînd vorbea în public, guvernul considera că...

— E bine, doctore. Întrerupe ! strigă regizorul.

Urmară pregătiri interminabile. Se aprindeau și se stingeau reflectoare, se dădeau ordine, în aparență, fără sens. În sfîrșit, reîncepu filmarea. Guillermo era ușor neliniștit și se împotmoli la cele dintîi cuvinte. Apoi, redevenind sigur pe sine, continuă :

— Repet : guvernul, în fața unor acuzații nedrepte, lipsite de orice fundament, aduse de către elementele antipatriotice și turbulente, crede de cuviință că este de datoria sa absolut obligatorie să lămurească în fața opiniei publice evenimentele care au dus la încărcarea atmosferei, considerînd amănuntele în ansamblul lor...

Muncitorii care înălțaseră fruntea, salahorii și Ester încetară să mai fie atenți : nu, de aici nu avea să iasă nimic, ca de obicei. Nu era o explicație ; așa nu se lămurea nimic. „Ce imbecil ! Aș vrea să-l văd pe Ricardo în locul lui !" își zise Ester. Guillermo continuă :

— ...Credem, deci, că sîntem autorizați să respingem calomniile care, fără a fi calomnii în adevăratul sens al cuvîntului, prin caracterul mîrșav, care pare să domine în expuneri...

— Cretin ! murmură Ester.

— ...în vederea căruia guvernul e hotărît să respingă cu toată energia necesară...

Glasul lui se înălță, vrînd să pară viguros, dar se produse un fel de pocnitură, abia auzită, în difuzoare.

— Imbecil ! murmură încă o dată Ester.

De data aceasta nu mai știa cui îi adresa insulta, poate ei înseși, pentru că totul era pierdut, totul

se scufunda, și încercarea lui de la TV — da, TV, nu televiziune — nu era menită să-i scoată din noroi. Se împotmoliseră într-un noroi cu ape stătute, un noroi negru și vîscos, în care se scufundau...

— ...De aceea ne vedem siliți, din pricina împrejurărilor care nu admit nici o amînare, să salvăm demnitatea națională și publică pe care actele subversive și extremiste le pun zilnic în pericol...

„Oh, gîndi Ester, oh, vorbele care umpleau un sac, pentru că există vieți ca niște saci umpluți cu cuvinte, care deodată crapă și plesnesc ca un pîntece prea umflat sau ca... De ce ești așa, Ricardo, de ce fugi de mine ? Te aștept în fiecare noapte... chiar și cînd sînt cu bătrînul ăsta grăsan, eu tot te aștept. Numai tu exiști pentru mine, știi ? Pentru tine, numai pentru tine am făcut ceea ce am făcut. Mă vrei ? De ce nu mă iubești ? Brațele tale, Ricardo, trupul tău suplu, și..."

— ...Repetatele tentative de sabotaj îndreptate împotriva mijloacelor de transport...

Acum vorbea mai rar și mai sigur pe el. Ajunsese la punctul culminant al discursului și izbuti să se facă ascultat. Publicul reîncepu să-i dea oarecare atenție, și chiar Ester tresări pentru o clipă.

— Da, tentativele împotriva transporturilor noastre maritime, aeriene, fluviale sau terestre, toate sabotajele acestea, perfect organizate și coordonate, nu au alt scop decît de a împiedica redresarea economică a țării, deja începută, de a frîna libera concurență a întreprinderilor particulare, singura modalitate de a obține beneficiile scontate

în ce priveşte mijloacele de comunicaţie, care trebuie reînnoite pe baza unui criteriu modern, amplu, fără sentimentalisme. Comunismul internaţional, în dorinţa sa de a cuceri lumea, contrar tradiţiilor noastre creştine şi occidentale, nu se sfieşte să folosească orice fel de mijloace pentru a scădea prestigiul operei guvernamentale. Duşman al extremismelor de dreapta sau de stînga, guvernul se menţine ferm pe poziţia lui şi nu va tolera acţiuni subversive, ca aceea întreprinsă recent, în condiţii dureroase, cu „Ciudad del Plata"...

„S-a priceput să ocolească şi a ieşit la liman", îşi zise Ester. Guillermo — trebuia s-o recunoască — ştia să scoată din orice, şi întotdeauna, un folos. Oricum, însă, ieşirea aceea la liman nu însemna nimic altceva decît un mod de a cîştiga timp, pentru ca cei care sînt de condamnat... Oare eşti de condamnat dacă te duci la un spital şi laşi o bancnotă în mîna unei bătrîne, care, în orice caz, va degera de frig pe un prag străin ? Eşti de condamnat dacă stai aici, privind figurile, reflectoarele, oamenii, ascultînd vocea lui Guillermo, care nu mai poate ajuta la nimic ? Totuşi, şi căpitanul a fost ieri s-o vadă pe bătrînă, şi el a căutat nişte ochi în mulţimea care se uita în apa neagră, în noaptea aceea, plină de noroi. Căpitanul se dusese să caute o justificare, poate să-şi lămurească în suflet ceva confuz şi întunecat... Ricardo, Ricardo...

Poate că mai exista în lume şi altceva în afară de trupul lui Ricardo şi de vocea guturală, mincinoasă şi răsunătoare a lui Guillermo, care tocmai spunea :

— ...dar nimic nu va putea abate guvernul de la planurile sale de redresare. Planurile vor fi duse pînă la capăt. Accidentul care a avut loc a demonstrat o dată mai mult necesitatea imediată ca navele noastre să intre pe mîini de încredere. În aceste împrejurări, guvernul acţionează din pur patriotism, pentru ca nimeni să nu-şi poată închipui că ar fi vorba de vreo înşelătorie. Libera întreprindere...

Da, găsise o ieşire, începuse să folosească iar capcane şi vicleşuguri...

Ester îşi îndreptă privirile spre cei care mînuiau aparatele de televiziune, luminile şi decorurile. Alcătuiau un mic grup atent, şi chipurile lor nemişcate erau rigide şi de nepătruns. Priviri întunecate, aţintite în gol, căutînd poate strălucirea nopţii dincolo de pereţii studioului.

Ester îi zîmbi unuia care părea să le fie şef, dar omul se făcea că nu o vede, tot aşa cum părea că nu-l aude pe Guillermo, în timp ce privirea lui arzătoare şi întunecată continua să fixeze un anume punct existent poate dincolo de marile bulevarde, acolo unde moare forfota de fiecare zi şi începe cîmpul.

Ieşi pe la 3 dimineaţa, lăsînd în spatele uşii barului „Texas", izbită cu putere, un aer îmbîcsit de fum şi de glasuri. Luminile roşii şi verzi, aprinse deasupra micilor intrări, mai clipeau încă. Era scîrbit. În zori avea să plece. Era cel mai bun lucru pe care-l putea face. Nu avea nici un rost să tot bea, să bea într-una, numai ca să-şi omoare timpul,

pînă cînd trebuia să pornească spre aeroport. Nu putea să doarmă. Îi explicase pe larg unei femei roşcovane, într-un bar de pe strada Lavalle, dar cum după aceea ea voise să meargă cu el, o împinsese cît colo, şi era cît pe ce să iasă un scandal, deoarece un individ crezuse că a ofensat-o. Îi despărţiseră nişte oameni care îl înhăţaseră zdravăn pe Tony, cu toate că lui nici prin gînd nu-i trecea să se bată. Voise să le explice bunele sale intenţii, dar se trezise în strada pustie. Vomitase şi se simţise mai bine. Atunci intrase în barul „Texas".

Dar nu mai avea chef să bea. De atîta băutură începuse să lăcrimeze şi să povestească întîmplări din copilărie. Şi acum, cu stomacul gol, nu voia să se ameţească. Nu mai putea. Suferinţa i se cuibărise acolo, în fundul sufletului: nu putea nici s-o adoarmă, nici s-o amăgească.

De aceea se uita acum la luminile localurilor de distracţii. Într-un morman de gunoi — curios lucru, nici lăzi de gunoi nu existau în oraşul acesta, lumea strîngea gunoiul în hîrtie, şi noaptea străzile erau pline de astfel de pachete părăsite — văzu scormonind un căţeluş alb, lăţos, cumplit de murdar, cu labe groase şi lungi. O corcitură din toate rasele. Se apropie, vrînd să-l mîngîie, dar animalul se sperie şi împrăştie gunoaiele în faţa unei uşi. Zgomotul de tinichea îl înspăimîntă pe căţeluş, care o luă la fugă, cu coada între picioare şi cu expresia neliniştită şi tristă a animalelor alungate cu pietre şi lovituri de picior, pentru că stăpînii lor nu mai au cu ce să le hrănească.

Alergă după el pînă la colţul străzii. Dar căţeluşul se pierduse în umbră, şi Tony se simţi mai inutil şi mai părăsit decît oricînd.

„Nici un cîine, murmură el, nici măcar un cîine."

Se mişca greoi, cu stîngăcie, era condamnat. Nu lăsase un cîine vagabond să mănînce, îl speriase şi îl lovise. Asta era el, Tony. De aceea băuse atît, ca să-i treacă vremea. Tot ce atingea, strica. El, unealta oarbă.

Coborî pe una din străzile laterale care duceau spre baraje şi spre fluviu. Un marinar de la poliţia maritimă, de gardă la intrarea în port, vru să-l oprească, dar cînd Tony îi arătă actele, se dădu la o parte, luă poziţie de drepţi şi salută milităreşte. „Frumos, nu ?"

Un vînt îngheţat alunga norii, măturînd tot cerul. Cerul negru, strălucitor, de iarnă, presărat cu stele puţine. Ramurile copacilor de pe marginile străzii şuşoteau, se agitau ca nişte braţe zdrenţuite, ca nişte fantome într-o lumină slabă, palidă. Lui nu-i era frig. Îşi ridică gulerul impermeabilului şi o apucă spre marele bulevard, care se întindea de-a lungul fluviului. Frumoasă plimbare, nu ?

Rătăci pe aleile străjuite de plopi din faţa trotuarului larg. Zări băţul unui steag cu piedestal de marmură. Se uită în lungul trotuarului, în depărtare, şi desluşi orizontul negru şi sumbru. Traversă.

Nu, lîngă dig apa nu era neagră, ci roşcată, din cauza strălucirii reflectoarelor, şi se întuneca numai pe măsură ce se îndepărta, fremătînd neîn-

cetat, zbuciumîndu-se, şi în ea se aflau atîtea trupuri.

Se înfioră şi plecă în grabă. Nu, nu voia să se uite la apă. Poate că mai exista şi altceva în afară de ceea ce îl măcina pe el, în afară de apa asta care înghiţea toate speranţele.

Poate. Dar el nu trebuia să privească într-acolo. El era curajos. Trebuia să sfideze, departe de aici, în afara ocupaţiilor de pînă acum, acel ceva nedefinit şi care nu putea să mai semene cu ce cunoştea el.

Era obosit. Foarte obosit. Traversă şi căută o bancă printre plopi. Se aşeză, privind spre fluviu. Dar întunericul era de nepătruns; îşi duse mîinile la ochi, îi apăsă şi rămase aşa multă vreme. Nu ar fi putut spune dacă adormise sau nu... Imagini de oraşe cu cupole albastre, pieţe şi rîuri i se perindară prin minte. Dar nu dormea. El nu trebuia să doarmă. Nu putea. Îi explicase pe larg unei femei într-un bar, şi...

Ţipătul puternic al unei păsări îl făcu să tresară. Îşi luă mîinile de pe ochi şi întoarse capul. Privi drept înainte.

Acolo, la orizont, înspre răsărit, pe fondul fluviului negru, un fel de strălucire albăstruie se transforma în pete trandafirii. „Desigur, îşi spuse, e răsăritul, se arată soarele."

Privi fascinat straniul miracol de fiecare zi: vîntul se potolise, şi din frunzele copacilor, din pămîntul de pe drum părea să crească o speranţă.

Pasărea ţipă încă o dată, apoi începu să ciripească neliniştit, şi altele o imitară. Deodată apăru soarele, ca un disc roşu, şi începu să crească treptat, cu uşoare mişcări, ca nişte salturi. Deasupra

unei ape negre, acum liniştită şi strălucitoare, se întinseră două raze, care, ajungînd pînă la trunchiurile copacilor, le înecară în scînteierea lor de purpură.

— Doamne-Dumnezeule, cît o fi ceasul? Am să pierd avionul! spuse Tony cu voce tare, de parcă l-ar fi putut auzi cineva.

Porni grăbit spre oraş. Se simţea ciudat de liniştit şi de împăcat. Lucrurile se schimbă cînd se ivesc zorile.

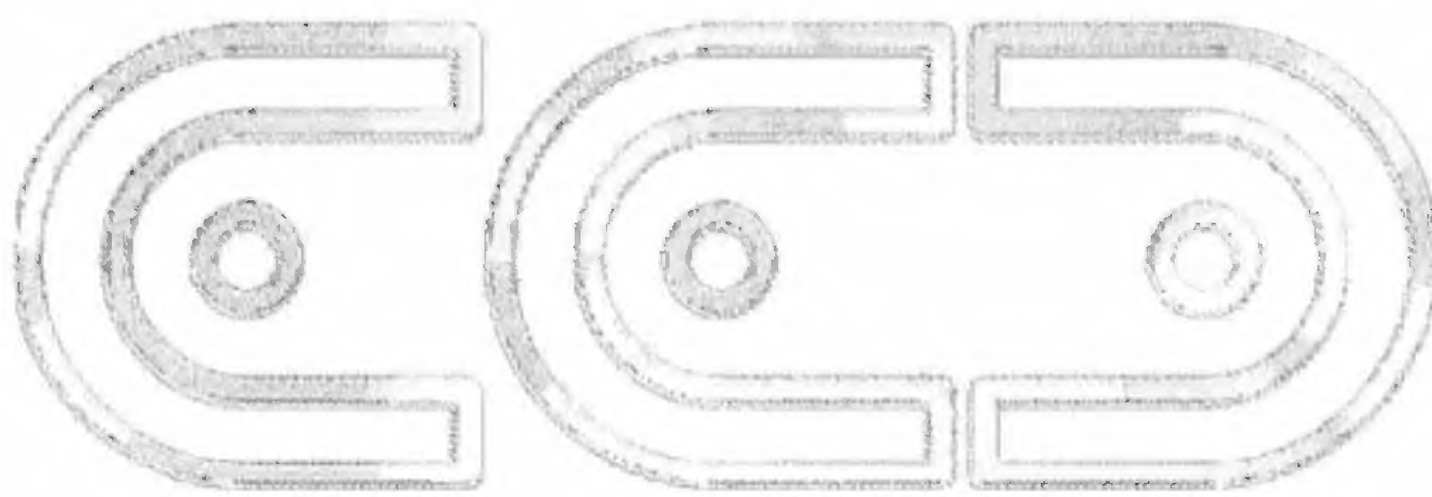
Ajunse în oraş, urcă rîpa şi simţi că-i era frig, pentru că Buenos Aires mai era învăluit într-o ceaţă albastră-cenuşie. În Buenos Aires nu se iviseră încă zorile.

Redactor responsabil: RAUL JOIL
Tehnoredactor: AURICA IONESCU

Dat la cules 16.10.1964. Bun de tipar 05.01.1965. Apărut 1965. Tiraj 25.160 ex. broşate. Hîrtie tipar înalt ediţii mat tip B de 63 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 10.07. Coli tipar 7,5. A. nr. 12.971. C. Z. pentru bibliotecile mari 89. C. Z. pentru bibliotecile mici 89–31=R.

Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", str. Grigore Alexandrescu nr. 93–95, Bucureşti — R.P.R., comanda nr. 2232.

Scanare și prelucrare digitală

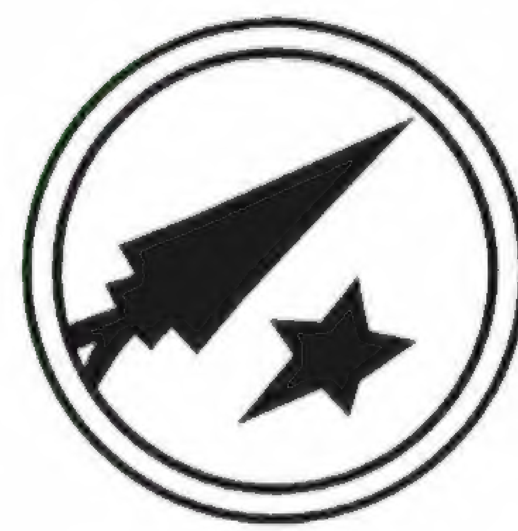

de

Anonim

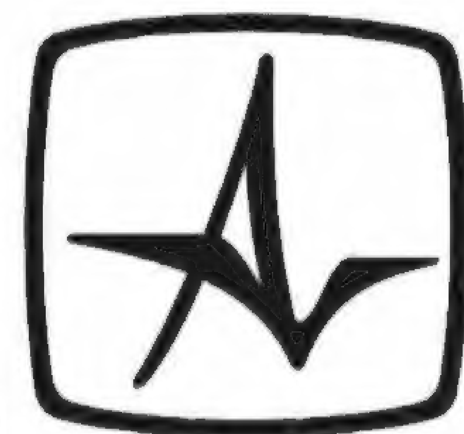

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

